

**THE ANNALS
OF UKRAINIAN LIFE
in Canada**

**ЛІТОПИС
УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ
в Канаді**

OLHA WOYCENKO

The Annals
OF
Ukrainian Life in Canada

VOLUME ONE

PIONEERING PERIOD: 1874—1918

WINNIPEG

1961

CANADA

Printed and Published by TRIDENT PRESS LTD.

ОЛЬГА ВОЙЦЕНКО

*Літопис
українського життя
в Канаді*

ТОМ ПЕРШИЙ

ПІОНЕРСЬКА ДОБА: 1874—1918

ВІННІПЕГ

1961

КАНАДА

Накладом і друком ВИДАВНИЧОЇ СПІЛКИ ТРИЗУБ

П р и с в я ч у ю
моєму Чоловікові св. п.
ПЕТРОВІ Г. ВОЙЦЕНКОВІ —
очевидцеві й співтворцеві
нашого минулого в Канаді

D e d i c a t e d
to the memory of my husband
PETRO H. WOYCENKO —
one of the pioneers of
Ukrainian Life in Canada

What's past is prologue —
W. Shakespeare

THE ANNALS OF UKRAINIAN LIFE IN CANADA, Volume one, is a chronology of the life of Ukrainians in Canada dating from the time of the arrival of the first settlers from Ukraine (1874) to the end of 1918.

The bulk of the material for this work has been excerpted from the annuals of the "Ukrainian Voice", a weekly newspaper which began its publication in Winnipeg, Manitoba, on March 16, 1910. To cover the chronology prior to the publication of the "Ukrainian Voice", data on more important events were taken from two published works, viz: SPOMYNY (Memoirs), W. A. Chumer, Edmonton, Alta., 1942, and THE UKRAINIANS IN MANITOBA, Paul Yuzyk, University of Toronto Press, 1953.

From March 16, 1910, the chronology deals extensively with factual information as recorded in the "Ukrainian Voice" comprising all phases of life as it affected the settlers from Ukraine in Canada individually, and as a group.

The compiler systematically perused issue after issue, annual after annual, and excerpted material which portrayed events pertaining to all aspects of life in Canada, e. g.: agriculture, economics, labor, education, schools, languages, bilingualism, culture, traditions, religion, assimilation, integration, politics, etc. All these aspects are extensively referred to in the subject index on pp. 285—292.

The compiler adhered strictly to the method of excerpting the material objectively, and either in condensed form

or in her own style related events or quoted them verbatim directly from the source; the latter predominates in this work. No attempt was made to interpret events, analyze or to evaluate them.

*
*   *

As stated, this is the first volume of the whole project, bringing the chronology of Ukrainian Canadian life to the end of 1918. The compiler is continuing her work and her plans are to bring the ANNALS up to the year 1960; other volumes of the work will appear subsequently. It is also hoped that after completion of this series in Ukrainian, they will be edited and published in the English language.

—

Все йде, все минає...

Т. Шевченко

Пам'ять одного, чи двох поколінь коротка. Те, що було тому кількадесять років забувається; люди, події відходять в тінь, появляються нові покоління й вони вносять свій вклад в загальне життя, щоб знову зробити місце новим наступникам.

„Панта рей” — все пливе, сказав колись Геракліт, пливе час, плывуть покоління, плывуть події... залишається тільки те, що закріплене в якійнебудь формі, а передусім у письмі. Але й воно — не відсвіжене, не відгребане з забуття, теж іде в непам'ять, бо „живий живе гадає”. І коли б наше минуле забути, коли б жити тільки сучасним, чи тим, що в пам'яті одного, або двох поколінь, то тоді ми могли б бути свідками історичних повторювань з одного боку, або була б така дивовижа, як спільнота без минулого, без традицій, спільнота безбаченків, наче б кожне покоління було відрубною цілістю, незалежною ані від попереднього ані від наступного. Зникла б тоді історична перспектива в житті спільноти, а в висліді наступило б повільне завмирання її й перехід одиниць в інші спільноти з іншою культурою й іншим минулим. І в цьому важливість історичних дослідів над минулим українства в Канаді. Вони мають запобігти „відкриванню” тих самих ідей, а тим самим дати тяглість історично-розвоєвому процесові нашої групи в цій країні. Мають засвідчити її органічне зростання, а теж мають стати притягальною, доосередньою силою для нових поколінь.

Історія українців Канади ще не написана. Є й були спроби, але вони не охопили в цілому українського життя в цій країні з багатьох причин. Одна з

важливіших причин — це недостача зібраних і опрацьованих матеріалів, на яких можна б будувати дальші студії.

Отакі думки присвічували авторці „Літопису”, коли вона взялася за опрацювання хронології українського життя в Канаді. За основу праці послужили річники „Українського Голосу”. Вибір матеріалів ішов під кутом охоплення всіх проявів українського життя в Канаді в хронологічному порядку. Вже в ході праці, виявилось, що треба реєструвати не тільки факти, але подавати їх у тодішньому представленні. Звідсіля ексцерпти з промов, заяв, листів і статей. Виняток в цьому огляді творили справи, що вже діждалися ширшого висвітлення в окремих публікованих працях, так званих ювілейних, чи пропам’ятних книжках.

Хоч це є „Літопис українського життя в Канаді”, то проте багато уваги присвячено подіям в Україні, зв’язкам канадійських українців з Старим Краєм, та впливом, які були наслідком подій на Рідних Землях.

В праці збережено мовні й правописні звички того часу з двох причин: поперше, щоб зберегти автентичність текстів, подруге, щоб дослідникам мови й правопису дати відповідний матеріал.

Ключем для матеріалу є його показники, зокрема ж предметний на стор. 285—292.

Ця праця, це окремих передрук з серії статей авторки, що під таким самим наголовком друкувалися на сторінках „Українського Голосу” в 1960—1961 рр.

Всім хто подав свої критичні завваги, чи слова заохоти, авторка складає на цьому місці своє сердечне „спасибі”.

О. В.

До 1909 року

Блажений будь голос поклику до самостійного і гідного життя...

Блаженні ті, що не плазували жебраками попід чужими порогами, але відчули вартість своєю, оперлися на власні сили й збірними трудами своїми внесли виразний і тривкий вклад у будову нового громадського життя без дисонансу і самопониження.

Похід наш не скінчений... Всі могили позаду, це етапи походу і знаки напруму, а діла тих, що там спочивають, це символ труду, повного буття й самовартости та надхнення до дальшого спільного зусилля.

Я. В. Арсенич

ВАЖЛИВІШІ ДАТИ ДО 1910 р.

П'ятдесятлітній ювілей „Українського Голосу” в 1960-ому році наводить різні думки, про корисну працю того часопису за роки 1910-1960.

Задуманий основниками, як загально-український, національний часопис він за своє основне завдання мав інформувати, навчати, виховувати українську громаду в Канаді, формувати українську публічну опінію та інтерпретувати її. Його основники, перші редактори й співробітники може й не здавали собі справи перед п'ятдесяти роками з іще одної важливої функції часопису, яка з упливом часу сама з себе зродилася. Маємо тут на думці документаційну роль „Українського Голосу”, себто його роль, як джерела до історії українського життя в Канаді, його розвоєвих тенденцій, джерела що відзеркалює його успіх і невдачі, його світла й тіні. Безперечно, для цієї останньої ролі треба було історичної перспективи щодо минулого, а перші ідейні працівники „Українського Голосу” мали тільки візію майбутнього. Тим більше отже ми, їхні спадкоємці та ідейні наслідники, повинні належно цінити їхні задуми й цю їхню візію майбутнього. Під цим оглядом ми щасливіші й багатші тим, що з природи речі маємо ще один аспект, а саме згадану історичну перспективу п'ятдесятліття часопису й тому не можемо не додати згаданій документаційної ролі „Українського Голосу” й не можемо не зробити висновків, чи підсумків в цьому напрямі.

Працюючи свого часу над „Матеріялами до Франкіяни в Канаді” на основі річників „Українського Голосу”, авторка цих рядків тоді мала змогу переконатися про багатство історичних фактів збережених на сторінках цього часопису. Власне тоді зродилася в неї думка опрацювати цей матеріал в хронологічно-сконденсованій і загально-приступній формі, та таким чином зробити підсумки й синтезу українсько-канадійського життя на основі річників „Українського Голосу”. Інші праці не дозволяли

присвятити час на здійснення цього пляну й от з нагоди золотого ювілею „Українського Голосу” відчувається, що настала найвідповідніша пора для такої праці. Нею ми вшановуємо не тільки ініціативу й труд піонерів нашого громадсько-політичного, церковно-релігійного, культурно-наукового та економічного життя, але працюючи в кращих умовах, як наші попередники, хочемо внести свою частку до відзначення цієї важливої події в нашому громадському житті — ювілею „Українського Голосу”.

Як вже сказано, форма цього літопису українського життя — хронологічно-сконденсований огляд нашого минулого на основі річників „Українського Голосу”. До уваги взято тільки важливіші факти з нашого життя без намагання якнебудь їх насвітлювати чи інтерпретувати. Це останнє — завдання соціологів чи істориків нашого життя. Власне їм наша праця, яку вони може назвуть „чорною”, служитиме колись за матеріял для досліду, чи синтези. Та не тільки для них буде цікавий цей матеріял. Здається, що кожний, кому дороге наше минуле в цій країні, прочитає з інтересом, чи пригадає собі те, що було п'ятдесят, сорок, двадцять чи кілько-там років назад.

Як відомо, „Український Голос” започатковано тоді, коли українське життя в Канаді прибрало вже деякі організовані форми. Щоб дати цілість історичної перспективи цього життя, ми наводимо декілька дат з-перед 1910 р. і цим хочемо повязати матеріял „Українського Голосу” з попередніми етапами українського життя в Канаді. Ці дані беремо з різних праць, а зокрема:

В. А. Чумер: „Спомини” Едмонтон, Алта. 1942, а головню розділ „Вязанка Історичних і Звичайних подій” стор. 181-188.

Paul Yuzyk: *“The Ukrainians in Manitoba”*. University of Toronto Press. 1953, головню розділ п. н. *“A Chronology of Important events, 1891-1953”*, стор. 213-216.

На жаль, інші праці, а зокрема різні ювілейні й про-
пам'ятні книги не мають ані хронологічних таблиць, як
ці дві книжки, ані показників (індексів); тому користу-
вання ними дуже утруднене й не можемо на них покли-
катися в цій праці.

1799

„Українці в Америці в 1799 році”. Стаття проф. О. Іваха
в „Українському Голосі” чис. 1, 1958.

1865

Агапій Гончаренко прибув на американський континент.

1874

Менноніти з України — перші колоністи в південній Ма-
нітобі (назва: „Хортиця”).

**

Коцур — перший досі відомий український поселенець
в Канаді.

1891

Приїзд дальших українських імігрантів. (Іван Пилипів-Пи-
липівський й Василь Єлиняк з Галичини та М. Королюк
з Бесарабії).

1895

Д-р Осип Олеськів зі Львова відвідує Канаду; поява його
книжечок: „О еміграції”, та „Про вільні землі” (Львів,
в-во ім. М. Качковського).

1897

Початок масової еміграції українців з Європи до Канади.
Перше українське (гр.-кат.) Богослуження в Канаді; від-
правив о. Н. Дмитрів в Стюартборн, Ман.

1898

Побудовано першу українську (гр.-кат.) церкву в Канаді
в Стар, Алберта.

1899

Т. Немирський, перший поштар-українець в Канаді (Восток, Алта).

1901

Четвертий спис населення в Канаді, в який вперше включено українців (під різними назвами: „рутінен”, „галішен”, „буковінян” і т. п.)

1902

П. Рудик, перший склепар-українець в Канаді (згадує В. Чумер без подання місця).

1903

Перший часопис в українській мові в Канаді за редакцією Ів. Негрич: „Канадійський Фармер” в Вінніпегу.

1904

Поява першої української книжки в Канаді.

1905

Оснування українсько-англійського учительського семінара в Вінніпегу п. н. “Ruthenian Training School”. (В 1909 р. перенесено його до Брендону, Ман.)

**

Перша книгарня з українськими книжками (Ф. Доячек) в Вінніпегу.

**

Оснування Братства св. о. Николая в Вінніпегу (В. Карпець і Н. Гладкий).

**

Оснування Тов. Читальні „Просвіти” в Вінніпегу.

1906

Перший український концерт в честь Т. Шевченка в Канаді в „Манітоба Гал” при вул. Логан у Вінніпегу.

1907

Перша конвенція українських учителів в Манітобі в робітничій залі при вул. Манітоба й Поверс у Вінніпегу.

1908

Перша українська Рідна Школа при вул. Стелла й МекГрегор у Вінніпегу.

**

Іван Сторощук — перший український муніципальний начальник (reeve) в Стюартборн, Ман.

1909

Оснування „Української Видавничої Спілки в Канаді” (Ukrainian Publishing Co. of Canada Ltd.) в часі третьої конвенції українсько-англійських учителів Манітоби й Саскачевану в залі Т. Ястремського при вул. Стелла в Вінніпегу.

**

Оснування першої бурси для українських хлопців у Сифтоні, Манітоба.

Рік 1910

„Ступивши вперше на Канад. землю ми певно муїли клопотатись найперше про наше матеріальне забезпечене... В нас тоді була одна дорога, одна цїль, знайти роботу, заробити гроший... щоби забезпечити собі прожиток...

Нам треба тепер знати, що те, що нинї придбалисьмо, належить до теперїшности, а нам треба ще подбати про щось, що забезпечилоб нашї інтереси і потреби на будуче. Перед нами нинї стоять отвором двї дороги: або зістати дальше тим, чим ми є, ... або самим просвічуватись заставивши себе до праці розумової, організуватись, лучитись і тоді ставати разом до діла...

Із статті В. С. „Два Шляхи”
в першому числі „У. Г.” за 1910 р.

В перших місяцях року:

Організація друкарні Української Видавничої Спілки в Вінніпегу при вул. Селкірк ч. 292 і підготова до видання „Українського Голосу”.

Проголошення складу першої дирекції У. В. С. в Канаді: Т. Д. Ферлей, президент, В. Чумер, скарбник, В. Кудрик, секретар, В. Карпець, А. Жилич, Г. Сліпченко, Я. В. Арсенич, члени.

16. 3. Поява першого числа „Українського Голосу” — „просвітно - економічна, політична поступова часопись для українського народу в Канаді” (Ukrainian Voice); редактор В. Кудрик. Ч. 1
16. 3. Канадійський відгук на проект пам'ятника Т. Шевченка в Києві з нагоди п'ятдесятиліття смерті й століття народин й заклик до пожертв на цю ціль. Ч. 1
16. 3. Перша стаття про Т. Шевченка в „У. Г.” Ч. 1
23. 3. Вістка про те, що „усіх українців в Канаді числять менше більше 150,000 . . .” Ч. 2
- Запитник в справі українських читалень в Канаді. Ч. 2
2. 4. Перша театральна вистава „Убійники” М. Мельника у виконанні українських студентів з Манітоба Колегії в залі при вул. Манітоба і Поверс у Вінніпегу. Ч. 2
3. 4. Доповідь Т. Д. Ферлея в Косові, Ман. „Про потребу всеукраїнської організації в Канаді”. Ч. 5
6. 4. Заклик до пожертв на Рідну Школу в Галичині за підписом Мих. Грушевського й інших. Ч. 3-4
6. 4. „Чужинець” — критична стаття П. Зварича про відповіді на анкету „Фрі Прес” в справі нових поселенців в Канаді в тому й українців. Ч. 3-4

-
13. 4. Заклик до реєстрації українсько-англійських учителів в „учительському комітеті” за підписом П. Г. Войценка. Ч. 5-8
20. 4. * Резигнація Т. Стефаника „з посади організатора шкіл в Манітобі” (залишається Бадерський) Ч. 6
20. 4. * Вістка про „всенародне віче” в Ростерн, Саск., на яким зорганізувалось „Товариство Руських Фармерів в Канаді”. Ч. 6
20. 4. Допис М. Саврія про українське життя в Венлав, Ман. і школу „Борців” там же, збудовану 1908 р. Ч. 6
20. 4. Допис про українське життя в Брод Велей, Ман., й „Читальню Просвіти” там же, основану 11-го ІІ, 1909 р. Ч. 6
24. 4. Надзвичайні загальні збори Читальні Просвіти в Вінніпегу для вирішення справи „чи Читальня має бути зависима від парохії”. Ч. 6
27. 4. Вістка про нового шкільного організатора п. Геґейчука на місці п. Т. Стефаника. Ч. 7
- Допис про українське життя в Брендоні й резигнацію Т. Д. Ферлея з учительства в українсько-англійському семінарі (І. ІІІ.) Ч. 7
15. 6. Допис про оснування Народної Торговлі з початком квітня в Вегревід, Алта., а в м. травні в Едмонтон (National Co-operative Co. Ltd.) Ч. 14
22. 6. Передовиця й допис про українсько-англійські семінари в Реджайні, Саск., і в Алберті. Ч. 15
22. 6. Критичний допис про працю Йос. Меґаса, організатора шкільних округів серед українських поселенців в Саскачевані 1908 р. Ч. 15

22. 6. „Пересторога” — титул статті про три щоденники в Вінніпегу з аналізом політичного обличчя кожного зокрема й згадкою, що один з них — „Telegram” з метою вербувати українських читачів почав друкувати деякі новинки українською мовою. Ч. 15
6. 7.* Допис про оснування першої молодечої організації в Вінніпегу п. н. „Заморська (sic!) Січ” (Б. В. Деделюк — голова, А. Мушка — секр.). Ч. 17
17. 7. Заснування молодечого товариства „Запорозька Січ” у Вінніпегу. Ч. 19-20
18. 7. Четверта конвенція Організації Українського Учителства в Канаді й вибір нового „виділу” (Я. Коцан — голова, Т. Стефаник — секр., В. Кудрик — касієр). Ч. 19-20
20. 7. Перші річні збори Української Видавничої Спільки в Канаді і вибір нової управи (Т. Д. Ферлей — президент, О. Жеребко — заступник, Я. Кунінський — фінанс.-секр., директори: Я. В. Арсенич, В. Чумер, В. Карпець і В. Кудрик). Ч. 19-20
24. 7. Протестаційне віче в Вінніпегу з приводу убійства А. Коцка при участі трьох тисяч людей. Ч. 19-20
27. 7. Обширніші відомості про смерть Адама Коцка (I. VII) і його листування з Т. Д. Ферлеєм. Ч. 19-20
27. 7. Вістка (на основі англійських часописів) про намічення „руського й всхідного” єпископату в Канаді з осідком у Вінніпегу. Ч. 19-20
17. 8.* Допис про участь прем’єра Канади Лорієра в посвяченні угольного каменя під церкву ЧСВВ в Мондер при здвизі 5,000 людей. Ч. 23
21. 8. З нагоди 80-літніх роковин уродин цісаря Франц-Йосифа в церкві св. Володимира й Ольги в Він-

- ніпегу відбулася величава відправа з участю австрійського консула д-ра Швігеля. Ч. 25
24. 8. * Допис з Ростерн, Саск., і п. П. Зварича з Вегре-віл про появу в Ростерні нового часопису п. н. „Новий Край”. Ч. 24
28. 8. Віче з участю трьох тисяч (3,000) людей коло (малої) церкви в Вінніпегу, на якому рішено домагатись від Митр. Шептицького жонатих духовних і українського єпископа. Ч. 25
30. 8. Заява австрійського консула д-ра Швігела у вінніпезькому “Free Press” про потребу українських священників для українських поселенців у Канаді й прихильний коментар редакції. Ч. 25
30. 8. Перша конвенція українських учителів Саскачевану в Канорі, Саск. Ч. 27
31. 8. При тов. „Запорозька Січ” у Вінніпегу створено „Фонд Народної Просвіти в Канаді” для заложення народних бурс і народного дому. Ч. 25
31. 8.* Оголошення про заснування кооперативної крамниці в Вінніпегу п. н. „Робітник” на розі вул. Магнус і Пар (з уділами по \$10.00). Ч. 25
7. 9.* Митр. А. Шептицький прибув до Монтреалу, щоб взяти участь у евхаристичному конгресі. Ч. 26
18. 9. На вічі в Вінніпегу зібрано \$91.57 на „визвольний рух в Галичині”. Ч. 29
21. 9.* Ірина Січинська (сестра Мирослава) в Вінніпегу й її виступ на двох соціалістичних зібраннях. Ч. 28
21. 9.* Вістка про появу нової книжки п. н. „Оповідання для дітей” авторства Онуфрія Я. Гикавого (стор. 70, ціна 30 ц.). Ч. 28

-
28. 9.* Стаття-некролог про Василя Доманицького (помер 10-го вересня, 1910). Ч. 29
5. 10. Оголошення-заклик до пожертв на Бурсу ім. А. Коцка в Вінніпегу. Ч. 30
6. 10. В Лейдівуд, Ман., зорганізовано комітет з ціллю заснувати кооперативну спілку. Ч. 31
8. 10. Приїзд Митр. А. Шептицького до Вінніпегу. Ч. 31
15. 10. Заходом тов. „Запорозька Січ” відіграно „Сватання на Гончарівці”. Ч. 32
19. 10.* Назначення Ярослава Кунінського нотарем в провінції Манітоба. Ч. 32
26. 10.* Т. Стефаник кандидує на міського радного в Вінніпегу. Ч. 33
26. 10.* Вечірні курси англійської мови в школах північного Вінніпегу. (В школі „Абердін” викладає Гр. Боднар). Ч. 33
- 9.11.* Двадцять українців покінчили учительський семінар і розїхалися по колоніях учителювати. Ч. 35
15. 11.* Вістка про переїзд Я. В. Арсенича з Саскачевану до Вінніпегу й його впис на перший рік філософії; подібна вістка й про О. Жеребка й його впис на другий рік. Ч. 36
15. 11.* Подрібна ліста жертводавців з Монтреалу (\$93.75) на приватні школи в Галичині й на Фонд Народної Просвіти ім. Адама Коцка в Канаді. Ч. 36
15. 11. Заклик „до братів і сестер — українців в Америці” до пожертв на старокраєву „Січ” за підписом голови — д-ра Кирила Трильовського й Івана Чупрея. Ч. 36

-
30. 11.* Вістка про зібрання тов. „Запорозька Січ” в Вінніпегу з доповіддю Ів. Слюзара про еманципацію жінок і дискусію, в якій брали участь тільки мужчини, хоч між слухачами були й жінки. Ч. 38
30. 11. Передовиця „Перед виборами” в Вінніпегу з закликом голосувати на Т. Стефаника, кандидата на міського радного. Ч. 38
30. 11.* Вістка про неприхильну статтю про українців в Канаді в монреальському „Фемлі Гералд” (зокрема про відношення чоловіків до жінок). Ч. 38
7. 12. Передовиця про муніципальний округ в Манітобі Стюартборн з усіма урядниками українцями й побажання, щоб скупчення українських поселенців в Канаді пішли у виборах тим самим слідом. Ч. 39
14. 12. Передовиця з приводу невдачі Т. Стефаника в міських виборах і заклик, щоб цією невдачею не огірчуватись, але працювати даліше інтенсивно в здобутті урядових позицій. Ч. 40
21. 12. Допис Івана Гавірка про пекучі дві потреби: українського учителя в брендонському семінарі й підручники для навчання української мови. Ч. 41

Рік 1911

„Сила народу, сила й одної людини, се свідомість, наука, а з тим ідейність. А науку здобувають усі не борбою, але працею, трудом. Та всеж таки праця не тішить ся нині такою повагою і таким голосним гура! як борба. Чи не тому се, що ми не розуміємо значіння праці, а до борби привязуємо якісь золоті надії...

Поняте народної Самостійности має в нас до тепер дуже вузке значіне. Вибрати послів і побудувати бурсу, отсе поки що, верх усьої самостійности, правда, ще є учителі, підручники, організатор шкїл, тай мабуть усьо вже...

Поза вичисленим в горі є ще багато дечого, про що в нас нині нема ще і ясного питаня.

Одним з таких являесь мені: Обеднане Українців всіх відтінків і напрямків в одну якусь національну групу і зведеня їх на оден спільний шлях...”

Із статті „Боротись, чи працювати”
„У. Г.” Ч. 31. 1911.

1. 1. Засновано тов. „Запорозька Січ” у Форт Вілліям, Онт. (М. Левкович — організатор, П. Бучовський — секр.). Ч. 9
4. 1.* Вістка про появу нового ілюстрованого журналу „Хата” за редакцією Я. Н. Крета (передплата на рік \$2.00). Ч. 1
4. 1. Звіт з конвенції „Руських Фармерів в Канаді” 27. XII. 1910 в. Канорі, Саск., (подав М. Бачинський, секр.). Ч. 1
4. 1. Допис І. Вепрука про загальні збори запомогового тов. „Самопоміч” в Монтреалі 18. XII. 1910. Ч. 1
11. 1.* Заснування „Вільної Школи” в Вінніпегу з метою давати „популярні поучаючі виклади” кожної неділі в „галі” на розі Манітоба й Поверс вул. Ч.2
11. 1. Стаття з підсумками українського життя в Канаді за останні 20 років з деякими статистичними даними (150,000 українців в Канаді, 12,000 у Вінніпегу). Ч. 2
11. 1. Ідея домагатися в шкільній управи навчання української мови в публічних школах в Вінніпегу на зразок заходів німецької групи. Ч. 2
11. 1. Лист-віدوزва з 5. XII. 1910. за жертвами „Краєвого Шкільного Союзу” в Львові за підписом голови — проф. М. Грушевського до „Зборів Українських Фармерів в Канорі, Саск.” Ч. 2
18. 1. Бібліографія: Звернення „Бібліографічної Комісії Наукового Тов. ім. Шевченка” в Львові до видавців, авторів, редакцій і т. п., щоб прислали все, що друкується, з метою „від 1911 р. постійно вести, рік за роком, докладний список усього, що виходить в нашій мові, де і ким-би оно не було видавано”. Ч. 3

-
18. 1. Кооперація: Стаття Т. Д. Ферлея „Що може зробити кооперація для працюючої кляси” із закликом глибше застановитися над цією справою та інформаціями про новозасновану фермерську організацію „Українська громада”. Ч. 3
21. 1. Зорганізовано нове товариство в Вінніпегу: „Бесіда” для „людей свідоміших” (А. Сліпченко — предсідник, Я. Н. Крет — секретар-касйер). Ч. 4
25. 1. Передовиця Т. Ю. Марцінова до „товаришів учителів”, щоб заряджувати відчити на різні наукові теми й тим допомогти своїм людям по колоніях в самоосвіті. Ч. 4
25. 1.* Звіт з зборів шеровців „Руської кооперативної торговельної спілки” (The Ruthenian Trading Co. Ltd.) в Етелберт, Ман., за підписом секр. зборів П. Г. Гикавого. Ч. 4
25. 1. Вістка про те, що правительство Алберти розмірює землю на „гомстеди” (один мільйон, чотири ста тисяч акрів, або 8,700 фарм) з заохотою українців поцікавитися можливостями набути її, бо „гарний кусок доброї землі, се найліпша запорука на будучність”. Ч. 4
1. 2.* Допис з Гарленд, Ман., про організацію читальні п. н. „Товариство ім. М. Січинського”. Ч. 5
8. 2. Передовиця Я. В. Арсенича в справі невідрадних відносин учительського семінара в Реджайні й з конкретними домаганнями до шкільного організатора в Саскачевані О. Мегаса, щоб поліпшити ситуацію. Ч. 6
8. 2.* Вістка про виклад Стечишина (Мир.?) на тему „Еманципації жіноцтва” в „Вільній Школі” в Вінніпегу. Ч. 6

12. 2. Віче заходами тов. „Запорозька Січ” в справі оснування української бурси ім. А. Коцка в Канаді. Ч. 7
8. 2.* Допис П. Г. Гикавого з Гарленд, Ман., про те, як 30 фармерів-українців купили спільну машину до молочення збіжжя за суму \$2,900.00, бо ніхто одинцем на таке не міг спромогтися. 7-9
8. 2.* Вістка про плян видання в Едмонтоні часопису „Нова Громада” соціалістичного напрямку й ствердження, що в Канаді до того часу є шість газет з різними напрямками побіч кількох вартисних брошур; в закінченні побажання щоб „Нова Громада” редагувалась „трохи ліпше, як Робочий Народ і не буде в ній місця на уличні лайки й клевети, якими переповнена ся послідня”. Ч. 7
8. 2.* Й. Чернявський, Гудів, Саск., подає інформації про організацію нової кооперативної спілки з \$25.00 уділами. Ч. 7
19. 2.* Вістка про виклад О. Жеребка в „Вільній Школі” на тему „Як відносилася церква до невільництва”. Ч. 8
19. 2. Критична стаття Я. В. Арсенича про вибори в Россел, Ман., і про „женців”, цебто фахових політичних агітаторів, які оплачені партіями їздять по колоніях і агітують наших людей. Ч. 8
26. 2.* Протестаційне віче в Вінніпегу в залі на Манітоба й Поверс відносно статті в англійському місячнику “The Presbyterian Record”, в якій очернено українців; ухвалення резолюцій в цій справі, в яких названо автора статті д-ра McLaren-a. Ч. 9
8. 3. Відзначення 50-их роковин смерти Т. Шевченка портретом і статтями про пророка. (Ціла перша сторінка числа й частина четвертої). Ч. 10

-
8. 3. Стаття К. Ф. Сліпця про проблеми навчання української мови й про потребу підручників. Ч. 10
8. 3. Невідрадне фінансове становище українських студентів вищих і середніх шкіл, наслідком чого вони залежні від чужинців, які використовують обставини для своїх політичних, чи місійних цілей. Заклик до народу, щоб цією справою зацікавився. Ч. 10
8. 3. В перші роковини „У. Г.” згадано всіх тих, переважно фермерів і робітників, що допомогли йому фінансово через набуття уділів, а поіменно згадано Антона Ласька, що позичив поважну суму гроша на легкі сплати, й Петра Зварича, що продовж року, без заплати комісового, зібрав поверх сто передплатників. Ч. 10
8. 3. Огляд історії „Брендонського Семінара” з підкресленням потреби українського учителя в ньому з метою виховати двомовних українських учителів (В. Мігайчук). Ч. 10
8. 3. Огляд українського життя в Алберті — опрацював Петро Зварич з фактичними даними про кількість, поселення, економічний стан, шкільництво, політику й т. п. Ч. 10
8. 3. Стаття про Мих. Драгоманова, його значення в історії українського визвольного руху й його змагання до справедливости, та заклик, щоб читати його твори. Ч. 10
8. 3. Звіт „Народної Торговлі в Алберті” за 1910 рік П. Зварича. Ч. 10
8. 3. Стаття проти проявів асиміляції в Канаді з видвигненням гасла: „І чужому научайтесь, свого не цурайтесь” і з його канадійською інтерпретацією, „хто свого не знає то й чужого не пошанує”,

- „нам не перешкадає бути добрими горожанами цього краю, а поза тим любити своє”, „будувати Україну в Канаді нікому не сниться але стати рівним між рівними і розуміти своє положення”. Ч. 10
15. 3. Стаття Я. В. Арсенича „Школа а ми” про потребу глибшого зацікавлення вищою освітою молодшого покоління й про потребу української бурси в Канаді. Ч. 11
22. 3. Відгук на виклад Я. В. Арсенича „про розвій божеств” в Вінніпегу в формі статті В. Кудрика з аналізою окремих проблем. Ч. 12
10. 3. Віче в Едмонтоні в справі обмеження української еміграції до Канади; в резолюціях подано м. ін. запит до міністра внутрішніх справ Олівера, чи справді канадійське правительство вважає українських горожан Канади за небажаний елемент та гірший від інших народностей. Ч. 13
22. 3. Збори пресвітеріянської місії в Торонті, на яких вибрано д-ра Кармайкела секретарем місії в Західній Канаді й настоятелем між „Галіціянами”, а товариство “The Women’s Home Missionary Society” має допомагати українським учням шкіл в Тулоні, Ман., і в Вегревіл, Алта. Ч. 13
29. 3.* Вістка, що К. Генік, еміграційний урядовець в Вінніпегу відійшов із служби після 13 років праці, при чім цікаве зауваження, що наші працівники при залізничних дорогах споріднили деякі терміни з його назвою, на приклад: „екстра-генік” (extra-gang), „стіл-генік” (steel-gang). Ч. 13
29. 3. Заклик редакції, щоб в часі перепису населення Канади в дні 1-го червня, українці записувалися українцями, а не „буковинцями, австріяками, галіціянами та росіянами”, а теж, щоб не перемінювали своїх імен та прізвищ. Ч. 13

-
29. 3.* Допис з Едмонтону, Алта., в якому згадується про появу нового часопису „Нова Громада”. Ч. 13
12. 4. Згадка про треті роковини атентату М. Січинського на Потоцького й про те, що він досі в тюрмі. Ч. 15
19. 4. Заклик до вінніпезьких українців, що живуть в Канаді більше чим три роки, щоб зголосилися до редакції „У. Г.” за горожанськими паперами й замітка, що всі жиючи в Канаді поверх три роки повинні їх мати. Ч. 16
19. 4.* Вістка про появу нової книжечки п. н. „Закон відшкодованя робітників”, яку опрацював і видав Я. Кунінський. Ч. 16
19. 4. Кооперативний рух: Стаття в справі кооперативних спілок з закликом організувати їх по колоніях, мовляв, це добра матеріяльна база, що запобігає визискам приватних підприємств; при тому поданс приклади успішного розвитку вже існуючих українських спілок в трьох західних провінціях Канади. Ч. 16
19. 4. Допис з Sandy Hill S. D. (шкільний дистрикт) в Манітобі про заборону Департаментом Освіти вчити дітей із старокраєвих підручників та заява дописувачів, що доки Департамент не пристарає обіцяних українських підручників, школа Сенді Гіл буде уживати таких, які має, тим більше, що всі діти в школі є українські й зобовязані навчатись української мови щонайменше одну годину денно. Ч. 16
19. 4.* Вістка про те, що незабаром має виходити в Вінніпегу нова газета п. н. „Канадійський Русин” за редакцією М. Сироїдова. Ч. 16

1. 5. До побуту тих часів: Поліційний суд у Вінніпегу був переповнений нашими людьми; найбільше їх було за те, що забагато „бортівників” приймають по домах; вони оправдувалися тим, що невідрадні економічні обставини змушують їх до цього. Ч. 17-18
3. 5. Стаття „Чому то ми не пожадані в Канаді?” з аналізою надужиття свободи деякими поселенцями. Ч. 17-18
5. 5. На зборах тов. „Запорозька Січ” вибрано Т. Д. Ферлея „Отаманом”, при цьому подано до відома, що одержано замовлені книжки зі Львова та що бібліотека товариства числить вже 150 томів; зроблено заклик в справі нових членів, які повинні голоситися на адресу секретаря Осипа Боянівського. Ч. 19
7. 5. „Народне Віче” відбулось заходом тов. „Запорозька Січ” в справі виборів в Австрії; на ньому промовляли: Т. Д. Ферлей й А. Шкредка; зібрано \$102.05, які переслано на руки д-ра Л. Бачинського в Станіславові, Галичина. Ч. 19
10. 5. Передовиця про шкідливі наслідки алькоголічних напитків із закликом, щоб наші люди звернули увагу на це лихо — п'янство. Ч. 19
10. 5. О. Жеребко в статті „Пійдемо вперед — чи взад” звертає увагу на кваліфікації політичних кандидатів: не досить виголошувати перед виборами демагогічні промови, а треба глибшої освіти, знання історії канадійської й англійської, знання мови, щоб краще заступати інтереси нашого народу; при цьому підчеркує важливість вищої

освіти молодого покоління, що колись матиме можливість зайняти різні позиції в Канаді. Ч. 19

17. 5.* Вістка, що около 15-го травня вийде в Вінніпегу „перший руський буквар до приватного і шкільного ужитку для руської дїтвори в Альберті і Саскачевані” П. Зварича, при цьому подано, що це дослівний переклад англійського „Primer”-а (стор. 80, ціна 35 ц.). Ч. 20
14. 5. Відчит К. С. Продана про історію Канади в Септоні, Ман., заходами місцевого учителя Т. Ю. Марцінова. Ч. 21
24. 5. Розпучлива стаття на першій сторінці про потребу негайної піддержки „У. Г.” — збільшення передплат, купно уділів; заклик до загалу: досі тягар видавництва лежав на одиницях, а вони не в стані тягнути більше. Ч. 21
24. 5.* Звіт з учительської конвенції в днях 15-16-го ц. м. в Канорі, Саск., і з нарад з інспектором Стівенсоном в справі навчання української мови в публічних школах кожного дня від год. 3-ої до 4-ої; не зважаючи на його заяву, що це не дозволено законом, учителі рішили таки вчити дальше, бо це „воля народу”. Ч. 21
7. 6.* Вістка, що учні учительського семінара в Брендоні вислали петицію до міністерства просвіти з домаганням українського учителя для наступного року. Ч. 22-23
7. 6. Передовиця Т. Стадника про освіту й як її здобути із закликом не легковажити знання. Ч. 22-23
14. 6. Передовиця цитує й коментує критичний і негативний погляд часопису „Ранок” на навчання української мови в публічних школах. Ч. 24

14. 6. Допис М. Габори, Канора, Саск., що пора думати про вибір своїх власних послів. Ч. 24
14. 6. Вказівки, як поліпшити фермерування в Канаді, бо як подає дописувач „фермерувати по галицьки в Канаді, то ліпше на секції робити”. Ч. 24
14. 6. З побуту перших поселенців: Допис про вчасне віддавання дівчат заміж (14-15 літ) і заклик до освідомлення батьків не настоювати на цьому. Ч. 24
21. 6. Вістка про часописи українською мовою в Канаді (всіх вісім): „Канадійський Фармер”, „Ранок”, „Робочий Народ”, „Український Голос”, „Новий Край”, „Сьвідок Правди”, „Нова Громада”, „Канадійський Русин”. Ч. 25
28. 6.* Вістка про смерть магістратського судді Daily в Вінніпегу, що мав багато до діла з українськими підсудними. Ч. 26
25. 6. Свято з нагоди 50-ліття смерти Шевченка в школі Збруч у Комарні, Ман. Ч. 27
24. 6. Виступ Я. В. Арсенича на учительській конвенції в Фіш Крік, Саск. в справі навчання української мови в публічних школах з видвигненням потреби підручників і дитячої літератури. Ч. 28
9. 7. Віче коло „малої” церкви в Вінніпегу з приводу виборчої стрілянини в Галичині: промовляли В. Смук і Т. Д. Ферлей; збірку в сумі \$51.35 призначено для вдів і сиріт по жертвах цієї події. Ч. 28
- 13.14. 7. Пята конвенція українських учителів у Вінніпегу, в висліді якої рекомендовано К. С. Продана на учителя до брендонського семінара, поставлено вимогу до Департаменту Освіти в справі підручників української мови й вибрано відповідний

- комітет для співпраці в цьому напрямі з Департаментом; крім цього поставлено вимогу усунути П. Гегейчука як організатора шкіл і запропоновано на його місце І. Коцана, та врешті рішено відкрити дитячу й учительську сторінки в „У. Г.” й для цього вибрано комітет для сконтролювання книг „У. Г.”, чи він не побирає яких „темних фондів”. Ч. 30
26. 7. Розпучлива відозва „У. Г.” — єдиного незалежного національного часопису в Канаді за допомогою, бо: „Український Голос” стоїть над могилою ... три тижні стоїть перед тобою народе... або постав свою газету на ноги, або положи в могилу.” Ч. 30
26. 7. Стаття П. Зварича з аналізою тодішнього невідрадного церковного життя українців в Канаді. Ч. 30
26. 7.* Виступ Я. В. Арсенича на передвиборчому вічі в околиці Алвіна, Саск., у висліді якого вибрано комітет із двадцяти фермерів для підготовки виборчої акції. Ч. 30
26. 7. Слово В. Чумера до „товаришів учителів”, щоб купували уділи в Українській Видавничій Спілці („У. Г.”). Ч. 30
26. 7. Стаття з висловом огірчення на консервативний уряд в Манітобі за те, що не пішов назустріч домаганням учительської конвенції з 13-14. 7. Ч. 30
26. 7. Звіт контрольної комісії за підписом Ф. А. Сивака й П. Мельничука в справі „темних фондів” Української Видавничої Спілки: стверджено, що хоч видавництво бореться з недостатками, то в своїй праці опирається на власні сили. Ч. 30
2. 8. Вістка про реєстрацію в справі голосування в виборах з пригядкою, що всі українці з „горо-

- жанськими паперами” повинні реєструватись і голосувати. Ч. 31
2. 8. Ідея об'єднання українців Канади всіх відтинків і напрямків в одну цілість на місце боротьби всіх проти всіх (в статті „Боротись, чи працювати”). Ч. 31
9. 8. Стаття про тверезість з приводу голосування в Алберті в справі так званого „околичного застереження щодо напитків (Local option)” з конкретними прикладами нещасливих випадків, спричинених надужиттям алкоголю. Ч. 32-33
16. 8. Вказівки щодо голосування в федеральних виборах (21. 9.) і вістка про першого й єдиного українського кандидата в окрузі Селкірк, Ман., — В. Головацького. Ч. 33
30. 8.* Вістка про виступ проф. Ол. Колесси на конгресі рас в Лондоні, Англія, з доповіддю про минуле та сучасне положення України. Ч. 35
30. 8. Шкільна справа в Саскачевані: У висліді учительської конвенції в Канорі, Саск., (25-26. 8.) почалася масова акція українського населення в справі навчання мови в публічних школах, та українського учителя в семінарі в Реджайні з відповідними петиціями до Департаменту Освіти. Ч. 35
6. 9. Заклик до голосування на українця з соц.-демократичної партії В. Головацького в окрузі Селкірк, Ман. Ч. 36
27. 9. Підсумки федеральних виборів (21. 9.): Провал лібералів і прихід до влади консерватів; невдача українського кандидата Головацького в Селкірк (200 голосів на 1,500). Ч. 39

-
27. 9. Відповідь Т. Д. Ферлея на закиди „Нового Краю”, що мовляв, „У. Г.” пішов на услуги консерватів в федеральних виборах і ствердження неправдивости цих закидів. Ч. 39
11. 10.* Перенесення видавництва „У. Г.” на нове приміщення: 214 Dufferin Ave. Ч. 40-41
11. 10. Пригадка про століття народин Маркіяна Шашкевича й заклик, щоб канадійські українці належно відсвяткували ці роковини. Ч. 40-41
11. 10.* Вістка про перебування Романа Сірецького з Черновець з дружиною в Вінніпегу; він є власник подорожнього бюро й головний агент С.Р.В. на Буковину й Галичину; переїхав Канаду з Квебеку до Вікторії, Б. К. Ч. 40-41
11. 10.* Вістка про студентів П. Г. Войценка, Гр. Новака і В. Куціла з „Манітоба Каледж”, що після успішних іспитів виїхали назад на колонії учителювати, щоб опісля знову повернутися на студії. Ч. 40-41
11. 10. „В чім забезпечення чоловіка” — стаття про користі з посідання землі й поради нашим поселенцям йти на фарми, а не в місто. Ч. 40-41
8. 11. Передовиця „Мійські і мюніципальні вибори” з заохотою, щоб наші люди звернули увагу на місцеві уряди й ставили своїх „відповідних” кандидатів на міських радних та начальників. Ч. 45
8. 11.* Вістка про допис О. Жеребка на сторінках „Free Press” в обороні двомовної системи в школах з відкликом до інших статей „за й проти” на сторінках цього часопису. Ч. 45
8. 11.* Доповідь М.(ихайла?) Стечишина на конвенції учителів в Давфіні 26-27. 10. про потребу освіти

- для старших в формі відчитів на різні теми й вечірніх шкіл на фармах. Ч. 45
8. 11. „Вага Просьвіти” — стаття про потребу просвіти серед мас і конкретні поради, як поширити її, беручи за основу працю й видання „Просьвіти” у Львові. Ч. 45
8. 11. Стаття з приводу сотих роковин народження Маркіяна Шашкевича. Ч. 45
15. 11.* „Вечерок” в честь М. Шашкевича в Вінніпегу заходами студентів з доповіддю п. Мушки й з участю хору під керуванням І. М. Глови. Ч. 46
15. 11. „Galician Regiment”: Негативна стаття про проєкт міністра війни Hon. Col. Hughes створити в західній Канаді „Галішенський регімент”, в якому — на думку редакції — „не сьміє знаходитись ані одна українсько-руська душа”. Ч. 46
15. 11.* М. Лучкович прибув до Вінніпегу з Канори, Саск., і вписався на студії філософії. Ч. 46
22. 11. Пригадка, що першого понеділка в м. грудні податковці вибирають у своїх округах шкільні уряди (тростів) і заклик, щоб українці не ставилися байдуже до цієї справи, а виявляли зацікавлення й вибирали своїх відповідних людей. Ч. 47
27. 11. „Свято радості” з нагоди втечі М. Січинського з тюрми, уладжене „Радою сімох”, і критика „У. Г.” програми свята з вийнятком промови М. (ирослава?) Стечишина, що була на рівні; також скритиковано претенсії й монополь „Ради сімох” над справою Січинського. Ч. 48
29. 11. З нагоди втечі М. Січинського з тюрми „У. Г.” плянує видати ілюстровану біографію його, прихід з якої призначений на фонд М. Січинського. Ч. 48

-
6. 12. Критика „Незалежної Української Церкви” в Канаді, яку започаткував Серафим з підкресленням остаточної втрати її незалежності на користь пресбитеріян. Ч. 49
6. 12. Стаття в справі шкіл і учителів: Щоб затримати учителів на колоніях, треба конечно будувати помешкання для них коло шкіл. Ч. 49
8. 12. Вінніпег: Радість і демонстрації з приводу вибору Т. Стефаника на радного (алдермена) міста. Ч. 50
13. 12. Вістка, що всіх українських часописів на світі є 84; найбільше їх в Галичині — 44; на Придніпрянщині — 12; в Канаді — 8; в ЗДА — 8; на Буковині — 6; на Угорщині — 3; у Відні — 2; в Бразилії — 1. Ч. 50
13. 12. Осудження „Ради сімох”, що хоче мати М. Січинського за партійного героя й хоче монополізувати всі грошеві акції в його справі. Ч. 50
13. 12. Проголошення випуску книжки „Січинський на волі” Руською книгарнею. Ч. 50
20. 12. До історії жіночого руху: З приводу виступу в Вінніпегу провідниці англійських суфражисток Емеліни Пенкгурст (Emmeline Pankhurst) передовиця прихильна до жіночого руху. Ч. 51

Рік 1912

„Щобиж газета боронила інтересів народу, то мусить бути незалежна від всіх партій, чи партійок, а залежна лише від народу. Тоді каже ся, що она безпартійна, бо нарід. — сеж суспільність, а не партія.

Будучи залежною лише від народу, газета може сміло показувати шкідливу роботу партій, чи й партійних осіб, може обговорювати способи, як до сеї роботи відноситись, боронитись, домагатись, протестувати, чи взагалі як і до чого треба народови стреміти.

Коли в нас буде сильна народна газета (а то й кілька не зашкодалиб), тоді наш культурний зріст піде скорше вперед... Тоді нас і чужі будуть вважали за людей, за свідомих горожан і будуть з нами числитися...

Треба підпомагати свою пресу, свої часописи, бо се народні речники, се вислів народного життя.”

Із статті „Безпартійне Становище”
„У. Г.” Ч. 9. 1912.

2. 1. Українські студенти з Манітоба Каледж зорганізували „студентський кружок самообразования” з такою управою: М. Глова — голова, Д. Якиміщак — заступ. голови, М. Лучкович — секретар. Ч. 1
17. 1. Заклик в справі української бурси в Канаді, щоб підсилити жертви на цю ціль, як також відповідь „Ранкові” на його негативне наставлення до цієї справи. Ч. 3
31. 1. Передовиця опрокидує твердження „Ранка”, що нібито „У. Г.” дістав \$1,300.00 від консервативної партії. Ч. 5
31. 1. Діяльність „Запорозької Січі” в Вінніпегу: заходом товариства відбуваються кожної неділі відчити або дебати; по закінченню присутні співають народні пісні, або дискутують біжучі справи. Ч. 5
31. 1. Вістка про дебати заходами студентського кружка: 20. 1. на тему: „Чи жінщинам потрібно рівного права голосованя”; 26. 1. „Чи мілітаризм є оправданий в нинішних часах?” Ч. 5
7. 2. Відозва студентів бредонського семінара до „Вп. Фармерів і Учителів”, щоб скликали збори й підписували петиції в справі українського учителя в семінарі й висилали їх до Департаменту Освіти в Вінніпегу. Ч. 6
7. 2. Допис з Вайти, Ман.: Огляд праці читальні ім. М. Павлика (представлення, дебати, тощо); на деякі імпрези люди йдуть десять миль пішки. Ч. 6
4. 2. Заходом тов. „Запорозька Січ” дебата на тему „Чи наші люди засимілюються”, в якій брали участь Якиміщак, Цюпак, Басараб і Ферлей. Ч. 7
21. 2.* Допис про реколекції священників „незалежної церкви” в Манітоба Каледж 14. 2. Ч. 8

-
21. 2. Передовиця про вагу безпартійної преси. „Щоб газета боронила інтересів народу, то мусить бути незалежна від всіх партій, чи партійок...” (див. більше про це на стор. 31). Ч. 9
28. 2. Проти оголошень алькоголічних напитків: Передовиця, щоб українські часописи („Канадійський Фармер” і „Канадійський Русин”) не містили їх, коли вони забезпечені фінансово. Ч. 9
15. 2. Конвенція українських шкільних тростів (95) і делегатів (66) в Вегревіл, Алта., які репрезентували 52 школи; предсідником зборів був Андрій Шандро, а П. Зварич, секретарем; гостем-промовцем був Т. Д. Ферлей з Вінніпегу, він говорив про „русько-англійські семінарі в Манітобі й Саскачевані”; в висліді зорганізовано „Центральний Комітет Шкільного Союзу”. Ч. 9
22. 2. Промова Т. Д. Ферлея на вічі в Чіпман, Алта. Ч. 10
22. 2. Делегація „Центрального Комітету Шкільного Союзу” в Департаменті Освіти в Едмонтоні, Алта., й пропозиція резолюцій в справі українських учителів і семінара, ухвалених на конвенції в Вегревіл, 15. 2. Ч. 11
6. 3. Заклик редакції „У. Г.”, щоб скласти жертви на ювілейний дар Іванові Франкові з нагоди його 40-літньої громадсько-літературної праці; гроші пересилати прямо до комітету в Львові. Ч. 10
6. 3. Кооперативний рух: Sprawozdania кооперативи з Етелберт, Ман. за підписом К. Ф. Сліпця. Ч. 10
13. 3. „Слово до всіх Русинів-Українців провінції Манітоби”, щоб скликали віча, масово підписували петиції до уряду в справі українського учителя в бредонському семінарі. Ч. 11
20. 3. Вістка, що в Лондоні вийшла книжка п. н. „Six Lyrics from the Ruthenian — of Shevchenko”, в

- якій поміщено шість поезій Шевченка в перекладі на англійську мову російської (?) письменниці Г. (?) Войнич. Ч. 12
20. 3. Стаття про публічні, чи сепаратні школи в Манітобі: З огляду на різні релігії, побажано, щоб були публічні школи, але старатись всіми силами, щоб двомовна система була запевнена в душі гасла: „публічні школи й наука рідної мови” Ч. 12
30. 3. Заходом трьох товариств м. Вінніпегу, а саме „Українських Соц.-Демократів”, „Драматичного Кружка” й „Тов. ім. М. Січинського” відбулися „вечерниці” в пам'ять 51 роковин смерті Т. Шевченка. Ч. 13
3. 4. Стаття про те, що в вінніпезькому щоденнику Free Press ведеться постійно куток п. н. „The Jewish Review” з запитом, а що ми українці робимо, щоб познайомити світ не тільки з нашим сучасним життям, але з нашою історією, літературою, й т. п. Ч. 13
3. 4. Заклик редакції „У. Г.”, щоб всюди наші громади відсвятковували свята Шевченка, а при тій нагоді жертвували на його пам'ятник у Києві. Ч. 13
17. 3. Концерт в честь Шевченка в школі Сокаль в Саск. заходом учителя Я. В. Арсенича; дописувач Пр. Мамчур висловлює подяку Арсеничеві за його патріотичну й освідомну працю. Ч. 15
10. 4.* Вістка про організацію „Першої української кооперативної молочної” в Етелберт, Ман. Ч. 15
10. 4. Вістка про те, що англійські часописи щораз частіше порушують справу двомовних шкіл. Ч. 15
17. 4. Вістка, що заохочене успішним концертом в честь Т. Шевченка тов. „Запорозька Січ” при-

- ступає до організації сталого „співацького й драматичного кружка”. Ч. 16
17. 4. Відозва тимчасового виборчого комітету з округи Канора, Саск., щоб українці в більших осередках поселення скликали загальні виборчі віча й організувалися в політично-незалежні товариства з своїми кандидатами. Ч. 16
17. 4. Оголошення про випуск „першого кишенкового руско-англійського і англійсько-русского словарця” Я. Н. Крета Руською Книгарнею в Вінніпегу. Ч. 16
- 13.14.4. Шевченківські свята в Вінніпегу: Заходом тов. „Запорозька Січ” в „Квінс Галі” (800 присутних); заходом Тов. „Просвіти” в парохіяльній школі. Ч. 16
24. 4.* Вістки про резигнації редакторів: А. Новака з „К. Фармера” (на його місце має прийти Ю. Ситник), М. Стечишина з „Робочого Народу” (має заступити Навізівський). Ч. 17
1. 5. Шкільні справи в Алберті: Інформативний допис П. Зварича. Ч. 18
1. 5. Справа нашої назви в англійській мові Ruthenian-Ukrainian: Передрук міркувань на цю тему С. Подолянина з Лондону в київській „Раді”. Ч. 18
8. 5. Німецька преса про Шевченка: З нагоди перекладів Шевченкових творів на німецьку мову відгук й рецензії різних німецьких часописів і періодиків. Ч. 19
8. 5. Для кого Канада?: Проти статті в вінніпезькій Free Press в справі шкільного округу в Лейдівуд, Ман. й закиду, що „чужинці” некомпетентні управляти шкільними урядами. Ч. 16-19

22. 5. Передовиця про потребу своєї власної хати, себто Народних Домів, бо без них „про скорий і повний культурний розвиток не може бути й мови”. Ч. 21
5. 6. Заклик виборчого комітету з Канори, Саск. за жертвами на виборчу кампанію: кандидат Михайло Габора. Ч. 23
5. 6. До історії жіночого руху: Заклик Параски Огризлю з Сифтон, Ман., щоб жінки шанували свою мову й звичаї й щоб писали про події в своїх околицях до часописів. Ч. 23
5. 6. П. Зварич пише про доповнюючі вибори в Алберті, в яких він перший раз брав активну участь, працюючи в користь John R. Boyle — міністра освіти в провінції, прихильного до вимог українців в справі учительського семінара й ін. Ч. 23
12. 6. Дискримінація робітників: Страйк українських робітників північного Вінніпегу, які працюючи при водних рурах діставали меншу платню, як робітники за таку саму роботу в інших частинах міста; міський радний Т. Стефаник брав участь в делегації робітників до міської ради. Ч. 24
12. 6. Велика стаття виборчого комітету в користь „українського народного” кандидата М. Габора з Канори, Саск. Ч. 24
19. 6.* Заходами студентів семінара в Реджайні засновано „Товариство Українсько-Англійських Учителів в Саскачевані”; (Йосиф Богонос — голова, Михайло Савяк — секретар). Ч. 25
26. 6. Заява Семена Пилипчука — політичного дозорця, який випустив М. Січинського з тюрми в Станіславові, й насвітлення акції „Ради сімох” і „Робочого Народу”. Ч. 26

-
26. 6. Фармерське „Тов. Сполучення Руських Фармерів в Альберті”: Допис Н. В. Гавінчука про ціль і завдання товариства. Ч. 26
26. 6. Справа українських книжок в шкільних бібліотеках: Поради, як зібрати фонди на них. Ч. 26
26. 6. Перший лист до „діточого кутка” в „У. Г”. написаний Павлом Березюком, з Bathgate, Alta. Ч. 26
17. 7. Стаття О. Ж(еребка?) п. н. „Епілог Канорських виборів”, в якій подано хід виборчої акції й причини повного провалу кандидата М. Габори. Ч. 29
17. 7. Передрук статті Павлини Гладилевич з „Письма з Просвіти” в Львові п. н. „Про пекучу потребу образования жінок”. Ч. 29-30
24. 7. До побуту тих часів: Оголошення П. Проскурняка 116 Grove Str. в Вінніпегу, про 28 умебльованих покоїв до винайму, а при тім ресторан, де можна дістати „добру їду за 10 і 15 центів”. Ч. 30
24. 7. Ідея організації українських шкільних тростів в Манітобі й Саскачевані на зразок заснованого Союзу в Алберті (передовиця К. С. Продана). Ч. 30
24. 7. Заява управи „Ради сімох” в справі фондів ім. М. Січинського й дальші здержливі й сумнівні коментарі редакції в цій справі. Ч. 30
1. 8.* Вістка про приїзд Я. В. Арсенича на стало до Вінніпегу після річного учителювання в Саскачевані в околиці Вакав з наміром відкрити „народну канцелярію” й продовжувати студії права; з ним приїхав малий Павло Закус — сирота, якого Арсенич взяв під свою опіку й хоче післати його до школи. Ч. 30
1. 8. Передовиця Б. С. Микитюка про „Фонд Бурси ім. А. Коцка”. Ч. 31

1. 8.* Відчит про Україну в Nobodies клубі в Лондоні — клуб членів всіх рас і національностей (передрук статті П. С. Подолянина з київської „Ради“). Ч 31
7. 8. Підсумки відбутої учительської конвенції в Вінніпегу пера В. Чумера. Ч. 32
14. 8. Труднощі в товаристві „Читальня Просвіта” в Вінніпегу з парохом о. Пилиповим. Ч. 33
14. 21 8. Обширна стаття. В. І. Мігайчука про околицю Стюартборн, Ман. — про байдужість загалу до шкільництва, до освіти, про п'янство й т. п.; темнота відбивається на всіх відтинках життя — господарському, родинному, моральному. Ч. 33-34
21. 8. Передовиця в справі обіцяного Департаментом Освіти учительського семінара в Алберті з конкретним питанням, чи буде український учитель в ньому; інакше семінар розминеться з основною ціллю, бо „будучі учителі мусять бути виховані в народнім дусі”. Ч. 34
21. 8. Оголошення нової „Народної Канцелярії” в Вінніпегу під управою Арсенича й Боянівського при вул. 845 Main Str. Ч. 34
21. 8. Свій до свого: Стаття, щоб українці піддержували свої власні бізнесові підприємства. Ч. 34
21. 8.* На других загальних зборах „Запорозької Січі” в Форт Вілліям, Онт., встановлено програму: „1. Боронити українську національність. 2. Ширити укр. поступові часописи. 3. Провадити борбу з п'янством. 4. Устроювати відчити і концерти. 5. Постаратись о приватну укр. англійську школу. Се повинен тямити кожний член.” Ч. 34
11. 8. Засновано читальню ім. М. Каганця в Роблін, Ман. Ч. 34

-
4. 9.* Про організацію „Сполучене українсько-руських фермерів в Канаді” — інформативна стаття про потреби, цілі й завдання (автор А. Мушка).
Ч. 35-36
4. 9.* Конвенція українсько-англійських учителів 22—24. 8. в Канорі, Саск. на якій, між іншим, О. Жеребко дав в англійській мові блискучий виклад про потребу й збереження української мови в Канаді.
Ч. 35-36
4. 9. Загроза недопущення української мови в публічних школах в Саскачевані через вороже наставлення Департаменту Освіти в Реджайні й англійських шкільних інспекторів. Ч. 35-36
4. 9. Стаття про діяльність української соц.-демократичної партії в Вінніпегу й „Ради сімох” і деякі дані про фонди ім. М. Січинського. Ч. 35-36
2. 9. На річних зборах „Запомогового Тов. Братства св. Николая” в Вінніпегу на заклик О. Боянівського зібрано на „Рідну Школу” в Галичині \$44.50
Ч. 37
7. 9. Аматорський кружок ім. М. Заньковецької в Вінніпегу відіграв оперету „Ох не люби двох” в польській залі школи св. Духа. Ч. 37
11. 9. „Джекомахія”: Опис одної з бійок між парубками-гуляками під галею Ястремського в Вінніпегу.
Ч. 37
11. 9. Стаття про вечірні школи в Вінніпегу із закликом редакції, щоб українці поцікавилися курсами й учали на них. Ч. 37
11. 9. Огляд інформативних матеріалів про Україну й українців: згадано скандинавця Бернсона, газету *Ukrainische Rundschau* (Відень), статті Подоля-

нина в лондонському Times, В. Степанківського в Saturday Review, Байронову поему Mазерра.
Ч. 37

11. 9. Перша вістка про те, що урядовий папський вісник Acta Apostolicae Sedis з 16. 8. подає, „що папа іменував єпископом для Русинів греко-католиків о. Микиту Будку”.
Ч. 37
18. 9. „Трояка вечірна школа” в будинку на розі МекКензі й Манітоба в Вінніпегу: українське читання й писання для дітей; наука англійської мови для „старших неписьменних”; учителі — М. Кравецький і І. Вагнер.
Ч. 38
18. 9. Лист-подяка Павла Гуцуляка за матеріальну допомогу на докінчення вищих студій; поіменно згадано: Т. Д. Ферлея, Я. В. Арсенича, П. Г. Войценка й О. Жеребка.
Ч. 38
25. 9. „Як нам писати?” — перша стаття про транслітерацію, переважно імен й прізвищ, з таблицею деяких букв.
Ч. 39
25. 9. Вістка, що українські міські робітники в Едмонтоні „застрайкували”; домагаються 8-год. денної праці, а підвишки платні з 30 ц. на 35 центів на годину.
Ч. 39
25. 9. Процес за церкву в Стар, Алта., яка коштувала \$400.00, а процесові кошти виносять \$20,000.00 (допис. Н. В. Гавінчука).
Ч. 39
21. 9. „Націоналізм а соціалізм” — виклад Белоусова, бувшого члена російської другої Думи заходами соц.-демократичної партії в Queens Theatre в Вінніпегу; активну участь в дискусії взяли І. Голкін, Фішман, Губіцький, Яніцький (в імені соціалістів-інтернаціоналістів), а напрям національної бороть-

би поневолених народів заступали (сильними аргументами) Жеребко, Ферлей, Арсенич і Скіба.
Ч. 39

25. 9. Мир. Стечишин в своїй заяві „Моя сповідь” вияснює свої розходження з „партійними товаришами”, висвітлює справу з фондами ім. М. Січинського, подає причини своєї резигнації з редакторства „Робочого Народу” й з членства вінніпезького відділу соціал.-демократичної партії.
Ч. 39-43
8. 10. Допомога „Рідній Школі” в Галичині: З приводу обіздки по Канаді делегата „Рідної Школи” С. Демидчука в Вінніпегу зорганізовано комітет „зі всіх релігійних, та політичних українських відтінків у Канаді” для допомоги в заряджуванні його виступів і в збірці грошей (Т. Д. Ферлей — президент, О. Жеребко — секретар, Т. Стефаник — касієр, і одинадцять інших членів управи).
Ч. 40-41
16. 10. Критична передвиборча стаття Ів. Щербаневича відносно обіцянок міської управи супроти мешканців північного Вінніпегу й деякі критичні замітки на адресу радного Т. Стефаника. Ч. 42
23. 10. Вістка про заяву міністерства освіти в Алберті, що 18. 10. відкриється українсько-англійський семінар в Вегревіл, Алта. (подає П. Зварич). Ч. 43
23. 10. “Русько-українська бурса в Едмонтоні”: На зборах “русько-презбітеранської” церкви 22. 9. рішено приступити до будови бурси; П. Рудик — президент зборів заявив, що за кожний доляр, складаний загалом, він жертвує рівну суму від себе; на початок він склав \$1000.00; були й інші більші жертви.
Ч. 43

27. 10. Загальне народне віче в школі коло “малої” церкви в Вінніпегу в справі будови Українського Народного Дому; в звідомленні про це віче подано причини, чому свій дім є конечний і як приклад поставлено тов. “Запорозька Січ”, що з браку приміщення мусіло припинити діяльність, а бібліотеку складено в мішки. Ч. 44
30. 10. Відгуки на заклики комітету в справі допомоги “Рідній Школі” й зголошення відвідин д-ра Демидчука. Ч. 44
30. 10. “Русини, чи Українці” — стаття про назву “українець”, “український” з даними про те, що цю назву прийнято в науці, літературі й загально в світі й вже час, щоб українці позбулися термінів “руський”, чи “русько-український”. Ч. 44
30. 10.* “Правдива зимова зима почала ся вже в Вінніпегу” — так починається вістка про передчасну снігову бурю; а з тим пригадка, щоб використати дорогий зимовий час якнайкорисніше в культурно-освітньому аспекті. Ч. 44
13. 11. “Відозва до Інтелігенції” Просьвітної Комісії Р.Н.С за підписом д-ра В. Й. Сіменовича — предсідника й Є. Струтинської — секретарки, щоб зібрати адреси “всіх інтелігентних Українців, замешкалих в північній Америці, Канаді й Бразилії, як сьвітських так і духовних”. Ч. 46
20. 11. Вістка про смерть Миколи Лисенка в Києві (6-го листопада) Ч. 47
17. 11. Віче в Grand Opera House в Вінніпегу з виступом д-ра С. Демидчука з Галичини; віче відкрив Т. Д. Ферлей, представивши гостя; “під луну оплесків ставав перед зібраними шан. наш земляк. Синьожовта лента перевязана через рамя д. Демидчука показувала вже сама, що перед нами стає не член

- партії, не заступник якогось стороництва, але
висланник усього нашого народу...” Ч. 47
20. 11. Конкурс на популярні літературні праці заходами
“Просьвітної Комісії при Р.Н.С.” Ч. 47
27. 11. “Чи потреба нам Народного Дому?” — стаття в
справі свого власного народного дому. Ч. 48
4. 12. Т. Д. Ферлей кандидує на алдермена п'ятої варди
міста Вінніпегу. Ч. 49
4. 12. На “Рідну Школу” в Галичині зібрано: в Вінніпе-
гу \$672.25, в Едмонтоні \$2,120.00, а на стипендії
\$3,000.00. Ч. 49
4. 12. В статті “Церковні Пастирі” поставлено питан-
ня з приводу приїзду до Канади Єпископа Буд-
ки: чи буде якась зміна, чи далі чужі (французи)
будуть обслуговувати наш народ. Ч. 49
18. 12. Дві імпрези в Вінніпегу: Заходами Аматорського
Кружка ім. М. Заньковецької “Страйк” і “Насто-
ящі” в театрі Royal, 31. 12.; Заходом Аматорсько-
го Товариства “Боян” драма “Жите без Життя”
в театрі Queens, 26. 2. Ч. 50—51
19. 12. Єпископ Н. Будка прибув до Вінніпегу і пер-
ше богослуження відправив в “великій” василі-
янській церкві.
25. 12. Заклик “Сокола-Батька” в справі жертв на закупно
“города” в Львові за підписом Івана Боберського
— голови, й О. Гузара — справника. Ч. 52
25. 12. “Шіфкарта з Вінніпегу до Кракова тепер коштує
\$70.65” — з оголошення фірми Alloway and
Champion. Ч. 52

Рік 1913

„Всі чесні і незалежні педагоги твердять, що правдива культура і правдиве виховане можливе тільки в матерній мові.

Наука далі доводить, що між думкою чоловіка а його рідною мовою є нероздільне посвоячене, яке витворилось процесом віків і що різні мови різняться ся від себе відмінними психічними особливостями.

Читане в рідній мові має великий вплив на виховане і моральне піднесене.

Впрочім яка konieczність малаб змушувати нас покидати свою рідну мову, і чи не було би крайною глупотою для нас затрачувати нашу мову?

З другої сторони ми хочемо вчити ся і англійської мови і неправдою є, неначеб ми її не знали або тяжко нам було її присвоювати.

Ми хочемо, щоб в публичних школах вчили наших дітей писати і читати по нашому тому, що в рідній мові лекше читати і розуміти свою літературу, історію, свої чудові пісні...”

З промови О. Жеребка
„Школа а мова”. „У. Г.” Ч. 9. 1913 р.

1. 1. Треті збори української Видавничої Спілки в Канаді ("У. Г.") 28. 12. 12.: Звітували управитель Т. Д. Ферлей і редактор В. Кудрик; між іншим стверджено прихід за 1912 р. в сумі \$5,830.45, а розхід \$5,767.50; до дирекції вибрано Я. В. Арсенича, П. Рудика, Т. Д. Ферлея, П. Зварича, О. Жеребка. Ч. 1
1. 1. Виступи д-ра С. Демидчука в Вегревіл й в інших місцевостях Алберти й звіти з жертв на "Рідну Школу" в Галичині (обширний допис П. Зварича). Ч. 1
1. 1. Відозва в справі політичних зборів 14. 1. в Вегревіл, Алта., для протесту проти намічення нових виборчих округів, що розділяють, чи пошматують округи замешкані українцями й тим обезсилять їхні виборчі голоси. Ч. 1
15. 1. Коляда на "Рідну Школу" в Галичині: "6 молодих хлопців, а то: В. Казанівський, Анд. Струг, П. Яцина, Т. Молявка, О. Гандзюк і М. Ласюк" заколядували поміж вінніпезькими українцями \$60.20. Ч. 2-3
15. 1.* Вістка про те, що в Едмонтоні почав виходити новий часопис п. н. "Новини"; редакція "У. Г." висловлює побажання успіху й пише: "Наша нива широка і розлога та й робити на ній без кінця, тому нова народна часопись зможе багато помочи принести". Ч. 2-3
15. 1. Лист-подяка д-ра С. Демидчука на відїзному з Канади за піддержку, за щире прийняття й за жертви на "Рідну Школу" в Галичині Ч. 2-3
14. 1. Заходами Центрального Комітету Рідної Школи й драматичного кружка "Боян" відбулася в Вінніпегу в приявности около 200 учасників прощальна вечеря в честь д-ра С. Демидчука з про-

- мовами, деклямаціями й співами; між іншим "І. Негрич відспівав своїм сильним барітоном чудово сольо "Ой Дніпре мій Дніпре". Ч. 4
22. 1. "Bilingual Schools in Manitoba" — інформація про цикл статей під таким наголовком в вінніпезькій Free Press з острим осудженням двомовности в публічних школах і з вимогою зліквідувати її; крім цього ці статті дають негативну характеристику "чужинецьких" учителів. Ч. 4
22. 1. Допис П. Ковтуна про Давфин, Ман.: В місті живе около 70 українських родин, але досі вони не спромоглися на спільне громадське життя й не мають ані своєї церкви, ані Народного Дому. Ч. 4
9. 1. Допис про Брендон, Ман.: Перше представлення пес: "Настоящі" й "Гостина св. Николая" заходом Читальні "Просвіти". Ч. 4
22. 1. "Англійська преса в українській справі": Вістка про статтю проф. Федора Вовка в місячнику The Russian Review (Ліверпул) і ствердження зросту зацікавлення українською справою в англійській пресі. Ч. 4
29. 1. Шкільна справа: У звязку із закінченням циклу статей (30) в вінніпезькій Free Press, аналіза становища двомовних шкіл і "чужинецьких" учителів в окремій передовиці, яка кінчається закликом, щоб наші люди на околицях скликали збори й підписували петиції в цій справі до послів даної округи й до Департаменту Освіти. Ч. 5-7
29. 1. "Свій до свого": Допис В. Гривнака з Саскатуну, Саск. про судовий процес жидів проти Мирона Темницького за те, що він в "Новому Краю" закликав наших людей купувати в своїх, а при тім

- висвітлив деякі сторінки з минулого про українсько-жидівські відносини в Галичині. Ч. 5
5. 2. Проголошення дирекції Української Видавничої Спілки в Канаді, що з днем 1. 2. управителем спілки став П. Г. Войценко, а редактором Юліян Ситник. Ч. 6
14. 1. Вістка про те, що в Вегревіл, Алта., зорганізовано політичну організацію: є це перша того роду українська організація в Канаді. Ч. 6
5. 2. Мітинг в Вінніпегу в справі напастей Free Press на двомовні школи в Манітобі; на збори були запрошені представники місцевих англійських газет, як також автор циклу статей в цій справі; промовляли О. Жеребко в англійській мові, а Т. Д. Ферлей по-українськи; рішено скликати якнайскорше загальне віче в цій справі. Ч. 6
19. 2. “Що говорить англ. часопись про рідну мову”: Обговорення статті в New York Journal, що заохочує задержувати рідну мову й є проти переміни імен, чи прізвищ. Ч. 8
26. 2. Аматорське драматичне життя: Огляд вистав аматорських кружків в Вінніпегу (4) з яких на увагу заслуговують кружок “Боян”, кружок ім. “М. Заньковецької”; хоч пєси відходять по черзі, що другий тиждень, маса народу учає на них. Ч. 9
26. 2. Вістка про ліквідацію “руської торгівлі” в Рос-терн, Саск. і припинення часопису “Новий Край” із-за недостачі фондів. Ч. 9
5. 3. З культурно-громадського життя в Вінніпегу: Допис про імпрези, концерти, дебати, представлення і т. п., а при цьому підкреслено брак свого Народного Дому. Ч. 10

-
5. 3. З економічного й бізнесового життя: Оголошення “Першої Руської Фармерської Позичкової Каси” (Farmer’s Loan Co. Limited) в Едмонтоні під управою Павла Рудика, що доробився поважного майна на перепродуванні реальностей в місті. Ч. 10
5. 3. Загальні збори Українського Народного Дому в Вінніпегу, на яких рішено, між іншим, що “членами можуть бути лише Українці без ріжниць пола і поглядів політичних чи релігійних”; вибрано дирекцію в складі: Т. Д. Ферлей — предсідник, Й. Боянівський — заступник, І. Негрич — касієр, М. Сироїдів — секретар, Т. Боднар — заступник секретаря, Д. Жеребка і К. Паньків — директори. Ч. 10
12. 3. Негативна критика жидівської театральної трупи за невдалі вистави українських пес у Вінніпегу. Ч. 11
19. 3. “Про політичну організацію Русинів в Альберті” — обширна стаття П. Зварича. Ч. 12
26. 3. Вістка з Алберти про те, що в провінціяльних виборах кандидує десять українців: Крайківський, Говда, Рудик, Шандро, Зварич, Фуярчук, Кульматицький, Семенюк. Ч. 13
26. 3. Становище „У. Г.” в релігійних справах: Відповідь на статтю П. Кульматицького в “Канадійському Русиніві”. Ч. 13
2. 4. Вістка, що друкарські робітники “Робочого Народу” пішли на страйк, домагаючись вищої платні й кращих умовин праці. Ч. 14
31. 3. З передвиборчої конвенції в Вегревіл: Телеграма про криваву бійку між “Англійцями а Русинами” на консервативній конвенції; Кульматицький

- упав, а Зварич вибраний “незалежним руським кандидатом”. Ч. 14
9. 4. Відкритий лист Іларіона Войценка (батька П. Г.) з закликом голосувати в часі провінціяльних виборах в Алберті на трьох народних кандидатів: Рудика, Зварича й Говду. Ч. 15
9. 4. Вістка, що міська управа Вінніпегу заскаржила С. Фодчука, управителя українських недільних імпрез за переступлення Lord’s Day Act. Ч. 15
9. 4. Стаття з приводу 25-ліття смерти Юрія Федьковича. Ч. 15
9. 4. “Перші кроваві вибори на Вегревіл в Альберті”: Огляд консервативної передвиборчої конвенції 31. 3.; кривава бійка між українцями й англійцями, створення української самостійної партії й вибір П. Зварича кандидатом. Ч. 15
16. 4. Проголошення грошових жертв на хворого письменника М. Павлика у Львові. Ч. 16
16. 4. Мих. Стечишин дає огляд конвенції учителів Манітоби, яка відбулася в Вінніпегу 24-26. 3. Ч. 16
16. 4. Лист Краєвого Шкільного Союзу зі Львова в справі організації в Канаді тримісячного вищого курсу української мови, літератури й історії під кермуванням прэф. Василя Пачовського й Петра Карманського; в цій справі Ц. К. „Рідна Школа” в Вінніпегу скликав збори й вибрано комітет для реалізації проекту. Ч. 16
16. 4. Віче в Давфині в справі Барана засудженого на кару смерти за вбиття поліцая; по розгляненні цілого комплексу справ рішено вислати петицію до генерального правника в Манітобі з просьбою скасувати кару смерти; заклик до українців поза Давфином поцікавитися справою, бо вона шир-

- шого значення (подала О. Лучкович — секретарка віча). Ч. 16
30. 4. Критична стаття про нововибраного посла А. Шандра, який мав заявити, між іншим, що він не є „русин-українець”, а „росіян-москаль”. Ч. 18
30. 4. Огляд провінціальних виборів в Алберті 17. 4; упадок чотирьох українських народних кандидатів і вибір А. Шандра. Ч. 18
30. 4. З анналів джекомахії: Передовиця „Святочні події в Вінніпегу” про рекордові бійки й арешти наших людей під час Великодніх Свят. Ч. 18
30. 4. Проголошення курсів українознавства в Вінніпегу, на яких викладатимуть проф. Карманський і Пачовський зі Львова; заклик до учителів і старшого громадянства скористати з цієї нагоди й вписатися на ці курси; аплікації слати на адресу Я. В. Арсенича, 717 McIntyre Block у Вінніпегу Ч. 18
30. 4. Лист-подяка П. Рудика виборцям округу Whitford в Алберті за піддержку під час виборів з підкресленням ролі Т. Д. Ферлея, який приїхав з Вінніпегу помагати в виборчій кампанії. Ч. 18
7. 5. Передовиця аналізує провінціальні вибори в Алберті 17. 4. і причини упадку всіх чотирьох українських „народних кандидатів”. Ч. 19
7. 5. Заклик ювілейного комітету зі Львова за жертвами на ювілейний дар Іванові Франкові. Ч. 19
7. 5. Безробіття в Саскатуні: В 1912 р. робітники одержували 30ц. на годину, а цього року працюють за половину того; деякі просили праці тільки за харч і її не могли дістати (допис Г. Сандуляка). Ч. 19

14. 5. „Літературний Вечір” в Вінніпегу з відчитом „д. Крижановського, укінченого філософа, котрий на днях приїхав зі старого краю”. Ч. 20
14. 5. Недостача українських учителів: Заклик Н. В. Гавінчука — студента з „Альберта Каледж”, щоб батьки поцікавилися вищою освітою своїх дітей і висилали їх на науку до „Альберта Каледж” в Едмонтоні тому, що відчувається недостачу українських учителів. Ч. 20
14. 5. Передовиця з аналізою посланія єпископа Будки в „Канадійським Русині” з висновками про відношення Церкви до громадського життя та до шкільництва. Ч. 20
14. 5. Огляд віча, в Дріфтінг Рівер в Манітобі, на яким було около 500 людей; промовляли В. Запорожан, Т. Ю. Марцінів, Мігайчук і о. М. Кінаш, який між іншим висловився, що „... в нас є сила, в нас є жите. Коли не знищила нас Москва, Польща, то не знищить нас і Канада. Хто знає, чи жите українського народа не перенесеть ся з Галичини сюда. Отже на кождий випадок треба бути готовими, щобиśmy мали чим приймати і де умістити. Тому треба нам робити ось що: будувати читальні по кольоніях, занехати п'ятику, а на місце сего розвивати і плекати єдність.” Ч. 20
18. 5. Віче в Форт Вілліам, Онт., в справі церковного статута єпископа Будки, проект якого відкинено (допис В. Брилинського). Ч. 22
21. 5. З темних сторінок нашого життя: Вістка про хрестини в Андру, Алберта, на яких куми побилися й в висліді судової розправи були покарані на суму \$125.00. Ч. 21
21. 5. „Українські справи в Англії” в лондонському New Age (10. 4. 1913) появилася стаття Джорджа

- Рафаловича п. н. "The Ukraine", в якій автор подає огляд українського питання в його історичній перспективі й в його сучаснім стані; в The Commentator стаття Ф. С. Бартллета про українську народну музику згадує М. Лисенка. Ч. 21
21. 5. Стаття-некролог про Михайла Коцюбинського (помер в Чернігові 25. 4. 1913); подано: біографію, перелік його творів і перебіг похорону в Троїцькім монастирі „де спочивають українські письменники Л. Глібів і Панас Маркович. Коло сих могил насипано тепер третю в дуже гарнім місци, на горі під столітними дубами, звідки перед очами стелить ся широка без краю долина перерізана Десною...” Ч. 21
21. 5. Орест Жеребко — перший українець в Канаді одержав ступінь Б.А.: Стаття п. н. „Виростають наші цвіти” подає його біографію, підкреслюючи факт, що він „яко свідомий і ідейний націоналіст” брав живу участь у громадському житті й власними силами здобув університетську освіту. Ч. 21
20. 5. Д-р С. Демидчук відплив назад до старого краю по вісьмох місяцях побуту на американському континенті, „лишаючи усюди знаменій посів любови до свого рідного, та даючи в багато случаях почин до нового національного життя”. Ч. 22
28. 5. Никола Билинський ділиться своїми враженнями з першого побуту й оглядин Атабаски в Алберті. Ч. 22
28. 5. Вістка, що Іван Бодруг, голова „пресб. церкви між Русинами в Канаді” відкриває бюро праці в Монреалі. Ч. 22
28. 5. Вістка про те, що П. Рудик — народний кандидат з округи „Вітфорд” заскаржив А. Шандра за

- „нечесні засоби” під час виборчої кампанії й вимагає \$15,000.00 відшкодування, а \$200.00 звороту коштів. Ч. 22
11. 6. Церковна справа: Критична стаття про чужих священників, що не знаючи мови, традицій, культури нашого народу обслуговують його. Ч. 24
11. 6. „Альбертійський Ліберальний уряд повиганяв українських учителів із шкіл” під таким наголовком дописує Н. В. Гавінчук „один з вигнаних учителів”, що тому, що деякі учителі були активні в передвиборчій акції в користь українських народних кандидатів, англійці тепер мстяться на них. Ч. 24
8. 6. Стаття Василя Кобітовича про віче в Монреалі на яким обговорено: „положене українського народу в нинішніх часах по війні балканській, розв'язане галицького сойму і розписане нових виборів.” Ч. 25
18. 6. Відозва-стаття Н. В. Бачинського з Йорктону, Саск., про Михайла Павлика й потребу негайної йому помочі. Ч. 25
18. 6. Порт Артур, Онт. — огляд праці Читальні (подав С. Починок). Ч. 25
18. 6. Монреал, Кве. — обширний огляд громадсько-організаційного життя. Ч. 25
22. 6. Палський делегат Р. Ф. Stagni відвідує українські церкви в Вінніпегу. Ч. 26
9. 7. Обширна вістка про вибори в Галичині й велику перемогу українців (телеграма д-ра С. Демидчука). Ч. 28
9. 7. Соті роковини Т. Шевченка: Стаття-пригадка про соті роковини в 1914 році й побажання, щоб

- канадійські українці вислали свого делегата на ювілейні святкування Рідного Краю. Ч. 28
9. 7. Новий часопис: Вістка про появу в Вінніпегу місячника п. н. „Наша Сила”, що ставить собі за ціль „давати критичний огляд тутешньої преси, виказувати похибки і так зближати і гуртувати розеднані сили для спільної народної праці.” Ч. 28
9. 7. „Геніяльна громада, 20 родин — 4 партії — ріжні цвинтарі” — допис про околицю Зетленд в Алберті, де живе около 20 українських родин, поділених на чотири партії й з чотирма окремими цвинтарями, а школи й читальні немає; допис закінчується: „Коли зачнемо думати про жите не про цвинтарі? Житя треба нам, а до житя школи, читальні, книжок, газет, а не цвинтарів”. Ч. 28
11. 12. 7. Конвенція українсько-англійських учителів в Вінніпегу з участю Hon. G. R. Coldwell — міністра освіти, Флечера — заступ. міністра, єпископа Будки, О. Жеребка, Т. Д. Ферлея й В. Мігайчука; вибрано вперше жінок до управи (пані О. Лучкович і П. Малкович). Ч. 29
12. 7. Концерт в честь Івана Франка в Вінніпегу в театрі Grand Opera. Ч. 29
16. 7. Проф. Петро Карманський прибув до Вінніпегу й буде викладати на „Курсах Вищої Освіти”. Ч. 29
16. 7. Стаття П. Зварича, щоб наші фармері звернули увагу на мішане господарство замість обмежуватися до самого рільництва, бо це більш поплатне. Ч. 29
20. 7. „Літературний Вечер” в Вінніпегу на якому, між іншим, проф. Карманський виголосив відчит про діяльність Івана Франка. Ч. 30

23. 7. Учительська конвенція в Вінніпегу 11-12. 7; резолюції в справі навчання рідної мови в публічних школах поруч мови англійської. Ч. 30
23. 7. “Кольонія Україна” в околиці Піс Рівер, Алберта — інформативний допис В. Андрушка про те, що група українців з Калгарі рішила виїхати до Піс Рівер, перебрати гомстеди, колективним способом закупити машинерію та zorganizувати торгівлю й виробництво; заклик до інших прилучитися до колонії, бо земля добра й запевняє кращу майбутність. Ч. 30
30. 7. Двомовні підручники для ужитку в публічних школах в Манітобі, видані заходом і коштом Департаменту Освіти в Вінніпегу п. н. „Манітоба руско-англійська читанка”; а в статті сказано, що появу цього підручника треба завдячувати учительським конвенціям, які постійно домагалися цього від уряду; звертається увагу українців в Алберті й в Саскачевані, щоб домагалися подібного в своїх провінціях. Ч. 31
30. 7. Стаття про потребу „Спільного просвітнього товариства” в Вінніпегу. Ч. 31
30. 7. Огляд українського життя в Вінніпегу: ще багато людей розважаються в готелевих барах, пул-румах та подібними атракціями; розчарування малою кількістю присутніх на концерті в честь Івана Франка (допис І. Щербаневича). Ч. 31
6. 8.* Вістка про те, що проф. П. Карманський буде викладати в учительському семінарі в Брендоні. Ч. 32
6. 8. Вістка про те, що добр. Басараб став організатором шкіл в Манітобі. Ч. 32
6. 8. Статті про акцію усування українських учителів з публічних шкіл в Алберті (як конкретний при-

клад подано школу „Буковина” в Сунленд, Алта., де дуже вміло й з успіхом учителював Чумер).
Ч. 32

6. 8. Огляд церковної дійсности між нашим народом в Канаді. Ч. 32
6. 8. Народне віче в Портедж ла Прері, Манітоба, з промовою О. Жеребка в справі українсько-англійського учителя в місцевій школі й в справі Народного Дому. Ч. 32
6. 8. Інформативна стаття П. Зварича про учительський семінар в Вегревіл. Ч. 32
13. 8. Критичний огляд життя греко-католицької Церкви в Канаді. Ч. 33—36
13. 8. Протест проти зборів „гр. кат. громадської” Церкви в Янов, Ман., 10. 8. скликаних свящ. Андруховичем за підписом чотиринадцятьох фермерів. Ч. 35
19. 8. М. Ф. Комаров: Стаття-некролог про українського бібліографа, літератора й громадського діяча та редактора російсько-українського словника (помер і похований в Одесі). Ч. 38
20. 8.* Вістка про смерть Лесі Українки. Ч. 34
20. 8. Форт Вілліям, Онт.: Заходи в справі об'єднання товариства „Запорозька Січ” і товариства „Просвіта”; в цій справі відбулося кілька зборів. Ч. 34
27. 8. Історія аматорського кружка М. Занковецької в Вінніпегу (основаного при читальні „Просвіти” 1910 р.). Ч. 35
27. 8. Стаття-некролог про Лесю Українку: „...відійшла до тіний великих своїх предків. На самім початку місяця серпня, що є символом дозрівання

- і збирання плодів, замкнула очі на Кавказі ся, що була для України таким співцем обнови, яким Франко є для Галичини... Умерла, тужачи за красою, яка є жерелом добра. Побіч О. Кобилянської була одинокою в нашій літературі, що гідно репрезентувала наше жіноцтво, яке старає ся дорівнювати європейським жінкам-письменницям в їх творчій праці." (Із статті К(удрика) „Над свіжою могилою”). Ч. 35
21. 8. „Куди нам йти?” — стаття з такими напрямками: „самостійне змагане до кращого життя тут на чужині, та виповнити свої душі патріотичним запалом і прямувати до як найскорійшого здійснення нашої національної ідеї — ‚Самостійної України’...” Ч. 35
3. 9. Вістка про те, що Український Народний Дім в Вінніпегу купив два лоти на Селкірк вул. між Пар і Арлінгтон з ціллю побудувати дім. Ч. 36
3. 9. Вістка про резолюцію муніципальної ради Раквуд в Манітобі, яка противиться навчанню рідних мов в публічних школах крім англійської й французької. Ч. 36
3. 9. Похорон Лесі Українки на Байковім кладовищі в Києві: „... скрізь видно було силу поліції. Кінна поліція отвиряла і замикала похоронний похід, а по обох сторонах ішли два ряди пішої поліції... Весь час ішов похід мовчки... Не вільно було навіть засьпівати „Вічная пам'ять!” Тихо як тіни йшли люди за домовиною української поетки...”
(Передрук допису д-ра Осипа Назарука). Ч. 36
10. 9. Вістка про плянований приїзд Василя Стефаника з Галичини до Канади около 15. 9. з відчитами про Івана Франка. Ч. 37

-
10. 9. Поява нового українського часопису „Канада”, що його видає „Руська Видавнича Спілка” за фінанси консервативної партії; на думку редакції новий часопис противажить ліберальний орган — „Канадійський Фармер”. Ч. 37
3. 9. Ідея української „народної демократичної церкви” в Канаді, в якій „українці греко і римо-католики та православні, які тепер так люблять різнитися злучилися” (стаття: „Чи будуть з нас люди” С. Чука). Ч. 36
17. 9. Перша в „У. Г.” поема про Канаду п. н. „Пісня” („Шуми, шуми, буйний вітре...”) авторства Василя Михальчука. Ч. 38
1. 10. Шевченкові твори з поясненнями: Стаття Андрія Шкредка з Транскони, Ман., про те, щоб з нагоди сотих роковин народження Шевченка (1914) „видати всі твори Шевченка, щоби святкуючи день народин поета можна побачити в цілості той пам’ятник, який він, сам собі збудував”, при цьому автор підкреслює потребу коментарів, щоб і менше освічена людина, а навіть діти могли зрозуміти, Шевченка; на таке видання він готовий позичити сто корон”. Ч. 40
24. 9. Огляд громадсько-організаційного життя в Вест Форт Вілліям, Онт. (допис І. Гуменюка). Ч. 39
1. 10. Передовиця звертає увагу, що перед українцями під цю пору є дві великої ваги проблеми, а це справа двомовних шкіл і справа церковна; для розв’язки таких проблем треба бути об’єднаними в загальній організації. Ч. 40
1. 10. В. Б. Мельничук з Нелсон, Б. К. описав свою подорож і зустрічі з українцями в провінціях Алберта й Саскачеван. Ч. 40

8. 10. Стаття „До народної організації” про те, що хоч українців в Канаді є около 200,000, але немає організації, яка б об’єднувала їх в одну цілість і тому повстають різні секти, партії й партійки, які воюють між собою; для прикладу названо галицьку „Просвіту” й її позитивну об’єднювальну роль в житті українців. Ч. 41
15. 10. Стаття про „козака-священника” Агапія Гончаренка. Ч. 42
15. 10. Стаття про Михайла Павлика з нагоди 60 роковин народження. Ч. 42
24. 9. Заява О. Ревюка про фонд ім. М. Січинського та інші справи в звязку з вінніпезьким відділом Українських Соціялістів-демократів і „Робочого Народу”. Ч. 39
24. 9. Церковні справи: Стаття про celibат в греко-католицькій церкві й його негативи. Ч. 42
8. 10. „Нашим поетам” — стаття про основи віршування. Ч. 41
8. 10. До початків церковно-релігійної полеміки: Стаття проти латинізації української церкви. Ч. 41
15. 10. Вістка про українське життя в Бразилії на основі інтерв’ю з Іваном Рибкою з Прудентополіс в Парані. Ч. 42
19. 10. Вістка, що заходами д. Ревюка скликано збори, на яких обговорено справу розтрати „Фонду Січинського Радою Сімох”. Ч. 43
22. 10. Вістка, що Василь Стефаник через різні перешкоди не приїде до Канади. Ч. 43
22. 10. Шкільництво в Манітобі: Стаття в Free Press з 17. 10. проф. Сіссонса, який твердить, що з всіх

- західних провінцій наука в манітобських школах стоїть найслабше; як причини подає двомовну систему й неанглійських учителів. Ч. 43
22. 10. Галичина очима канадійського українця: Цикл статей О. Жеребка про його перебування в Галичині; цікаві описи тодішнього українського Львова й галицької провінції, головно культурних і економічно-політичних відносин. Ч. 43
22. 10. „Вечер Павлика” заходом читальні М. Драгоманова в Монреалі (допис С. С. Костирського). Ч. 43
22. 10. Вістка про 5-центові цеголки, які почали розпродавати на дохід Українського Народного Дому в Вінніпегу. Ч. 43
29. 10. Подяка „Рідної Школи” в Галичині „заморській рідні”, яка з нагоди приїзду д-ра С. Демидчука зложила суму \$15,087.67 (Канада \$5,686.80, а ЗДА \$9,400.87); в подяці стверджено між іншим: „Ваша жертва прийшла якраз в пору найкритичнішого матеріяльного стану Українського народу в Галичині, і ми отверто признаємо, що лише Ви, Дорогі земляки уратували в минувшій році наші приватні школи”. Ч. 44
5. 11. На теми мови: Стаття про різниці між українською й російською мовами („Наша руська і російська мова”). Ч. 45
5. 11. „Віра наших прадідів” — міркування на тему церкви незалежної ані від Риму, ані від Москви. Ч. 45
5. 11. Перша негативна оцінка „Малпячого зеркала” П. Карманського, що друкувалося на сторінках часопису „Канада” (стаття В. Мороза). Ч. 46

5. 11. „Театральні замітки” про тодішні драматичні гуртки в Вінніпегу й їхній репертуар. Ч. 46
19. 11. „На політичні теми” — становище редакції до заходів консерватів втягнути „У. Г.” в орбіту своєї політики, що її виразником є часопис „Канада”: „У. Голос стоїть на тій zasadі, що лише власна організація дасть нам силу і лише тоді будуть всі з нами числити ся” Ч. 47 і 49
19. 11. „Осляче зеркало” — три статті П. Зварича у відповідь на „Малпяче зеркало” П. Карманського. (“Doctor Galicianus asinus Canadianus”). Ч. 47-49
19. 11. Direct Legislation — „Пряме законодавство” — інформативна стаття Т. Д. Ферлея. Ч. 47
16. 11. Протестаційне віче українців греко-католиків Вінніпегу з виступом В. Свистуна й резолюціями проти папського декрету з 11-го серпня, 1913 р. Ч. 47
26. 11. „Під розвагу учителям” — стаття П. Карманського про двомовні школи й загрозу їх ліквідації. Ч. 48
30. 11. Читальня „Просвіти” ім. Івана Котляревського в Вінніпегу — об’єднання дотеперішніх тов. читальні „Просвіти” й драм. товариства ім. Івана Котляревського (вибрано: В. Казанівського — головою, П. Марцінкова — секретарем, Мих. Демчука — касієром). Ч. 49
10. 12. Вістка про кризу в читальні ім. „Мих. Драгоманова” в Монреалі (згадана роля Івана Бодруга). Ч. 50
10. 12. До джерел самостійницького думання: В статті „Без теми” проаналізовано партійне прислужництво й протипоставлено йому ідею: „замість клопотати ся партіями, нам найперше поклопотатись основанем власної народної організації,

- а партії тоді будуть нами клопотати ся, не ми ними”. Ч. 50
10. 12. До сотих роковин народження Т. Шевченка: Заклик до співаків і пригадка товариствам, щоб приготувлялися до відзначення 1814—1914 рр. Ч. 50
17. 12. Згадка про статтю Ф. С. Бартлета в лондонському *Musical Standard* про українські народні пісні з обширним інформативним матеріалом про них: „... Стаття прикрашена видом українського кобзаря з бандурою і відбиткою нот тужливих українських дум”. Ч. 51
17. 12. „... Національне жите будувати на національнім ґрунті, гуртуватись усім, без взгляду на церковні ріжниці...”: Критичний допис про те, що збори в справі Народного Дому в Форт Вілліам, Онт., рішили, щоб дім був „Народний греко-католицький Дім”; автор стверджує між іншим „по моїй думці дуже недобре — таке мішане капусти з горохом, чи релігії з національністю”. Ч. 51
24. 12. „Лист із Буковини” авторства д-ра Зенона Кузелі писаний до земляків в Канаді з Черновець 21. XI. 1913 р. Ч. 52
24. 12. Мовне питання в Манітобі: Голоси послів Джансона й Мекферсона про потребу зміцнення становища англійської мови в провінції, головню через шкільництво коштом двомовности. Ч. 52
24. 12. До історії шкільництва в Алберті: збудування приватної школи, як протест проти насильства над школою „Буковина” з боку урядових кіл і скомпліковані наслідки цього. Ч. 52

31. 12. Вістка про перший на заході університетський курс української граматики проф. Е. Бернекера в Мюнхені. Ч. 53
31. 12. Звіт із загальних зборів Української Видавничої Спілки (25. 26. 12.) за підписом секретаря зборів В. Грицюка. Ч. 53
31. 12. „З подорожі на Піс Рівер” — репортаж Стефана Мостового. Ч. 51 і 53

Рік 1914

„...Ювілей Шевченка не повинен обмежуватися на самих зверхних формах, як поминки, концерти вечірні і т. п. А коли справді ідеї Шевченка мають бути підмогою нашого народнього відродження, коли Шевченко є нашим духовим батьком, що пробудив Україну до нового життя — коли вже українська ідея вийшла з під сільської стріхи на широкий європейський світ, то таке звеличання Шевченка не може нас вже вдовольняти. —

Столітні роковини мусять стати переломовою хвилею в життю Українського народу в Канаді, від якої має зачатися нова краща доба — доба всестороннього відродження в культурному життю, в силі народу між другими народностями, та в добробиті національній. Нам треба свідомої цілі, широкі, невсипущої праці над культурним відродженням канадійської України...

Тому комітет, завзиваючи Українців Канади до святкування ювілею Шевченка, кидає між нарід отсі ключі. Через просвіту і Рідну Школу в Канаді прямуймо до заснованя власних найвищих наукових і культурних інституцій, до багатства і сили. Таким чином найкраще сповнимо заповіт Кобзаря і пошануємо его память...”

Зі статті-відозви Шевченківського Ювілейного Комітету в Вінніпегу. в „У. Г.” 18. 2. 1914. Ч. 7.

7. 1. Передовиця про те, що „У. Г.” починає п’ятий рік свого видання; щоб ще краще сповнити завдання часопису „в освідомлюваню народних мас, ще завзятійше вести боротьбу з ворогами свого народу і боронити прав его” рішено побільшити часопис на дванадцять сторінок. Ч. 1
7. 1. Статті в Free Press з 27. 12. 1913 і 5. 1. 1914 критикують Карманського, як учителя в бредонському семінарі, що нібито не знає англійської мови, ані тутешніх шкільних відносин, а навчає майбутніх учителів; при цьому Free Press обороняє міністерство освіти в Алберті, заперечуючи упередження до українських учителів. Ч. 1
7. 1.* Ювілейне свято Івана Франка 28. 12. 1913 заходом читальні ім. Драгоманова в Монреалі (допис С. С. Костирського). Ч. 1
7. 1.* Звідомлення про збори читальні „Просвіти” в Ванкувері, Б. К.: рішено, між іншим, відкрити школу для неписьменних (допис В. Сиротюка). Ч. 1
7. 1. „Ох не люби двох” — п’еса відіграна аматорами в Трансконі, Ман.; увесь дохід призначено на будову читальні (допис С. Н.). Ч. 1
14. 1. „Листи з Буковини” д-ра З. Кузелі. Ч. 2
14. 1. „Вражіння з Галичини” Ореста Жеребка. Ч. 2
14. 1. Вістка про відправлення редактора М. Сироїдова з „Канадійського Русина” єпископом Будкою й причини цього. Ч. 2
14. 1. Стаття про Михайла Павлика з портретом „в пам’ять 40-літньої діяльності его на народній ниві”. Ч. 2

-
14. 1.* Муніципальні вибори в Редбері, Саск.: Завдяки передвиборчим заходам Т. Д. Ферлея вибрано „рівом” Василя Сулятицького, а радними М. Михаленка, Ф. Барановського, П. Чахніту і Ф. Мельника. Ч. 2
14. 1.* Організаційні збори читальні ім. Тараса Шевченка в Брукленд (передмістя Вінніпегу): вибрано Григорія Дзюбу — головою, Андрія Федика — касієром, Івана Мицака — секретарем і вісьмох інших членами заряду. Ч. 2
14. 1. Вістка про те, що 20. 1. відбудеться нарада в бібліотеці „Просвіти” Ринок 10. в Львові в справі „книжок і відчитів для американських Українців”; за ініціаторів підписані О. Жеребко і д-р М. Чайковський. Ч. 2
21. 1. Передовиця про те, що „настав великий рік (1914) для Українського народу. Рік сей, се сотні роковини-уродини найбільшого сина України... В сім році треба нам не лише відсвяткувати звичайним концертом честь Шевченка, але мусимо зробити щось більше... Треба щоб єго твори та писання про нього находились в кожній українській хаті; треба при всякій нагоді давати відчитати про нього... Треба, щоб не лише старші але і кожда українська дитина знала хто і чим є Шевченко для нас...” Ч. 3
21. 1. Вістка, що Саскачеван іде слідом Алберти щодо українських учителів; першою жертвою є А. Т. Кібзей, що не вважаючи на учительські кваліфікації дістав „димісію” зі школи в містечку Врокстон, Саск. Ч. 3
21. 1. Заклик до „всіх Українців-Русинів в Канаді” від громадян з Сунленд, Алберта, щоб допомогли їм вибороти право на українського учителя до школи „Буковина”, яке їм відмовлено. Ч. 3

28. 1. „Не треба другої України” — передовиця про те, що справа двомовних шкіл спричинила великий розголос в Канаді й про цю справу пишуть газети в Канаді від океану до океану, а вегре-вільський *The Observer*, між іншим написав: „Се-не є Україна! Україна є в Європі і буде стояти там! Одної України є досить на сім світі!” Ч. 4
28. 1. Заклик „До Українських шкільних тростів в Манітобі”, щоб вислали своїх делегатів на з’їзди організації шкільних тростів, що „наші делегати зможуть безперечно немало дечого навчитись що до взірцевого провадження шкіл, як також своїми голосами зможуть недопустити до таких резолюцій, які були б некорисними для наших шкіл”. Ч. 4
28. 1. Розпучлива відозва П. Зварича п. н. „Ратуймо Рідну Школу в Галичині!” про негайну потребу жертв, бо через несприятливу погоду останні два роки, брак урожаю в Галичині, мешканці не в стані фінансувати її самі. Ч. 4
28. 1. Заходами учителя Т. Ю. Марцінова зорганізовано школярів школи „Борщів” у Манітобі в товариство „Зірка”; ціль товариства набути українські книжки до бібліотеки школи; членська вкладка 5 ц. на місяць; до заряду увійшли: Т. Ю. Марцінів — голова, Іван Сирник — секретар, Михайло Пітура — касієр, Марійка Бурдейна — бібліотекарка. Ч. 4
28. 1. До історії жіночого руху: Депутація у прем’єра Манітобського уряду різних організацій, а головню жіночих, з домаганням, щоб в провінції Манітоба жінки мали право голосу; головним речником була канадійська громадська діячка й письменниця Неллі Меклунг, яка між іншим ска-

зала: „Ми не питаємо за реформою, ми не хочемо помочи ані ласки. Ми питаємо за своїм правом. Ми не хочемо милостині але справедливости. Чи не маємо ми жінки мозку до думаня — рук до роботи — серця до почутя? Чи не сповняємо ми горожанських обовязків?” Прем'єр однак, помимо всіх переконувань, заявився проти жіночого права, бо казав, що це знищило б домашнє родиннє життя. Ч. 4

29. 1. Відбулося представлення „Борці за Мрії” заходами „земляків Шевченка”, а дохід з нього призначено на пам'ятник Шевченка в Києві. Ч. 5
1. 2. Заснування „Міжнародної Читальні Просьвіти” в Сарнії, Онт. (допис С. Білоуса — секретаря). Ч. 7
11. 2. „Чи ми маємо право на національнє істнованє в Канаді?” — передовиця в обороні двомовности в публічних школах з глибокими думками про суть українського поселення в Канаді, про наш вклад в розбудову країни, про наші обовязки й права та про обовязки держави супроти нас: „Ясно, що ми оселились тут не панською ласкою, бо за одержанє ми заплатили подвійно і платимо дальше... в заміну маємо повнє право жадати охорони нашого приватного майна матеріяльного, чи морального. Коли ми даємо державі що она потребує, то держава повинна дати нам, що нам потрібнє...” Ч. 6
18. 2. Відозва на цілу першу сторінку „У. Г.” до українців, щоб гідно відзначити соті роковини народження Т. Шевченка: „Столітні роковини мусять стати переломовою, хвилею в житю Українського народу в Канаді, від якої має зачатись нова краща доба — доба всесторонного відродження в культурному житю, в силі народу між другими народностями, та в добробиті націо-

нальнім... Через просвіту і Рідну Школу в Канаді прямуймо до заснованя власних найвищих наукових і культурних інституцій, до багатства і сили...” Ч. 7

18. 2. Звіт з бурхливих загальних зборів Українського Народного Дому в Вінніпегу в залі „Хлопана”; з причини напруженої атмосфери вибрано окрему комісію для перепровадження зборів в складі: Арсенич — голова, Мачула — секретар і Кудрик, Камінський і Войценко; збори закінчилися в п'ятій годині рано наступного дня (подав Никола Сироїдів — секретар). Ч. 7
18. 2. Відозва до канадійських українців купувати квадратні метри „Українського Городу” в Львові (підписи: д-ра С. Демидчука, Петра Бойчука, Ореста Жеребка, о. Лева Сембратовича, Володимира Шуляра, Івана Боберського і Олекси Панейка). Ч. 7
18. 2. Вистава ручних виробів в „Форт Гері Готел” в Вінніпегу в днях 17,-19. 2., де між іншим мали бути виставлені й українські експонати. Ч. 7
18. 2.* Заснування читальні „Просвіти” в Мелвіл, Саск. 27. 12. 1913 (за „виділ” читальні: Г. Лисечко — голова, В. Волковський — секретар). Ч. 7
17. 1. Зорганізування Шевченківського Ювілейного Комітету в Вінніпегу; віче в цій справі відбулося 8. 2. Ч. 9
4. 3. В „Листі з Буковини” Кузеля пише про Ольгу Кобилянську з нагоди п'ятдесятиліття її народження м. ін. ... „Кобилянська людина із дуже високою культурою, із дуже тонким та вразливим серцем, а як мистець вона переросла наше громадянство на яких 50 літ... Кобилянська про-

аналізувала наскрізь душу жінки, до найдрібніших дрібниць, і в тім її велика заслуга... Кобилянська стоїть одинцем в нашій літературі і що до тем і до обробки їх і що до стилю. Нікого не наслідує, ніхто не зважаєть ся ступити на той літературний шлях такою безпечною ногою, як вона. Се сильна індивідуальність у нашій літературі... Ч. 9

4. 3. „Фільозофія політики” — стаття-рецензія Ореста Жеребка на працю „З фільозофії політики” д-ра А. Крістензена в перекладі М. Лозинського, видано 1913 р. Видавничою Спілкою „Діла”. Стор. 180. Ч. 9
4. 3. Страйк 46-ох українських студентів семінара в Реджайні з приводу образливого й понижаючого трактування їх з боку принципала Гріра. Ч. 9
11. 3. Перша сторінка числа „У. Г.” присвячена сторіччю народин Т. Шевченка; стаття починається такими словами: „Український Народе! Доводить ся нам не на сьвятій нашій землі, политій кровію і сльозами наших дідів-прадідів, не на дорогій нам Україні поминати день народин найбільшого Сина України. Лиха доля закинула нас в далеку далечину — ми нині лише думками можемо летіти в рідні сторони, лише думками зливатись з нашими братами, що також шанують память того, якого народини були народинами нашого відродження...” В дальшому підкреслено вагу Шевченкових ідей в духовому житті нації. Ч. 10
11. 3. Заява Шевченківського Ювілейного Комітету в Вінніпегу з висловом жалю, що через поставу д-ра О. Сушка й деяких одиниць не прийшло до

- об'єднання всіх в одному комітеті для відзначення Шевченківських роковин. Ч. 10
11. 3. Коротка біографія Т. Шевченка. Ч. 10
11. 3. Становище „У. Г.” щодо надходячих виборів у Манітобі: загально-національний інтерес понад партійні симпатії! Ч. 10
11. 3. Відкриття „Студентського відділу” в „У. Г.” Ч. 10
11. 3. Звідомлення про Свята Шевченка: В Брендоні, Ман., (з виступом П. Карманського), в Сокалі, Саск., (з виступом Я. Д. Стратійчука й Йос. Богоноса). Ч. 10
18. 3. „Дивний Сон” — стаття про Шевченка в Канаді. Ч. 11
18. 3. „Значіння Шевченка” — стаття. Ч. 11
25. 3. Народний Музей в Канаді: З нагоди сотих роковин народження Шевченка українці в Вегревіл, Алта., постановили „відсвяткувати гідно і ушанувати сю пам'ять так, щоби на довгий час остався красний спомин і хосен з сего торжества для дооколичних Українців” із цієї нагоди згуртувалися в „одну спільну громаду під назвою Наук. Тов. ім. Т. Шевченка”; товариство заїнкорпоровалося за законами Алберти й приступило до будови Народного Дому, землю для якого подарував П. Зварич; при Народнім Домі мають гуртуватися кілька товариств, як також має міститися Народний Музей, для справ якого вже зорганізовано комітет. Ч. 12
25. 3. В статті „Чому маємо боронити уживання нашої мови в школі” підкреслено ролю українських учителів, які не обмежуються до сухого шкільного навчання дітей в школах, але формують мо-

- лоді душі, навчаючи їх цінити своє; як такі, ці учителі незаміними. Ч. 12
19. 3. Віче в Саскатуні, Саск., в справі закриття учительського семінара в Реджайні, Саск.; промовляли: Г. Сліпченко Т. Гаврилюк, Мартинович, а секретарював Н. Михасів, рішено вислати петицію в цій справі до Департаменту Освіти в Реджайні. Ч. 12
25. 3. „Затримане рідної мови неанглійських народів в Канаді” — промова І. Петрушевича на вічу в Вінніпегу заходом товариства „People’s Forum”, обгрунтована сильними аргументами. Ч. 12
25. 3. Організація „Просьвітної читальні Січ” в Трансконі, Ман., з допомогою Т. Д. Ферлея, Ю. Мачули й Д. Демянчука з Вінніпегу; головою вибрано В. Лісового, секретарем — М. Цюрка. Ч. 12
14. 21. 3. Заходом українського — драматичного товариства „Боян” в Вінніпегу відіграно п’єси: „Назар Стодоля” і „Вечерниці” Ніщинського, чистий дохід в сумі \$53.05 передано на пам’ятник Шевченка в Києві. Ч. 13
22. 3. Протестаційне віче в Едмонтоні проти Департаменту Освіти й міністра Бойла за їхнє вороже наставлення до українських учителів і до навчання рідної мови в школах (допис В. А. Чумера — секретаря віча). Ч. 13
1. 4. Фірма Alloway & Champion Ltd. у Вінніпегу оголошує: „Шіфкарта з Кракова до Вінніпегу тепер коштує \$44.40”. Ч. 13
1. 4. Ювілейний портрет: „Артист” Никола Звіра в Вінніпегу оголошує ювілейні портрети Шевченка, виконані олійними фарбами. Ч. 13

1. 4. Справа публічної читальні й бібліотеки: Відозва товариства „Боян” в Вінніпегу за підписами С. Ковбля — голови, М. Пасічняка — секретаря й В. Свистуна — бібліотекаря, щоб українці допомогли зорганізувати публічну читальню й бібліотеку, яка служила б українцям не тільки в Вінніпегу а й поза ним; в пляні є передплатити „по можності всі українські часописі та журнали старокраєві та тутешні, а до бібліотеки придбає ся з часом поможності всі твори укр. письменства як гарного так наукового, а також важніші наукові твори на мові московській і польській”. Ч. 13
1. 4. Критичні статті в справі писань П. Карманського в „Канаді”. Ч. 13
1. 4. Мих. Стечишин, промовляючи в студентськiм кружку в Вінніпегу на тему „Будучий Укр. Студент в Канаді”, звернув увагу на те, що „наша будучність тут багато залежить від того, які наші передові люди будуть...” Далше, щоб запобігти впливам асиміляції, радить студентам гуртуватися в певних школах, а не пропадати одиницями:” треба, щоби з наших студентів виховалися робітники проводирі українського народа — а не асимілятори-яничари”. Ч. 13
8. 4. „Кругом Ювілею Шевченка” — проголошення ювілейного комітету про „Великий Св'яточний Концерт” в честь Т. Шевченка, що відбудеться в Вінніпегу в день знесення панщини 16-го травня і заклик „щоб сей день став національним св'ятком всіх Українців Канади”; далше комітет видав Ювілейну Збірку статей про Шевченка (ціна .25ц.); замовив 30,000 наліпок на вікна (5ц. за штуку); видав гудзики з портретом Шевченка (ціна 10 ц. за штуку); а щоб допомогти ювілейним комітетам на місцях в зарядженню концертів лі-

- тографовано відповідні ноти (за комітет підписані С. Ковбель — предсідник, М. Пасічняк — секретар). Ч. 14
8. 4. Відгомін на статтю єпископа Ортинського в органі „Америка” в справі ювілею Шевченка. Ч. 14
15. 4. Відкритий лист „До всіх братів гр.-католиків на широких степах Канади”, щоб скликали віча в своїх округах; домагалися жонатих священників і зміни статута (за підписом парохіяльного заряду гр.-кат. церкви в Борщів, Алта). Ч. 15
11. 3.* Відвідини рільничої школи” — стаття Д. Якиміщака про рільничу колегію в Вінніпегу й згадка про те, що немає між студентами ані одного українця. Ч. 10
11. 3. Справа рідної мови: В статті „Перед виборами” Василь Смук з Вайти, Ман., висуває думку шкільного навчання в рідній мові до дванадцятого року життя, а при цьому порушує інші справи в зв’язку з надходячими провінціями виборами. Ч. 10
18. 3.* Заснування Читальні ім. Коцка в Гудів, Саск. 14. 12. 1913. Ч. 11
15. 3. Панахида по Шевченкові в православній церкві в Вінніпегу на розі вул. Манітоба й МекКензі. Ч. 11
18. 3. Поміч Рідній Школі в Галичині! Стаття Осипа Задуровича з Вест Форт Вілліям, Онт. про потребу систематичної й постійної матеріальної піддержки цій установі. Ч. 12
1. 4. Протестаційне віче в залі Української Бурси в Едмонтоні проти шкідливої для українців акції на полі шкільництва Департаменту Освіти в Алберті й Міністра Бойла (звіт секретаря віча В. А. Чумера). Ч. 13

8. 3. Саскатун відсвяткував соті роковини уродин Шевченка; у звідомленню подано, що в Саскатуні є товариство ім. Т. Шевченка, а українців є там по-верх тисячі. Ч. 13
8. 4. В статті „Що Читати що ні?” редакція висвітлює акцію деяких священиків, що відмовляють людей від читання „Українського Голосу”; подано конкретний випадок з о. Крупою. Ч. 14
8. 4. Українські часописи видавані в Канаді за чужі гроші політичними партіями нічого не дають новим поселенцям, а вводять серед них замішання (стаття Я. Крисоватого з Монтреалу). Ч. 14
15. 4. Д-р З. Кузеля в „Листі з Буковини” інформує про „Приготоване до Шевченківського ювілею на Буковині”. Ч. 15
15. 4. „Т. Шевченко і Кріпацтво” — стаття д-ра Зенона Кузелі. Ч. 15-20
22. 4. Опубліковано статут Українського Народного Дому в Вінніпегу. Ч. 16
22. 4. Стаття про голод в Галичині із закликом, щоб канадійські українці негайно вислали свої грошеві жертви на руки редакції „У. Г.” або на адресу „Дністра” в Львові. Ч. 16
22. 4. Звіт річної конвенції українсько-англійських учителів у Вінніпегу 16. 4 (подав Н. Сироїдів). Ч. 16-19
22. 4. „В незабуть” — стаття М. Лучковича, в якій зображена сільветка Ореста Жеребка, його приїзд до Канади, перші кроки в новому краю, його осяги в науці в Канаді, виїзд до Львова на дальші студії. Ч. 16
22. 4. З гірких переживань перших поселенців: Докладні інформації про долю О. Каліщука, ограбована-

- ного в Галіфаксі, голодного й безпритульного заарештованого ніби за волоцюження; без знання мови й обставин, без знайомих він довго не міг пояснити властям в чім справа; на думку редакції імміграційні власті повинні подбати про опіку й посередництво праці для новоприбулих. Ч. 16
22. 4.* Тов. „Просвіта” в Ванкувер переслало чистий дохід (\$21.00) з відіграної п’єси „Украдене Щастя” по половині Іванові Франкові й Мих. Павликові; з цього приводу поміщено справоздання товариства і лист-подяку Павлика (подав В. Сиротук). Ч. 16
29. 4. „Український Голос” оголошує „Історію України” в англійській мові в ціні \$1.00 (без подання авторства й місця видання). Ч. 17
29. 4. „Як галицькі Українці ратують ся по містах” — репортаж О. Жеребка. Ч. 17
29. 4. „Як ми повинні себе називати” — стаття Н. В. Гавінчука з уривком з Історії України про нашу назву; автор закінчує статтю тим, щоб звати себе українцями, а по-англійськи Ukrainian. Ч. 17
29. 4. Польське віче в Вінніпегу з промовою В. Кулаковського, в якій він згадував українців в Європі; редакція відмічує це а теж і факт, що на вічі були присутні поляки всяких угруповань, чого, на жаль, між українцями не можна ще досягнути. Ч. 17
6. 5. Проголошення ювілейних святкувань з нагоди століття народин Т. Шевченка з такою програмою: Ювілейний концерт в Queen’s Theatre 16. 5; „Великий Маніфестаційний Похід головними вулицями Вінніпегу” наступного дня. Ч. 18

13. 5. Огляд діяльності П. Карманського в Канаді з приводу виїзду; як „учитель українства” в бредонському семінарі він вив’язався добре й якби був обмежився до ділянки культурно-освітньої мігби виконати добру роботу в часі свого перебування тут. Ч. 19
20. 5.* Страйк в „Народній Друкарні” в Вінніпегу; за-страйкували робітники й редактор „Канад. Вістей” д. Демянчук. Ч. 20
20. 5. Стаття О. Жеребка про „Нові Книжки”, що появилися в тому часі в Галичині. Ч. 20
20. 5. Вістка про арештування д-ра Сушка, редактора „Канадійського Русина” за випадки в цій часописі проти Ферлея, Арсенича, Жеребка й „Українського Голосу”. Ч. 20
20. 5. Ювілейне Шевченківське свято в Вінніпегу: Докладне звітання з концерту, маніфестаційного походу вулицями (коло семи тисяч людей) й морального піднесення учасників: „... Било ся серце на вид сеї тисячної громади, що звязана одною думкою, одним спільним почутем стала спільно, щоби показати нашим сусідам хто ми такі, щоби дати доказ, що в нас є свої народні сьвятощі, свої великі люди і що в нас є любов, пошана і готовість стати в обороні сих сьвятощій. Будь, у нас всюда така солідарність, така готовість тримати ся за руки, наша справа стоялаб багато краще... Так закінчилося Шевченківське свято в Вінніпегу. Не скінчила ся однакж робота Шевченківського комітету. Між іньшими згадати треба, що комітет робить заходи, щоби одну з Вінніп. вулиць названо Шевченковою, а також старає ся, щоби невдовзі в Вінніпегу став пам’ятник Шевченкови.” Ч. 20

-
20. 5. Англійська преса про Свято Шевченка: Після ювілейних святкувань в Вінніпегу появились довші або коротші новинки про свято в вінніпезькій пресі, а Free Press помістив портрет і статтю про Шевченка. Ч. 20
20. 5. Стаття про потребу глибшого зацікавлення науковими основами нашого життя: „Читанем постаратись о відповідну літературу (політичну, купецько-бізнесову, педагогічну, фахово-ремісничу і т. д. і т. д.) і перестудіювати якнай-основнійше — а тоді будуть в нас ідеї, будуть принципи, будуть провідні думки і буде робота для себе і громади. Докиж в нас сього нема, то закотім рукави і берім ся до науки, а вже опісля до роботи”. Ч. 20
27. 5. Передрук статті „Карманщина в Канаді” з американської „Свободи”, де критично висвітлено роботу П. Карманського в Канаді. Ч. 21
27. 5. „Народний Дім на Толстой, Ман.” — обширний допис про будову народного дому в Толстой (почато будову 31. 3. 1914) і про цілі й завдання його. Ч. 21
3. 6. „Учительська конвенція і ще дещо” — стаття С. В. Савчука про чергову конвенцію українських учителів в Саскачевані з деякими порадами й директивами на майбутне. Ч. 22
3. 6. „Безробіте в Канаді” — огляд робітничої ситуації в Канаді взагалі, а в Вінніпегу зокрема. Ч. 22
3. 6. „Захоплой землю” — допис Ю. Сиротюка про те, що в Бритійській Колумбії будуть роздавати землю (78,000 акрів) попри ріку Фрейзер; заохота поцікавитися цією можливістю „... аби наші люди жили незалежно і щасливо, а не носили міхів залізною дорогою ціле жите.” Ч. 22

3. 6. В передовиці „Важний обов'язок” заклик, щоб канадійські українці прийшли з допомогою „братям в Галичині”, які переживають страшну матеріальну скруту і голод. Ч. 22
3. 6. Вістка про п'ятьох українських слухачів філософії в Манітобському університеті (Козяра, Лучковича, Гаврилюка, Якиміщака і Шкварка) й заохота молоді до вищої науки; „Чимбільше буде нашої молодіжи в висших школах тим певнійша будучність буде для нашого народу тут в Канаді”. Ч. 22
3. 6. Виклад Германа Сохацького в англійській мові про „Історію Українського народу від найдавніших часів” в Young People's Society в Форт Вільям, Онт. Ч. 22
3. 6. Д-р Кирило Трильовський — коротка згадка про його діяльність з біографічними даними. Ч. 22
3. 6. В статті „Під розвагу і К. Русинови і народови” Яків Шпигун покликуюється на статтю С. Чука: „Коли вже мусимо переходити на православіє, то ліпше пійти за думкою Чука і зробити собі свою „Українську Церкву” національну. Не булаб она ні католицька, ні православна, але наша власна народна. Пощо нам чужих”. Ч. 22
3. 6. Заява Шевченківського Ювілейного Комітету про те, що робляться заходи в справі переміни назви вулиці Борровс Аве., в Вінніпегу на Шевченко; в цій цілі комітет виготовив петицію до Ради міста і збирає підписи мешканців; „Комітет апелює до всіх прихильних справі, щоб вони, де тільки можна, популяризували сю ідею, збирали підписи на відповідних до того блянкетах... Назване вулиці іменем Тараса Шевченка буде ціпким за-

документованем нашого істнованя в столиці Манітоби . . .” Ч. 22

10. 6. „Новий натуралізаційний закон у Канаді і небезпека його для імігрантів” — передовиця про проект нового закону горожанства, на основі якого замість дотеперішних трьох вимагатиметься п'ятьох років перебування в Канаді, а крім цього знання англійської або французької мов і судового оформлення з затвердженням кожної аплікації державним секретарем в Оттаві; в статті даліше говориться, що це некорисно відібеться на наших поселенцях, які мають трудність опанувати мови; заклик, щоб скликати протестаційні віча разом з іншими поселенцями. Ч. 23
10. 6. Стаття про потребу запомогової організації; як приклад поставлено українців в ЗДА з пересторогою, щоб така організація була світського характеру а не релігійного: „До сего абсолютно належить не допускати, бо у таким случаю сі пропоновані організації стратять свій запомоговий характер . . . Запомогові організації мають мати характер цілком світський, вступ до них має бути отворений усім Русинам-Українцям без згляду на релігійні чи партійні, чи які там переконаня Релігія належить до церкви а не належить мішати єї до бизнесу, бо се понижить релігію і пошкодить запомоговий інституції”. Ч. 23
22. 5. Відкриття Українського Інституту ім. Шевченка в Вегревіл, Алта — „в день обходу 100 літних уродин Тараса Шевченка . . . Інститут зорганізовано і зачартеровано 1913 року, а збудовано його сеї весни; служити він буде як читальня і бібліотека а рівнож буде придатний на відчити, забави, ве-

- чірні школи і тому подібні інші цілі, відповідно до бажання членів”. Ч. 23
22. 5. Шевченківський ювілейний концерт в залі Українського Інституту ім. Т. Шевченка в Вегревіл, Алта. з участю великого числа українців і неукраїнців; свято відкрив голова П. Зварич, а доповідь про Шевченка в двох мовах — в англійській і в українській — виголосив Ілля Кіріяк (за вегревільським „Обсервером”). Ч. 23
17. 6. В передовиці „Наше народне становище” з приводу надходячих виборів в Манітобі стверджено, що „... Укр. Голос будучи газетою народною мусить дивитись на політику зі становища загально народних інтересів і тому ніякі партійні впливи не можуть мати тут місця. Що говоримо, те диктує нам виключно інтерес народний...” і у виді цих „загально народних інтересів” радиться нашим людям голосувати в надходячих виборах на кандидатів з консервативної партії тому, що вона досі виявилася більше справедливо до українців даючи можливість на розвиток національного життя (головно через двомовні школи). Ч. 24
17. 6. Справа виборів: Порада, щоб наші люди скликали передвиборчі віча в своїх околицях, на яких не сміє бути ні один політичний агент котрої будь партії; дальше, щоб кандидататам ставити письменне домагання що до конечности двомовних шкіл і введення цього в закони. Ч. 24
17. 6. „Справа процесу між др. А. Сушком а Т. Д. Ферлеєм” — інформативна стаття про полагодження справи очернення Ферлея й членів дирекції Української Видавничої Спілки перед судовим процесом: Крім грошевого відшкодування(\$500.00), яке

- одержав Ферлей, появилася в „Канадійському Русині” заява за підписами Alfred-a Vonnegut-a, секретаря видавництва й А. Сушка, редактора, яка відкликає очернення й перепрошує. Ч. 24
17. 6. Вістка про те, що „в суботу 13 червня відбулися в гали Ястремського в Вінніпегу довірочні збори скликані д-ром Сушком, а ціллю зборів було заложене „Католицьке-політично-національно-економічної організації . . .” Ч. 24
17. 6. „Українські народні заповіді” — подано 19 точок, які треба виконувати, щоб національно зберегти себе й родину серед неукраїнського оточення. Ч. 24
24. 6. Едмонтон, Алта.: Дня 15. 4. 1914 зорганізувалося „Українське Запомогове Товариство в Канаді”; предсідник Г. Краківський, секретар В. А. Чумер. Ч. 25
19. 6. Катастрофа з приводу експлозії в копальні Гилквест в Алберті, в якій згинуло около 190 людей, між ними багато українців. Ч. 25
24. 6. „Спис Українців в Бразилії й Аргентині” — передрук з бразилійської „Праці” статистичних даних про українців в цих країнах. Ч. 25
1. 7. Вістка про замордовання австрійського престолонаслідника Франца Фердинанда в Сараєві 28. 6. 1914. Ч. 26
1. 7. Лист Н. Лахманця до читачів “У. Г.” про Бритійську Колумбію; в листі він радить нашим людям переселитись до цієї провінції де клімат лагідний, земля урожайна — “. . . Брітіш Колумбія, край гористий, пригадує нам в високій мірі наші Карпати. . . Поміж горами пробігають великі і малі ріки, понад котрими широко розтягають ся тисячі

акрів урожайної землі, на котрій фермері займають ся мішаною господаркою. . . Я дуже жалую, що я не виїхав скорше з тої Сибірської Манітоби. . . Земля тут не є дуже дорога. Платить ся за акер землі від сто долярів в гору. . .” Ч. 26

1. 7. **Перебіг другого Шевченківського Свята в Вінніпегу 27 і 28. 6. заходами другого Шевченківського комітету (д-р Сушко й інші); воно включало, як і перше, концерт і похід вулицями міста; стаття об'єктивно розглядає справу двох комітетів на терені Вінніпегу й з сумом стверджує непотрібне непорозуміння й роз'єднання в цій справі.** Ч. 26
8. 7. **Учительський журнал: М. Мігайчук висловлює погляд про конечність учительського журналу в Канаді; піддає думку, щоб видавничча спілка “У. Г.” переняла на себе видання.** Ч.27
10. 6. **Канадійські українці й справи самостійної України: В статті “Потреби ближшого порозуміння” П. Крат аналізує політичну ситуацію на терені Росії, що в наслідок останніх “чорних років реакції” виросло і зміцнилось на Україні національне саморозуміння і що в будучому вибуху революції не тільки будуть піднесені старі гасла: “Земля і воля”. але попри те голосно залунає: “Хай живе Самостійна Україна!” В перемозі революції на Україні зацікавлені усі поступові сторонництва нашого українського суспільства в Америці чи то націоналісти, чи інтернаціоналісти. . .”; в дальшому він радить, щоб українці цього континенту були готові дати всяку поміч і щоб відбути в цій цілі два з'їзди в Канаді й в ЗДА, а пізніше ще з'їзд українців обох держав для “спільної акції для визволу рідного краю.”** Ч. 23
8. 7. **“О потребі ближшого порозуміння” — відгук В. Брилинського з Вест Форт Вілліам на статтю П.**

Крата (10. 6. 1914) про конечність Союзу, який злучив би всі окремі організації в Канаді — “Моєю гадкою є, щоб наша вся канадійсько-українська преса залишила під теперішню хвилю всяку нерозумну полеміку, а приступила сейчас до дискусії над організацією нашого українського народу в Канаді. . . власне тепер коли політичні відносини так зложились, що наш нарід думає о визволеню рідного краю і відбудованю самостійної України, нам далеко за морем треба конче заложити свою організацію, щоби .спільними силами причинитись до відбудованя “Самостійної України”.

Ч. 27

8. 7. Робітниче питання: Вістка про страйк в Естеван, Саск., контрактор обіцяв платити .25 ¢ на годину, а платить .22 ¢; погрожує, що спровадить робітників з Вінніпегу; пересторога нашим людям, щоб не їхали з Вінніпегу, бо страйкарі не допустять їх до праці, ані не дістануть вони помешкання в місті. Ч. 27
15. 7. Вістка про те, що новий натуралізаційний закон в Канаді увійде в життя 1-го січня, 1915. Ч.28
15. 7.* Участь у політичному житті: Передовиця дає огляд минулих провінціальних виборів в Манітобі й підкреслює ролю українців в них “. . . Наш голос мав рішачуче значіне в виборі правительства. Коли консерватисти вийшли невеликою більшостію, то се завдяки голосам Українців. Коли ліберали перепали, так се тому, що наш нарід пішов в більшості проти них. . . Памятаймо, що з голосованем наша робота не скінчила ся і що хочачи щось здобути, мусимо вязатись в гуртки і домагатись. Без сього не дістанемо нічого.” Ч.28
15. 7. “Беріть гомстеди” — редакція закликає наших людей, щоб вони осідали на фармах, бо там не

тільки краще майбутнє, але людина є своїм власним господарем, м. ін. сказано: “Земля се підстава усього житя, се жерело хліба. Безмежні канадійські простори стануть нашою власттю, а ми станемо независимими від нікого господарями на вільний широкий землі...”; далше йде порівняння між життям робітника, яке є не запевнене, тяжке й небезпечне й залежне від працедавця. Ч.28

15. 7. Вістка, що 30 студентів покінчили учительський семінар в Брендоні; між ними знаходимо прізвища: І. Микитюка, Ів. Рудачека, П. Мельника, Ю. Стечишина, Н. Стрика, Я. Майданика й ін. Ч. 28
3. 7. Вістка про смерть одного із перших членів Народного Дому в Вінніпегу — Дмитра Гнитки. Ч. 28
15. 7. Ліцитація церкви в Чіпман, Алта.: Тому, що парохіяни розділились на дві групи (католики й православні), щоб не допустити справу майна до процесу, провінціальный прокуратор виставив церкву на ліцитацію (подав Н. В. Гавінчук) Ч. 28
22. 7. Перевіз тіла бувшого проповідника русько-пресбитеріянської церкви Й. Чорнявського з Гудів, Саск. до Алберти (де він був замордований два роки тому). Ч. 29
- 27.28.6. “Шевченківський Ювілейний Здвиг” в Львові — репортаж Ореста Жеребка. Ч. 29 — 31
22. 7. В справі оснування всеукраїнської народної організації в Канаді — міркування Дм. Филиповича. Ч. 29
29. 7.* Вістка про вибух війни між Австрією й Сербією. Ч. 30
29. 7. Роля українського вчительства в Канаді: Воно, на думку редакції, творить „одинокую сильнішу клясу

інтелігенції, що працює стало над культурним піднесенем нашого народу взагалі. Їх робота може бути не голосна, на перший погляд невидна, однак на ділі їх робота величезна. . . Учителство творить в нас передову культурну народну силу і власне проти него звернені всі ворожі атаки. . . Наші вороги розуміють, що зі знищенням нашого учительства значно ослабилиб нашу силу як народу. . .” Ч. 30

29. 7. Н. Julian Fuller, адвокат з Лондону, Англія, описує з великим захопленням своє перебування на Шевченківських святкуваннях у Львові; між іншим він пише: “Я був наче в себе. Правда, я не говорю українською мовою, але стільки Українців говорить мовою французькою й навіть англійською, що незнане мови не перешкаджало мені. Я бачив усе, що я хотів бачити, я розумів усе, що хотів розуміти. . .”; закінчуючи свою статтю так: “Ми Англійці маємо багато національних кличів, але одного нам бракує. Може Україна дасть нам його — ”В школі наша будучність!” (з “Діла”). Ч. 30
29. 7. За підвищення рівня учительства: В. Мігайчук стверджує поступ серед їхньої праці для народу; на його думку тепер настав час, щоб піднести рівень учительства й цим спричинитися до здобуття прав української мови на університетській кафедрі в Манітобі. Ч. 30
5. 8.* Початок “Загально-європейської війни”; Англія виповіла війну Німеччині; Канада озброюється; наших людей не пускають до старого краю. Ч. 31
5. 8. Оповідка Австро-Угорського Консуляту в Вінніпегу в справі мобілізації всіх, хто зобов’язаний

- до військової служби; запевнюється амнестією дезертерам і обіцяється оплата подорожі. Ч. 30-31
5. 8. Вістка про безробіття в Канаді й порада їхати на ферми до праці, а опісля брати гомстеди, бо немає виглядів, щоб ситуація по містах покращала. Ч. 31
5. 8.* В передовиці "Виганяють з Канади" подано огляд статті в вінніпезькій Free Press п. н. The Menace of Anti-Canadian Nationalism, де висловлено побоювання, що Канада може стати многомовним краєм, а загрозою в цьому випадку є в першій мірі українці; нові поселенці повинні жити інтересами Канади й робити все, що для Канади найліпше, інакше: „він повинен пакувати свої торби і забирати ся, де він належить. Він тут непотрібний”. В кінці Free Press каже, що людина не повинна забувати "свій старий край, своє народне походжене, але свою мову повинен забути." Ч. 31
5. 8. "Нові гомстеди" — на заклик редакції, щоб подавати вістки про гомстеди Н. А. Григорчук з Етелберт подав інформації про землі, які можна буде набути в давфинському окрузі. Ч. 31
5. 8. Світова війна й українська рація: В статті "Рішаєть ся доля українського народу!" стверджено невідрадні відносини українства під Росією, більші можливості під Австрією та підкреслено український ідеал вільної незалежної Держави, як остаточної цілі всіх змагань. Ч. 31
5. 7. До побуту тих часів: Тов. "Боян" проголошує "велику прогульку" кораблем S. S. Mount Cashel з Вінніпегу до River Side Park, 19. 7.; "програма дуже богата; співи, танці, перегони, льотерія, всякі забави і т. п. Буфет власний, музика добірна.

- Тікета на корабель для дорослих 50¢, для дітей 6 — 12 літ 25¢. Діти нижше 5 літ за дармо.” Ч. 28
29. 7. “Велике Віче” в Вінніпегу 2. 8. в справі заложення “Січово-Стрілецької організації, які мають розбудити у нас народну свідомість і стати в борбі за вільну і не зависиму Україну.” Ч. 30
9. 8. До основ політичного світогляду канадійських українців: Українці заявляють свою громадянську лояльність супроти Канади й Бритійської Імперії у зв’язку з вибухом світової війни; на вічі в найбільшій залі в Вінніпегу — Індустріял Бюро — в присутності около 3,000 учасників обговорено докладно становище Великої Британії, в тому й Канади й після промов Негрича, Петрушевича, Арсенича, Ферлея, о. Редкевича й Стефаника ухвалено таку резолюцію: “Позаяк добробит Бритійської Імперії загрожений, ми українські горожане Канади ось тут зібрані заявляємо, що отсим виражаємо нашу лояльність британському прапорю і готовість стояти в його обороні, коли сього буде потрібно.” Ч. 32
19. 8. Вістка про те, що міська бібліотека Карнегі спрваджує книжки тільки в англійській мові мовляв, це прискішить процес асиміляції чужинців; редакція коментує „... Бачите! На кождім кроці дбають, щоби нас винародовити. Нашим отже обовязком є дбати на кождім кроці, щоби в нас була своя сильна преса, свої інституції, бібліотеки, народні доми, читальні, наші школи й учителі — щоби винародовлятися нам не треба...” Ч. 33
19. 8.* Проклямація Канади в імени Короля Юрія V, за підписом Державного секретаря Thomas-a Mulvey, в якій сповіщається, між іншим, „... І позаяк богато Австро-Угорських імігрантів займає ся спокійно

звичайними занятими в різних частях Канади... не будуть арештовані, затримані, або якбудь зачіплені, доки нема слушної підстави вірити, що вони займають ся шпіонажию, або старають ся других підбурити до ворожих виступів, або дають інформації ворогови, або в інший спосіб переступають законне правительственне розпоряджене, або проклямацію; Всі Австро-Угорські офіцери або резервісти, які старалиб ся виїхати з сего краю через який будь порт на Антлянтійським або Тихим океані, будуть арештовані і задержані...” Ч. 33

19. 8. „Як поправити нашу долю” — стаття С. Палія про непоінформованість наших співгромадян в українських справах; радить поширити Історію України в англійській мові, яка була видана в Англії й яку перепродує „У. Г.” Ч. 33
19. 8. В статті „Новий зворот” редакція коментує становище „К. Русина” в справі з’єднання всіх українських угруповань для спільної народної праці. Ч. 33
26. 8.* Вістка „На російській Україні революція” Ч. 34
26. 8. „Наша поїздка по Галичині” стаття Джорджа Рафаловича (автора „Історії України” в англійській мові) — спостереження з кількатижневої поїздки по Галичині з трьома іншими англійськими журналістами й одним мистцем; стверджується сильний український національний рух і близький зв’язок між селянством і інтелігенцією. Ч. 34
26. 8.* Звіт учительської конвенції, яка відбулася 6-7. 8. в Саскатуні, Саск. (подав Йосиф Бойчук, секретар конвенції). Ч. 34
26. 8. Передовиця „До школи — до науки!” зясовує конечність вищої освіти „... Щоби нас вивести

з нашого понижаючого становища нам треба про-
водитирів і то проводирів з наукою, котрі зрозу-
міли свої обовязки і котріб своїм знанем давали
нам всегда добрі ради, не дивлячись, чи се при-
несе йому доляр чи ні... Нехай не буде між на-
шою молодіжню ані одної одиниці, котраб не
хотїла вчитись, котраб не бажала стати незави-
симим членом української суспільности в Канаді...
Тому кличемо тебе молодїжи до школи, до науки.
Вчи ся для добра українського народа, бо в тво-
їй науці наша будучність в Канаді". Ч. 34

26. 8.* Вістка про смерть Папи Пія Х. 19. 8. 1914. Ч. 34
2. 9. В статті „Пересторога на часї” редакція подає де-
які вказівки, як держатися в часі війни, між іншим,
радить без потреби не заходити під залізничні
мости, не висказувати публічно своїх поглядів,
оминати готелі й бари. Ч. 35
2. 9. „Де Жеребка?” під таким наголовком редакція
клопочеться про місце перебування Ореста Же-
ребка, якого війна захопила в Європі; останні йо-
го письма до П. Г. Войценка в Канаді були з Ки-
єва. Ч. 35
9. 9. Вістка про те, що „Росія оголошує Галичину сво-
єю губернією, хоч рішачою битви не було...”
Ч. 36
9. 9. Вістка про нового папу Бенедикта XV: 3. 9. ви-
брано папою Кардинала Джіякомо Делля Чієса
(sic), архиепископа з Больонії. Ч. 36
9. 9.* Товариство „Самостійна Україна”: Товариство
зорганізувалось у Вінніпегу з ціллю „... прийти
в поміч висвободженю Самостійної Независимої
України в етнографічних границях...” (подав Н.
Сироїдів, писар). Ч. 36

16. 9. Наголовки воєнних вісток: „Німці відступають від Парижа. В Галичині йде борба з Москалями — Не знати, в чиїх руках Львів...”. Ч. 37
16. 9. Відозва редакції „У. Г.” в справі піддержки часопису, що з причини війни потребує більше помочі, як коли: „... У. Голос, се народна газета, що утримуєсь без ніякої партійної підмоги, а лише підмогою народною... Отже не забувайте, що народна часопись бере ся з недостатками...”. Ч. 37
16. 9. „Пишіть по українськи”: Звернення до читачів в зв’язку з цілосторінковим оголошенням Ітона в „У. Г.”, щоб всякі замовлення й листи посилати в українській мові, бо „вони прочитають”. Ч. 37
16. 9. „Мітінг неангліїців”: Вістка, що мейор Вінніпегу скликав у зв’язку з воєнними подіями „мітінг неангліїців”, щоб дати „імігрантам неангліїської народности нагоду висказати заяву прихильности Англії. Говорили бесідники ріжних народностей, між тим Українець д. І. Петрушевич. Кождий бесідник згадавши коротко про свій народ, оправдував Англію, що та боронить цивілізації, свободи, і пр., та висказував бажання побіди для Англії.” Ч. 37
16. 9. Оголошення спілки Ферлея й Панькова в Вінніпегу, яка продає й міняє реальності, виробляє різні правні документи й продає „шіфкарти лише до Росії, а до Галичини і Буковини аж по скінченню війни” (Ferley, Pankiw & Co., 854 Main Str., Winnipeg). Ч. 37
16. 9. „Будучність в молодіжи” — стаття з закликом до старших, щоб поцікавилися молоддю, належно її виховували, подбали, щоб були гуртки й відповідна лектура, яка допомогла б їй здобути знан-

- ня: „будучність не в старих, але в молодіжї, отже нам треба всю вагу класти на виховане молодіжї. Коли молодіж буде наша, то і будучність наша...”. Ч. 37
16. 9. Позитивна робота учителя: Допис про ювілейний концерт Т. Шевченка в Сван Плейн і про добру й будуучу працю учителя С. М. Дорошука; він працює не тільки над дітворою, але також із старшими, щоб піднести свідомість народу. Ч. 37
16. 9. „Друга Англійська Книжка про Україну”: Довша згадка про ”Ukrainian Question in its National Aspect” Я. Федорчука з додатком статті Рафаловича; підкреслено цінність цього видання, зокрема для Канади. Ч. 37
23. 9. Вістки з війни: „Бобрінський прострілений Українцем. Серби забрали Сараєво. Москалі забрали Ярослав...” Ч. 38
23. 9. В статті „Голод” видвигнено ідею оснування „запомогової організації” на випадок економічної кризи, безробіття, голоду, як засобу для самозбереження й самопомоги. Ч. 38
23. 9. Згадка про посуху в західній Канаді й неврожай, як її наслідок. Ч. 38
23. 9.* Звіт з концерту „в гали п. Ястремського на дохід Укр. Нар. Дому” 10. 8. (прихід \$125.00). Ч. 38
30. 9. Вістки з війни: „Москалі на Угорщині — Положене в Галичині не зовсім ясне...” Ч. 39
30. 9. Звернення А. Т. Кібзея до укр.-анг. учителів в Саскачевані в справі відновлення організації „Тов. Англійських Учителів в Саскачевані”, зорганізованої 1912 р. Ч. 39

30. 9. Звідомлення з праці з „Народного Дому” в Вест Форт Вілліам, Онт. Ч. 39
30. 9.* З театрального життя: Прихильне звідомлення з вистави „Батькова Казка”, що його відіграли члени тов. ім. Заньковецької (сестри Янішевські, панни Таньчик, Скіба й ін.) 26. 9. в Вінніпегу. Ч. 39
30. 9. „Народне віче” (в Вінніпегу(?)) на якому промовляв Я. Крисоватий про потребу українського викладача в брентонському семінарі. Ч. 39
7. 10. З воєнних вісток: „Перемишль не забраний — Робота Москалів у Львові... Москалів побито в Карпатах”. Ч. 40
14. 10. Український ресторан у Вінніпегу: Матвій Гавришин оголошує відкриття ресторану під чис. 265 Selkirk Ave., в Вінніпегу. Ч. 41
14. 10. Стаття „Наші Діти” дає вказівки про національне виховання молодого покоління в українськiм дусі, в українській мові: „... Наші діти то є ми, то наша будучність. Вони мають продовжувати наше народне жите, наші народні стремління, нашу культуру, нашу так сказатиб „безсмертність”, а сли вони мають переводити в жите ті наші найбільші змаганя їх мова мусить бути та, котрою ми говоримо, їх виховане і школа мусить бути наша українська.” Ч. 41
14. 10.* Звіт з учительської конвенції в Фом Лейк, Саск., 24 і 25, 9. в якій взяли участь з українців: Кібзей, Мостовий, Палій й Білокрилий; „... Відчит про Т. Шевченка, тов. Мостового зробив велике враженіе на англ. учителів. На сали було дуже тихо і кождий вслухував ся, що то таке той Русин читає...”; виклад інспектора Крема про „будучих горожан західної Канади” зробив велике вражен-

- ня, тимбільше, що він зацитував уривок з поезії Шевченка в англійській мові й висловився між ін., що „Канадою в будуччині не будуть рядити родовиті Англійці але ті, що будуть сильніші умово і будуть стояти висше науково...” Ч. 41
14. 10.* Виступ „москофільського діяча Гецева” в Вінніпегу 11. 10.; предсідником був о. Поплавський, заступ. предсідника Кароль Генік, а секретарем Гладик; збори закінчились дуже бурхливо (з інтервенцією поліції). Ч. 41
14. 10. З бизнесового життя: „Дрова сухі як перець” — оголошення про продаж різного сорту дров, як „темрак, смерека, сосна, осика” Петра Гаврисшина, 67 Barber Str., у Вінніпегу. Ч. 41
14. 10. Стефан Мостовий з 359 Manitoba Ave., в Вінніпегу оголошує „Дам 25 дол. тому, хто знайде мені гомстед в Манітобі, Саскачевані, Альберті... не більше як 20 миль від залізниці. Земля повинна бути добра до управи, добра вода до пиття і троха ліса.” Ч. 41
21. 10. Курс української мови для дітей: С. В. Ковбуз оголошує відкриття курсу української мови для дітей у Вест Форт Вілліям, Онт. Ч. 42
21. 10. Вістка про те, що Никита Романюк назначений учителем в семінарі в Реджайні (подав А. Т. Кібзей). Ч. 42
28. 10. „Лист з Лондону” Дж. Рафаловича (в англійській мові): Пропонує створення спеціального комітету для інформації англомовного світу про українську справу; комітет мавби складатися з представників з Канади, ЗДА й Англії й мавби зібрати відповідні фонди для своєї праці. Ч. 43
28. 10. „Лист з Галичини” — репортаж О. Жеребка про военні події в Галичині; замітка від редакції, що

- лист був писаний ще 11. 8., але добився до редакції тільки останніми днями. Ч. 43
4. 11. Передовиця „Під теперішну хвилю” нав’язуючи до „Листа з Лондону” Рафаловича („У. Г.” ч. 43) підтримує ідею зорганізованого зусилля в справі інформації англословного світу про українську справу; при цьому згадується Байрона з його допомогою Греції та Б. Бернсона й його зацікавлення українським питанням. Ч. 44
11. 11. „Наполеон I. і Україна” — стаття С. Подолянина. Ч. 45
11. 11. „Польсько-українські відносини...” — стаття з реакцією на протиукраїнський виступ в „Америка-Ехо” п. н. „Кінець легенди”. Ч. 45
11. 11. „Чому в нас нема доброго ладу” — Стаття про потребу оплачування народних робітників, що всеціло присвячують себе справі. Ч. 45
18. 11. Оголошення про Календар „У. Г.” на рік 1915, перший календар видавництва, в якому поміщено багато матеріалу з воєнних подій, ціна 50 ц. Ч.46
18. 11. Реджайна, Саск.: Звідомлення про збори 8. 11., на яких зорганізовано товариство „Україна”; до заряду увійшли: М. Романюк, голова, І. Кінах, заступ. голови, Я. Савчин, касієр, І. Антошків, секретар, Ів. Федорович і А. Кройтор, контрольно-ри; п. Савчин відпустив частину свого помешкання при вул. 1876 William на сходинах товариства поки не буде своєї домівки. Ч. 46
25. 11.* Судова справа між Рудиком — Шандром: З приводу виборів в Витфорд, Алта., 13. 4. 1913, на скаргу Рудика, присуджено 10. 11. 1914 Шандро-

ві заплатити Рудикові \$1,000.00 за заподіяну йому загальну шкоду, а \$200.00 за спеціальну шкоду.
Ч. 47

25. 11. Поміч Рідному Краєві: Передовиця про потребу военного фонду для помочі українцям на Рідних Землях; тому, що немає відповідної організації для переведення цього проєкту, редакція буде приймати жертви й проголошувати їх в „У. Г.”.
Ч. 47
25. 11. „Доля наших дівчат” -- стаття на тему молодих дівчат, які приїжджають з фермів до міст на працю; без відповідної опіки й директив часто попадають в чуже невідповідне товариство, яке пізніше є причиною всяких трагедій; радиться родичам не посилати дівчат до міст без опіки, хіба з певним наміром йти до школи.
Ч. 47
8. 11. Народне віче й збірка на Червоний Хрест в Сифтоні, Ман.: Обговорено тодішню военну ситуацію, роботу москвофілів в Канаді (переважно робота Гецева); предсідником був Г. Фаріон, а промовляли К. Продан, В. Стандрик, Ю. Шкварок і англієць Р. Wood; на Червоний Хрест зібрано \$24.90 (подав М. Ситник, секретар віча).
Ч. 47
2. 12. Военна реєстрація: Вістка про те, що „... мають реєструвати ся всі Німці, Австрійці і Турки, які не мають горожанських паперів...” дальше редакція дає директиви, як українці мають себе записувати „... Нас звуть і галішенами і австріяками, та темні люди і самі себе звуть усіми назвами, тільки не тими, що повинні. Наша народна назва є: Українці і так називає нас весь учений світ... А хоч ту вже відома назва Рутінієн, то все-ж ліпше уживати властивої назви — Українець, по англійськи „Українієн”, (Ukrainian). І ся назва вже

вчасти відома Англійцям, а коли хтось не знає, то наша річ пояснити, що се наша властива назва, якою називає себе наш 35 мільоновий народ...”

Ч. 48

2. 12. Відозва „Спільного Горожанського Комітету на п'яту і шесту Варду” Вінніпегу, щоб в надходячих міських виборах голосувати на Т. Д. Ферлея й Й. Г. Кіммеля — кандидатів на алдерменів, і на П. Й. Алєкно, кандидата на шкільного троста. Ч. 48
2. 12. В передовиці „Будьмо Горожанами” порада українцям освідомлюватися щодо їхніх горожанських привілеїв й користали з прав через участь в громадсько-політичному житті. Ч. 48
9. 12. „Нужда між нашим народом” — лист з Монтреалу про тамошню тяжку економічну ситуацію; велике безробіття й безвітглядність на поліпшення; дописувач жаліє, що українці не мають там своєї запомогової організації, яка б допомогла членам в тяжких часах. Ч. 49
16. 12. „По невдалій роботі” — передовиця з аналізою невдачі в останніх міських виборах, в яких кандидував Т. Д. Ферлей на алдермена. Ч. 50
16. 12. „В страха великі очи” — вістка про статтю в Free Press з 14. 12., яка „Звернена проти всіх неангліїців в Канаді, а передовсім проти двомовних шкіл.” Ч. 50
23. 12. Повеєнний фонд України: Передовиця про потребу допомоги „братам в старім краю”, які понесли великі страти з причини війни; крім матеріальної допомоги народові взагалі жертви можуть допомогти в визвольній акції. Ч. 51
23. 12. „Непатріотичний патріотизм” — критична стаття про нові напади вінніпезького Free Press, голов-

- но про його негативне наставлення до двомовної системи в публічних школах. Ч. 51
23. 12. „Зїзд Укр. Кат. Духовенства”: Вістка, що „23-24 листопада відбувсь в Йорктонї зїзд католицького українського духовенства з західних провінцій Канади. Зїзд отворив єпископ Будка. Нарадам проводив о. др. Редкевич . . . були обговорювані справи, котрі дотикають цілого українського народу і котрими цілий український нарід повинен інте ресуватись . . .” Ч. 51
19. 12. Заходом тов. Котляревського в Вінніпегу відіграно представлення „Безталана”, прихід з якого призначено на повоєнний фонд. Ч. 51
30. 12. „Повоєнний Фонд”: Проголошення редакції, що наспіло вже \$59.00 на повоєнний фонд; а передовиця закликає наших людей; „. . . Колядуймо на Побоевий фонд, жертвуймо датки і жертвами своїми докажїм, що ми відчуваємо се нещастне положене, в якім опинивсь тепер український народ в старім краю і котрий потребує помочи.” Ч. 52

Рік 1915

„Коли ми знайшлись в новій вітчизні Канаді, то обов'язком кожного з нас є дбати про сей край, брати участь в житті політичнім, причинятись до його розвою, словом інтересуватись тим краєм.

Всі справи які обходять Канаду, повинні і нас обходити. Богато нас вже ніколи не верне там, звідки походить.

Многі з нас осіли вже стало на широких прерах канадійської тереторії, стали горожанами нового краю і судьба наша і судьба наших потомків звязана з тим новим краєм — з Канадою.

Жиемо тепер в добі великих світових подій... Симпатії людей можуть бути по одній або другій з воюючих держав, та ми як горожани Канади мусимо памятати, що наші симпатії мусять бути ті самі, що і других канадійських горожан...

В тій справі не може бути у нас двох гадок.”

Із статті „Під Хвилю”
„У. Г.” Ч. 5. 1915.

6. 1. “Сумні Сьвята”: Огляд воєнних подій за останні місяці й страт українців з цього приводу: „Від часу відродження українського народу, ще не переживали ми так сумних свят як теперішні... Сумні тому святкуємо сегорічні Різдвяні Сьвята. Наші думки линуть до старого краю, в котрім цілий наш український культурний доробок знищений, і в котрім укр. народови заборонено розвиватись, як сего вимагає добро укр. народа. Та сі сумні обставини, в яких знаходиться тепер укр. народ в Європі, повинні додати нам в Канаді сили і зрозуміння ваги своєї народности. Ми повинні зрозуміти, що о добро українського народа може дбати лишень сам укр. народ і що всі опікуни, які оточують наш нарід, працюють лишень над нашим винародовленем...” Ч. 1
13. 1. „Перегляд важніших подій в 1914 р.” — огляд важливіших світових подій. Ч. 2
10. 1. Збори жертводавців Фонду Адама Коцка в „галі” Ястремського; вибрано комісію з трьох осіб, які мали б розслідувати справу фонду й до місяця скликати другі збори. Ч. 2
20. 1. Стаття: “Короткий огляд українського життя в 1914 р.” Ч. 3
20. 1. “Новий Закон Горожанства — The Naturalization Act 1914”: Обширна стаття з поясненнями Я. В. Арсенича, студента прав. Ч. 3
20. 1. “Виклад про Україну в Берліні”: Вістка про виклад посла до австрійського парламенту д-ра Євгена Левицького, „... в посольській салі засідань берлінського парламенту. Тема „Самостійність України”...”; тому що ця справа стала актуальною в Німеччині, на відчит прибуло дуже багато гостей з найрізномірніших суспільних кол. Ч. 3

-
20. 1. Оголошення, що в People's Forum у Вінніпегу буде виклад на тему "Жіночий Рух"; співати буде український хор церкви св. Володимира й Ольги. Ч. 3
20. 1. Огляд праці "Просв. - Драм. Тов. Боян" у Вінніпегу за підписами С. Ковбля й В. Купченка. Ч. 3
27. 1. З воєнних вісток: „Великі борби в Галичині і Буковині; Москалі залишили облогу Перемишля; Велика битва на Північному Морі”. Ч. 4
27. 1. Вістка про арешт проф. М. Грушевського російськими властями в Києві в день, коли він вернувся з наукової подорожі по Італії. Ч. 4
3. 2.* Процес Рудика - Шандра: Вирок другого процесу з 18. 1. 1915 анулює вибір Шандра на посла, мовляв, він уживав до свого вибору протизаконних засобів. Ч. 5
10. 2. Оголошення Я. Майданика з Arbog, Man., про виконування всяких робіт, звязаних з малюванням церков і т. п. Ч. 6
10. 2. В справі реєстрації німецьких, австрійських і турецьких горожан: Ті, що ще не зареєструвалися можуть бути арештовані; рівночасно пригадка редакції: “. . . кождий, хто зареєстрував ся і має в означенім часі являться в поліції, щоби точно являв ся бо також може бути арештований і задержаний як воєнний в'язень”. Ч. 6
17. 2. З воєнних вісток: “Буковина вільна від Росіян; Покуте в Австрійських руках”. Ч. 7
17. 2. „Виклади Української Історії на Університеті в Саскатуні”:... “Антін Крижанівський зачне з днем 23 мая с. р. читати на університеті в Саскатун, Саск. лекції української історії. Читати буде в англійській мові”. Ч. 7

17. 2.* Промова д-ра Вудсворта в Реджайні, Саск., на тему “Наїзд імігрантів” і “Що ми зробили з чужинцями, або що зроблять чужинці з нами!”. Даючи огляд цієї проблеми й підкреслюючи факт, що англійці з погордою відносяться до імігрантів, він сказав м. ін. „... Не понижаймо чужинців! Вони Канаду будують. Вони побудували желізницю, вони причинили ся до добробиту в Канаді. Не погорджуйте ними задля їх мови, релігії, ноші або їх звичаїв. Знайте, що ті люди витворять ліпших горожан, як ті, що прибувши в чужину, за пару день забувають на всьо своє. Скачмен, хотяй тримає ся своєї дутки та виграє по вулицях, то все проте він є добрий Канадієць. Я зовсім не сподіюсь добрих горожанів з таких, що цурають ся свого рідного . . .” Ч. 7
24. 2. Процес Рудика - Шандра: Вістка про судове уневажнення вибору Шандра; нові вибори в Вітфорд, Алберта проголошено на 15. 3. Ч. 8
24. 2. Вістка про те, що з доручення „Союза Визволення України” д-р Осип Назарук з Відня виїхав до Швеції й Норвегії, щоб поінформувати ці країни „про стремління українського народа до визволення з московської неволі”. Ч. 8
24. 2. “Слівце до фермерів”: Т. Боднар інформує наших людей, як можна при допомозі Департаменту Рільництва набути відповідну літературу й т. п., щоб фермерувати більш продуктивно й поплатно: „... На фермерах залежить добробит краю тому жадин не повинен занедбати свого обовязку зглядом себе, родини, а тимбільше під сей час, коли переживаємо крізу з причини війни . . .” Ч. 8
24. 2. З воєнних вісток: “Великі борби на Буковині; Австрія хоче увільнити Львів і Перемишль; Австрійці заняли Коломию”. Ч. 8

-
24. 2. Стаття К. Ф. Сліпця про потребу реєструвати новонароджених дітей; цього вимагає державний закон; батьки, чи опікуни дітей, які занедбують реєстрацію, підлягають карі в сумі 25.00 дол. Ч. 8
24. 2. Календар “У. Г.” на рік 1915: Рецензія В. Свистуна — “Порівнявши три сегорічні канадійські календарі, найпохвальнійше можу висловитись про календар “Укр. Голосу”, який під кождим зглядом відповів вимогам теперішньої хвилі...” Ч. 8
24. 2. „Наше Лихоліте”: В. Казанівський звертає увагу на багато чужих бизнесових підприємств у Вінніпегу, що підшиваються під назву “Український”, чи “Руський” з метою вербувати українських покупців; автор радить нашим людям піддержувати своїх: “. . . Ми поможим самі собі, попираймо своїх бізнесменів, де лиш можна, то будемо колись мали свій здоровий ґрунт під ногами і не будемо жебрати ласки у чужих . . .” Ч. 8
3. 3. Із заголовків воєнних вісток: “Борби між Станиславом а Галичом; Карпатські гори червоні від крові . . .” Ч. 9
3. 3. Вістка про смерть Михайла Павлика в Львові 25. 1. 1915. Ч. 9
3. 3. З приводу смерти Михайла Павлика подано в загальних рисах дані про його діяльність і заслуги: „Зі смертю Михайла Павлика тратить багато укр. суспільність. Ціла суспільність тратить борця за українські народні права, поступова частина тратить борця поступових ідей між укр. народом . . .” Ч. 9
3. 3. “Карманський воює”: Вістка про те, що вінніпезька Free Press вже кілька разів згадує, що нібито проф. Карманський “на полю війни боре ся проти злучених військ — англійсько - французько російських”; далі редакція коментує: “Хто

- не знає Карманського, той читаючи “Фрі Прес” справді подумав би, що Карманський се певно велетень, що ворожу силу покосами кладе... “Фрі Прес” маючи старі рахунки з К. бодай тим старає йому відплатити ся...” Ч. 9
3. 3. Виклад про українську поезію: Журналістка Florence Randell Livesay дасть виклад про українську поезію в People's Forum дня 7. 3. Ч. 9
3. 3. З театального життя: Огляд драматичної п'єси “Хмара” відіграної 27. 2. в Вінніпегу заходами т-ва Занковецької; “... се щось найкраще, що згадане т-во доси виставляло. А се т-во грає завсігди дуже добре, будучи найстаршим, а через те і найсильнішим З такими аматорськими силами, як нині т-во має не можна завстидати ся хочби перед фаховими артистами...”; згадані А. й Ю. Янішевські, В. Білінський, М. Семаник, Трач, Мандзюк і ін. Ч. 9
10. 3. Михайло Павлик: Біографічний огляд і характеристика громадської діяльності, м. ін. в статті стверджується „... Жите і праця Михайла Павлика, се жите і праця одного з тих камінярів на скалистій дорозі поступу людскости до добробиту і свободи . . . , які так переняті своєю ідеєю та працею задля її здійснення, що байдуже їм і суд людей і особисте щастє і все те в чім пересічний загал бачить суть і вартість життя, що хоч у них нераз душа боліла і серце рвалося і груди жаль давив, то всетаки була у них сила встояти при своїх ідеях. Ті каменярі се цвіт людности, без них людність пропалаб в багні назадняцтва . . .” Ч. 10 - 12
10. 3. “До Шевченкового Сьвята”: Звертається увагу на те, що через воєнні події, які абсорбують всю увагу, занедбуються деякі справи, що вже увійшли в звичай, чи традицію народу, як наприклад

відсвяткування роковин Шевченка; звертається увагу на те, щоб події дня не відвертали уваги на інші справи “. . . перед нами будучність і що ми для неї мусимо працювати. Ми не повинні бачити лише одного дня, ми мусимо глядіти в будучність . . .” Ч. 10

10. 3. “Відчит про українську поезію”; Звідомлення про виступ пані Livesay в Вінніпегу, яка “. . . на початку пояснила хто такий Українці, де живуть, а там перейшла до властивої теми. Про нашу поезію і лісно виражала ся з захопленням . . . перечитала кілька поезій Шевченка в англійським перекладі, а так само кілька народних пісень . . . перечитала дві поезії Федьковича . Про оповідання Марка Вовчка казала, що се перлини в українській літературі . . .” Ч. 10
10. 3. Лекції з українознавства: Стаття про те, що деякі українські студенти в семінарі в Реджайні, які приготовляються на учителів обминають українські лекції! “. . . Коли самі ученики будуть легковажити своє тоді пощо було тих всіх домагань народу, щоби мати укр. учителя. І правительство скаже: самі показує те, що вам укр. учителя не треба . . .” Ч. 10
10. 3. З громадсько-церковного життя: Критична оцінка виступу .о Пилипова з „великої” церкви проти п’єси „Хмари” і Тов. Заньковецької в Вінніпегу. Ч. 10
17. 3. „Справа двомовних шкіл”: Передовиця інформує, що знову почали дебатовати в цій справі в манітобському парламенті; висвітлено тут ролю ліберальної партії й її речника Нориса, які негативно ставилися до двомовної системи в школах. Ч. 11-12

17. 3. До ліквідації бредонського семінара: Заява міністра освіти Колдвела, що бредонський українсько-англійський семінар не буде існувати довше, як три роки (до закінчення вже початих курсів). Ч. 11
17. 3. „Нерівна мірка”: Вістка про те, що „Тутешна французька газета „Le Devoir”... запитує, чому тутешна англ. преса не міряє всіх однаковою мірою. Коли тільки жалів і сліз виливають день-денно над знищеним, голодним бельгійським народом, коли оповідають так милосерно про терпіня Поляків в рос. Польщі, або хочби про Сербів, то чому не заговорять таким же жалібним тоном про населене Галичини, що певно не менше від Бельгійців потерпіло від теперішньої війни...” Ч. 11
17. 3. З театрального життя: „Вінніпегські амат. кружки працюють сими часами тільки як мабуть ще ніколи. Представлення бувають, що два три тижні і загал наш пильно вчащає на сі представлення... Чимало зібрали тутешні товариства на всякі народні ціли, а не будь їх, не було би їхньої користної роботи...” Згадується драма „Ніч під Івана Купала”, яка була відіграна тов. І. Котляревського; признання дається панні А. Власюк за її гру. Ч. 11
24. 3. З воєнних вісток: „Перемишль піддав ся Москалям; Очікують великих борб в Карпатах; Предсказують недалекий кінець війни”. Ч. 12
24. 3. “The Fighting Galicians”: Огляд книжки “The Russian Army from Within” — W. Barness Steveni; в книжці м. ін. сказано „Найгарнійші хвилини мого життя я пережив між козаками в тихій та гарній Україні... Україна, се справді край пливучий ме-

дом і молоком... Українські козаки у своїх піснях, танцях, і хороводом показують, що вони знають як цінити красу і веселити ся..." (А. Крижанівський). Ч. 12

24. 3. Арешт Митр. Шептицького: „Руська Народна Рада” з Філадельфії „внесла до президента Вілсона і секретаря Брайна меморіал в справі арештованя митрополита Шептицького... Чиб не добре було і в нас в Канаді скликати мітинг і відвестись в тій справі до правительства Великої Британії!” Ч. 12
24. 3. До побуту: В статті „Українські страви” є звернення, щоб наші господині не занедбували свої власні традиційні страви, які багато здоровіші й ліпші, хоч може простіші; порада жінкам поцікавитися цим і подавати до часопису різні приписи для тих, що може вже відійшли від спеціальностей української кухні;”... І так пишеть, не лишаючи нічого, ані кваші, ані кисілю. Памятайте, що багато людей не знають зовсім як квашу варити. Отже ви напишіть, так, щоби кождий навчив ся...” Ч. 12
31. 3. „Сумний Великдень”: Передовиця з оглядом сумної воєнної дійсности, все ж таки заклик, щоб не зневірятися, а працювати на всіх відтинках життя, бо „праця єдина з недолі нас вирве”, а святкуючи треба жертвувати на повоєнний фонд. Ч. 13
31. 3. З політичного життя: Огляд завзятої боротьби між обидвома політичними партіями в Манітобі; видвигається дві справи: двомовні школи (проти яких ліберали) й будову парламентарного будинку, що його консервативний уряд віддав фірмі Келлі й Сини, і, як ліберали тепер доказують

- конкретними фактами, при цьому не обійшлося без надуживань. Ч. 13
31. 3. „Повоєнний Фонд”: Оголошення редакції „У. Г.”, що на її руки вплинула на цю ціль сума \$323.65. Ч. 13
31. 3.* Конвенція тростісів: Огляд конвенції тростісів публічних шкіл 9. 10. 3. в Реджайні, Саск.; українців не було на конвенції, хоч порушено справу навчання рідних мов в школах; в підсумках стверджено загрозу навчання української мови в школах, можливість ліквідації семінарів в Реджайні й в Брендоні: „Ми мусимо подумати, що нам робити. Чи не можнаби подумати про „Народну Українську Колегію” удержуючу ся народом...” Ч. 13
7. 4.* „З конвенції шкільних тростісів Манітоби”: Вістка про конвенцію в Вінніпегу 2-4. 3. „Спокійний перебіг конвенції набрав був бурливого характеру, коли мін. просвіти сказав, що чужинці можуть найуспішнійше просвіщати їхні сини і дочки на двомовній системі. Тут зачалась буря, вигуки, деякі жадали відкликания уступу в статуті про двомовну систему, на що Колдвел сказав, що радше зрезегнує, ніж мавби так зробити...” З ухвал рішено м. ін. щоб „дати жінкам право бути тростісами шкіл, без взгляду на маєток”. (Подав Василь Смук). Ч. 14
7. 4.* З театрального життя: В Реджайні виступив „перший Укр. театр в Канаді, з’організований 3 місяці тому в Едмонтоні... Грають дуже добре, а перше признане належить ся панні Ластівці... Такий талан і на англійській сцені не завстидав би ся...” Ч. 14

-
7. 4. Поміч українським втікачам в Європі: „Нью Йорське добродійне товариство “The Christian Herald” вислало на руки Юліяна Романчука у Відні 10,000 долярів, зазначивши виразно, що се для українських втікачів з Галичини і Буковини... Інформацій про Українців і їх недолю дістало згадане товариство від головного уряду Українсько-Народного Союзу...” Ч. 14
14. 4. „Перший Річний Звіт т-ва ім. Шевченка в Етельберт, за 1914 рік”: Історія товариства зорганізованого 1913 р. Ч. 15
14. 4. „Памяти Павлика”: Заходом т-ва „Самостійна Україна” в Вінніпегу відбулися поминальні сходи з приводу смерти Михайла Павлика; промовляли П. Сукнацький, Я. Крисоватий, Косович; вибрано комітет фонду Павлика. Ч. 15
21. 4. „Відозва Комітету Тверезости на Вегревил до українських горожан Альберти”: Заклик, щоб 21. 7. голосувати за скасування барів. Ч. 17-18
28. 4. Демонстрації безробітних у Вінніпегу: Вістки про кілька демонстрацій безробітних, переважно неанглійського походження; „Дня 22 с. м. відбулась нова демонстрація безробітних міста Вінніпегу. В демонстрації взяло участь понад 10,000 осіб. Між демонстрантами найбільше було Українців. Несено табличі: Хочемо роботи або хліба! Ми не єсмо ворогами Канади, ми є голодні, хочемо роботи. Демонстранти вийшли з площі на Барбер вулиці і пішли під парламент, де депутацію їх прийняв прем'єр Роблін”. Ч. 16
28. 4. Відгуки на демонстрації безробітних: Вінніпезька Saturday Post з 24. 4. — „Щось треба зробити, щоби спинити ті паради форінерів через улиці. Вони зуть себе безробітними і жадають хліба.

- Богато з них на диво виглядають добре вбрані і маючи подостатком тютюну кажуть, що хочуть хліба. Міська рада і правительство мусять порадитись і або дати їм роботу... або просити Отаву, щоби забрала їх до концентраційних кемп... з ними треба полагодити і полагодити скоро. Їхні паради не роблять для репутації Вінніпегу ніякого добра..." Ч. 17
28. 4. „Справа Безробіття”: Огляд його в Канаді з радістю, щоб всякі вимоги робітників передавати відповідній делегації для посередництва між ними й урядом, бо уряд числиться з загалом, а не з одиницями; далі перестерігається перед опортуністами, які можуть використовувати ситуацію для своїх цілей. Ч. 17
12. 5. З політичного життя: Вістка про резигнацію манітобського консервативного уряду; урядування перебрали ліберали на чолі з Норісом. Ч. 19
12. 5. „Мій погляд на жите в Вінніпегу”: Стаття Г. Ю. О., в якій автор подає свої погляди на причини недостатнього розвитку українського зорганізованого життя; м. ін. він стверджує:” Мабуть весь нелад в тім, що в нас нема нас, а є: один католик, другий православний, четвертий пресбітеріанин, десятий соціяліст, двацятий незаможний, поступовець, вільнодумець, анархіст, ніякий... І кождий думає, що через його ворота дорога до спасеня. Панове! На сектанських чи взагалі партійних конях народу не повезете...” Ч. 19
19. 5. „Москофіли в Канаді”: Обширна стаття про їхню роботу в Канаді. Ч. 20-22
19. 5. „Безробітні з Вінніпегу йдуть пішки до стейтів”: Стаття про проблему безробіття; група людей

- (коло 200 осіб) переважно українців, поляків, німців і москалів вибралася з Вінніпегу до стейтів в пошукуванні за працею; в Емерсоні задержали їх американські власті так з уваги на недостачу документів, як і з уваги на безробіття в ЗДА. Ч. 20
23. 5. „Шевченківське Св'ято в Вінніпегу”: Вістка про відзначення роковин Шевченка заходом всіх товариств міста Вінніпегу в залі Гренд Опера. Ч. 21
23. 5.* Збори Тов. Бурси ім. А. Коцка: Збори відбулися 2. 5. в шкільній залі при „малій церкві” в присутності 225-ох членів; І. Марцінова вибрано на голову товариства. Ч. 21
9. 6. З воєнних вісток: „Рішаюча битва буде під Львовом; Перемишль зайятий”. Ч. 23
9. 6.* „Проти двомовних шкіл і учителів”: Огляд сесії саскачеванського парламенту, на якій рішалась справа двомовних шкіл Саскачевану, з цитуванням голосів деяких послів в цій справі: „... Богато послів стояло за тим, щоби наука іншої мови, крім англійської не мала зовсім місця в тутешніх школах. W. B. Willoughby, провідник опозиції, домагав ся, щоби в народних школах не уживати зовсім іншої мови крім англійської... посол D. J. Willie домагав ся, щоби не міг бути учителем той, хто не є британським уроженцем... F. C. Tate стояв за тим, що лише учитель, який говорить виключно по англійськи (по іншому не вміє) може плекати британські ідеали між дітьми. J. E. Bradshaw жадав, щоби не можна вчити жадної іншої мови крім англійської, та казав, що всі неанглійці повинні забути свій рідний край і розірвати зв'язь з усіма другими краями...”; далше в статті сказано, що вінніпезька **Free Press**,

коментуючи справу двомовности в саскачеванських школах, зачитувала становище „У. Г.“: „Треба щоби „Укр. Голос” і ті, від котрих він говорить, довідались, що в Канаді нема будучности для Українців, а лише Канадійців (себто Англіїців) . . . Коли Українці не готові стати Канадійцями, так чому они є тут в Канаді?” Редакція закінчує „. . . Що нами хочуть орудувати як помелом, се ясне. Та ми не жебраки, а також горожани краю, як они. Ми не жиємо на чужій ласці, чужим коштом, але радше другі з нас ще живуть. Тому нехай нам буде вільно жити за нашу працю, як самі розуміємо . . .” Ч. 23

9. 6. „Кара за бесіду проти Вел. Британії і її Союзників”: Вістка про те, що „власти будуть переслідувати кожного, хто образливо, чи зневажливо буде висловлюватись про Англію, або її союзників, або хто буде виражав свій настрій проти сих держав. Се відносить ся передівсім до Німців і Австрійців . . .” Ч. 23
23. 6. „З політичного лябіренту”: Передовиця дає огляд скандалу й дефравдації при будові парламентарного будинку в Вінніпегу. Ч. 25
23. 6. „Митрополит Андрій Шептицький”: Стаття — один фрагмент з його переживань в Львові за час війни (Гр. Микетей). Ч. 25
30. 6. „Еп. Будка проти бар”: Лист епископа Будки до „Альберта Темперенс і Мораль Реформ Ліга”, в якому він закликає українців голосувати за скасуванням барів „рішучо і безусловно за лікер актом, а сим сповните свій релігійний і народний обовязок”. Ч. 26
30. 6. „Неоправдане Відмовлене”: Передовиця інформує, що українці Вінніпегу бажали взяти участь

у поході улицями міста на Dominion Day — 1-го липня разом з іншими мешканцями; цього їм відмовлено, мовляв, українці походять з Австрії; редакція коментує: більшість українців живе під Росією, союзницею Великої Британії в війні — „Чи брав се під увагу Комітет походу, чи може руководивсь сліпо всказівками ворогів українського народу і тому дав свою відмовну відповідь...”

Ч. 26

30. 6. „В справі Учит. Журнала”: Мих. Стечишин у статті висловлює погляд, що хоч учительський журнал є побажаний, але є речі конечніші під цю пору, а саме: „**висше образоване для українських учителів...** ми можемо друкувати ті „численні” статі, котрі учителі дописують в справах учительства і просвіти взагалі, таки в „Українським Голосі”, котрий є продуктом найвисших спільних змагань **таких наших, учительських:** а ні, то пишуть до других часописей, їм всім треба поліпшення однакового... мені здаєть ся, що тою панацією, талісманом на наші недостатки якраз тепер не є журнал, але висше образоване...”
- Ч. 26
30. 6. Фармерська конвенція в Етелберт, Ман.: Відозва Фармерсько-Хліборобського Т-ва до фермерів, щоб взяли участь у конвенції на 7. 7. в Етелберт з ціллю належно підготувитись до надходячих провінціяльних виборів певними домаганнями, потрібними хліборобам: „... Нас є багато і **наші** голоси мають те саме значіне, що й голоси англійських фермерів. Однак ми не уміємо, чи не хочемо користати і послугувати ся своєю політичною силою...”
- Ч. 26
30. 6. Громадське життя в Донвел, Саск.: М. Лучкович подає про громадське життя в Донвел; за-

- ходами кількох осіб, як Е. Охитви, Д. Цимбалістого й А. Ременди зорганізовано читальню: „Читальня повинна бути осередком просвіти там, де школи нема; а навіть там де є школа она не завадила би...” Ч. 26
7. 7. „Управа України за часів гетьманщини”: Передрук статті Володимира Антоновича. Ч. 27
7. 7. „Памяти Адама Коцка” — стаття з приводу п'ятих роковин смерті; згадано, що в пам'ять його українці в Вінніпегу зорганізували „Українську Бурсу ім. Адама Коцка” й хоч будова бурси була відсунена на дальші пляни, бо були пекучіші потреби, є надія, що цього року вона таки заіснує. Ч. 27
7. 7.* „Загальні Річні Збори Укр. Бурси ім. Адама Коцка”: Обширний звіт із зборів 3. 7.; почались вони в „школі при малій церкві” в Вінніпегу, а з причини напруженої й бурхливої атмосфери закінчилися в „галі В. Хлопана”; до заряду увійшли: Я. В. Арсенич, предсідник, С. В. Харамбура, заступник, Гр. Скегар і М. Пасічняк, секретарі, П. Попіль, касієр. Ч. 27
7. 7.* Вістка про смерть Ірини з Січинських Ревюкової 30. 6. в Скрентоні, Па. З. Д. А. Ч. 27
7. 7.* Святочні поминальні сходи в честь Михайла Павлика в Народнім Домі ім. Т. Шевченка в Форт Відліям, Онт.; доповідь про Павлика виголосив П. Чепесюк. Ч. 27
14. 7. З антиалькогольного руху: „Голосуйте за скасуванням бар в Альберті”: Редакційна стаття із закликом до наших людей, щоб 21. 7. голосували за „Лікер Актом, котрий домагаєсь, щоби в цілій провінції Альберті позамикано всі бари і лікер-

стори. Тут хочемо подати нашим людям загальні шкоди, які приносить алкоголь і сподіємось, що не знайдеться між нашим народом в Альберті ані одна одиниця, котра би нанесла нашому народови ганьбу, голосуючи за задержанем бар і лікер сторів...” Ч. 28

14. 7. „Ставмось до виборів — як культурний народ”: Редакційна стаття з вказівками, як наші люди мали б відноситися до надходячих провінціяльних виборів; порада, не допускати до себе платних політичних агентів котрі з „цигарамі, горівками та пивом... будуть захвалювати то одну, то другу партію, та не дадуть українському народови в Канаді поставитись до виборів так, як ставить ся кожний культурний народ, котрий розуміє свої горожанські і народні права”; дальше радиться, щоб брати справу виборів в свої руки, скликати мітінги і ставити на них своїх кандидатів на послів, „а коли не є в силі вибрати послами своїх людей, тоді предкладає чужим кандидатам на послів свої жаданя і попирає тих кандидатів на послів, котрі обов'язуть ся попірати його горожанські і народні справи...” Ч. 28
14. 7. „Перед учительською конвенцією”: Редакція вітає українських учителів з нагоди з'їзду в Вінніпегу (14-16. 7.) й рівночасно звертає увагу на деякі важніші завдання перед учителями, над якими вони повинні спільно застановитися. Ч. 28
14. 7. „В справі народньої колегії” — стаття Й. Ваврика з Гамтон, Саск., про конечність української колегії в Канаді; на думку автора, українців вже стільки в Канаді, що могли б фінансувати колегію. Ч. 28
14. 7. Проголошення конкурсу на прийняття учнів до Української Бурси ім. Адама Коцка в Вінніпегу:

- „Всіх учеників має бути принятих до Бурси на перший шкільний рік числом около 30. Оплата принятих учеників має виносити від 8 до 15 дол. місячно...” Ч. 28
21. 7. „Українська часопись у французській мові”: Вістка про те, що: „В Льозанні (в Швейцарії) почала виходити французська часопись „L' Ukraine” (Ль-Україн). видавана В. Степанківським з припоручення Загальної Української Ради. Є се неперіодичне видавництво, в цілі інформованя чужинців про українську справу.” Ч. 29
21. 7. „Велике всенародне віче”: Критична стаття про віче „яке від довшого часу афішував „Канадійський Русин”, а яке відбулось в Вінніпегу в галі Польського Сокола дня 17 липня, випало не так світло, як сего можна було сподіватись... Віче закінчилось тим, що назначено Організ. Комітет з 17 людей, який має поробити відповідні кроки до скликаня дійсного всенародного віча провінції Манітоби... Сподіємось, що Комітет не заспить так важної справи як народна організація, скличе загальне народне віче, в котрім би були репрезентовані всі верстви українського населеня провінції Манітоби без ріжниць на партійні і релігійні погляди... а тим самим посуне справу народної організації Українців Манітоби вперед.” Ч. 29
21. 7. Проголошення плятформи політичних партій в Манітобі — ліберальної й консервативної Ч. 29
21. 7. За українознавство в манітобському університеті: Звіт з девятої річної конвенції українсько-англійських учителів Манітоби (14—16. 7. 1915 у Вінніпегу). Предсідником конвенції був В. Мігайчук, а секретарем Ів. Рудачек. Промовляли: Newcombe — superintendent of Education, Dr. McIntyre — прин-

- ципал з Нормал Школи, J. T. Cressey — принципал бредонського семінара, інспектор Beltman і Hall Jones; В. Мігайчук, Т. Ю. Марцінів, В. Смук, Ів. Басараб, А. Малинюк, М(их.) Стечишин і М. Мігайчук, що говорив про „введене укр. мови на манітобським університеті”; вибрано нову управу предсідником якої став М(их.) Стечишин. Ч. 30
28. 7. З політичного життя: Передвиборча стаття про причини упадку консервативного уряду в Манітобі з підкресленням, що „провідники повинні бути люди несплямленого характеру”; подано характеристику керманічів обох партій; докладно зясовано справи шкільництва (переважно двомовні школи, які підлягають законам з 1897 р.); стаття закінчується порадою, що „неанглійські горожани повинні голосувати за кандидатами, котрі суть за шкільною двомовною системою.” Ч. 30
28. 7. З антиалкогольного руху: Стаття інформує, що 21. 7. мешканці провінції Алберти загальним голосуванням причинилися до скасування барів; дається признання українцям, які в більшості голосували за цим; рівночасно подано інформацій про обмежену продаж алкоголічних напівків в провінції Саскачевану, й що робляться заходи про подібні обмеження в Манітобі. Ч. 30
4. 8. „Кандидатура п. Ферлея в Гімлі”: Редакційна стаття з статистикою українських голосів в різних округах Манітоби й з зазначенням округів з українською більшістю (Емерсон, Гілберт Плейнс, Гімлі, Елмвуд, Ст. Клементс); проголошення кандидатури в надходячих провінціяльних виборах Т. Д. Ферлея: „Вибори сьогорічні мають для нас велику вагу тому, що при сьогорічних виборах виставили українські виборці виборчого округа Гімлі українську кандидатуру п. Т. Д. Ферлея...

Вибір п. Ферлея мавби для нас велике значіне. Він доказавби нашу політичну зрілість в Канаді і бувби заохотою для других наших виборчих округів не тільки Манітоби, але також Саскачевану і Альберти, щоби вони ставили своїх українських кандидатів.” Ч. 31

4. 8.* Про концерт і представлення заходами дівтори школи Глендон в Роблін, Ман.: Завдяки учителеві П. Чайковському, „Концерт випав знаменито, може і краще, як від дітей мож вимагати... По концерті забрав слово учитель Ю. Стечишин і в своїй короткій та горячій промові висказав ціль і вартість такого концерту. При кінці своєї бесіди завзивав родичів, щоби вони, наскільки їх можности, посилали своїх дітей до висших шкіл.” (Допис Ю. А. Фундитуса). Ч. 31
11. 8.* Т. Д. Ферлей — перший український посол в Манітобі: Стаття з ближчими інформаціями про вибір Ферлея в провінціяльних виборах 6. 8.; на 1,743 голосуючих, Ферлей одержав 1,181, тобто 619 більше голосів від свого опонента Торвальдсона; редакція коментує: „Виборці Гімельського виборчого округу сповнили свій святий горожанський обовязок. Вони віддали всі свої голоси на Т. Д. Ферлея і вибрали його послом до ман. парламенту. Думаємо, що п. Ферлей не заведе своїх виборців. Його дотеперішна робота між нашим народом каже сподіватись, що він зробить для своїх виборців всьо, що тільки буде в його силі...” Ч. 32
11. 8.* „Приїзд посла Т. Д. Ферлея до Вінніпегу”: Опис приїзду Ферлея до Вінніпегу й овації з цього приводу: „... на двірці Сіпіярської залізниці більше як 1000 товпа народа. Коли о 9.30 висів п. Ферлей з потягу, окликам повитаня і радости

не було кінця. При співі гимнів рушила зібрана товпа народу вулицями Мейн і Селкирк до школи при малій церкві. Тут витав посла Ферлея п. Марцінів, вказуючи на велике значіне вибору п. Ферлея на посла. По нїм говорив посол Т. Д. Ферлей. В своїй промові взивав він Українців в Вінніпегу до організації і просвіти, бо просвіта і організація се дві річи, котрі поставлять нас в ряди культурних мешканців в Канаді...” Ч. 32

11. 8. “Вислід Манітобських виборів” — Упадок консервативного уряду (вибрано 5 послів); перемога лібералів (38 послів), незалежних (3), між незалежними послами зачислено Ферлея, хоч він кандидував на ліберальній платформі; редакція коментує: “Зазначити треба, що сегорічні вибори відбулись дуже чисто. Не було жадних перекупств, не розвожено горівок, пива, не дано сигар. Виборці голосували отже після свого власного переконання і віддали керму манітобської провінції в руки тої партії, котру уважали відповідною. . . Ч. 32.
18. 8. Вістка про те, що Українська Бурса А. Коцка одержала чартер. Ч. 33.
18. 8. “Політика яко фах”: Аналіза структури політичної системи в Канаді, основою якої є двопартійність (одна партія при владі, друга в опозиції); обидві партії мають платних агентів, які агітують за даною партією, передусім серед малосвідомого населення; звичайно по виборах мають претенсії на різні платні позиції (джаби): “Так отже в Канаді політика стала “фахом” не лише для послів і кандидатів на послів, але також і для джаберів і сі власне, будучи людьми, визутими з чести, за хліб, за охляп — за джаб зводили ганебну нагінку на чесних виборців, торгу-

вали ними, а дуже часто нівечили менше свідомих горівкою і перекупствами.” Даліше редакція констатує, що між українцями в Канаді до того часу не було справжніх політиків, а за те були “агенти-джабері”, але ці тратять щораз більше ґрунт під ногами й є вигляди на те, що провід в політичнім житті візьмуть ідейні люди, зрілі національно й політично. Ч. 33.

18. 8. “Патріотичний фонд” — М. Міґайчук пригадує учителям, що вони на своїй останній конвенції зобов’язалися платити один доляр на місяць на канадійський “патріотичний фонд”, призначений на военні потреби — “Коли Англія у війні, то і Канада у війні, коли ми жиємо в сім краю і називаємо його своєю вітчиною, то нашим обов’язком є боронити сей край, як наш дім. . .” Ч. 33.
25. 8. Проголошення перших учнів, яких прийнято до Української Бурси ім. Ад. Коцка в Вінніпегу: Павло Гуцуляк, Михайло Радз’ік, Манолій Міґайчук, Михайло Лучкович, Петро Сукнацький, Стефан Савула, І. В. Демчук, Г. Г. Скегар, Іван Хлопан, Константин Созанський, Теодор Гуменюк, Михайло Качковський, Михайло Каралаш, Осип Задурович. Ч. 34.
25. 8. Передрук листа, д-ра Іляріона Свенціцького з Києва до свящ. В. Жолдака в Сімпсон, Па. З.Д.А. в якому подає военні новини й повідомляє про свій арешт. Ч. 34.
11. 8. „Відгомін по Конвенції” — в чотирьох статтях В. Міґайчук, секретар „Організації Українських Учителів” відповідає на критичні завваги в „Ранку” в зв’язку з останною конвенцією: „Можливо, що хтось мав особисту ціль в своїх хвальбах, чи лайках на адресу учителів, але учительство не було і не буде нічим орудієм. Учитель-

ську конвенцію скликає заряд Організації Українських Учителів в інтересах просвітно учительських і заряд протестує проти фальшивого толковання, що будь то би учительська конвенція була пляном політичним. Для О. У. У. нема ні католиків, ні протестантів, ні консерватів, ні лібералів. Учительство, як організація, не може бути більше католицьке, як протестанське, або яке инше, бо воно є українське, народне. О. У. У. не буде служити інтересам жадних сект, партій, або одиниць, бо його цілію є просвітний розвиток і добробит українського народа в Канаді... Ся організація є найсильнішою, зі всіх інших наших організацій в нашій новій вітчизні і учительство не має страху ні перед упадком консервативної партії, ні перед входом в силу ліберальної. Учителі здобули собі признання у поважних англійських і українських кругах своєю чесною і щирою працію..." дальше, автор дає глибоку аналізу тодішнього духового життя українців в Канаді й ролю, яку відограє українське учительство для піднесення інтелектуального рівня української спільноти, хоч само пробивається з великими труднощами крізь життя, здобуваючи потрібну освіту й кваліфікації. Ч. 32—35

25. 8. Безробіття в Канаді: „Велике безробітє, яке тепер з причини війни панує в Канаді, відчули всі робітники. Деякі робітники роблять лиш по кілька годин денно, инші по два три дни в тижні, більшість однак робітників не робить вже від довшого часу нічого, бо роботи нема і не скоро буде..."; в статті „На жнива” редакція радить нашим людям, які без зайняття, щоб використали сезон праці при жнивах і „щоби наші робітники старались жити на фармах і через зиму. Іхати до міста

нема пощо, жите в місті дорого коштує, а роботи певно не буде...” Ч. 34

1. 9. Організаційно-програмові завдання перед українськими учителями в Канаді: А. Т. Кібзей ділиться з своїми міркуваннями, що їх варта б взяти під увагу на наступній конвенції учителів Саскачевану, як наприклад: Організація всіх учителів в „Союз Українських Учителів в Канаді”; „Учительський Семинар”; „Українські Букварі”; а зокрема вказує на konieczність зорганізування тростісів в „Організацію Шкільних Радних” (в Саскачевані має бути 200 українських шкіл, а тим самим багато радних — українців і т. п.) Ч. 35
1. 9. Стаття про заяву д-ра О. Сушка (редактора „Канадійського Русина”), мовляв, єпископ Н. Будка „мучиться в французській неволі” й що французи мають більше голосу в справі українського народу в Канаді, як він; на відозву д-ра Сушка відповіли французи в North Western Review; тепер українці чекають на вияснення в цій справі від самого єпископа. Ч. 35
1. 9. „Українська преса в Канаді”: Огляд часописів, які виходили в українській мові від початку українського поселення в Канаді, з коротенькою характеристикою кожного; всіх було дванадцять, а саме: „Канадійський Фармер”, „Канадійський Русин”, „Новий Край”, „Громада”, „Робочий Народ”, „Новини”, „Слово”, „Ранок”, „Канадієць”, „Канада”, „Поступ”, „Український Голос”. Ч. 35
1. 9. Ідейна робота учителів: Допис про учителів — Ів. Демчука, М. Мігайчука, Й. Топущака, та ін. в Гудів, Саск. Ч. 35
8. 9. Звіт королівської комісії про надужиття при будові манітобського парламентарного будинку. Ч. 35—36

8. 9. Українська Бурса ім. Адама Кошка: Відкриття її при 117 Juno Street у Вінніпегу; Прийнято 16 учеників середніх і вищих шкіл; у зв'язку з відкриттям висловлено такі думки: „Майже всі ученики, прийняті до бурси, се сини українських сталих фермерів і тому інституція числить на поміч нашого фермерства. В протягу кількох літ наш народ повеличаєть ся своєю питомою, а не імпортованою інтелігенцією. Зі зростом нашої інтелігенції, яка займе незалежні становища і жите в нас піде краще.” Ч. 36
15. 9. Перший український лікар у Канаді: Вістка про приїзд д-ра І. Паздрія з Чікаго, де він досі практикував, і про його намір відкрити свою канцелярію в Вінніпегу. Ч. 37
15. 9.* „Укр. Сойм в Злучених Державах”: Стаття інформує про те, що заходами д-ра С. Демидчука скликано 31. 8. наради в Арлінгтон з всіх українських груп в ЗДА в справі скликання Українського Союму і вибору Загального Українського Комітету в Злучених Державах”; тимчасовий комітет очолив д-р В. Сіменович; редакція вітає цю ініціативу американських українців і висловлює бажання подібної акції в Канаді. Ч. 37
15. 9. „Український Голос” — орган „Організації Українських Учителів”: Заява управи О. У. У. за підписами голови, Мих. Стечишина й секретаря, В. Мігайчука — „Слідячи історію наших часописий в Канаді, ми бачимо, що „Укр. Голос” є народною часописю. „Укр. Голос” задержав просьвітно-народну цїлість а в політиці, бїльше як яка друга часопись відповідав народним вимогам. „Укр. Голос” видає чисто народна „Укр. Видавнича Спїлка”, заснована учителями. Ся часопись видержала пробу лихолїтя і тепер є забезпеченою

- та незалежною від „партійних, та французьких” впливів. В виду сих фактів, заряд О. У. У. дозволяє собі потвердити давню назву і апробувати часопись „Укр. Голос” учительським органом. Се значить, що заряд від тепер буде поміщувати свої статі, відозви, оголошення і т. п., тільки в „Укр. Голосі” і право передруку собі застерігає.” Ч. 37
22. 9. З воєнних вісток: „На Волині і в Галичині ведуть ся дуже завзяті борби; Росіяни опустили Вильно; Москалі опорожнюють Київ.” Ч. 38
22. 9. „Віче в справі Бурси ім. А. Коцка”: Віче відбулось в „галі” Ястремського в Вінніпегу; відкрив його Т. Д. Ферлей, а звіт з діяльності товариства подав Я. В. Арсенич; О. Задурович говорив на тему „значіне бурси”, він з’ясував, м. ін., „невідрадни канадійські обставини і сказав, що ми Українці в Канаді не будемо мати так довго значіня, доки ми не будемо мати своєї інтелігенції, інтелігенції, котра покінчить свої школи в Канаді і позанимає відтак незалежні становища. Ся інтелігенція буде знати і розуміти канадійські обставини, а маючи забезпечене жите, попровадить наш народ в Канаді так, як сего буде вимагати його добро. При закінченю свого відчиту просив п. Задурович в імени бурсаків, щоби ніхто не старавсь бурсакам накидати жадних партійних, релігійних або сектанських переконань. Цілюю бурси має бути виховане молодіжи в народнім дусі. Підчас своїх студій має молодіж заніматись виключно наукою, а по скінченю шкіл може зачисляти себе до якої партії, релігії або секти, хто схоче.” Ч. 38
22. 9. „Олена Січинська”: Посмертна згадка — стаття Вол. Темницького з біографічними даними, її

громадська діяльність і роля, як матері-страждальниці. Ч. 38

29. 9.* Протиалькогольна акція: „Великий мітінг в справі алькоголевого акту Сир МкДоналда і голосовання над скасуванням бар в Манїтобі, відбувсь дня 26 вересня в галї Польського Сокола в Вінніпегу. Присутних на мітінгу було близько 1,000 осіб.” Головним промовцем був адвокат Гамілтон, а його промову переповів українською мовою Якиміщак; вибрано „український комітет, який має зайнятись роботою над скасуванням бар в Манїтобі і приготувити наших людей до сего, щоби вони в день голосовання віддали свої голоси як один муж за скасуванням бар. До комітету зістали вибранї: о. М. Оленчук, О. Боянівський, Я. В. Арсенич, П. Г. Войценко, І. Марцінів, Ф. Боднар, П. Попіль, Кохановський, Й. Барилюк, Й. Дима, Д. Якиміщак, І. Негрич, Є. Оробко, М. Левицький, В. Казанівський і І. Угрин”. Ч. 39
29. 9. „Процес Мирослава Січинського в Америці”: Вістка про те, що Січинський „зголосив ся у еміграційних властей Злучених Держав з просьбою, щоби вони розслідили, чи він може жити свободно в Злучених Державах і чи може старатись стати горожаном...” Ч. 39
29. 9. Цілосторінковий заклик за жертвами на бурсу ім. Адама Коцка в Вінніпегу: В відозві видвигнено вагу вищої освіти — „Світ дивить ся тепер, кілько який народ має людей з наукою, а не на число народа... Щоби ми мали значіне в Канаді, мусимо мати людей з наукою, отже тому засновано Бурсу імени Адама Коцка в Вінніпегу... Судьба Бурси залежить від українського народа в Канаді...” Ч. 39

6. 10. Вістка про арешт Томаса Келлі в Чикаго, контрактора й будівничого манітобського парламентарного будинку, що допустився надужиття. Ч. 40
6. 10. Відозва, щоб допомогти грошовими жертвами Мирославові Січинському стати горожанином ЗДА; перше переслухання перед еміграційними властями на Елліс Айленд відбулося 28. 9., має відбутися друге переслухання; комітет оборони zaangażував двох адвокатів, щоб справу висвітлити, а саме „що замах на графа Андрія Потоцького був політичним актом...” (за Комітет Оборони, Андрій Савка, Jersey City, N. J.). Ч. 40
6. 10.* Справа шкільництва серед неанглійських поселенців: Про конвенцію в Реджайні 22. 9. „визначніших (англійських) горожан Саскачевану в справі обговорення середників для поліпшення шкільної системи в Саскачевані, де з-поміж промов заслугує на спеціальну увагу промова др. Олівера, принципала з Саскатун, предметом якої були справи шкільного виховання серед неанглійських поселенців... він старався робити спеціальні студії серед українських поселенців... Він не тільки старався розслідити їхні школи, але студював навіть їхні (українські) часописі... Характер цих часописей крайно націоналістичний, а се дуже не по нутру др. Оліверови, котрий видить будучність Українців лише в як найскоршім їх занглійщенню... Але проспект їх занглійщення не так то й світлий, коли зважити факт, що на сто родин, які розсліджував др. Олівер раптом три мали у себе англійські часописі... Стан українського вчительства характеризує він приміром учителів з округу Йорктон, де на 25 укр. учителів тільки шість добрих, десять досить добрих, а девять невідповідних... Українці, яких

- др. Олівер числить на 60 тисяч в Саскачевані, представляють поважний виховавчий проблем...”; у висновках пропонує шкільну реформу, але „ся реформа абсолютно не може опирати ся на уступках для не-англіїців”. (Стаття В. С.). Ч. 40
6. 10. „Збори другої бурси ім. Ад. Коцка”: Дописувач з’ясовує справу бурси, яка була зорганізована 1910 р., але через інші потреби, (передовсім справу Народного Дому в Вінніпегу), відкриття бурси відложено; коли справа дозріла й стала актуальною прийшов розкол серед членів бо одні хотіли, щоб назва залишилась, так, як була первісно, а інші хотіли додатку „гр. католицькою”; група, яка була за зміною, рішила зорганізувати бурсу ім. Митр. А. Шептицького. Ч. 40
13. 10. „Офіс і Медична Лябораторія”: Оголошення д-ра Івана Костя Паздрія, першого українського лікаря в Канаді під ч. 265—259 Selkirk Ave., в Вінніпегу. Ч. 41
13. 10. „Митрополит граф Андрей Шептицький”: Стаття о. Івана Рудовича з нагоди 50-ліття митрополита. Ч. 41
13. 10. „Українська преса в Канаді” — стаття В. Брилинського з Форт Вілліам, Онт., в обороні „Українського Голосу”. Ч. 41
20. 10. Віче в Етелберт, Ман.: Обговорено дві актуальні справи, а саме, за скасуванням барів в Манітобі; допомога Бурсі ім. А. Коцка в Вінніпегу. (Промовляли К. Ф. Сліпець, Т. Д. Ферлей і Ів. Рудачек). Ч. 42
27. 10* З імпрез того часу: Оголошення Українського Народного Дому в Вінніпегу про п’есу-одноактівку „По Ревізії”, а опісля „гучну забаву”! То-

му, хто „хоче побачити гарну штуку і погуляти до втоми — нехай приходить завчасу, щоб не бракнуло місця. Вступ: Женщини 10, Мущини 25 ц.”. Ч. 43

27. 10. „Наше учительство предметом спору в Анг, пресі”: Критика д-ра Олівера в Реджайні („У. Г.” ч. 40) викликала реакцію шкільних інспекторів, які заперечували твердження, що, мовляв, за мале число українсько-англійських учителів є відповідно кваліфіковане; в висліді д-р Олівер мусів спростувати деякі твердження; в цій справі сказала своє слово вінніпезька Free Press. (Стаття В. С.). Ч. 43
27. 10. „Про і Контра”: З причини незнання мови наші люди попадають в халепу; йде тут про слово „про”, яке часто уважають за „проти” — „Буває таке, що хтось запитує нашого чоловіка, чи він „про-джермен” наш чоловік бере его за наше „проти” і зачинає впевняти, що він про-джерман. Сей допитуєсь а наш впевняє, що він навіть дуже про-джерман”. Редакція конкретним прикладом подає значіння слів „про і контра”, а дальше радить: „Коли отже кому прийде ся зайти в потрібну бесіду, нехай добре уважає, що говорить, — але найліпше оминати зовсім бесіду на военну тему, там, де чоловік не може добре вивязати ся.” Ч. 43
27. 10. Допомога фермерам: Про плян манітобського уряду допомогти біднішим фермерам тим, що буде давати шість коров на родину на легкі сплати; плян, коли увійде в силу, допоможе фермерам на менш урожайних землях; Т. Д. Ферлей, посол з округа Гімлі, інформуючи редакцію в цій справі, сказав: „що в тій околиці є деякі фермері, котрі мешкають там 8—10 літ, а минувшої весни

мусіли просити о запомогу муки від дом. уряду, щоб діти з голоду не померли, а в одному з муніципалів фермері завинили поперх 30 тисяч доларів за податки. Колиб проєкт міністра рільництва перемінив ся в дійсність, сі невідраді обставини в згаданих околицях змінилиб ся в протягу пару літ до непізнання...".

Ч. 43

- 3.11. До історії джекомахії: В статті п. н. „Зачинає ся гуляня” редакція звертає увагу на те, що багато робітників приїхало до Вінніпегу зі жнив, а з цього приводу „готелі з кождим днем стають повніші, в місті щораз більше пляних. На вулицях щораз більше чути звірячі вигулькування, вигойкування, свисти підпилих джеків...” порада нашим робітникам, щоб вони старались перезимувати в знайомих на фармах, де життя дешевше й зароблений гріш дальше піде, „бо не знати який буде рік слідуочий.”

Ч. 44

10. 11.* „Перший український сойм в Америці”: Інформативна стаття про перший „Український сойм”, який відбувся 30—31. 10. в Нью Йорку; предсідником нарад був д-р В. Сіменович, а промовляли м. ін. М. Січинський і д-р С. Демидчук; першого дня нарад відбувся похід при участі 10—12 тисяч осіб; вечером відбувся концерт в честь Івана Мазепи; в висліді „сойму” вибрано „Загально Український Комітет”.

Ч. 45

3. 11—17. 11. За принцип природного розвою українського життя в Канаді: Дві передовиці присвячені вінніпезькій Free Press, що в виданні з 30. 10. передрукувала з „У. Г.” частину статті „Наше учительство предметом спору в англ. пресі” („У. Г.” ч. 43), додаючи свої коментарі з негативним наставленням до двомовних шкіл і до навчання неанглійської мови взагалі; при цьому поста-

вила „кілька ясних окремих питань” до „У. Г.”: „Чи наприклад Українці, про котрих він говорить, бажають колинебудь стати ся Канадійцями без додатку: не Українські Канадійці, але саме Канадійці? Чи українські діти чи то в міських чи позамісцевих школах стануть Канадійцями, чи Українцями? Нехай нам „Укр. Голос” дальше скаже, чи Канада є британським, чи українським краєм і чи національною мовою Канади має бути мова українська, чи англійська?...” Відповідаючи на ці питання, редакція починає такими словами: „Приходить ся нам забирати час і місце справами, які не повинні мати місця в ХХ століттю, а тимбільше в краю, де повіває британська хоругв, що має за собою традицію оборони справедливости і свободного розвою як поодиноких горожан, так і народів і до якої через те ми маємо пошану і привязане. Однак цькованя, агітація і наклики нерозважних політиків до походу на слабі числом народи, мешкаючі в Канаді, спонукує нас забрати голос в обороні нашого істнованя і справедливих наших змагань.” В дальшому редакція, хоч і признає вагу англійської мови, то проте, не уважає її „ані просьвітою, ані кваліфікацією стати канадійськими горожанами. І тому — пише редакція — ми користаємо ся своєю мовою і поширяємо в ній наш світогляд.” Обороняючи двомовну систему в школах, як законну, редакція підкреслює потребу двомовних учителів „якіб розуміли свій обовязок, розуміли народ і вязали дім зі школою”; в питанні „чи Українці мають намір стати Канадійцями чи українськими Канадійцями” редакція стверджує, що ця справа вимагає довшого часу й „свобідного розвою”, бо тільки так можна присвоїти собі „що є доброго в наших приятелів” і стати українськими канадійцями; „ми не забирає-

- мо ся творити в Канаді відрубної нації і будувати України в вашім розуміню, а лише хочемо забезпечити собі природний розвій; не хочемо, щоб хто одягав нас в штучні штани, які заморилиб нашу душу.” Ч. 44 і 46
10. 11. Стаття — „Що треба памятати при закладаню кооперативних спілок”. Ч. 45
10. 11. Протиалькогольна акція: Стаття з'ясовує заходи, щоб заборонити продаж алькогольних напйтків в Манітобі, через запровадження так званого Mac-Donald Act. Ч. 45
10. 11. Зі студентского життя: Стаття про відчити в Бурсі ім. А. Коцка, які були виголошені М. Лучковичем, Д. Якиміщакoм і М. Мігайчуком. Ч. 45
17. 11. Віча Т. Д. Ферлея: Проголошення ряду відчитів Т. Д. Ферлея в Саскачевані заходом канорського комітету Бурси ім. А. Коцка. Ч. 46
1. 12. „Хочуть скасувати двомовні школи”: В вінніпезькій Tribune з 23.11. появилася вістка про урядові заходи в справі скасування двомовности в школах, а в числі з 27.11. різка стаття п. н. „Bilingualism Unncessary”, в якій засуджується білінгвізм, як „народну” небезпеку й вимагається в імя „вірности Імперії” введення виключно англійської мови та англійських учителів в школах. Ч. 48.
1. 12. Українські назви шкіл в Манітобі: В статті „Дивні назви” коментується випад вінніпезької Tribune проти українських і інших неанглійських назв шкіл: „Впг. Трибюн з 24. с. м. вичисляє понад 30 шкіл з нашими назвами, як — Ольга, Запороже, Дністер і т. п. і падькає, що як се можливо, щоби ніби то така дивовижа, що і не знаєш як єї вимовити, може в такім краю як Канада знаходитися;” в дальшому редакція подає, що „тут не о вимову

- ходить, але о те, щоби знищити всякий слід по нас.” Ч. 48.
1. 12. Зміст календара „Українського Голосу” на 1916 р. Ч. 48
22. 12. „Спускайте ся на дно”: Стаття про те, що „Канадійський Фармер” і „Ранок,, замість обстоювати двомовність в школах заявляються за англійською одномовністю, або промовчують цю справу взагалі. Ч. 51
22. 12. „Січинський невинний”: Передовиця інформує про те, що „Мирослав Січинський вже став вільним чоловіком на землі Вашингтона, без жадних довгих судових процесів, без жадного великого кошту, до якого ми готовили ся... Мирослав Січинський рішенням іміграційних властей може без перешкод перебувати в Злучених Державах і може по впливі законом приписаного часу стати горожанином сего краю. . .” при чому стаття подає біографічні дані від атентату на Потоцького в 1908 р. аж до його приїзду до ЗДА вже підчас війни. Ч. 51
29. 12. Коляда на бурсу: В статті редакція з’ясовує вагу Бурси ім. Адама Коцка й konieczність піддержки її заклик, щоб під час свят „наші поселенці” занялись колядою в її користь. Ч. 52
29. 12. Віче в справі двомовної системи в школах: „Похід проти двомовних шкіл в Фрі Прес і Трибюн не перериває ся. Раз-враз поміщають ся нові статті з нападами на двомовні школи і за їх скасуванням... Занепокоєні судьбою наших двомовних шкіл в Манітобі скликали вінніпегські горожани української народности в неділю дня 26 грудня віче до школи при малій церкві, на яким вибрано комітет, який має літи в депутації до премієра Норіса в справі наших двомовних шкіл, та який

має розпочати відповідну роботу між нашими горожанами в Манітобі. До комітету зістали вибрані: Я. В. Арсенич, О. Боянівський, І. Негрич, І. Петрушевич, О. Харамбура, А. Малинюк, Марцінів, І. Слюзар і Т. Стефаник.” Ч. 52

29. 12. Відозва Я. В. Арсенича п. н. „Українська Громадо” з признанням громадянству за жертви на Бурсу ім. А. Коцка й заклик на дальшу піддержку — не спочити нам, не спочити, доки не забезпечимо існування сеї поважної інституції.” Ч. 52
29. 12. Оцінка календара: „Календар Українського Голосу на 1916 рік. . . в цілости відповідає старокраєвим календарам. Війна в календарі описана дуже популярно і кожний хто інтересуєсь сею великою війною, яка в головній части провадиться на українських землях. . . лутшого опису війни не знайде в жаднім календарі, які сего року вийшли в Канаді. . .” (Іван Леськів, Форт Францес, Онт.) Ч. 52

Рік 1916

„Я є садиноким з теперішних послів, що є британським підданим через натуралізоване а не з уродження, і єсьм першим послом української народности. . . А се, що я можу сьогодні сидіти разом з уроженими Бритиїцями і радити сміло над добром нашої провінції Манітоби. . . треба завдячити англійській конституції, яка дає рівне право для всіх своїх льояльних горожан. . .

Що до льояльности Українців до Канади і британської фани, то я сміло опрокидую всякі сумніви, а головно під теперішню хвилю війни. . . На се маємо много доказів. Тисячні віча з заявами льояльности, складане жертв на Червоний Хрест і Канадійський Патріотичний Фонд, жадоба вступити до тутешних регіментів, се аж надто промовляє за їх льояльність. . . Тут лишень потрібно справедливого трактованя зі сторони правлячих чинників як і поодиноких осіб, а Українці будуть найкращими горожанами Канади. . .

Що до двомовної системи я рішучо заявляюсь за нею. На се маю багато даних. . . Колиб двомовна система в публичних школах Манітоби зістала знесена моглаб викликати потребу закладати приватних чи сепаратних шкіль, які уважаю непожаданими. . . і се доперва вносилоб сепаратизм між населене нашої провінції. . .”

З першої промови посла Т. Д. Ферлея в манітобській легіслятурі 19.І. 1916, „У. Г.” Ч. 4-6. 1916.

5. 1. Поступ українців в Канаді: В статті п. н. “Запроси-ни до передплати на 1916 рік” подано огляд роз-сту української спільноти в Канаді й деякі переш-коди в цьому напрямі канадійців не-українців: “Міста кольонії покрились читальнями, Народни-ми Домами, запомоговими товариствами, драма-тичними кружками, а декуди позакладувано вже спілкові склепи і вони розвивають ся дуже гарно. Поступ Українців в Канаді видко на кожному кро-ці і тому ми свято переконані, що укр. нарід в Ка-наді не винародовить ся — не вмре і не загине . . . Програма “Українського Голосу” зістає та сама, що і в попередних роках. Просвітне і економічне піддвигнене українського народа в Канаді, борби з чужими і своїми противниками українського на-рода в новій нашій вітчизні . . . Український нарід в Канаді поступає вперед, вірить в свою будуч-ність, вірить в свою природну силу розвою і не хоче стати тим трупом, з якого мали би стати поштурковиска другого народа. Сей поступ не дає спати деяким англійським і так званим укра-їнським часописям і тому розпочали вони в остан-них часах брудний і поганий похід проти нашого народа в Канаді і проти наших двомовних шкіл”.
- Ч. 1
5. 1. Проект статута “Товариства Тростісів Укр. Анг. Шкіл в Манітобі”: Стаття інформує, що на учи-тельській конвенції в Вінніпегу (7. 1915) рішено зорганізувати “Товариство Тростісів”; члени ексе-кутивного комітету (Рудачек і Басараб) опрацю-вали статут і проголосили його, “щоби п. п. учи-телі і тростіси взяли його під дискусію і як треба, щось додали і закінчили, а як все добре апробу-вали”.
- Ч. 1.
12. 1. Віча в справі двомовної системи в школах: Відоз-ва Центрального Комітету в Вінніпегу, що віча

в справі оборони двомовної системи мають відбуватися 20. 1. по всіх шкільних округах і місцевостях і навіть там, де ще шкільний округ не зорганізований, але де живуть наші люди; на вічах мають бути ухвалені резолюції й підписані петиції, які були приготовані Комітетом; крім цього вибирається делегата на з'їзд виборчої округи, а кожний окружний з'їзд вибирає депутата, що має приїхати на означений час до Вінніпегу й включитися в делегацію, разом із членами Центрального Комітету та послами даних округів до уряду провінції; комітет закликає: "Спішіть на віча! Бороніть своїх прав! Двомовна система не сміє бути усунена! Нас до Канади запрошено і ми Канаду вибрали як свою нову вітчизну з такими правами, які тепер маємо і не дамо собі їх вкорочувати... Українці — горожани! Коли любите свою рідну мову, коли хочете, щоби Ваші діти уміли добре і по англ. і українськи, коли хочете бути справді гідними горожанами вільного краю Канади — приходіть як найчисленнійше на віча в означений день і нехай не бракне ані одного імени на згаданих петиціях..." (За комітет підписані: Я. В. Арсенич, Осип Боянівський, Антін Малинюк, Т. Ю. Марцінів, Іван Петрушевич, Іван Слюзар, С. О. Харамбура, Іван Негрич).

Ч. 2

12. 1. Прелімінарна делегація в манітобському уряді в справі двомовних шкіл: "На поклик наших свідомих горожан з провінції, вінніпегські Українці вислали делегацію в п'ятницю 7-го січня с. р. до уряду з слідуючими питаннями: 1) Що уряд думає зробити з двомовною шкільною системою в Манітобі? 2) Чи думає уряд продовжати і розширити учительський семінар в Брендоні? 3) Чи назначить уряд в учительськiм семінарі українського учителя? 4) Чи назначить уряд шкільного органі-

затора? 5) Чи приготує уряд українські шкільні підручники? Делегація складала ся з п. п. Петрушевича, Арсенича, Боянівського і Малинюка. Делегацію прийняв прем'єр Norris. Делегати також заявили, що в разі скасування двомовної системи, наряд буде змушений завести приватні школи, де уряд не буде мати найменшої контролі. Уряд не дав рішучої відповіді на питання делегатів та з тону розмови делегати виносять, що уряд займає надійно вижидające становище і тому нам треба бути приготованими і коли справа шкільна прийде на денний порядок підчас теперішньої сесії, ми мусимо рішучо підперти наші слухні культурні вимоги". Ч. 2

19. 1. Освіта й виховання дівчат: В статті "Новорічні гадки" автор, між ін. справами порушує потребу відповідного виховання наших дівчат; "Інтелігентне і патріотичне жіноцтво є підпорою кожної нації. Дівчата — се будучі матери. Пригадаймо собі лише, яке велике значінє до жінок, головню материй, привязував Т. Шевченко. Мати займає перворядне місце в вихованю будучого покоління. Патріотична мати виховає патріотичні діти... Нам треба як найбільше інтелігентних женщин — Українок". Ч. 3
19. 1. Пересторога лікаря - українця: В статті п. н. "Проегер і кроплі Гофмана" д-р І. К. Паздрій вказує на шкідливі наслідки уживання їх, а це з приводу двох статей в "У. Г." (В. Мігайчука й "Фармера"); в яких обширно подано про те, що наші люди почали запиватися етером і кроплями й навіть подають дітям замість звичайних напиків. Ч. 3
19. 1. "Манітобський Парлямент Радить": Інформативна стаття про нові закони, які мають увійти в силу на останній сесії парляменту; "Закон примусового

научання дітей в Манітобі в віці шкільнім від 7—14 року життя; скасована продаж алькоголю в провінції Манітобі з виїмком малих случаїв; закон рівноправности женщин... Після сего закона, женщины в Манітобі будуть мали ті самі права, що і мущини...” Ч. 3

19. 1. “Двомовна шкільна система висить на волоску”: Огляд акції деяких англомовних часописів (Free Press і Tribune) за скасуванням двомовних шкіл в Манітобі; справа є на програмі сесії манітобської легіслятури, яка саме радить; подано погляди деяких послів на цю справу; найгостріше виступив посол Росс з Ст. Клемент, при чому накинувся на єпископа Будку, представляючи “його в неправдивім світлі”, мовляв, він є “австрійським агентом”, який “прибув до Манітоби тому, щоби робити непорозуміння в чинниках, які займають ся шкільництвом”; стаття кінчиться закликком, щоб українці масово вчащали на віча в цій справі й підписували петиції: “Так важної хвилі, яка є тепер в житю канадійських горожан української народности в Манітобі, ми не можемо заспати і ми мусимо з’ужити всі средства, які ми можемо з’ужити на вільній (а радше невольній) канадійській землі, щоби двомовна система в публичних школах не зістала скасована. Єслиб однак мимо з’ужитя всіх можливих средств двомовна система в публичних наших школах зістала скасована, тоді мусить повстати в кождім нашім дистрикті приватна школа. В такий спосіб ми покажемо, що єсьмо свідомими горожанами Канади і розуміємо канадійські права, яких потрафимо з честю боронити”. (Цій останній справі присвячена окрема стаття “Приватні Школи” в тому ж числі “У. Г.”). Ч. 3

19. 1. “Посол Т. Д. Ферлей в комісіях”. Вістка про те, що посол Ферлей “належить до слідуючих комісій манітобського парламенту: рільничої і іміграційної, друкарської, приватно-законодатної, залізничної, телеграфічної, і телефонічної, урядових звітів і слідчої комісії.” Ч. 3
19. 1. Посол Ферлей за двомовну систему: Він заявив перед кореспондентами вінніпезьких газет, що “він буде поирати манітобське правительство в усіх його внесеннях, які вдійсности є поступові і які принесуть користь горожанам Манітоби; не буде лишень поирати внесення за скасованем двомовних шкіл, еслиб таке внесене було внесене.” Ч. 3
19. 1. “Музична накладня”: Під управою М. Пасічняка заложено підприємство, яке “буде видавати музичні твори українських а то й чужих композиторів.” Ч. 3
19. 1. “Читальня ім. Мих. Грушевського”: зорганізована в Форт Френсис, Онт., 26.12.1915; С. Гуцуляк, предсідник, Т. Чорний, секретар. Ч. 3
26. 1. Українці надсилають петиції за двомовністю: Повідомлення від Центрального Комітету, що вже наспіло 50 петицій з численними підписами; заклик, щоб всі петиції були на руках Комітету до 31.1., а “вибрані депутати повинні прибути до Вінніпегу 1-го, а найдальше 2-го лютого і зголосити ся в Редакції “Українського Голосу” 214 Дуферін Аве. Вінніпег, або до Редакції “Канадійського Русина” на 590 Прічард Аве. Вінніпег.” Ч. 4
26. 1. “З поля двомовної борби”: Вінніпезька Tribune з 22. 1. м. ін. написала: “Справа двомовних шкіл викличе найзавзятійшу борбу на всіх спірних

точках на біжучій сесії парламенту, як дехто сподіє ся. Очікують, що якби справа двомовних шкіл не рішила ся, в рядах ліберальних наступить розлам неминуче.” Ч. 4

26. 1. Роля вінніпезької Free Press в акції двомовної системи: В статті “Двомовна школа, державні чинники і преса” редакція “У. Г.” піддає різкій критиці становище Free Press до двомовної системи, закидаючи їй зокрема перекручування думок в статтях “У. Г.”,недокладне цитування їх, та називаючи методу Free Press “газетярським розбоям”; окрему увагу присвячено твердженню Free Press, мовляв, “Ми можемо сказати з повним оправданем до Українця чи Поляка, що коли він чує ся незадоволеним нашими шкільними законами, він може спакувати свої манатки і їхати назад до свого щасливого дому до війною знищеної Європи”; на це редакція “У. Г.” відповіла так: “. ми вдоволені теперішними шкільними законами, коли хочемо, щоби вони остали незміненими; а коли в чім потрібно якої зміни, то щоб ся зміна не виходила в некористь лише якоїсь часті тутешних горожан. Нїм ще ми приїхали до Канади, і то таки на поклик тутешного уряду, та прибрали сей край за свою нову вітчину, ми були впевнені про свободу Великої Британії та її кольоній і на сій підставі ми поселились тут раз на все. Знаємо, що конституція нашої держави (В. Британії) не хоче насильства, за яким так плаче Ф. П. Ми віримо, що й правительство Манїтоби бажаючи добра і поступу для всіх жителів своєї провінції. повинно бути справедливим в своїх рішеннях і не пійде за цькуваннями Ф. П. . .” Ч. 4

26. 1.* Перша промова Т. Д. Ферлея в манїтобській легіслатурі 19.1.1916: Представивши себе, як пер-

шого посла українця й єдиного натуралізованого між уродженими британцями, він заявив, що заступає інтереси своїх виборців, які належать до різних народностей (українці, поляки, ісландці, німці, англійці й французи) й яких він вважає “чесними і поступовими”; щодо українців, то він підкреслив лояльність “до Канади й британської фани” й запевнив, що вони можуть бути найкращими горожанами Канади тільки “потрібно справедливого трактування зі сторони правлячих чинників”; в дальшому він переконливо обороняв такі проекти законів: “Закон тверезости; Пряме законодавство; Жіноча рівноправність; Піднесене фармерства; Додатки до закону відшкодування робітників; Шкільне питанє”; зокрема горяче обороняв двомовну систему шкільництва в Манітобі, мотивуючи своє становище вимогами практичного життя, а теж аргументами здібностями української шкільної молоді та небезпекою закладання приватних шкіл на випадок знесення двомовности; наприкінці він обстоював піднесення учительського гренту, щоб тим поліпшити стан шкільництва. (Промова надрукована в цілості в трьох числах “У. Г.”). Ч. 4-6

26. 1. Воєнна цензура преси: На підставі розпорядження
3. 2. федерального уряду, українська американська часопись “Свобода” заборонена в Канаді; “хто мав би від тепер при собі сю часопись, продавав її, або старався її дістати дорогою почти буде строго караний” ;дальше в урядовім оповіщенні сказано, “щоби понищити всі числа сеї часописи від початку війни доси, а таксамо всі книжки і лісти друковані Свободою. В кого знайдуться такі річи, може бути караний до 5000 дол. або 5 літ арешту.” Ч. 4-5

3. 2. “Англійська преса про українців”; Ілюстрована стаття С. Б. Сиссонса в “The Farmer’s Magazine” за м. січень, 1916 п. н. “Австрійські народи на Заході”; автор прихильно висвітлює життя українських фермерів називаючи їх “найкращими піонерами в Канаді.” (подав В. С.). Ч. 5
3. 2.* “Масове віче Українців в Вінніпегу в справі двомовної системи в публичних школах Манітоби”: Віче відбулося 30.1. в Гренд Опера в приявності поверх тисячі людей; промовляли в англійській мові І. Петрушевич і Д. Якиміщак, а в українській мові І. Слюзар і Я. В. Арсенич; “Бесідники обговорювали не тільки саму шкільну справу, але й інші питання, тикаючи ся закидів, роблених нам шовіністамми. .” Віче ухвалило відповідні резолюції, так в справі двомовности, як і акції “шовіністичної” преси, окреслюючи її “як зрадничий, непатріотичний і нехристиянський тероризм”. Ч. 5.
3. 2.* “Масове віче Поляків в Вінніпегу в справі двомовної системи . . .”: Віче відбулось 30. 1. в Квінс театрі в приявності понад 500 осіб і зайвилось проти зміни в дотеперішній системі шкільництва. Ч. 5
3. 2. Проголошення першої великої кампанії за передплатниками для “Українського Голосу” з різними нагородами (в тому автомобілі “Форда”, фортеп’яно, футра, годинники, коні з бричкою й т. п.). Ч. 5
3. 2. “Українці ‘Гайдамаки Татари’”: Стаття коментує лист в Tribune з 29. 1. п. н. “Двомовність нещасте Канади, як нації”, в якому автор ганебно напав на українців приписуючи їм тільки деструктивні елементи, нічого творчого; редакція “У. Г.” строго

- критикує Тгібуе, що могла такого образливого листа помістити на своїх сторінках. Ч. 5
9. 2.* “Пожар знищив парламентарний будинок в Оттаві”. Вістка про пожежу 4. 1. Ч. 6
9. 2.* Два українські студенти в Манітобській Рільничій Колегії, а саме: А. Скоробогач і Ф. Борецький. Ч. 6
9. 2.* Українська делегація в манітобській легіслятурі: Інформативна стаття про працю Комітету Двомовних Шкіл в Манітобі, яка завершилась делегацією до уряду провінції 3. 2; всіх петицій надійшло до Комітету 125 з около 6,000 підписами; їх доручено урядові; крім петиції, до Вінніпегу прибуло 26 делегатів, репрезентуючи виборчі округи; посол Т. Д. Ферлей представив делегацію міністрам; слово мали: “дд. Арсенич, Б. Марек, муніципальний секретар і двомовний учитель з Крусбург, Н. Григорчук, фермер з Етельберт і І. Петрушевич. Премієр Норріс відповів делегації... що його бажанем було б вдоволити всіх, хоч він не думає, що всі домагання Українців будуть вдоволені... Того самого дня по полудні всі делегати зібралися знов в школі (при малій церкві) де ще раз обговорено деякі справи і зреорганізовано дотеперішний Комітет для оборони двомовних шкіл. До Комітету увійшли делегати з кольоній, по одному з кожного виборчого округа”, а з вінніпезьких вибрано 22-ох визначніших діячів. Ч. 6
9. 2.* “Українці в Вінніпегу за тверезостію”: Віче в Гренд Опера в приявності понад тисячу людей 6. 2., на якому промовляли посол Т. Д. Ферлей, Осип Задурович і Д. Якиміщак; “ухвалено резолюцію в якій всі присутні на гали заявили, що

дня 13 марта с. р. віддадуть всі свої голоси за скасуванням бар в Манітобі”. Ч. 6

16. 2.* “Промова Я. В. Арсенича в справі двомовних шкіл, виголошена дня 3 лютого с. р. підчас прийняття української делегації манітобським правительством . . . в присутности прем'єра Манітоби Норіса і других міністрів та послів”: Виходячи із конституційних свобод Канади, в тому й свободи виховання й навчання, та підкреслюючи факт, що українців запрошено до цієї країни для її розбудови, Арсенич подав характеристику недоліків двомовної системи в практиці й вказав на те, що не саму систему, а ці недоліки треба усунути; похвально підкреслив роль двомовного учителя й вказав на конечність природного духового розвитку: “Наш осідок в Канаді дуже недавний. Ми маємо свій власний спосіб життя, свої звичаї й обичаї, нашу культуру і нам властиве духове успособлене, а щоби злучити нашу культуру з культурою англійською для зрівноваження існуючих різниць між двома расами, ми віримо і стоїмо, при тім, що двомовний учитель, відповідно кваліфікований в двох мовах, учитель, що розуміє душу свого народу, може звязувати школу з домом, а дім з англійською суспільністю.

Ми думаємо, що ми маємо природне право, розвиватись поступенно природним способом.

Ми не віримо в механічне неслідуване і стоїмо, при тім, що англійський учитель, який не розуміє властивостей нашого народу, не може бути чинником в злучі думки і культури і вирівняння існуючих різниць”.

В імя “справедливости” Арсенич поставив такі вимоги до уряду:

“1. Щоби невдоволене між горожанами провінції усунути супротивленем ся ідеям виробляю-

чим ворожий настрій і щоби рішити питане двомовних шкіл згідно з угодою Грінвей-Лорієра.

2. Щоби в манітобським університеті була основана катедра української мови і літератури.

3. Щоби продовжати учительський семінар в Брендоні і розширити о стілько, щоби міг дати місце й відповідне образоване двомовним учителям.

4. Щоби назначено до брендонського уч. семінара учителя української мови і літератури і щоби студенти сего семінара мусіли здавати екзамін в обох мовах.

5. Щоби назначено українського організатора шкіл для організованя нових шкільних округів між українськими поселенцями в сій провінції і який помагав би тростісам в заряджуваню шкільними справами.

6. Щоби українські підручники для шкіл були приладжені, або ті, якіб приготовив Український Комітет, були признані для ужитку в публичних школах".

Ч. 7—8

16. 2. Меноніти й Ірляндці за двомовними школами: Вістка, що менонітська делегація відвідала прем'єра Норіса із загрозою, що як уряд заборонить навчання німецької мови в школі, вони (в числі 18,000) виїдуть з Манітоби; Ірляндське товариство в Вінніпегу ухвалило резолюцію за двомовними школами і закликає всіх ірляндців в Канаді "помогти тим народам, які тепер борються тут за свою рідну мову і свої права".
- Ч. 7
16. 2. Національне виховання молодшого покоління: Допис Марії Фічич про важливу ролю жінки - матері в вихованню молодшого покоління; "Не тяжко нагодувати й одягнути дитину, не так тяжко навіть співати журливу українську пісню заколисуючи дитину до сну. Мати має ще інші обовязки...";

в дальшому заклик, щоб жінки матері боронили двомовних шкіл, дбали, щоб по колоніях були приватні українські школи, уряджували концерти й виклади про наше рідне; вдома знайомити дітей з усім, що їм рідне й тим розбудити в них любов до свого. Ч. 7

23. 2. Проект за скасуванням двомовних шкіл перед манітобською легіслатурою: Перше його читання перейшло 18. 1.; проти цього проекту виступив провідник опозиції Алберт Префонтейн (консерват) і посол Т. Д. Ферлей. Ч. 8
1. 3. Іван Франко й нагорода Нобеля: Вістка, що робляться заходи, щоб д-р Іван Франко дістав нагороду Нобеля. (За львівським "Українським Словом"). Ч. 9
1. 3. За скасуванням барів в Манітобі: Відозва Українського Комітету Тверезости, щоб в день голосування 13. 3. всі голосували за скасуванням барів. Ч. 9
1. 3. Заява Просвітно - Драматичного Тов. ім. М. Заньковецької в Вінніпегу: "Що з часописями, які друкують ся в українській мові, передівсім в місті Вінніпегу і відносять ся ворожо до двомовних шкіл, зриває всякі зносини уважаючи їх часописями ворожими нашому народови, а тим самим часописями нам чужими — неукраїнськими". Ч. 9
8. 3.* Промова посла Т. Д. Ферлея в манітобській легіслатурі 28. 2. проти проекту скасувати двомовну систему в провінції; він сказав м. ін.: "Предложенний проект зовсім не звучить як поліпшене дотеперішного шкільного систему, але противно, він е драстичний, бо він касує і вимітає мову з публичних шкіл; він обрабовує тутешних горожан не анг. походження з природного права на нормаль-

ний і поступенний розвій... А хто є ліпшим судією? Кому більше на серці лежить будучність дитини? Законодавцям, чи родичам?" Ч. 10

8. 3. З голосів жінок: У відповідь на статтю Марії Фічич ("У. Г." ч. 7) Александра Середя пише: "Наше жіноцтво за мало ще интересуєть ся наукою і читанем... Я не за тим, щоби не було двомовних шкіл, — але я сміло скажу, що нам треба конче старатись, щоби ми мали приватні школи... колиб ми мали приватні школи, то і для старших був би вільний вступ... коли би мали повстати приватні школи, то повинні бути чисто приватні народно українські, а не парафіяльні. Бо парафіяльних шкіл доглядалиби різної сект священники, а кожда віра тягнула би в свою сторону... Ми жінки в жадній нашій газеті не маємо певного свого Жіночого Відділу, — тому, що наше жіноцтво мало интересує ся наукою і читанем. Ми повинні мати свій Жіночий Відділ хоч би в У. Голосі". Ч. 10
23. 2. Річні Загальні Збори Української Видавничої Спільки відбулися 12. 2. 1916 в льокалі "Українського Голосу"; крім звітів урядників і звичайного порядку нарад чотири уділовці зложили заяви, що відтягають уділи й перестають бути членами спільки (Слюзар, Марцінів, Стефаник і Цюпак). Ч. 8
8. і 15. 3. Скасування двомовних шкіл в Манітобі: Дня 8. 3. 1916, 34 голосами проти 8 скасовано закон Льюїса-Грінвея з 1897 р.; голосування було попереджене довгими дискусіями в яких приймали слово: Торнтон, Годсон, Джансон, Норіс, (всі чотири міністри) Бескервіл, Росс й інші за скасуванням, а Префонтейн, Талбот, Дімас, Ферлей, Нютон, Бернард, Гамелін і Парент проти скасування; при чому не обійшлося без протиукраїнських випадів;

посол Росс з Ст. Клемент “накинув ся в брутальний вуличний спосіб на єпископа Будку . . . Рос сказав, що єпископ Будка не є єпископом і він і його шкільний товариш Карманський засіяли зерно бунту на канадській урожайній землі . . . Ціла промова Роса була поличником для Українців не тільки в його виборчій окрузі Ст. Клемент, не тільки для Українців Манітоби, але для всіх Українців в Канаді. Так брудної промови, не чув певно жаден парлямент в світі і певно в жаднім парляменті не дозволилиб послови говорити таких підлих брехонь”.

Ч. 11

15. 3. “Двомовна система” — стаття В. Мігайчука: Подаючи на вступі глибоку аналізу випадковости й нефаховости “політикерів” та протиставляючи їм думки світоців педагогії (Спенсер, Русо, Лаврий й ін.), автор обгрунтовує потребу вдержання двомовности, при чому сміливо критикує незадовільний стан дотеперішних двомовних інституцій (брендонський “двомовний” семінар без українського учителя, відношення шкільних інспекторів до української мови й т. п.); ось декілька з його думок: “Многі того переконаня, що політика є найліпшим спільним знаметником. Вона така розгалужена, що всюди сягає. Навіть такі річи, як просвіта і виховане молодіжи підлягають політиці. Попавши в вир політики, забувають про науку, про правдивих учителів людскости, що научали “всі народи, по всі часи” Хто має хист в політичнім крикунстві і так званий “пул”, стає ся в мить ока членом парляменту чи кабінету і без ріжниці, які його кваліфікації, змінює старі закони і уставляє нові . . . Чому від учителя, доктора, правника і т. д. вимагаєсь означених кваліфікацій, а для члена парляменту вистарчає дуже часто тільки одинокий “пул”. Чи педагогови по-

трібні кваліфікації, а тому, що має провадити справи провінції, непотрібні?.. Сли канадійські Англіїці мають рацію і слухність заводити одномовність, бо се їх країна... то канадійські Українці також мають слухність боронити її, бо рідна мова се їх одинока спадщина... Українські двомовні учителі стали живими примірами і посередно як й безпосередно, зробили чимало для просвіти наших поселенців в Канаді. Двомовна система тому впала, що сего вимагав політичний інтерес... З такого випадку нема нам чого вдаватись в тугу. Нам тільки працювати щирійше, а праця принесе овод...” автор цитує теж думки деяких визначних педагогів, наприклад: “Др. А. В. Кравфорд, професор манітобського університету в статі “Ди Трі Різонс ін Едюкейшон”, поблікований в “Вестерн Джорнал” за місяць грудень 1915, каже: “The fact is that the mother tongue is the one and only universal need in education, the one subject that should be required of all irrespective of the vocation for which the student is being trained”.

Ч. 11—13

15. 3.* “Публична продаж алькоголю в Манітобі скасована”: Вістка про вислід голосування 13. 3. в справі продажі алькогольних напиків в Манітобі; більшістю голосів рішено скасувати продаж алькоголю; “В усіх округах тверезі мали більшість з винятком північного Вінніпегу, де п'яні мали 39 голосів більше від тверезих і Ст. Боніфасу, де п'яні мали 49 голосів більше”. Ч. 11
15. 3.* “Оскаржуване Українців в манітобськiм парламентарі”: Інформація про делегацію Комітету Оборони Двомовних Шкіл до парламентарної комісії напередодні ліквідації їх (7. 3.); після слова Петрушевича виступив несподівано редактор “Руссаго Народа” Гладик з закидами проти українців, їхньої

- нелояльності (“німецькі шпіони”) та за скасуванням двомовних шкіл; як виявилось, був це ставленик правительства, що викликало його як речника противної сторони”. Ч. 11
15. 3. Стаття-некролог М. Лозинського про д-ра Леся Мартовича — письменника й громадського діяча. Ч. 11
15. 3. Вістка, що в албертійській легіслятурі ухвалено закон, який забороняє продаж алькогольних напитків у провінції з винятком для „лікарських цілей”; ухвалено теж закон, який признає рівноправність жінок. Ч. 11
22. 3. Справжня мова краю: В рубриці “Мимоходом” читаємо: “Дехто каже, що замість касувати двомовні школи, ліберали ліпше і справедливійше зробили би, колиб запровадили до шкіл мову індіанську і примусили її вчити ся. Тоді ніхто не мігби нарікати і так найлекше національні непорозуміння полагодило би ся. Мова індіанська, се дійсно мова найдавніших мешканців сеї землі”. Ч. 12
22. 3.* Оснування „Української Бурси” в Саскатуні: Відозва-стаття „тимчасового комітету” про заснування бурси з ініціативи студентського кружка; 5. 3. відбулися перші збори в Вест Сайд Театрі; предсідником зборів був п. Малик а „першим бесідником був тов. Приступа, по сім говорили тов. Рибчук, Кібзей і Свистун. Справа була широко обговорена і „Українська Бурса в Саскатуні” зістала фактично заложена того дня. На разі зібрано \$7.36...” До тимчасового комітету ввійшли: Й. Богоніс, голова, І. Костюк, касієр; А. Т. Кібзей, секретар; Г. Сліпченко, заступ, голови; А. Липка, заступ. секретара; контрольна комісія: В. Гривнак, А. Сиройшка, Н. Михасів, Б. М. Равяк, і Семен Равчук. Ч. 12

22. 3. Після скасування двомовних шкіл: Шукання виходу з нової ситуації, що витворилася після введення нового закону; „... ціла справа покищо не зовсім вияснена і доперва дальша чи близша будучність покаже нам ясно, що нам робити. покищо мусимо брати в рахунок публичні запевнення прем'єра Норіса і міністра просвіти Торнтонна, що „горожани Манітоби неанглійського походження не мають бути скривдженими знесенем параграфу і що можуть і повинні вчити ся своєї мови, лише не сміють занедбувати мови англійської. Мусимо приймати, що ці заяви були зроблені зовсім серйозно і тому опираючись на серйозности сих заяв кождий учитель може учити від 3 до 4 год. по полудни рідної мови дитини — хіба що дістав би урядове повідомлене, яке би йому се забороняло.” Ч. 12
29. 3.* Смерть єпископа Сотера. Ортинського 24. 3. в ЗДА: Вістка й обширна стаття про його життя, смерть і похорони. Ч. 13—14.
29. 3. „Українська справа в чужій пресі”: Інформативні статті „В. С.” про англійські журнали з статтями про український нарід („Країна Мазепи” в Athenaeum за лютий, 1916, Contemporary Review за березень, 1916 із статтею Джорджа Рафаловича — псевдонім — Бедвін Седс). Ч. 13-14
12. 4. „Шануймо і боронім себе”: Передовиця взиває до зберігання мови й традиції, як заборолла проти асиміляції; „Нам накидають англійську мову, а хочуть нам відобрати нашу... затративши свою мову ми затратимо злуку з дальшим світом і тоді будемо знати і думати лише те, що нам скажуть їх газети й агенти. Своїх думок мати не будемо. Бо їх газети обчисляють спільно що нам дати, а чого не дати... Знаючи отже, що з за-

тратою своєї мови і взагалі своєї народности ми стратилиб своє самостійне значіне як нації і сталиб поштурковиском чужих, ми повинні доложити всіх старань, щоби не тільки задержати своє національне жите, але щораз його розвивати, робити більше всестороннім, кращим, кріпкішим.”

Ч. 15

19. 4. Студентський з'їзд: Зогляду на те, що цього року не буде можливим скликати з'їзду українських учителів у Саскачевані йдуть приготування до скликання студентського з'їзду, на якому одна з головніших точок буде справа бурси в Саскатуні; крім цього будуть порушені такі справи, як „самообразоване студентства, організоване студентських кружків, виховане укр. жіноцтва, значіне рідної культури як доповнене англійської культури, програма роботи студентства між широким народом.” Ч. 16
19. 4. „Новий гр. кат. священник в Канаді”: Андрія Сарматюка висвячено на священника в церкві св. Володимира й Ольги в Вінніпегу, де й він залишився сотрудником. Ч. 16
26. 4.* Одисея О. Жеребка: Вістка про поворот до Вінніпегу Ореста Жеребка 17. 4. 1916 з Європи, де він перебував від липня 1913 р.; „Довший час робили ся заходи зі сторони деяких вінніпегських Українців, що до уможливлення його повороту, на скільки се було можливе; Mr. Spence, секретар Манітобського Університету писав в сій справі до „Гай Комішонера” для Канади в Англії, сей удавав ся до брит. консуляту в Києві; сю справу передано було також американському консулятові; а крім того старання ще декого другого уможливили д. Жеребкови поворот.” Ч. 17

26. 4. Повінь у Вінніпегу: Вістка про великі шкоди в Вінніпегу й Ст. Боніфас наслідком виливу рік Ред і Асснібойн; около 5,000 домів у воді. Ч. 17
3. 5. „Останні Хвилі Михайла Павлика”: Стаття (без підпису). Ч. 18
3. 5. Підсумки з відбутої конвенції українських учителів у Вінніпегу (25—28. 4): „По скасованю двомовних шкіл в Манітобі наше положене з одного боку стало труднійше, а з другого боку отворило перед нами новий ґрунт, на яким маємо вже виключно своїми власними силами, своїм власним розумом і дотепом працювати. Тим самим становище як учителів, так й тростісів й усіх добрих і щирих людей, що стоять на переді в кожній нашій громаді стало більше відвічальне, як було доси. Ґрунт для нашої будучности лежить нині виключно в наших руках. Що зробимо — те будемо мати.” Ч. 18
3. 5. Про національні свята: В зв'язку з відсвяткуванням Шевченківського ювілею в 1914 р. виринула справа національних свят взагалі; вони „мають неоцінене значіне в освідомлюваню народу і в вихованю молодіжи в душі народнім... Коли в щоденнім житю наша провідна житева думка і наша головна ціль губить ся серед ріжнотної сірої буденщини, то власне таке свято є тим народним Великоднем... з тим воскресає в нашій душі нова любов до свого рідного, а з нею нова сила і готовість працювати для того, що наше...” Ч. 18
10. 5. „З Відня до Вінніпегу” — репортаж Ореста Жеребка. Ч. 19-23
10. 5. Відкритий лист посла Д. А. Росса „До Українських і Польських виборців в St. Clements”, в якому він

оправдує своє негативне наставлення до двомовної системи в публічних школах і подає причини, чому він голосував за її скасуванням; заява й оправдання посла Росса не вдовольє редакцію „У. Г.” й в своїх коментарях на цю відозву редакція м. ін. подає: „П. Росс мабуть не педагог, а хоче переконати своїх виборців, що краще і пожедним є не вчити дитий рідної мови, та мабуть і справедливим є заборонити науку євої мови, однак люди науки, люди, що віддають всі свої духові сили для виховання людства говорять цілком противно. Ось що сказав п. Снел, директор учительського семінара в Саскатун на учительській конвенції в Принс Альберт: „Накидувати насильно і брутально одну лише мову по школах серед неанглійських горожан провінції, се яскрава негачія британської традиції і британських ідеалів” п. Модервел, міністер з Реджайни: „Відбирати або викидати рідну мову зі школи, значило би — завдавати духову смерть сим народам з Європи. Коли б ми поступили, як нам радять деякі англійські загорільці і шовіністи взглядом української мови, се був би болючий поличник проти політики і традиційних засад Британської Імперії, яка основана на свободі і толеранції зглядом неанглійських народів...”

Ч. 19

10. 5. До основ українсько-канадійського світогляду: В редакційній статті п. н. „Не цурайтесь себе” подано, що багато українців добровільно вписуються до канадійського війська; „Нам приємно занотувати сей відрадный факт, що й ми Українці є по стороні Великої Британії, що й ми Українці бодай крихітку причинимось до того, до чого стремить англійський нарід а іменно: **справедливість і права всім народам** — малим чи великим, могучим,

чи слабим, державним, чи не державним... Ми справедливо можемо бути горді з того, що й наші молодці будуть там, де куєть ся доля народів, де рішаєть ся судьба всіх сучасних держав, і що вони будуть по стороні, від якої ми найбільше можемо сподіватись в будуччині для себе і для нашого рідного краю. Бо хто як хто, але Велика Британія додержить свого слова, о цім не може бути сумніву. Тому ми й раді, що й наші брати будуть там рука в руку з Англійцем, з Шкотляндцем, з Австралійцем, і прочими, що й вони поможуть справедливій справі та докинуть й нашу цеголку до великої будучої будівлі, яка повстане з руїн нанесених нинішною війною... Дальше, при самім вписуваню не ховайтесь за якісь чужі прибрані, не Ваші назвиска. Не цурайтесь себе, не жахайтесь своєї власної тіни, а записуйтесь так, як ся називаєте. То не полюдски, тай не чесно нині називати ся Байданик, чи як там, а завтра „Бойд”. Характерні люди, люди з чолом так не роблять, а роблять так лише або нерозумні люди, або прості ошуканці які хочуть крити ся за чужим іменем і назвиском... Упевняємо Вас, що таких людей ніхто не пошанує і не буде уважав за порядних горожан...” Ч. 19

10. 5. Справа учительських семінарів: Вістка, що на підставі нового розпорядження манітобського правительства, український семінар в Брендоні й польський в Вінніпегу будуть скасовані з кінцем року — „Студенти, які учащали до сих семінарів і ще не покінчили своїх студій, будуть перенесені з новим шкільним роком до звичайних державних „каліджієт”. Українські студенти з Брендону будуть приміщені в брендонській „каліджієт”, а польські студенти, яких тепер є лише вісім, будуть приміщені в Вінніпегу.” Ч. 19

10. 5.* Смерть Агапія Гончаренка: „На малій фармі для випасу близько Гейвард, за Сан Франціско проливом вмер визнавець науки Толстого, о. Агапій Гончаренко. Так закінчилась 30-літна його свобода під стейтським прапором. Він вмер сам. Гончаренка вигнали з Росії 30 літ тому назад. Перед роком вмерла його жінка . . .” Ч. 19
10. 5. „Українська Рідна Школа в Форт Віліям”: Допис про заснування „Української Приватної Рідної Школи” заходом місцевої читальні; до школи учашає 115 дітей; наука відбувається кожного дня по дві години, а в суботу цілий день; учителем є К. Чеховий з платнею \$20.00 на місяць Ч. 19
17. 5. Оpubліковано „Статут Української Бурси ім. Петра Могили в Саскатуні”. Ч. 20—21
17. 5. Орест Жеребко — співредактор „У. Г.”: В наголовку редакційної сторінки вперше подано, що редакторами „У. Г.” є В. Кудрик і О. Жеребко. Ч. 20
17. 5. До справ двомовности: Вістка з Оттави, що „французи і прихильники двомовної системи рішили й на даліше не занедбувати важної двомовної системи. Хотяй в Отаві в парламенті переголосовано резолюцію, в якій домагались посли основного обговореня тої справи, вони віднесуть справу перед найвисший суд в Англії (прайви консил) і там заговорять про свої кривди, чи про справи своєї рідної мови.” Ч. 20
17. 5. Українська справа в англійській пресі: Стаття Дж. Рафаловича в *New York Times* з 8. 4. 1916 („Малі Народи домагаються свободи” — більша частина статті присвячена українцям); стаття в *Indianapolis News* п. н. „Україна шукає за своєю свободою”

(не подано імени автора, ані дати числа; автор тої думки, що українське питання найбільше підніс Шевченко). Ч. 20

24. 5. „Українські правники” — „На правничім факультеті перейшли сього року іспити три Українці. Другий іспит перейшов Я. В. Арсенич, а перший іспит перейшли панове Балешта і Дик.” Ч. 21
24. 5. „Новий час у Вінніпегу”: Вістка подає, „З тим новим часом (годину скорше), що завели недавно в Вінніпегу, виходить богато не порозумінь. Одні встають так, другі инакше, в місті такий час, в Сіпіяра инакший, в одній школі 12-та, в другій перша, в місті нова година — за містом стара; трамваї їздять на новий час, а залізниця на старий. Крайне безладе...” Ч. 21
24. 5. Товариство Бандурист: „Нове співацько-аматорське товариство завязалось при парохії греко-католицької т. з. малої церкви в Вінніпегу. Як зачувати, то тов. має понад сто членів...” Ч. 21
24. 5. „Помагаймо собі” — стаття про проблему допомоги одне одному в різних справах, як в набутті фарми, закладенні підприємства, в набутті праці й т. ін.; щоб хоч частково заступити цю прогалину „У. Г.” відкриває відділ в часописі п. н. „Інформації” — „Кілько то наших людей в Канаді пішло на бездорожа, бо нікто їм не порадив... Кілько то наших емігрантів змарнувались через те, що не було кому подбати про них, сказати їм де, що й як... будемо містити всякі ради, інформації, донесеня з ріжних сторін Канади, які можуть принести користь нашому загалови. Головно розходить ся нам, щоб в сїм відділі подавати відомости, де є добрі землі гомстеди до браня, а де злі; де є добрі заробітки; де що мож тано

й добре купити; де є добре місце для отворення склепу нашому чоловікови між своїми людьми...”

Ч. 21

24. 5. Акція за двомовністю повинна продовжуватися: „Що зі справою двомовних шкіл? Річ ясна, що справа для нас не покинчена. Ми не можемо і не сміємо опускати рук... А що вам зостає? Нам лишаєсь найперше — домагатись знесення безправної заборони, друге — поки ся безправна заборона не буде знесена, ми самі будемо проводити науку нашої мови, нашої історії і всего того, що нам треба знати... Комітет Оборони Двомовних Шкіл при помочі і в порозуміню з народом поробить певно важні приготования для дальшої роботи...”
- Ч. 21
24. 5. „Бюро Суспільних дослідів”: Засновано заходом урядів трьох західніх провінцій під керуванням Й. С. Вудсворта; крім статті про це бюро опубліковано ще окремий заклик, щоб збирати „пісні, звичаї весільні, великодні, різдвяні, звичай підчас вечериць, історію повстаня кольонії, цікаві історії приходу до Канади деяких фермерів...”
- Ч. 21
31. 5. „Раз і на завсїгди” — Пригадка редакції, що треба „вже раз і на завсїгди зробити кінець плутанині й баламуцтвам, що до нашої правдивої, всенародної назви... маємо уживати слово „Українієн” а не „Рутінієн” (редакційна стаття з приводу перепису населення 1. 6. 1916).
- Ч. 22
31. 5. Пісня — один із чинників національного виховання: „Хто був на концерті в суботу, 20 мая, і чув спів дітий з Брукленд, чув їх милозвучні голоси і наочно бачив тих симпатичних мальчиків на сцені, то мусїв бути дуже вдоволеним, коли

не зворушеним... То була одинока точка, що схопила присутних за живі струни, прикувала їх увагу, викликала втіху і радість..."; в дальшому редакція висловлює жаль, що українські діти північного Вінніпегу не мають щось подібного „бо в нас мало звертаєть ся уваги на підрослих дітей. І в сім найбільший наш блуд, бо таким занедбуванем наших будучих поколінь, підтинаємо саме те дерево, на яким сидимо... Треба, треба й ще раз треба зробити щось...” Ч. 22

31. 5. Історична стаття про українців: Стаття Н. Шкварка в „Адвенс Адвокейт”, (Детройт. ч. 5 1916); „Ціль автора є познакомити Американців і Канадійців про українських емігрантів, які тут живуть поміж ними. На наш погляд автор вивязав ся добре з своєї задачі... Написана доброю англійською мовою, інтересна й жива. Навіть кожний Українець може її перечитати з заінтересованем...” Ч. 22
31. 5. Професор історії про український рух: Про книжку п. н. „Полянд”, яка вийшла в видавництві „Гом Юніверсіті Лайбрері” з під пера В. А. Філіпса, професора історії в університеті в Дубліні, Ірляндія; „Чим нам цікава ся книжка? Цікава й важна тим, що автор майже в кождім розділі в звязи з польським питанем торкаєть ся і обговорює українську справу і то подекуди навіть в подробицях, так, як би писав про польську і українську квестію разом... авторова безсторонність, вірність в подаваню фактів і стремлінь заслугують на похвалу і на те, щоб кожний Українець, що цікавить ся питанем, перечитав сю книжку і довідав ся, який погляд має проф. Філіпс на недержавні народи, а головно на український рух, до якого професор відносить ся прихильно, хоч об'єктивно”. Ч. 22

31. 5. До жіночого побуту тих часів: В статті „Дівчата шануйте себе” В. Ц. описує тип „Кейди”, тобто дівчини, що цурається свого й приймає безкритично чуже; „Навчить ся трохи по англійськи, так вже й не почувєте, щоби по своєму говорила. . . Такій дівчині здаєсь, що вона вже не проста, що вона цивілізована. Але від кого вона набрала тої цивілізації? Від всяких своїх і від чужих джеків, від шоферів, бартендерів, фірманів, словом від кляси людей, яка сама цивілізацією не интересуєсь. . .”, автор подає вказівки, як зберегти себе в чужому морі й неосмішувати себе штучно прийнятими зверхними признаками (одяг, мова, поведінка й т. ін.). Ч. 22
31. 5. “Українців в Канаді треба заховстати”: Про статтю в “Missionary Messenger”, (Vol. III. N. 5, з травня, 1916) авторства д-ра Е. Г. Олівера п. н. „Українці з Саскачевану” в якій він м. ін. пише: „Вони, Українці дуже интересують ся політикою. Їх часописи є видавані в сильнім українським дусі, хотяй тепер моментально підчас війни український рух ховає свою голову. Однак він тут є і ми мусимо з ним борікатись (братись в лапи). Українці дістали вже силу не лише тут в сій провінції, але у всіх західних провінціях. Вони нині контролюють багато шкільних округів, диктують напрям в многих муніципалах, вдерли ся до парламенту в Манітобі і дальше стукають в двері парламентів других провінцій.” Ч. 22
31. 5. „Побіди Лібералів в Квебеку”: Неоднакове становище ліберальної партії в справі двомовности; негатиwне на заході, а в Квебеку позитивне й в зв’язку з цим перемога в виборах там же (в останніх виборах вибрано 73 ліберальних послів, 6 консервативних, 1 незалежного). Ч. 22

31. 5.* Шевченківський концерт: Заходами п'ятьох місцевих товариств устроєно концерт в пам'ять Шевченка 20. 5. в театрі Гренд Опера Гавз у Вінніпегу; промовляли Т. Д. Ферлей і Я. В. Арсенич. Ч. 22
31. 5. М. Лучкович і Ф. Т. Гаврилюк одержують степеня Б. А. в Манітобському університеті: Дві статті про успіхи в студіях цих двох молодих абсолютів; „Вони правдиві діти Америки. Тут зросли, виховались і власними силами видвинули себе в люди... Знані вони не лише в кругах Вінніпегу і між товаришами, але також і в західній Канаді... де їздили кожного року учителювати під час літніх ферій... Слово признання за їх витревалість, зарадність, силу волі й рішення плело з уст кожного, хто говорив про них і їх особисті прикмети... З ними вяжуться тісно наша будучність в Канаді — ні не вяжуться, вони, й такі як вони є нашою будучністю.” Ч. 22
31. 5. „Український Народний Гимн” — стаття про українського етнографа Павла Платоновича Чубинського — автора „Ще не вмерла Україна”. Ч. 22
31. 5. Враження з перебування в Алберті: Автор починає від Едмонтону — „Населення має около 70,000, але хто знає, чи Едмонтон колись не дожене Вінніпегу”, далі автор описує українські підприємства, як також громадські установи в місті — „На головній улиці Джеспер аве. пишався Рудикова Камениця з золотою написею Рудик Блок, що перевишав навіть декотрі міські будинки... Є тут аж три церкви — іменно — католицька, пресвітеріанська і російська православна при яких гуртуються Українці... Існують тут ще і інші товариства але більше принагідно — показуються і зникають...” В дальшому згаду-

ються Українська бурса, студенти вищих шкіл, підкреслюється потребу „більше відваги і пошвяти” та вірить, що „Едмонтон повинен стати центром Українців в Альберті”; дуже ентузіастично описаний Вегревіл, „Народня Торговля”, „Інституція ім. Т. Шевченка”, з признанням „енергічній роботі” П. Зварича; згадано інші тамошні установи (учительський семінар, українська пресвітеріанська бурса); стаття закінчується „Хто знає, чи з часом Альберта не перевищить інших провінцій” (К.). Ч. 22

7. 6. “The Ruthenians in Saskatchewan and elsewhere” — стаття Осипа Мегаса в часописи The Saskatoon Phoenix (не подано чис. й дати — О. В.), як відповідь часописові Saskatoon Daily Star, який виступив проти українців і українських учителів, зачислюючи їх до „найтемнішої австро-угорської раси, учителів назвав недоуками і цілий наш елемент в Канаді напаятував яко населене підозрілої вартости”, (стаття Мегаса поміщена в „вільному перекладі”, як також оцінючий коментар редакції.). Ч. 23
7. 6.* Текст гратуляційної телеграми (в англійській мові) від конвенції Руського Народного Союзу (тепер Український Народний Союз — О. В.) в Скрантоні, Па. 22. 5. 1916 за підписами: Заплатинського, Білика, Кінаша й Мараза до Президента Вудрова Вілсона з приводу його виступу в National Press Club в Вашингтоні. Ч. 23
7. 6. В. А. Чумер пише про ліпші землі для набуття в Алберті де, на його думку, є кращі можливості для наших фермерів: При цьому покликається на статтю Нормана Лемберта в Торонто Глоб, що в цілі розслідження цієї справи обїхав три західні провінції. Ч. 23

7. 6. Проголошення першого конкурсу Української Бурси ім. Петра Могили в Саскатуні: З днем 1-го вересня „буде отворене більше число місць для хлопців і дівчат, котрі учащали вже до публичних шкіл на фармах, або до висших шкіл в якім-будь місті, і котрі хочуть учащати до публичних рільничих або висших шкіл в Саскатуні, а рівночасно хочуть побирати науку української мови, літератури, історії, співу й ручних робіт в бурсі під старанною опікою і наглядом дирекції бурси . . .” (за „Виділ Бурси” підписані Йос. Богоніс, голова, А. Т. Кібзей, писар). Ч. 23
7. 6. „Книжки, які можна дістати в У. Голосі”: В оголошенні подано „Хінська царівна”, „Видіне Паломника в Єрусалимі”, „Опришок”, „Календар У. Голосу з 1915 року”, „Хан і Його син або Українка Бранка”, „Подорож Гулівера до краю Ліліпутів”, „Перша пригода Ничипора Довгочхуна”, „Пімста Робітника”, „Сіра Кобила” (всі видання Української Видавничої Спілки — О. В.). Ч. 23
14. 6. Полеміка з Бодругом в справі двомовности: „Ранок” помістив статтю (числа не подано — О. В.) Івана Бодруга проти двомовности, яку редакція „У. Г.” гостро осуджує. Ч. 24
21. 6. „Спомини з Галичини в часі війни” — серія статей Ореста Жеребка. Ч. 25
21. 6. До поняття „Канадійський Українець”: „... нас все постійно називають всюди чужинцями (форінерс), і більше нічим. Якій ми чужинці? Миж горожани сього краю. Що ми сюди приїхали з иншого краю, се нічого, бо всі сюда заїхали з другого краю, так, як і ми. Ми не чужинці — а канадійські Українці, так, як є канадійські Фран-

цузи, канадійські Поляки, Німці, Ісландці, Шве-
ди і прочі. Хиба ми щось гіршого, що англійська
тутейша преса все нас називає чужинцями?..."
(Гадки на теми дня). Ч. 25

28. 6. Наголовки воєнних вісток: „Майже ціла Букови-
на в руках Москалів; Коло Бучача в Галичині
мали російські Козаки перейти Дністер.” Ч. 26
28. 6. „Хочемо бути рівні з рівними, як вільні з віль-
ними...”: Відповідь вінніпезькій Free Press, що
в чис. з 20. 6. написала м. ін. таке: „Українці в Ка-
наді хочуть тут пропагувати свою мову, ідеали і
звичаї з їх старого краю”; редакція „У. Г.” уточ-
нює поняття канадійського горожанства й ствер-
жує, що „тут ми не можемо будувати наш рідний
край-Україну — а хочемо лише бути співгорожа-
нами Канади, й то добрими, працюючими, чесни-
ми горожанами... Ви сюди так заїхали як і ми.
По справедливости Ви в такім самім відношеню
ся до сього краю, як і ми, лише з тою різницею,
що Ви трохи скорше тут заїхали і декотрі вже
тут родились. Слухайте, але наші діти також тут
народились, ми майже всі прийняли горожанство,
а ви все нас називаєте чужинцями... А наші
діти також не чують ліпшого слова як „дорті га-
лішен”, „форінер” і т. д. ... Ми не чужинці, а го-
рожани Канади, так як і ви. Ми члени британсь-
кої імперії і хочемо мати всі права, бо сповня-
ємо всі обовязки взглядом держави і імперії. Хо-
чемо задержати свою мову і культуру, хочемо
вивчитись вашої мови і присвоїти собі що є до-
брого у вашій культурі, а на політичнім полю
хочемо стояти з вами на рівній стопі, як рівний
з рівними, як вільний з вільними...” Ч. 26
28. 6. Український учительський Семінар в Брендоні
закритий: Вістка про закриття та думки з цього

- приводу; семінар виконав важливу освітню працю серед українців і велика шкода, що так сталося; стаття кінчається тим, що треба більше світла в цій справі „Треба буде нам при других виборах в провінції Манітобі говорити з послани на розум. Треба їх буде тягнути за язик.” Ч. 26
28. 6. Голос В. Винниченка: Передрук його статті з „Українській Жизни” (числа й дати не подано — О. В.) про орієнтацію на власні сили „Ми все будемо забавкою в чужих руках, як не будемо мати підпори в собі самих... І війна й воєнні справи, політичні комбінації й державні форми — все се минуче, змінне, а закони життя остають ся такими самими, й що не стояло б перед нами в будучині, як би не зложили ся політичні або державні форми, — для нас, Українців, одинока, непохитна підпора — се наш народ, наша демократія...” Ч. 26
28. 6. Про університетські катедри українознавства: Вістка про пляновану резолюцію на пресвітеріанському соборі (де? — О. В.) в справі введення українознавство в західних університетах в Канаді. Ч. 26
28. 6. „В нас аж кишить від доносчиків”: Про невідрадні відносини в громадському житті. Ч. 26
28. 6. „Один Прапор! Одна Мова!”: Про заборону навчання української мови в Брендоні в місцевій школі. Ч. 26
28. 6. Рідна Школа в Вінніпегу: „На масовім вічу в Гренд Опера Гавз (25. 6.) обговорено справу отвореня шкіл підчас вакацій для укр. дітей... вибрано езекутивний комітет, складаючий ся з 12 членів... При уконституованю ся комітету на-

звано його комітетом „Рідної Школи” для Вінніпегу, та вибрано заряд з поміж членів до якого увійшли як предсідатель Ор. Жеребко, заст. предс. Т. Стефаник, секр. О. Боянівський, заст. секр. Т. Фльора, касієр П. Гаврисишин... вибрано депутацію північного Вінніпегу, яка має зайти до тростісів, а потім до шкільної міської ради, щоб дістати дозволене уживати мійських шкільних будинків на час вакацій. Домагати ся будуть таких шкіл: 1) на улиці Юклід — школа Норквей, 2) на улиці МекҐрегор — школа Стреткона, 3) на улиці Селкірк — школа Кінг Едвард і 4) на улиці МкФіліпс — школа МкФіліпс.” В дальшому обговорено справу впису дітей та фінансування школи: „Тепер спочиває увесь обовязок на родичах, аби як найскорше громадно вписали своїх дітей, та всіх щирих Українців, щоб вступали в члени „Рідної Школи”. Вкладка річна лише 25 ц. а справа рідної мови першої ваги...”

Ч. 26

5. 7. „В справі інтернованих”: Вістка, про те, що „За порозумінем і після уповноваження всіх чільних українських організацій і інституцій вислано депутацію зложеною з пп. Ів. Петрушевича, Т. Д. Ферлея, др. І. К. Паздрія і Т. Стефаника до міністра Роберта Роджерса, який недавно гостив у Вінніпегу яка вручила йому довший меморял в справі наших інтернованих земляків, з поясненнями причин, через які інтернували багато невинних наших людей і з домаганем, щоб міністер вставив ся за ними перед властями. Міністер Роджерс прийняв депутацію прихильно і прирік від себе зробити заходи, щоб помочи невинним людям.”

Ч. 27

28. 6. „Чому нам треба образованого жіноцтва” — про потребу вищої освіти жінок опертої „на засадах

- гуманности, всесторонности, правдивого, а не вузкоглядного патріотизму. Тому треба старати ся нам усіми силами посилати як найбільше число наших дівчат до висших шкіл. Тому й українська Бурса ім. Петра Могили в Саскатуні буде мати осібне приміщене для дівчат..." Ч. 26
12. 7.* Вістка про смерть Івана Франка в Львові, 22. 5. 1916. Ч. 28
12. 7.* Чета (Platoon) Українців в канад. армії в "Camp Hughes" в якій знаходить ся 34 Українців і 8 Англіїців". (Підпис під поміщеною знімкою). Ч. 28
12. 7. Іван Франко — передрук некролога й біографічної статті з „Кієвської Мислі" з 22. 5. 1916. Ч. 28
12. 7. „Іван Франко" — передрук статті І. Свенціцького з „Кієвської Мислі" чис. 143 з 23. 5. 1916. Ч. 28
12. 7. Немає українських дітей в середних школах Вінніпегу: Між сотками дітей, які здали іспити з науки в середних школах було лише 7 чи 8 українських прізвищ — „Що за диво" питає редакція „Таж тут у Вінніпегу є поверх 15 тисяч Українців, родини мають великі, а так мало наших дітей в середних школах. Що за причина? Чи це значить, що українські родичі не вміють оцінити науки, чи хочуть, аби їх діти були лише „дроворубами й водносами" чи що? ... Це прямо шкандал, що ви родичі так не дбаєте за своїх дітей. Вони будуть мати великий жаль до Вас, як виростуть." Ч. 28
12. 7. Акція саскачеванських українців в обороні навчання української мови в публічних школах: В зв'язку з плянованим скасуванням навчання української мови в Саскачевані заклик до віч і протестів, що їх треба скеровувати до міністра освіти в Реджайні. Ч. 28

-
12. 7. „Народний З'їзд”: Проголошення першого з'їзду, який має відбутися 4 і 5 серпня, 1916 в Саскатуні, Саск., за підписами організаційного комітету: Г. Сліпченка, В. Свистуна, А. Т. Кібзея, Н. Михасева. Ч. 28
12. 7. Відкритий лист В. А. Чумера до І. Р. Бойла, міністра освіти в Алберті, в справі шкіл серед українських поселенців, що з „браку учителів” в провінції не відкриті й діти лишаються без науки; звертає увагу на дискримінацію українських учителів. Ч. 28
19. 7. За вищу освіту молоді: Пригадка батькам допильновувати дітей, щоб після закінчення публічної школи йшли далі до вищої школи, а потім до університетів, „щоб тим робом забезпечити їй красшу будучність і отворити їй двері на все до всяких занять і становищ.” Ч. 29
19. 7. Комітет „Рідної Школи” в Вінніпегу повідомляє про свої успішні заходи перед шкільними тростами й що навчання українських предметів відбуватиметься під час літніх вакацій в школах: Норквей (учитель Никифорок), Страткона (Бойчук), Кінг Едвард (Лазечко); заклик до батьків, щоб вписували дітей, а до громадянства, щоб жертвувало на цю ціль. Ч. 29
19. 7. Виділ Бурси ім. П. Могили в Саскатуні: Заклик до пожертв, до впису дітей до Інституту й до участі в першому народному з'їзді в Саскатуні. Ч. 29
19. 7.* На річних зборах Бурси ім. А. Коцка в Вінніпегу вибрано „новий виділ з 15 членів”: О. Жеребко, президент, Т. Д. Ферлей, заступник, Ів. Негрич, касієр, О. Задурович, секр., Т. Фльора, заступ. секретаря й ін. Ч. 29

26. 7. „Іван Франко” — передрук статті А. Кримського з „Енциклопедичного Словаря” Брокгауза і Ефрона, 1902 р. Ч. 30
26. 7. „Професор Алісон Філіпс про Україну” — передрук уривка (в англійській мові) з книжки проф. Філіпса „Полянд” (стор. 160-161). Ч. 30
26. 7. Про часописи, які виходять українською мовою, але за чужі гроші — вони приносять більше шкоди, як користі нашій національній спільноті. Ч. 30
26. 7. „Купуйте у своїх” — стаття про потребу піддержання своєї торгівлі: „Купованем у своїх ви збогачуєте свій власний народ і будете ґрунт під його ногами. Купити у свого склепара значить, не пустити тих пару долярів з рук народу.” Ч. 30
26. 7. „Українська Збіжева Спілька”: Вістка, що „завязалась у Вінніпегу Українська Збіжева Спілька, яка скуповує збіже від фермерів. В склад спільки входять Українці і є надія, що ся спілька розвине широку діяльність, то й наші фермері дістануть ліпші ціни на своє збіже. Адреса спільки: Ruthenian Grain Co. Ltd. Grain Exchange, Winnipeg, Man. Ч. 30
26. 7. “Нью-Йорська Преса про Українців”: New York Times з 3. 7. 1916 помістив довшу статтю про українців і українську проблему на підставі інтервю з М. Січинським. Ч. 30
26. 7. “Nationality and the War”: Про рецензію на книжку Арнольда Тойнбі під повищем наголовком поміщену в вінніпезькій Free Press з 19. 7; “Автор рецензії передає погляди автора книжки на українську справу... Українцям не мож дати цілковитої автономії, бо є їх так багато, що вони

розсадилиб російську імперію. Можна Українцям дати свободу, плекати їх культуру і зберігати їх святощі, як рівнож дати їм свободу слова і т. п., взагалі трактувати їх бодай так, як їх трактують в Австрії, але позатим нічого більше..." Ч. 30

26. 7. Перша українська аптека в Вінніпегу — „Українська Лябораторія”: „Др. Паздрій заложив і лябораторію на вулиці Селкірк 259 і може тепер вдоволюти всі потреби, які напливають з міста або кольоній за ріжними ліками.” Ч. 30
2. 8. Завдання редакторів і труднощі української незалежної преси: В статті „Жниво велике — робітників мало” підкреслено важливу й відповідальну ролю редакторів і журналістів, невідрадни матеріяльні недостачі „народних видавництв”, що не всилі належно оплатити своїх співробітників, а в висліді вони перепрацьовані й не можуть доглянути всі справи, які наспівають: „В богатих народів журналісти і письменники наживають майна... Инакше в нас. Павлик, що весь свій вік присвятив головно журналістиці, бідуючи ціле жите умер майже з голоду. Франко перед часом був чоловік слабий, збідований. Драгоманів умер з перепрацьованя і клопотів. А все те були люди, що працюючи пером хотіли збудити зі сну, піднести народ, отворити йому очи. Для них щасте народу було важнійше, як свое власне, а поза ними не було тих, що вміли би оцінити як слід їх працю і про них подбати... А що могли б сказати наші народні часописи на сій землі? Яких мають вони робітників і кілько?... Тимчасом народні видавництва се інституції народні і так конечні як школи. Се мозок, очи, уха, язик народу, се його думки його жите, його душа, тому й не диво, що вороги

народів так ненавидять народні часописи — конфіскують їх, переслідують або й зовсім забороняють видавати. Бо де нема часописей, там ані народ не видить світа, ані світ не видить народу, ні голосу його не чує.” Ч. 31

2. 8. Дальші випади Free Press проти українців. В числі з 24. 7. подано, що українці байдуже ставляться до навчання англійської мови а дають першенство своїй мові (на підставі даних з Saskatoon Star); редакція “У. Г.” подає Free Press ряд питань в цій справі й вимагає відповіді на них фактами й документами. Ч. 31
2. 8. Про нову книжку „Нова Европа” Арнольда Тойнбі, в якій він присвятив українцям цілий розділ. Ч. 31
2. 8. „Українська Соціалістична часопись”: Вістка про те, що за редакцією М. Січинського почав виходити в ЗДА часопис п. н. „Робітник”. Ч. 31
2. 8. Бурса ім. А. Коцка й справи українознавства; Т. Гуменюк подає огляд життя студентів в Бурсі, підкреслює важливість опанування ними предметів з українознавства: „... коли ми звемо себе чи то пишемо Українцями, то другі люди сподіюють ся від нас чогось трошка більше, як те, що-би вміти назвати себе Українцем, або Рутенцем. Коли приміром відріжняєм Англійців від Французів, то не лише тому, що сї два ріжні народи инакше називаються. Ні! Вони мають, і не лише мають, але і знають свою питому мову, свою історію, свою літературу. — Маємо й ми, але чи знаємо, то се вже инша річ... Байдушність до свого, се одна з хронічних недуг нашого народа. Час би вже раз порозуміти свої слабости, а передовсім студентам, та гнати нашу байдужність буком від себе.” Ч. 31

2. 8. Голос Лучковича в справі української мови в вищих школах: „... професор Бленд з Веслей університету мав на Піплс Форум відчит, а по відчиті наступила дискусія. При сій нагоді тов. Лучкович запитав публично згад. професора, що він думає про впущене укр. мови до висших шкіл в Канаді. На то сей відповів що: „Коли може бути мова французька, німецька та ісляндська, то він не видить причини чому не можнаб признати й української. Про сю справу зачинають тепер говорити більше і дуже можливо, що незадовго признають нам нашу мову... Але треба памятати, що се ще тільки обіцянка, а нам треба не дармувати, не чекати, щоби печені голуби самі прилітали. Кажесь що добровільно ніхто нічого не дає, а треба о него старатись...” (подав Т. Гуменюк). Ч. 31
2. 8. З товариського життя: Успішний пікнік Українського Народного Дому в Лістер парку (8 миль на північ від Вінніпегу) при співучасті всіх місцевих драматичних кружків: „Лістер Парк... над рікою Ред Рівер, місце сухе, площа до забави і перегонів простора і рівенька як стіл, старі дуби хоронять перед сонцем — і як тут не варт поїхати ще раз, або й десять на пікнік... Хоч раз на тиждень вирватись з „баксів” північного Вінніпегу...” Ч. 31
2. 8. Обіди й... поезія: „Пригода в місті” — перший вірш про український ресторан — осередок тодішнього товариського життя в Вінніпегу; вірш кінчається:

„Обідали всі смачно,
Й хвалили, що удачно,
Й обіцяли ще бути,
А щоби не забути —

По обіді кождий став,
 Вийняв книжку й записав:
 Гаврисишин, 267
 Селкірк евню. — Все тут їм". Ч. 31

9. 8. Хочуть відобрати права голосу! Про редакційну статтю в вінніпезькій Tribune, щоб федеральний парламента ухвалив закон „який би відібрав право голосованя тим, що родились у чужих краях, і на яких не мож покладати, як на льояльних бритійських підданих.” Редакція „У. Г.” остро осуджує цю акцію. Ч. 32
9. 8. „Культура і матірня мова”: Переклад уривку з розділу книжки Арнольда Тойнбі „Нова Европа”. Ч. 32
9. 8. „Люди добрі, не нівечте рідної мови!”: Стаття про задержання чистоти мови, а не засмічування її канадизмами в роді:
- „Пан Чорній, замість — містер Чорній;
 хата на розі, замість — гавз на корнері;
 на вулиці, замість — на штріті;
 до склепу, замість — до штору;
 повна фляшка, замість — повна батля;
 ціле ведро, замість — ціле пейло;
 наймити хату, замість — рентувати гавз”.
- Ч. 32
9. 8. Т. Д. Ферлей відповідає „Ранкові” на закиди, які йому зроблено, в тому на його становище в обороні української мови, справи інтернованих, і т. п. Ч. 32
9. 8. „Пишіть всюда українською мовою”: Пригадка нашим людям, які ще не опанували англійської, щоб писали своєю мовою „бо всі торговельні фірми, компанії, склепи, магазини й які би там

не були купці й офіси, мають кождий, в себе такого чоловіка, що розуміє нашу мову і Вам відпише в Вашій рідній мові. Чому Ви маєте ходити й шукати за ким будь, аби вам написав лист, як ви можете самі написати своєю рідною мовою.”

Ч. 32

16. 8. Куплено будинок на „Український Народний Дім” у Вінніпегу: Є це „великий дім бувшого склепаря В. Хлопана . . . знаходиться в самім осередку північного Вінніпегу де головно мешкають Українці, і при найкращій і найширшій вулиці в північній часті міста — а іменно на вулиці Боровс, і на самім розі поперечної вулиці МкГреггор . . . за увесь маєток має товариство „Українського Народного Дому” заплатити 19.750 доларів разом з процентом . . . Увесь будинок з цегли, побудований лише пару літ тому . . .” Ч. 33
16. 8. Дитячий концерт у Вінніпегу: Вістка про концерт в Гренд Опера Гавз заходом комітету „Рідної Школи”; „Цілу майже програму виконували діти, які тепер підчас вакацій ходили на науку рідної мови і письма що відбувалась в школах: Кінг Едвард, Страткона і Норквей, а також діти з „Рідної Школи” з Брукленд і Діточа Громада, що при парохії малої церкви. Саля театру була заповнена побіч старших великим числом дідий . . . Діточа громада виступала в народнім одязі . . . довшу бесіду виголосив о. Оленчук . . . Концерт випав дуже гарно. Діти чарували своїм відважним щирим поведенем і певно що сей концерт наглядно доказав що могла би зробити „Рідна Школа”, колиб в нас заведено її на стало.
- Ч. 33
16. 8. З торговельного життя: Односельчани з села Васильковець zorganizували sklep під ч. 802

Магнус аве., в Вінніпегу; Ілько Вадишин, управитель. Односельчани з села Лісовець відкрили склеп під ч. 918 Редвуд аве., в Вінніпегу. Ч. 33

23. 8. „Мова українська і великоруська” — стаття М. Грушевського. Ч. 34

16. 8. Народний З'їзд в Саскатуні: При участі понад „400 признаних делегатів з різних сторін провінції Саскачевану, де мешкає український нарід”; гості-промовці були: д-р В. Морей, президент саскачеванського університету; Преосв. Єпископ Будка; Й. С. Вудсворт, директор Бюра Суспільних дослідів; п. Йонг, майор міста Саскатуну, посол Т. Д. Ферлей; промовляли крім них: О. Мегас (який відкрив з'їзд); Ю. Шкварок, В. Свистун і інші; цілі з'їзду були: культурно-освітні, громадсько-політичні й економічно-господарські, з резолюцій зїзду окремої уваги заслуговують:

1. „Українські горожани в Канаді є правдивими Канадійцями і бажають позістати ними і все бути вірними і льяольними британськими горожанами.

2. Покликуючись на правдиву українську національність, українську мову і расу Українці не повинні бути звані Австрійцями, або зачисленими до них.

3. Український Зїзд отсим ставить своє бажане, щоби на університеті в Саскатуні була отворена катедра української мови, історії і літератури.

4. Зїзд отсим заявляє свою одноголосну згоду на засноване української бурси ім. П. Могили в Саскатуні, Саск. і обіцяє щире попєртя.”; в висліді виборів О. Мегас очолив дирекцію Інституту. Ч. 33-36

23. 8. Признання жінкам: Про добру роботу жінок міста Вінніпегу, особливо в праці Українського Народного Дому із заохотою, щоб жінки зорганізувалися в товариство. „Пора вже найвисша, щоб українське жіноцтво в Вінніпегу зорганізувалось, заложило українське жіноче товариство, тоді булаб велика користь для справ народних. Українське свідоме жіноцтво в Вінніпегу! Беріть ся за народну працю — робота Ваша хай буде заохотою і дороговказом на провінції.” Ч. 34
23. 8. Й. С. Вудсворт про з'їзд в Саскатуні: Довша стаття — інтерв'ю з ним в вінніпезькій Free Press з 15. 8. 1916, в якому він дав високу оцінку з'їздові в Саскатуні. Ч. 34
28. 8. Опис околиці Овкбурн в Манітобі, що „нагадує галицьке Підкарпатє, прекрасні горбки прикрашені гарним лісом та велике число озер дає видцеві приману”; дальше згадується, що наші посилилися тут компактною масою й успішно розгосподарилися, й мають спільну крамницю в містечку Овкбурн. Ч. 34
30. 8. „Новим товариствам на розум”: Порада новим товариствам, щоб вербували членів, які не входять до ніяких організацій; „Тоді, й лише тоді робить товариство культурну роботу, як будить сплячих, байдужних й обоятних, а не тоді, як баламутить членів вже існуючого товариства...” Ч. 35
13. 9. „Українська читальня або що кожний Українець повинен знати” — нове видання „У. Г.” стор. 64. Ціна 25 ц. Ч. 37
13. 9. „Участь студентів в народнім житю” — невіглошений реферат Йос. Богоноса на з'їзді в Саскатуні (надруковано в цілості). Ч. 37

13. 9. „Плекане характеру школяра” — стаття Івана Рудачека. Ч. 37-38
13. 9. Справа Народного Дому в Брендоні: Заклик комітету (за підписами А. Жилича, Андрія Грудки, Луки Батицького й Онуфрія Назара) за жертвами на будову Народного Дому. Ч. 37
13. 9. Бурса ім. А. Коцка: Вістка, що вона тепер розміщена в будинку Українського Народного Дому, 582½ Боровс Аве., Вінніпег. Ч. 37
20. 9. „Українське Бюро Праці” під управою Данилюка й Стефаника при ул. Генрі ч. 191½ у Вінніпегу. Ч. 38
20. 9. „Школа Англійської Мови” в Народнім Домі в Вінніпегу; викладатимуть Гео. Річардсон і О. Жеребко. Ч. 38
27. 9. Вага всебічного знання українознавства: М. Лазечко закликає учителів і студентів, як майбутніх провідників народу, поглибити знання в ділянці української мови, історії, літератури, співу й музики: „... Музика і спів може видає ся декотрим предметами низшими від других. Я ті два предмети ставлю на рівні з нашою літературою і як літературу та історію повинен кождий знати... Спів і музика, се перші чинники котрі защеплюють любов до своєї рідної материнської мови...”; зясовуючи важну ролю учителя, як виховника народу, Лазечко закінчує статтю поемою Бориса Грінченка: „О, скільки гір нам розкопати треба...” Ч. 39
27. 9.* Формальне відкриття Українського Народного Дому в Вінніпегу: „Ще мабуть не святкували вінніп. Українці подібного свята, як було минувшої неділі, себто 24 вересня. А сим святом

було власне Торжественне Отворене Українського Народного Дому...”; На відкритті було по-верх 2,000 осіб; промовляли, або зложили при-віти: Т. Д. Ферлей, д-р І. К. Паздрій, В. Свистун, Дубець, Лютак, О. Задурович, Балешта, В. Ро-манюк, О. Боянівський, Я. В. Арсенич, а Басистий відчитав поему С. Ковбля „Не сумуй народі!” — спеціально написану на це свято. Ч. 39-40

4. 10. „Не сумуй народі” — поема С. Ковбля з наго-ди відкриття Українського Народного Дому. Ч. 40
4. 10. Українські назви пошт і шкіл: Пригадка нашим людям, щоб надавали українські назви; „як у вас на фармах, або в місточку отвирають нову пошту, або організують нову школу і ще її не назвали то при хрещеню давайте все такі назви, аби по них було пізнати що там ви мешкаєте... А коли ваша почта, або школа вже є названа якимсь чужим, вам незрозумілим терміном, то можете її змінити і надати ліпшу назву — свою. Треба лише зробити аплікацію до властей і зі-брати підписи місцевих людей, які хочуть такої зміни... але так, аби по ній пізнати, що там мешкає, або мешкав український народ... Мож-на приміром назвати школу, або пошту: Орли, Богун, Тарас, Майдан, Рада, Запороже, Мазепа, Київ, Галич, Дніпро, Карпати... Найкраще виби-рати короткі”. (стаття п. н. „Як закладаєте нову пошту або школу”). Ч. 40
4. 10. „Про потребу світської інтелігенції”: Передрук статті з „Канадійського Русина” Ч. 35, в якій стверджується потребу підховати справжню світ-ську інтелігенцію: „...з витворенем такої світ-ської інтелігенції свідомої своїх прав і обовязків, яку на силу стараєть ся нині заступити та тепе-

рішна псевдоінтелігенція, те шумовине, викинене зі старого краю, устануть напевно всілякі внутренні братоубійчі ворогованя і борби, що так безпощадно точать наш народний організм тепер. Бо ся нова правдива інтелігенція зрозуміє се, що між духовенством нашим а світською інтелігенцією, а робітником і простолюдином нема і бути не може противенства інтересів, що спільним ідеалом їх всіх визволене українського народу з пут неволі і темноти та бажане стати побіч інших культурних народів світа . . .” Ч. 40

4. 10. Зі звідомлення управи Бурси ім. А. Коцка: В. Балешта (студент другого року права) став настоятелем бурси й учителем української мови і співу; М. Романюк (студент першого року медицини) учитель української історії. Ч. 40
4. 10. „Українська Народна Торговля у Вінніпегу”: Вістка про організацію торгівлі, яка була заінкорпорована на суму двадцять тисяч долярів (200 шерів по 100 долярів); до дирекції увійшли: Т. Д. Ферлей, президент, І. Кіпран, заступник президента В. Казанівський, секретар, І. Негрич, касієр, М. Шкреметка, Гр. Гречка й Гр. Багрійчук, директори. Ч. 40
4. 10. „Кілька уваг що до української мови” — стаття П-л на тему мови з граматичними та ортоепічними вказівками (головно що до вимови ї та і). Ч. 40
4. 10. А. Жилич відвідав редакцію „У. Г.”: Вістка, що відвідуючи редакцію, А. Жилич „оден зі щирих українських діячів з Брендону” поінформував про роботу брендонських українців, а головно про справу „Українського Народного Дому”. Ч. 40

11. 10. З студентського життя: „Так великого числа наших студентів, як сего року — ще мабуть в Вінніпегу не було”, в дальшому подано прізвища студентів, які учащують на університет і до вищих шкіл; подано, що Д. Якиміщак одержав степень Б. А., а тепер записався на студії права. Ч. 41
11. 10. „Про українців в Саскачевані і Альберті”: Про звіт праці В. Свистуна, співробітника Бюра Суспільних Розслідувань, у вінніпезькій Free Press з 4. 10, в якому подано м. ін.: „наші фермери господарують дуже економічно, скорше виплачують довги, як другі народности... стремлять до того, щоб дати своїм дітям образоване у висшій школі — з чого і повстали українські бурси...” Ч. 41
25. 10. „Робітники, що марнують час”: Про робітників, які вертаються по сезонних працях зимувати в місті, щоб не марнували дорогого часу, а читали, поглиблювали знання, працювали в товариствах: „Робітнику! Приїхавши до міста не носи своїх грошей бісови в зуби, не марнотрав свою працю по ріжних норах, пятаках, при картах і т. п. ліпше сховай до каси, а самий горни ся до товариства, читай, вчись, пізнавай як другі роблять а з того й тобі вийде користь і тобі буде краще жити...” Ч. 43
25. 10. Учителі й талановиті учні: Про завдання українських учителів — звернути увагу на здібних і непересічних учнів; впливати на родичів, щоб таких післали до вищих шкіл: „Родичі не хочуть — не є оправданем. Вашим обовязком учителю е... вертіти так довго голову тим родичам, аж доки вони не дадуть свого сина, чи доньку до висшої школи. Гадка про того здібного ученика з вашої школи не повинна вам давати ані їсти ані спати, аж доки той ученик не піде там, де йому треба йти...” Ч. 43

1. 11. „Дитина і рідна мова”: „Знане рідної мови для дитини, коли вона виховується, се найважнійша річ, найбільша в світі потреба. Бо рідна мова, сеж основа усеї дальшої освіти — се основна підвалина розвитку характеру дитини, а потім людини. Що дитина випе з солодкими звуками рідної мови, що вщипить ся в її мягку душу се вросте в дитину найглубшим корінем... Рідна мова — се наш найдорожший скарб.” Ч. 44
1. 11. Переклад драми Лесі Українки на англійську мову: Згадка про нову публікацію “Five Russian Plays, with one from the Ukrainian. Translated from the originals, with an introduction by C. E. Bechhofer, E. P. Dutton and Co. \$1.25.” Ч. 44
1. 11. Українська проблематика в науковій літературі: Згадка про нову публікацію: “German, Slav, and Magyar — A study in the origins of the Great War. R. W. Seton-Watson. Williams and Norgate, 14 Henrietta Str., Covent Garden, W. C.” Ч. 44
1. 11. Справи Бурси ім. А. Коцка: О. Жеребко відповідає на закиди редакції „Канадійського Русина” в справах бурси, мовляв, там немає греко-католицького виховання й вияснює, що завдання бурси дбати про національне, а не релігійне виховання: „... в бурсі також нікого не силуємо бути греко-католиком, або православним — хотяй сі обі релігії уважаємо так сказатиб за національні, бо нарід наш з ними зжив ся і в них виховав ся. Першеньства не даємо ані одній, ані другій — обі нам однакові, яким вродив ся, таким будь, як хочеш, але нікому не накидай ся зі своєю релігією. На першім місци кладемо українство, а релігійне виховане на другім місци, бо всі ми Українці, всі члени одного народу, а не всі члени греко-католицької або православної церкви...” Ч. 44

8. 11. „Не пускайте школи з рук”: Редакційна стаття закликає наших тростісів, щоб своїм невідповідним господарюванням, чи нетактом не тратили становищ, бо внаслідок того, вони переходять в руки урядового тростіса; подано кілька конкретних прикладів: „І так через ті сварки, пішла вже не одна школа з рук наших тростісів і тих людей, що мешкають в шкільнім окрузі і платять на школу податок. От і нагосподарили тростіси! Школа була в руках людей, люди нею рядили, були панамі у власній хаті — а тепер? Тепер будуть наймитами і будуть мусіли слухати, так як наймит слухає...” Ч. 45
8. 11. Про канадійських українців: Стаття Й. С. Вудсворта в місячнику „The Statesman” (чис. і дати не подано — О. В.) з прихильним наświetленням українських поселенців в Канаді: „Хотяй Українців є в Канаді понад 200 тисяч, ми мало знаємо про сих інтересних людей, яких є на світі щось 34 мільони. Тому що багато їх приїхало сюди з Галичини, ми злучили їх з другими групами емігрантів і разом на купу охрестили всіх „галішенс”... Вони не говорять нашою мовою, й приїхали не в такім убраню як ми тут носимо, й тому ми уважаємо їх на рівні з Бушменами або тубольцями островів на полудневих морях — що до цивілізації й культури. А в сутирічи, сей народ, сотки літ тому мав університети й богату літературу. Та історія їх дуже нещаслива, однак злидні не вбили в них амбіції, духа й стремління до чогось ліпшого й красшого... Вже найвищий час, аби ми знали більше про них, і про обставини серед яких вони живуть...” Ч. 45
8. 11. До справи зміни прізвищ: Трагічний випадок з „Джонсоном” у Саскачевані, що після наглої

- смерти не можна було віднайти його родини, бо не було відоме його українське прізвище. Ч. 45
8. 11. Українсько-англійський словар: Вістка, що заходом „Руської Книгарні” в Вінніпегу видано „великий українсько-англійський словар”. (Сторін 1640. Ціна \$2.00.). Ч. 45
22. 11. „Треба вчити обі мови”: Про вістку в вінніпезькій Free Press з 11. 11., що Lord Shaughnessy з Лондону (голова канадійської компанії Сі-Пі-Ар) сказав, що „він є свято переконаний о кінчености научуваня обох мов в канадійських школах — англійської і французької. Обі сі мови повинні бути обовязкові, вони необхідні для ліпшого розвитку канадійського промислу і торгівлі. Що до других мов в Канаді, то вони повинні бути надобовязкові і полишені до вибору людям, але всеж таки чим більше мов люди вчаться тим ліпше.” Ч. 47
22. 11. Грушевський на волі: Вістка подає, що „проф. М. С. Грушевський, пересилив ся зі Сімбірська над Волгою, де він перебував в заслання, в Москву і осів ся на більш-менш постійне жите.” Ч. 47
22. 11. Д-р І. К. Паздрій серед студентів Бурси ім. А. Коцка: По зустрічі з студентами д-р Паздрій сказав „я радуюсь, що серед Українського народу виплекала ся так здорова молодіж, та додав — в здоровому тілі здоровий дух”, в дальшому згадано, що д-р Паздрій „уділяє безплатно лікарської поради всім питомцям бурси — за що хай прийме найщирійші слова подяки від тихже — з окрема від комітету”. Ч. 47
29. 11.* Смерть австрійського цісаря Франц Йосифа I. 21. XI. Наслідником його став Карель Франц Йосиф. Ч. 48

29. 11. До першої жіночої організації в Вінніпегу: Звіт з других зборів українського жіноцтва; пані Ольга Арсенич внесла, щоб „вислати листи до всіх укр. товариств у Вінніпегу, з просьбою, щоб всі пані і панночки з товариств згуртувались в одно жіноче товариство, помимо того, що заразом можуть бути і членкинями других мішаних товариств.” Вибрано комітет з пань Негрич, Арсенич і Демчук для виготовлення статута й предложення його „масовим зборам”. (Подала Е. Демчук, секретарка зборів). Ч. 48
6. 12. „Аматорські вистави в Вінніпегу” — рецензійна стаття на вистави „Глитай”; — „Каторжна”, „Безбатченко”; „За Друзі Своя” — всі недавно виставлені аматорськими гуртками в Вінніпегу. Ч. 49
6. 12. Різдвяні посилки інтернованим в таборах в Канаді: Пригадка редакції, щоб вислати різдвяні посилки інтернованим українцям „куди доля кинула їх не з їх власної вини, але що так велів випадок.” Ч. 49
6. 12. „Український баталіон”: Про вістку в місцевій Free Press з 30. XI. “Ruthenian Batalion unlikely. The opinion expressed in military headquarters is that there is little likelihood of a Ruthenian bat-talian being formed in the west, despite the fact that there are aproximately 200,000 Ruthenians in Canada the mojority of whom live in the west (sic!)”. Ч. 49
6. 12. „В справі голосованя продажи алькоголічних на-питків”: Стаття С. В. Савчука про голосування в Саскачевані 11. XIII. в цій справі; заклик, щоб го-лосувати за скасуванням барів і алькоголічних на-питків. Ч. 49

6. 12. "Songs of Ukraina". Про появу нової книжки перекладів українських пісень на англійську мову Florence Randal Livesay. Сторін 170. Видана видавничою спілкою Dent & Co. Toronto. Ч. 49—51
6. 12. Голос д-ра „А. Гонтера”: На конгресі організації „Сошил Велфер” у Вінніпегу д-р Гонтер з Тулона, Ман., висловився про канадійських українців так:
- “We owe much to the Ruthenians who have done much to develop this ceuntry (sic! O. B.) and have built our railways. But after 20 years to find them living in squalid homes without roads one thinks what a dreadful waste of human life”. Ч. 49
13. 12. Календар „Дніпро” на рік 1917: Видання „У. Г.”, ілюстрований, стор. 336. Ціна .50 ц. Ч. 50
13. 12. З економічних буднів: М. Манчуленко, власник крамниці в Вінніпегу оголошує свої продукти: „Фунт файної солонини 20 ц.; 1 фунт ковбаси по 15 ц.; смок ров шолдер, без кістки 22 ц.; 1 ф. лучшої ковбаси 20 ц.; файний сир, хто бере пейлом фунт по 9 ц.... Маю кроплі до зубів, від яких біль сейчас устає.” Ч. 50
13. 12. Акція проти Бурси ім. П. Могили: Про некорисну працю Крата й Коцана в Саскачевані, скеровану проти Бурси (передовиця „Втворить очи і сліпим”). Ч. 50
13. 12. З поля торгівлі: В статті „Хто жие з нашої праці” сказано, що вже час, щоб українці в Канаді взялися до різних бизнесових підприємств, а тим самим зиски лишалися б у наших руках: „Ми канадійські Українці дотепер не зробили те, що вже треба би було зробити на полю економічним для себе самих... В нас повинно бути тисячі склепів в руках наших людей, конечно свій банк,

позичкова каса, збіжіві компанії, свої елеватори де потрібно, бодай оден гуртовий склад (голсейл) у Вінніпегу, різні агентури і всі прочі заведеня без яких не можна обходитись. Саме в торгівлі лежить наш ратунок, і підстава до будучности...” Ч. 50

13. 12. “Ukrainica в чужій пресі”: Про статтю д-ра Сетона Ватсона в Contemporary Review за м. жовтень про панславізм, в якій він говорить про Україну й українське питання. (Подав В. С.). Ч. 50
13. 12. Продаж алькоголю заборонено в Саскачевані: Внаслідок голосування 11. 12 продаж алькоголичних напитків в Саскачевані заборонено; українці всюди голосували за скасуванням. Ч. 50
13. 12. „Християнсько-фермерський зїзд” в Саскатуні: Стаття проти заходів ініціаторів (Ів. Коцана й ін.) в справі скликання згаданого зїзду. Ч. 50
13. 12. Назви шкіл в Альвені: В огляді життя Альвени в Саскачевані подано м. ін. такі школи з українськими назвами та їхніх учителів: „Київ” (Самець), „Свобода” (Кібзей); „Володимир” (Жарий); „Борщів” (Богоніс); „Ланівці” (Темницький); „Полтава” (Карпінка); „Коцка” (Гончар); „Рак” (Пристапа). Ч. 50
20. 12. Реєстрація мужчин в Канаді: Вістка, що першого тижня м. січня відбудеться реєстрація всіх мужчин в Канаді в віці від 16 до 65 літ „в ціли, щоб правительство знало кільки в Канаді е ще мущин в військовім віці.” Ч. 50
20. 12. „Як нам ставитись до політики”: Звідомлення з номінаційних зборів околиці „Сторджен” в Алберті, відбуutih 19. XI в домі Івана Лакусти „коло

Куквіл", де вибрано Григорія Михалишина, як незалежного українського кандидата в надходячих провінціальних виборах; в статті проаналізовано дотеперішню політичну дійсність, а зокрема в відношенню до українців, як спільноти, розчарування послами обох партій (ліберальної й консервативної), що перед виборами обіцявали одне, а по виборах робили друге; рішено ставити українського незалежного кандидата (подав Іван Прийма, секретар зборів). Ч. 51

20. 12. „Треба вчити чужих мов”: Відгук на голос лорда Шанесі („У. Г.” ч. 47), який недавно перед кореспондентами говорив про потребу вивчення більше мов; часописи в Англії прихильно поставилися до цієї заяви, а один часопис в Брайтоні, Англія, дослівно цитує вінніпезька Tribune з 12. 12: „політика в Канаді супроти чужих мов є нерозумна й дуже короткозора, та лишає дуже багато до зміни на ліпше”. Ч. 51
20. 12. До історії славістики в Манітобським університеті: Згадка про те, що Free Press з 15. 12 повідомила про дискусію в сенаті Манітобського університету в справі введення російської мови в програму навчання; редакція „У. Г.” коментує: „Та новинка цікава тим, що не знаємо для кого властиво малиб завести катедру російської мови коли Росіян тут так мало в Канаді, хіба другі народности будуть вчитись російської мови. Чому не завести катедру української мови, чого канадійські Українці домагались вже не раз і не два, і Українців в Манітобі є понад 60 тисяч, а українських учеників на манітобським університеті вже близько сотня. Можливо також, що се є помилка і вставлено „Russian” замість „Ruthenian”, а властиво „Ukrainian”. (з „Манітобського Університету”). Ч. 51

20. 12. Вістка про „приїзд М. Грушевського до Москви”.
Ч. 51
27. 12. „Народна Воля” заборонена в Канаді: Вістка про заборону цього часопису, друкованого в ЗДА.
Ч. 52
27. 12. Зберігати народні традиції й звичаї: Дві статті п. н. „Як святкувати Різдвяні Свята” й „Бережім Домашнього Огнища” присвячені святам Різдва Христового, які закликають наш нарід в Канаді строго зберігати всі обряди й звичаї в зв'язку з цим святом.
Ч. 52
27. 12. Відобрати право голосу в виборах: Вістка, що вінніпезька Telegram з 25. 12. в редакційній статті висловлює побажання, щоб відобрати право голосу бодай підчас війни всім канадійським горожанам, що приїхали до Канади з Німеччини, Австрії, Болгарії й Туреччини.
Ч. 52
27. 12. До церковної дійсности в Канаді: В статті „Народна церква” подано огляд Української греко-католицької, православної й пресвітеріянської (так званої „незалежної”) церкви; розглядаючи цю справу всебічно, автор „Посторонний” стверджує, що „доси нема в нас народної церкви в цілім того слова значіню, однакож треба нам подбати, щоби була, а тоді не буде треба вандрувати від церкви до церкви, від секти до секти і розгублювати ся по чужих полях. Правда, кождий Українець повинен знати, що живучість народних змагань і розвій Українського народу не дасть ся змістити в рамки самої церковної організації. Але нехай кождий зрозуміє, що церква може багато помогчи народному розвоєви, але лише тоді, коли ся церква опереть ся твердо на інтересах народних”.
Ч. 52

Рік 1917

„Колись, в початках нашої іміграції до Канади, пару десятків літ в зад, мало хто зважив ся й подумати, що наш народ, за так короткий час пожиття в сїм новім краю, розживесь неначе в ріднім краю і в житевих своїх стремліннях буде пертись дорівнати своїм сусідам інших народностей.

Та живого духа не скути в кайдани. Так і житеві сили нашого народу на еміграції не спалить ніяка туземна міць.

Народ наш розвиваєсь і з кожним днем стає на сильніший ґрунт.

Недавно ще ми не мали між собою нікого, крім робітника і фермера, а нині ми наче не той сам народ.

Ми нині поза поважне число приватних підприємців в торгівлі на ріжному полю, маємо вже перші цвітки загально-народних економічних організацій, як народні торгівлі і т. п. . . . Є народні доми, читальні, та ріжні інші просвітні організації, є бурси для старших студентів, є й школи для малої дїтвори.

Ми ростемо. У нас нині є вже люди на ріжних становищах, є поважна громадка учителїв з середним і висшим образованием”.

Із статті „І ми як інші люди” з приводу закінчення правничого факультету Я. В. Арсенича. „У. Г.” Ч. 20, 1917.

3. 1. Відповідь редакції „У. Г.” часописові *Telegram* в справі акції відібрати право голосувати горожанам, які походять із теренів центральних держав Європи. (Пор. „У. Г.” ч. 52, 1916). Ч. 1
3. 1. З Різдвяного побуту: „Послідними роками увійшов в нас звичай колядувати на народні ціли. Давнійше колядовано виключно для потреб церкви... В послідних часах в нас, в старім краю і тут колядовано на всякі народні ціли, Народні Доми, Читальні і др...” Заклик колядувати на Український Народний Дім у Вінніпегу. Ч. 1
3. 1. „Заява Андрія С. Шандри”: Він „мимоволі попав” у вир кацапства, але переконавшись про шкідливу роботу москвофілів для українського народу, православної церкви й для ліберальної партії, він зриває з цим табором. Ч. 1
3. 1. Різдвяні подарунки для інтернованих українців, що перебувають в таборах в Канаді: Про масові збори в цій справі 31. 12. в Українськiм Народнiм Домi в Вінніпегу, на яких рiшено вислати пакунки; до комiтету ввійшли д-р К. І. Паздрiй, Р. Романюк і О. Жеребко. Ч. 1
3. 1. „Студентсько-учительська організація” — реферат А. Т. Кібзея, що не був виголошений на з’їзді в Саскатуні (надрукований в цілості). Ч. 1
10. 1. „Кому служить „Ранок” — опубліковано рішення Манітобського Синоду англійської пресвітеріанської церкви, щоб зібрати серед своїх місійних округів \$1,500.00 на видавництво „Ранок” (тираж 2,600), а \$500.00 на допомогу українським студентам в Манітобській Колегії; між директорами видавництва названий д-р А. J. Hunter. Ч. 2

-
10. 1. „Наша Рідна Мова” — стаття М. Возняка
Ч: 2, 5, 6, 7
10. 1. До церковно-релігійної дійсности: В статті п. н.
„В кого не завмерла ще совість” згадується тих,
що задля матеріяльного забезпечення пішли слу-
жити релігійній секті пресбитеріян. Ч. 2
17. 1. „Різдвяні Свята у Вінніпегу” — про „ялинку” для
дітей, яку приготувало „Українське Просвітне
Жіноче Товариство” в залі Українського Народ-
ного Дому й в якій взяло участь коло сто дітей;
крім цього відбувся „Святий Вечер” з тради-
ційною вечерею устроений в залі У. Н. Дому то-
вариством М. Заньковецької. Ч. 3
17. 1. Звіт комітету подарунків для інтернованих ук-
раїнців: Вислано пакунки до таборів в Мекфер-
сон, Онт., Летбрідж, Алта., Філд і Вернон, Б. К.
Ч. 3
17. 1. „Народна Церква — Чи може Українець бути
протестантом” — стаття „Посторонного”. Ч. 3
17. 1. Н. Л. Залозецький справляє рецензента перекла-
дів українських народних пісень пані Лайвсей
“Rev. W. T. Allison M.A. Ph.D.”: В своїй рецензії
в місцевій Telegram д-р Аллісон сказав, “що
пані Лайвсей збрала українські пісні від Моска-
лів (Великоросів) мешкаючих у Вінніпегу”. Зало-
зецький в Telegram із 6. 1. 1917 спростовує цю
помилку „заявляючи, що Українці є Українцями,
а ніякими Москалями, і не хочемо щоб нас рабу-
вали з нашої пісні так, як зрабували нам полі-
тичну свободу, независиму церкву, рабують рід-
ну мову і т. д. та влучно дає авторови рецензії
зрозуміти, що таке інформоване англійської пу-

блики шкодить і Українцям — бо рабує від них культурний скарб; і Англійцям, бо подає їм ложні інформації.” Ч. 3

17. 1. „Дві інформаційні часописи”: Редакція „У. Г.” радить своїм читачам передплатити “Bulletin of the Nationalities of Russia”, Berne, 18 c. Liebegweg; й “L'Ukraine” Lausanne, 23 Avenue de la Gare, видавані в Швайцарії, бо в них є багато матеріалу про українські справи. Ч. 3
17. 1.* Про „Християнсько-фермерський” з'їзд в Саска-туні, на якому фігурували Крат і Бодруг. (Надіслана стаття до редакції). Ч. 3-4-5
24. 1. “Songs of Ukraina” — рецензія на переклади пані Лайвсей, які появилися під повищим наголовком; в рецензії передруковано уривки кількох перекладених пісень, в тому Т. Шевченка. Ч. 4
24. 1. Враження Дмитра Романчича з побуту в Вінніпегу: З захопленням описує побут в Українському Народному Домі: „прекрасний просторий будинок, а люди там самі свої рідні і близькі”; життя, яке кипить в цьому будинку, описує так: „Входиш в одну кімнату, так здибаєш гурток редакторів і чільних одиниць які ведуть палку дискусію, обговорюють напрям часописий, та підносять і розважають питання широкого народного значіння. В иншій кімнаті почувеш спів товариства, а ще в иншій проби театральні, читання, дискусії, словом все, що обнимає і розвиває людську думку і жите... Жите і робота Укр. Нар. Дому в Вінніпегу робить на свіжого чоловіка дуже миле вражінє й збуджує віру в нашу будучність та охоту до роботи по кольоніях... гурток свідомих одиниць зумів згуртувати майже всю нашу світську інтелігенцію і наші поважні

товариства до спільної народної роботи... Нар. Дім оминув релігійні сварки і полишив справу релігій церковним організаціям... є огнищем народнього життя в Канаді..." Ч. 4

24. 1. „Народні Доми і сектанство”: Передовиця, яка окреслює завдання українських народних домів в Канаді, мовляв, такі доми повинні гуртувати всіх українців: „Вже сама назва „Народний Дім” вистарчає, аби зрозуміти, що інституція народний дім належить до народу взагалі, а не до якоїсь групи, партії або кружка...” Ч. 4
24. 1. „З Манітобського сойму”: Посол Т. Д. Ферлей пише про сесію манітобського парламенту, яка була відкрита 11. 1. Ч. 4-5
24. 1. „Стилістика, Поетика і реторика” авторства Конст. Лучаківського — нове видання Української Видавничої Спілки. Стор. 64. Ціна 40 ц. Ч. 4
24. 1.* Перше українське жіноче товариство в Вінніпегу: Вістка подає, що організаційні „масові” збори відбулися в залі Українського Народного Дому 3. 12. 1916; передсідницею зборів була М. Боянівська; на них прийнято статут товариства, ухвалено висоту вкладки (10 ц.) й обговорено напрямні праці; вибрано заряд в складі: „Пані Боянівська, предсідателька, пані М. Жеребко, заст. предс., Панна Е. Демчук, секр. рекорд., панна Ю. Угринюк заст. секр. рекорд., пані О. Арсенич, секр. фінан., пані Негрич, касієрка... контр. комісії вибрані, пані Боднар, Гикава і Панькова. Комітет забавовий: Пані Гавірко, пані Казанівська, пані Лотоцька, пані Павлюкевич, пані Турчин, панна Угринюк, пані С. Жеребко.” Ч. 5

31. 1. „Українська часопись в Росії”: Вістка, що „позволено видавати в Москві новий український місячник. Місячник сей буде називати ся „Промінь” і буде редагований проф. Грушевським, Винниченком і Єфремовим.” Ч. 5
31. 1. „Релігія чи Політика”: Редакційна стаття осуджує „пресбитерство”, як політичний рух між українцями в Канаді з ціллю асиміляції. Ч. 5
31. 1. „Посол Росс член манітобського Союму очернує канадійських Українців”: Уривки з промови Росса з трьох місцевих часописів в англійській мові й в перекладі на українську мову: За Free Press (26. 1.) подано м. ін.: „П. Росс дальше закидав Ферлеєви брак щирости що до його патріотичної промови перед соймом в середу. П. Ферлей, сказав Росс, належить до товариства, яке пробує завести тут українську народність і створити такий сам проблем як на Балкані”; Telegram з 26. 1. подала м. ін. „Росс сказав, що семинар в Брендоні видав багато анархістів і соціялістів. Був там оден лектор Карманський, який був один з найгірших”; Tribune з 26. 1. подала: „П. Росс сказав, що скасоване українського семинара в Брендоні, який продукував велике число соціялістів і анархістів є також притокою для погратульованя правительству.” Ч. 5
31. 1. Збори українських фармерів у Вегревил 20. 1.: На зборах рішено створити організацію п. н. „Союз Українських Фармерів в Альберті”; збори відкрив Панько Засійбіда; промовляли: М. Тимчук, Т. Гошко, Лукаш, а Д. Присташ предложив статут організації; в дискусії забрали голос Р. Кремар, свящ. М. Зелізняк, П. Божик і Чумер. (Подав П. Зварич). Ч. 5

31. 1. „Політика в Альберті. Голоси про громадські справи”: Надіслані листи до редакції, які обговорюють політичні проблеми серед українців в Альберті: Дмитро Лазаренко й Н. В. Гавінчук про кандитуру Г. Михайлишина; Григорій Михайшин про кацапів і заяву Андрія Шандра; В. А. Чумер про заяву Шандра. Ч. 5
31. 1. Шкільний інспектор і справа української мови: В новинках з Вайти, Ман., подано м. ін.: „Недавно в нашій школі Шевченко був інспектор. Ввійшовши до класу він застав п. Жеровського, нашого учителя, що вчив по українськи. Се інспектора так обурило, що він посипав „сильними” аргументами проти учителя, закінчивши свою ораторію тим, що не то що вчити, але навіть і говорити по українськи не можна. Се було між пів а четвертою годиною. Інспектор грозив, що еслиб учитель дальше посмів вчити, або говорити до дітей по українськи, то школа не дістане гренту, а учителя він може дискваліфікувати. Податковці з сего незадоволені і хотять будувати приватну школу!” Ч. 5
31. 1. Школи з українськими назвами: В новинках з Вайти, Ман., згадується такі школи на півдні Манітоби: Шевченко, Червона Рожа, Гаразд, Луківці, Королівка, Свобода, Буковина, Слово, Купченко й Франко. Ч. 5
7. 2. „Отвертий лист до господина Гладика” — А. С. Шандра. („Посол і поручник 218 баталіону”). Ч. 6
7. 2. Промова посла Т. Д. Ферлея в манітобській легіслатурі 24. 1. 1917, в якій він порушив дуже багато актуальних справ, між. ін. теж і справу лояльності канадійських українців. Ч. 6

14. 2. „Національність і мова”: В листі до Лорда Ленс-
давна з 1849 р. королева Вікторія згадує про
потребу навчання шотландської й валійської мов
поряд англіїської у всіх школах Шотландії й
Валії. (Лист королеви поміщений в англійській
мові й в українському перекладі). Ч. 7
14. 2. До історії Українського Народного Дому в Сас-
катуні: Про збори 21. 1. на яких рішено зоргані-
зувати У. Н. Д. на десять долярових уділах. (По-
дав С. В. Савчук — секретар У. Н. Дому). Ч. 7
14. 2. „На українські теми”: Про промови Я. В. Арсе-
нича й Петрушевича в „школі Ст. Джонс Коледж
з рамени відчитового товариства „Піплс Фо-
рум”... Перший говорив про Укр. літературу,
а другий про Укр. жите взагалі, чим живо заін-
тересували присутних англійських слухачів...
між бесідами співали також українські пісні наші
співачи з драм. тов. „Бандурист”, піснями, яких
слухачі були вельми одушевлені...” Ч. 7
21. 2. „Росіянин про Україну”: Про книжку Грег. Олек-
сінського „Росія і Велика Війна” (Russia and the
Great War), яка вийшла в англійському перек-
ладі. Ч. 8
21. 2. Асиміляція, чи інтеграція?: В новинці п. н. „Ук-
раїнці в Канаді” згадується стаття „В Свонсона”
з університету Квінс поміщену в Canadian Courier,
ч. 9 (дати не подано—О. В.): „Стаття... згадує про
нашу історію, письменство, пісню та причини, че-
рез які ми покинули рідний край. До того всего до-
дав автор пять світлин (образців) з руху по това-
риствах в Форт Віліям (Онтеріо)”; про асиміля-
цію автор висловлюється: „про велику охоту і
здібність нашого народу до просвіти і культури
взагалі; а друге ще важнійше, коли автор заста-

новляє ся над питаннями, чи ліпше асимілювати Українців в Канаді, чи лишити їх, аби жили своє рідним житєм і самі присвоювали все, що доброго в зах. культурі, але щоб при пересаджуваню нашого (анг.) не занехували свого рідного в чім криють ся також великі культурні скарби. З того, що автор пише, видно, що він є тої гадки, аби канд. Українців не асимілювати силою, а лишити їх повільному культурному розвиткови, бо лише такий є певний і принесе користь обом сторонам і Канаді і самим канадійським Українцям.” Ч. 8

21. 2. „Український баталіон”: Вістка про те, що „панови Шандрі, офіцерови з 218 баталіону, припоручено звербувати укр. баталіон, з Українців замешкалих в західній Канаді...” Ч. 8
21. 2. Смерть двох українців в копальні срібла: 22. XI. 1916 „погибло двох наших укр. робітників в копальні срібла, в Кобольт, Онт. — Тимофій Юрійчук і Федір Кантимир, обидва з села Красноставець, пов. Снятин, Галичина... З невідомої причини вибух заложений динаміт і вони так і погибли від відломаного каменя... В краю оставили вони жінки і діти...” Ч. 8
21. 2. Слово на захист українців у Манітобській легіслатурі: Посол Т. Д. Ферлей відповідає на закиди зроблені йому й українцям взагалі Д. А. Россом в справі становища „У. Г.” що до реєстрації добровольців до канадійської армії, в справі обективности в подавані урядових депеш і т. п., а теж і в справі закидів Росса що до українських товариств, які хочуть „впровадити балканський проблем в Канаді”; Ферлей з’ясував в подробицях культурно-освітню працю цих товариств і закінчив: „... що така робота (себто робота товариств — О. В.) не то щоб була небезпечною, але

- є конечною. Всяка держава зміцняєсь не дурнями, а розумними людьми і ми роблячи повисшу роботу, сповняємо в часті свій людській і горожанський обовязок...” Ч. 8
21. 2. „Кацапи у Вінніпегу”: З'їзд москвофілів в Вінніпегу, в висліді якого ухвалено вірнопідданчу резолюцію до „Білого Царя” з побажанням успіхів у війні. Ч. 8
21. 2. „Рідна Школа на Вегревил”: Про „приватний курс української мови, історії і літератури”, який відбувається в двох класах публічної школи кожного дня від 4—6-ої год., а в суботу „3 години на спів, вправи й дебати”; курси відбуваються під наглядом „Наукового Тов. ім. Т. Шевченка” (sic! — О. В.) й трьох тростісів, яких товариство вибрало в особах П. Зварича, Ів. Семенюка й Ф. Лемішки; на курс учащують 40 учнів з вищих клас публічної школи. Ч. 8
28. 2. „Хмельниччина в Галичині”: Нове видання У.В.С. авторства В. Будзиновського. Ціна 25 ц. Ч. 9
28. 2. Звіт з праці новозаснованого в Вінніпегу „Жіночого Просвітнього Товариства” (пор. „У. Г.” ч. 5, 1917). Ч. 9
28. 2. „Недовіра в політиці”: Передовиця про перекручування, чи натягання політичних заяв деякими органами преси, при чому як приклад наведено різні інтерпретації виступу Т. Д. Ферлея в Манітобській легіслятурі. Ч. 9
28. 2. „Жите і наука грецького філософа Сократа”: Нове видання У. В. С. Авторка М. Загірна. Стор. 65. Ціна 25 ц. Ч. 9
7. 3. Голоси признання за переклади українських пісень пані Лайвсей: Подано уривки деяких рецен-

- зій із різних часописів і журналів в Великій Британії, які прихильно оцінили цю працю. Ч. 10
7. 3. Н. А. Григорчук, про життя в Етелберт, Ман.: Обширний допис про справи Українського Народного Дому в Етелберт і труднощі з свящ. о. П. Каменецьким. Ч. 10
7. 3.* Справа двомовности на конвенції: Вістка про конвенцію тростісів в Реджайні, Саск., 1. 3.: „Учасників було понад 1000, між якими багато українських тростісів. Головним бесідником конвенції був професор Вір, з Саскатону, який накинув ся пристрасно на двомовну систему в Саскачевані і зразив проти себе велику більшість німецьких, українських, та католицьких делегатів, щоби в публичних школах була заведена лише, англійська викладова мова і лише аглійські книжки були уживані, перепала великою більшостію голосів. Напружене неанглійських делегатів проти англійської меншости було велике з причини заходів накинути одну мову на всі школи провінції. — Англійські шовіністи відіхали домів з квасною міною”. (sic — О. В.) Ч. 10
7. 3. Другий кандидат на посла в Алберті: Вістка про збори околиці „Норт Вермілїон”, які відбулись в домі С. Озібрка, Він, Алта.; на них вибрано Гната Кокуру, кандидатом в надходячих провінційальних виборах. Ч. 10
14. 3. Про будову церкви в Саскатуні на „Вестсайд:” Вістка подає, що там живе „постійно понад 700 українських родин саскачеванської України”. Ч. 11
14. 3. „Наша участь в політиці”: Редакційна стаття з захоотою до участі українців в політичному житті Канади, а зокрема на всіх щаблях управи, починаючи від найближчого свого оточення —

- себто муніципальної до краюї: „... маючи права горожан сього краю, і пізнавши закони і інституції, які тут позаведено, ми мусимо брати живу участь в політиці сього краю, бо лише участю навчимо ся багато та зробимо не одно добре для краю, в яким живемо і для себе самих...” Ч. 11
14. 3. „Треба українсько-англійського учителя”: Тридцять оголошень про вільні місця в школах трьох західних провінцій (між ін. названі такі школи в Манітобі: „Дегова”; в Саскачевані: „Станіслав, Федкович, Могила, Красне, Васілеф, Тернопіль, Рак, Монастир, Григорів, Наука, Валковец, Горошівці, Мостець, Збараж, Кобзар, Дорошенко, Дністер, Стрий”; в Альберті: „Богдан, Побіда, Лузан”); в більшості наука в літніх місяцях (7-9 місяців), платня від \$60.00 до \$70.00 на місяць.
Ч. 11—12
21. 3. З воєнних вісток: „Револуція в Росії; Цар і син уступили; Дума взяла керму держави; Військо по стороні революціонерів; Богато міністрів поарештовано”.
Ч. 12
21. 3. „Український інспектор в Альберті”: Вістка про те, що А. Т. Кібзея назначено шкільним організатором в українських околицях провінції Альберти: „Іменоване сего щирого народного робітника на се відвічальне урядове становиско, потішаюче для нас всіх тим, що дотепер шкільні відносини по наших кольоніях в Альберті були невідрадіні через уперте і нерозумне трактоване Українців рядом провінції...”
Ч. 12
21. 3. „Памяти Т. Шевченка”: Редакційна стаття в роковини Поета (з портретом); вона починається такими словами: „Завсігди тесаме і завсігди таке нове і любе. Наче те животворяще сонце, що

- сходить що ранку і завсїгда так радо витає його чоловік і все живуще..." Ч. 12
21. 3. „Оборона шкільництва в Саскачевані”: Про статтю О. Мегаса „шкільного інспектора в Саскачевані” в Саскатунськїм часописі „Фенікс” з 5. 3. про „шкільні відносини між неанглійськими горожанами в провінції.” Ч. 12
21. 3. „Кайдашева Сім’я”, Івана Нечуя-Левицького! Нове видання У. В. С. Сторін 212. Ціна 60 ц. Ч. 12
21. 3.* „Справа Народного Дому в Саскатун поступає в перед”: Про перші загальні збори 1. 3.; м. ін. справами прийнято статут і вибрано дирекцію до якої увійшли: „І. Андерсон, предсїдатель, В. Свистун, заст.-пред., С. Куриш, касієр, С. В. Савчук, секретар, Й. Мельник, заст. секр., Г. Слїпченко і Н. Михасїв, директори.” (Подав С. В. Савчук.) Ч. 12
21. 3. Перший концерт в честь Т. Шевченка в Гамїлтоні, Онт.: Й. Соїка, секретар Читальні ім. Т. Шевченка в Гамїлтоні подає вістку про заходи товариства й програму першого концерту в честь Т. Шевченка 11. 3. 1917. Ч. 12
21. 3. Вісті з Бритійської Колумбїї: В. Б. Мельничук з „Савт Слокен, Б. К.” подає огляд життя українців в цій провінції; українці там не господарюють на землі, а працюють, як робїтники, розсіянї по містах і містечках тому годї zorganizувати їх в товариства; з приходом війни, велика часть українців попала до табору інтернованих в Вернон через несвідоме називання себе „австрійцями” замість українцями. Ч. 12
28. 3. „Український День” в ЗДА.: Президент Вілсон „видав проклямацію до всего американського народу, в якій назначив день 21-го квїтня jako день

- збірок для потерпілих наслідком війни Українців і візвав американський народ помочи їм своїми жертвами”. Ч. 13
28. 3. „Відозва Союзу Канадійських Українських Фармерів провінції Альберти”: Подано цілі й завдання організації, а саме: „зорганізувати українське фармерство на поли просвітнім, економічним і політичним”; заклик, щоб українські фермери приступали до організації; щоб організація могла виконати свої завдання рішено, крім відчитів і мітингів видавати свою газету; організація перебрала „на власність часопись „Поступ”, яка до тепер була приватністю одної одиниці і від сего числа „Поступ” стає органом канадійських українських фермерів і їх власністю”; відозву підписали три члени управи: „Тимко Гошко, предсідатель, Панько Засійбіда, касієр, Дмитро Присташ, секретар”. Ч. 13
28. 3. „Важна новітна народна інституція”: Редакційна стаття про важливість для народу своєї власної „Рідної Школи”; подано приклади подібних інституцій в інших народів. Ч. 13—14
4. 4. З воєнних вісток: „Америка виповіла війну Німеччині; Турки цофають ся в Азії; У Франції завзяті борби дальше; Революція в Росії ще не втихла.” Ч. 14
11. 4. Куплено площу для Інституту ім. П. Могили в Саскатуні: Довша інформаційна стаття в цій справі за підписами голови Й. Мегаса й Н. Михасіва, секр. Ч. 15
11. 4. З новинок з Едмонтону: В Едмонтоні є чотири українські товариства: Тов. ім. М. Шашкевича; Тов. ім. Ів. Франка; Тов. Самообразования; Тов. Запомогове асекураційне; дальше подано обшир-

- ніші інформації про кожне товариство, як кількість членів, вартість майна й т. п. Ч. 15
11. 4. „Український Відділ” в канадійській Армії: Вістка про те, що „назначено п. Р. Кремара на лейтенанта і поручено йому зрекрутувати Український Відділ з 125 людей, котрий буде відділом батальйону що буде працювати при залізній дорозі і лісових роботах в Франції. Як зачуваємо пп. Дидилюк, Кокура і Присташ мають затягнути на себе уніформи і носити відзнаки висшої ранги...” Ч. 15
18. 4. „Культура, Національність і Асиміляція” П. Понятенка. Нове видання У. В. С. Ціна 30 ц. Ч. 16
18. 4. „Петиція українських робітників”: „Українські робітники з околиці Вінніпегу предложили манітобському правительству меморіал, в яким опрокинули брехливі вискази Кона (про оснування тайної організації — О. В.) на все укр. робітництво... щоб правительсто видало до фермерів відозву, аби ліпше платили і дбали за робітників, та також назначили правительственного комісара, який би ставав робітникам в поміч, коли їм нераз приходить ся йти до адвоката, аби стягнути платню за свою роботу від фермера”. Ч. 16
18. 4. „Українці!”: Переклад статті Свансона із *Canadian Courier* за м. січень, 1917, в якій він дає огляд культурно-освітної праці в Канаді, а зокрема в Форт Вілліямі, Онт.; між іншим д-р Свансон ствердив „брак таких провідників, між Українцями, яких мають Французи в Квебеку. Замічує однак рівночасно, що йому довелось стрічати ся з багато молодими Українцями, котрі представляють собою добрий матеріал на будучих провідників. На сім місци він згадує Т. Гуменюка, студента у Веслей Каледж й бурси Коцка...” Ч. 16

18. 4. Учительська конвенція в Манітобі: Обширне повідомлення про конвенцію учителів у Вінніпегу 9—11-го квітня, в якій взяли участь українські учителі (подано прізвища); м. ін. згадано доповідь „учителя Сіслера з Вінніпегу, який хотів доказувати, що чужа дитина може зовсім обійтись без мови її родичів. Абсурдність і непожаданість його виводів доказували другі присутні учителі в чім забирали голос з наших учитель Малинюк і студент університету Мігайчук. Також і Французи учителі не удобрювали теорій учителя Сіслера...” Ч. 16
18. 4. Ветерани хочуть відобрати „чужинцям” політичні права: Вістка про конвенцію канадійських ветеранів 10-11. 4. в Вінніпегу, на якій ухвалено резолюцію, щоб „відібрати чужинцям права голосу при виборах... Резолюції вислали до всіх провінціональних правительств в Канаді і до федерального в Отаві...” Редакція коментує: „чи правительство буде таке короткозоре і послухає сих людей, то не знати ще.” Ч. 16
18. 4. Зі студентського кружка в Вінніпегу: Подано звіт з зборів 1. 4., на яких промовляли: Ю. Стечишин, П. Козяр, Д. Якимішак, В. Лісовський, О. Королук; крім згаданих взяли участь в дискусії: П. Мітенко, А. Козяр і І. Смук. (Подав Т. Гуменюк, секр.) Ч. 16
25. 4. Петро Зварич виграв „Форда”, як першу нагороду за збирання передплат на „У. Г.”: Проголошено вислід кампанії „У. Г.” за новими передплатниками; опубліковано лист-подяку П. Зварича. Ч. 17
25. 4. „The Ukraine”: Стаття про українців і їхні змагання пера Frank Crane-a, яка була друкована в різних публікаціях в ЗДА з приводу проголошен-

ня „Українського Дня”; цю статтю надрукував теж вінніпезький часопис *Telegram*; редакція „У. Г.” передрукувала статтю в англійській мові й в українському перекладі. Ч. 17

25. 4. „Українські студенти в Рільничій Школі”: Про студентів, які здали іспити в манітобській рільничій колегії: К. Продан, Т. Боднар і Ю. Драган (перший рік); А. Скоробогач (другий рік). Ч. 17

25. 4. „Українська Політика в Альберті”: Сатиричний вірш про політику дня й кандидатів за підписом „Лумбер Джека”; починається так:

„Пірвала мене охота
 Дещо написати
 Тай післати до газети
 Всім людям читати,
     Що в нас тепер політика
     Так ся розгоріла —
     Неодному небораці
     Очи засліпила.
 Кандидатів, як по дощи
 Грибів скрізь валяєсь,
 А чи темні, чи письменні,
 Ніхто не питаєсь...”

Ч. 17

25. 4. „Подорож Дніпром до Канева до Могили Шевченка” — Передрук статті-спогадів (звідки? не подано — О. В.). Ч. 17
2. 5. „Тайні організації”: Стаття про фальшиві доноси про існування тайних організацій між „галішениами” в Манітобі, що їх помістила вінніпезька *Tribune* й що виявилось видумкою-наклепом. Ч. 18
2. 5. „Не тільки обовязки, але і права”: Стаття про обовязки горожан супроти країни, в якій вони живуть; горожани повинні бути теж свідомі й

- своїх привілеїв; наведено приклад про намагання відобрати горожанам неанглійського походження право голосу в виборах у Канаді. Ч. 18
2. 5. Залозецький спростовує: Вістка, що 22. 4. появилася стаття в місцевій Tribune „Українця — студента Н. Залозецького, в якій автор звертає увагу на артикул, поміщений передше в тій часописи, в яким дописуватель Джан Лонг (з Вінніпегу) вговорив ся, що він дуже довго розвідував і розпитував ся, хто і що таке Русини-Українці, а врешті йому хтось сказав, що вони Австрійці чистої крові... Залозецький в своїм листі слушно каже, що Лонг мусів черпати свої відомости з дуже мізерних жерел, коли він аж таке довідав ся, як пише, і в дальшій тягу опрокидає ті глупі гадки Лонга що до походження Українців...” Ч. 18
9. 5. „Кармелюк і Невільничка”: Нове видання У. В. С. Ціна 20 ц. Ч. 19
9. 5. „Англійський Король Юрій V. є за знаням чужих мов”: Стаття подає відомости про відкриття в Лондоні школи навчання чужих мов; англійський часопис Times пишучи про відкриття школи подав: “When King George opened a school for the study of foreign languages here the other day he placed the official stamp of approval on the revival of a movement that since the war has been gaining rapid headway in this country to study foreign languages. One of the lessons taught this country by the war has been the need for a wider knowledge of foreign languages. The British people have learned through the war that the average German knows more languages than the average Briton.” Ч. 19
9. 5. „Шкільний Акт в українській мові”: Вістка про те, що „міністерство Просвіти (в Алберті — О. В.)

постановило видати Шкільний Закон в українській мові... Річ се не малої ваги. Коли такий акт буде в нашій рідній мові, тоді з певністю буде менше непорозумінь в шкільних дістріктах, менше клопотів та сварок... Се можна почислити, як оден наш здобуток в Альберті." Ч. 19

16. 5. Перший адвокат-українець в Канаді: В обширній статті, редакція „У. Г.” пише про успішне закінчення студій Я. В. Арсенича: „Наш земляк і товариш Ярослав В. Арсенич, перший із канадійських Українців покінчив правничий факультет і на днях буде запряжений яко Attorney & Solicitor of the Court of King’s Bench. Знаючи, серед як тяжких обставин приходилось йому працювати над собою та з якою силою волі і завязатем поборював він всякі труднощі, ми з тим більшою радостію нотуємо сю хвилю як святочну для нього самого, для його товаришів і взагалі для нашого громадянства в Канаді. Працьовитість, сила волі, рішене і завязатість товариша Арсенича дїпняли бажаної мети і можуть бути найкрасшим приміром для нашої молодіжи.” Далі подано його біографію, його приїзд до Канади (1904), початкові роки праці й студій тут: „Арсенич належить до перших наших учителів в Канаді і був одним з організаторів першої учительської конвенції, на якій переведено організацію укр. учителів в Канаді... Він є одним з основателів Української Видавничої Спілки, яка видає Український Голос, є визначним членом Народного Дому, „Народної Торговлі” і інших народних організацій. В народ. роботі він є не лише голословним діячем, але підтримує всяку справу так матеріально, як і морально своєю невисипущою працею. Він як щирий і ідейний народний робітник всегда стояв в перших рядах за народну справу.” Ч. 19

16. 5. Англійський часопис про свято в пам'ять Франка: Часопис Daily Journal в Форт Вілліам, Онт. подаючи про звіт про свято в цьому місті написав м. ін. таке: "Orator made an appeal to the young men not to be satisfied with merely earning money and spending it, but to ally themselves to some reading club or library so as to improve their minds and prepare themselves for the democracy of this country should they stay here, or the democracy, which they ought to help to bring if they return to the home land.
"Did anyone ever see such a body of Canadian Laborers spending such an evening among themselves getting the literature and inspiration from Canadian author." Ч. 20
16. 5. „Бурса в Канорі”: Про потребу оснування української бурси в цій місцевості за українські, а не за чужі гроші. Ч. 20
16. 5. „Політичні справи”: Міркування про політику, як про виборчий „джаб”. Ч. 20
23. 5. Осип Мегас: Біографія й огляд загально-громадської діяльності; він перший українець Б. А. в Саскачевані, бувший редактор „Канадійського Фармера” й „Нового Краю”, перший голова Інституту ім. П. Могилі й ін. (Подав „Т. Г.”) Ч. 21
23. 5. „Плач над літературою”: Редакційна стаття про потребу більшого зацікавлення літературою в рідній мові; хоч є великі прогалини в цій ділянці, але можна б поліпшити ситуацію набуванням і читанням книжок в українській мові: „Хто буде видавав, коли нема на них покупців, коли свої люди купують лише чуже, часом далеко гірше від рідного. Як тут видавати одну, другу і третю книжку, коли видати пару тисяч, то вони лежать десятками літ, аж доки порохи і молі їх не по-

Ідять... А гляньмо но лише до хати много а много наших інтелігентних, свідомих людей Українців... хиба знайдемо на столі в їх хаті або в шафі з книжками багато українських книжок. Чи, взагалі знайдете які будь... Читачу! Подумайте над сим і зачніть від себе направляти лихо...” Ч. 21

23. 5. „Сльози не гоять ран”: Про акцію деяких канадійців англо-саксонців, щоб відобрати право голосу горожанам, які походять з держав центрально-східної Європи, в тім і українцям: „Нема ані одного серйозного, та таки й ніякого закиду проти нас, а є лише сліпе, без критичне упереджене через те, що ми родились не тут, а деь під галицькою чи буковинською стріхою. І за те лише сліпі шовіністи Канади виливають свою лють на нас... А з нашої сторони що? Наріканя, здвиганя раменами і плач. Гнемо спину і плачемо і то тихесенько і лише між своїми... Тут би не плакати і нарікати і протестувати... а організуватись в політичну громаду. Значить робити і бути реальною силою — бо нині політики числять ся лише з реальностями, а не з сентиментами, словами, сльозами і жалями... Всім нам треба заінтересуватись своєю долею і знайти якийсь спільний знаменник, на ґрунті якого ми всі моглиб зійтись і ділати разом бодай в однім політичнім напрямі... Коли буде в нас „воля і дума єдина”, тоді погрози і виконаня погроз не зашкодять нам, а ще більше нас зсолідаризують. Розходить ся всамперед, аби викресати в нас ту „волю і думу єдину.” Ч. 21

23. 5. До церковної дійсности: З уваги на багато непорозумінь і конфліктів між деякими парафіянами й священниками (доказом того хочбі велике число листів в цій справі до редакції) появилася

серія статей п. н. „Робота чи тандита” з аналізою ролі священника, не тільки, як духовника, а як громадського діяча й вказанням на потребу священників, які не тільки були б духовниками з вузько-церковною сферою діяння, але жили б інтересами громади й працювали б теж для неї й поза церквою; крім цього порушено й інші церковні справи. Ч. 21 і 23

23. 5. П. Зварич в обороні українців: Про його статтю в часописі *Alberta Morning Bulletin* (дати й числа не подано — О. В.), яка осуджує ветеранів, які домагаються, щоб „всім горожанам Канади чужого походження відібрати політичні права”; в своїй статті Зварич написав м. ін. таке: „З рамени Українців з Австрії, я рішучо протестую проти наїзду на наші горожанські права як британських підданих. Коли Велика Британія воює за свободу і права малих і недержавних народів на світі, то чому малиб Бритійці в Канаді відбирати свободу і горожанські права від мирних і вірних горожан Канади, які радо приймали тутешнє горожанство?” Ч. 21
23. 5. „Перша українська опера в Канаді”: Про оперу „Запорожець за Дунаєм”, яку відіграло тов. „Боян” під диригентурою М. Пасічняка 12.5. в Квінс театрі в Вінніпегу; головні ролі виконали М. Боянівська, Поповичева, С. Ковбель, Попович, В. Казанівський; між публікою були й англійці, в тому пані Ф. Лайвсей. Ч. 21
30. 5. „Звідки взяли ся і що значать назви „Русь” і „Україна”: Автор Льонгин Цегельський. Нове видання У. В. С. Ціна 30 ц. Ч. 22
30. 5. „Українка вступила до жіночого баталіону”: „Панна Ева Богун — наймолодша дочка Й. Бо-

- гуна з Вастейо, яка працює в „Рутеніен Гом” в Едмонтоні, є першою Українкою, що вступила до жіночого баталіону.” Ч. 22
30. 5. Виклад Ф. Лайвсей про „Український Фольклор”: Включено його в програму конвенції Національної Ради Жінок Канади, що має відбутися від 31-го травня до 8-го червня в Вінніпегу. Ч. 22
30. 5. „Українство і Російська Культура” — стаття М. Шаповала. Ч. 22
6. 6. „Подорож до Місяця”: Нове видання У. В. С. Автор Ю. Верн. Сторін. 140. Ціна 40 ц. Ч. 23
6. 6. “Free Russia and an Authonomous Ukraine”: Передрук статті з вінніпезької Free Press в англійській мові з перекладом на українську. Ч. 23
6. 6. “A good Canadian”: Голос Jack Canuck-а (журналу з асиміляторськими тенденціями) в справі вживання англійської мови навіть „з акцентом” радше як української, при чому наведено конкретний приклад з проповідником Вільчинським в Лойдмінестер, Саск. Ч. 23
6. 6. Треба пляну: В статті „Українці і Меноніти в Саскачевані” подано, як приклад менонітів, що їх тільки мала горстка в Канаді в порівнанні з українцями, проте в їхніх школах німецька мова є викладова й мають вони інші права й привілеї; це тому, що поки вони осілися тут, вони сплянували своє переселення й договорились в цих справах з урядовими чинниками; редакція коментує: „А ми Українці безплянові, кождий про себе. З сего лишаєть ся для нас добра наука на будуче. Як маємо що почати, то до сего треба організації, треба пляну, треба всім разом порозумітись і тягнути в одно, разом, сильно і в свою сторону

а не в чужу. Чужі до нас не притягнуть свого.”
Ч. 23

6. 6. „Професор Віноградов про Українців”: Про його лист в Public Ledger в Філадельфії, в яким цей професор з Оксфордського Університету затривожений можливостями незалежності народів Росії в тому й українців.
Ч. 23
6. 6. „Уживайте своїх імен”: Стаття з пригадкою нашим людям, щоб не перекручували імен: Се велика ознака несвідомости, коли родичі кличуть дітий Джанами, Мерами, Кейдами, Джимами, Штіфами і т. п. Чому не називати нашими іменами? Хиба чужі імена кращі? Українець... повинен завсідги називати себе Василем, Грицем, Петром, а не Билом, Гарим і др. Так само в бесіді не повинен назвати оден другого Майком, Джовом і т. д., бо се ніщо більше, як ознака темноти і байдужности впливаючої з сьої темноти”.
Ч. 23
6. 6. „Православний Зїзд”: Пересторога українцям з Буковини, щоб вони боронили своїх українських позицій серед православних, а не піддавались прововоді москвофілів; подано ряд питань, які українці-православні повинні поставити до православного проводу, як світського так духовного.
Ч. 23
6. 6. „Жіноча реєстрація”: Про першу виборчу реєстрацію жінок, старших і молодших, в окрузі Гімлі, в якій українські жінки виявили велике зацікавлення й громадно реєструвалися; одна висловилася: „Тепер як запишемо ся, то будемо рівні з чоловіками, бо кажуть, що Англічки всі записують ся, то вже й нам так треба робити.”
Ч. 23

13. 6. „Відозва від Української Фармерської Елеваторної Компанії в Канаді” (Ruthenian Farmers' Elevator Co. Limited): Фірма була заінкорпорована 22. 5. „після компанійного Домініяльного Закону з основним капіталом чверть мільйона доларів”; у відозві подано цілі й завдання спілки й заклик, щоб українці набували шері (по \$100.00); „За провізоричну дирекцію” підписали: Т. Д. Ферлей, Н. А. Григорчук, І. Петрушевич, В. Г. Гривнак, Ф. Фаріон, М. Ортинський, Е. Охітва. Ч. 24
13. 6.* „Заарештували 80 Українців в Торонто”: На мітингу українців-соціалістів 10. 6., який скликано „для обговорення політичних справ Канади і не завидного теперішнього положення робітництва. В часі нарад впала до салі поліція і взяла 80 до арешту. Брали лише тих, які ще не брали і не мають канадійських паперів, а тих, що мають, лишили в спокою. Відібрано їм також чартер товариства. Всіх беруть перед суд.” Ч. 24
13. 6. До побуту тих часів: Катерину Бойчук засуджено на місяць арешту в Вінніпегу за малу крадіж в склепі а її 8-місячну дитину віддано до дитячого притулку, де вона померла по вісьмох днях „природною смертю”; далше подано, що чоловік цієї жінки в таборі інтернованих і вона не маючи ближчої родини, ані знайомих була без засобів до життя. Ч. 24
13. 6. „Автономія України”: Місцеві англійські часописи помістили телеграфічну вістку з Петрограду про проголошення автономії України (з багатьма неясними й перекрученими подробицями). Ч. 24
20. 6. Право голосу жінкам у виборах: Вістка про те, що „федеральне правительство Канади вже має виготовлений закон, аби дати всім жінцям в

Канаді право голосу при федеральних виборах, значить ся, аби голосувати і на послів до Отави, а не лише до провінціональних соймів, як стояв закон дотепер”; з приводу цього, одна пані англійського походження в Вінніпегу запротестувала, щоб цей привілей мали теж жінки не-англійського походження; редакція „У. Г.” коментує: „Та на се не треба дивитись нашим жінкам, а лише сміло йти на арену політичну, інтересувати ся політикою, записуватись на виборчу лісту і при виборах голосувати всім як одна”.

Ч. 25

20. 6. За ліберальною партією: Стаття М. Мігайчука в якій він подає причини чому українці й інші етнічні групи повинні піддержати ліберальну партію в надходячих провінціяльних виборах в Саскачевані. Ч. 25
20. 6. „Москвофіли на роздорожу”: Обширний звіт із з'їзду „галицьких москвофілів чи кацапів, разом з православними Українцями з Буковини і російської України, який відбув ся в Вінніпегу в днях 11 і 12 червня.” Ч. 25
20. 6. „Вісти з України”: Про виступи М. Грушевського, В. Винниченка й інших у Києві в справі автономії України. Ч. 25
27. 6. „Лист з України” до М. Криси в Едмонтоні від його швагра з Київщини: Подано багато цікавих вісток про українське відродження. Ч. 26
27. 6. „Самостійна чи Автономна Україна” — стаття „Я” під гаслом „Україна для Українців! Українці для України найперше! повинно бути нашою найсвятішою засадою.” Ч. 26
27. 6. „На чисту воду”: Стаття про ідею незалежності України та про одну єдиноправильну назву для

українського народу: „Тому то від тепер, коли український народ став свободний, коли світ говорить про автономію України, про українську республіку, про українську державу, ми повинні всі до одного звати себе лише Українцями (по англійськи Українен), свою мову українською, свою землю Україною. Назву „Русин, руський” (по англ. Рутінен) повинно ся раз на завсідги залишити.” Ч. 26

4. 7. Сто тисяч рублів українцям: Вістка про телеграму-привіт Українській Центральній Раді в Києві від Української Ради в ЗДА й пожертву повищої суми для тих, що потерпіли в війні. Ч. 27
4. 7. „Історія Московщини”: Нове видання У. В. С. Стр. 120. Ціна 40 ц. Ч. 27
4. 7. „Яку релігію має український народ — Православні — Греко-католики — Римо-кат.”: Стаття за підписом „Провінціал”. Ч. 27
4. 7. „Перша ластівка українських пісень для молодіжи”: Нове видання У. В. С. Стор. 64. Ціна 30 ц. Ч. 27
11. 7. Вісти з України й про Україну в канадійських часописах: Телеграми й кореспонденція про події й життя в Україні. Ч. 28-30
11. 7.* „Примусова військова служба”: Вістка з Оттави подає: „По чотирнайцятьднівній дебаті над законопроектом Бордена про примусову військову службу, законопроект перейшов друге читанє в палаті громад більшоюстю 63 голосів. Голосованє відбулось 6 липня коло 5 год. над ранком.” Ч. 28

11. 7. „Деякі слова і їх значіне”: Обговорено й пояснено такі слова, як „монархія, династія, республіка, автономія, бюрократія, контр-революція” й т. п. Підпис „Мілітарний-військовий”. Ч. 28
11. 7. „Конвенція Українських учителів”: Звіт із конвенції, яка відбулася в Вінніпегу (не подано дати — О. В.); Предсідником конвенції був К. Продан, а секретарем Ів. Рудачек; доповіді виголосили: А. Малинюк, М. Ситник, Ів. Рудачек, О. Жеребко й ін. Ч. 28-30
18. 7. „Знаки в правописі”: Стаття про точку, двочточку, протинку, середник і т. п. Ч. 29
18. 7. „Степені національної свідомости”: Про термінологічні різновиди нашої національної назви залежні від національної свідомости. Ч. 29
18. 7. Кара за незнання англійської мови: Вістка про те, що „оден судія з Вінніпегу радить аби молодих чужинців, які в Канаді вже довший час а не знають англійської мови, карати арештом за їх неучтво. Сказав се тоді, як перед судом явилось кількох молодих муштин чужинців не знаючих англ. мови”; редакція коментує: „Питане лише чи вони в арешті навчилиб ся чогось. Може би ліпше загнати їх на час до якоїсь школи, а не до арешту.” Ч. 29
18. 7. З побуту тих часів: „Андрія Березовського з Вінніпегу вкарав судія на 20 долярів за те, що він вдарив свою жінку кілька разів держакком мітли. Як не заплатить кари, то піде на місяць до арешту”; редакція коментує: „Розумієть ся, що тих 20 долярів не піде його жінці, але піде судови. І кому з незгоди користь. В хаті пекло, жінка з синяками і ще давай з хати 20 дол. — Жид би запитав того чоловіка Березовського: „де сидить твій розум чоловіче?” Ч. 29

-
25. 7. „Українці чи Русини” — стаття „Я”. Ч. 30
25. 7. Філія Інституту П. Могили в Канорі, Саск.: Про організаційні збори в цій справі; до управи філії увійшли: М. Габора, голова; О. Охитва, заступ. голови; Я. Д. Стратійчук, скарбник; Б. М. Савяк, секр.; М. Оргинський, заступ. секр. Ч. 30
25. 7. З воєнних вісток: „Керенський диктатором Росії; Справа автономії України на полагодження; Терещенко і Церетелії за проголошенням автономії; Приділено українців до воєнних штабів”. Ч. 30
25. 7. „Жива напасть”: Полемічна стаття в церковних справах — відповідь на статтю о. Оленчука в „Канадійським Русини” ч. 25. Ч. 30
25. 7. „На страшний суд”: Передрук статті М. Грушевського з журналу „Промінь” з Москви (чис. не подано — О. В.). Ч. 30
25. 7. Ветерани ухвалюють резолюцію, щоб відобразити право голосу всім „чужинцям”: Подано текст резолюції, яку ухвалила організація Army and Navy Assoc. і яку вислано на руки прем’єра Бордена в Оттаві. Ч. 30
25. 7. Про нове видання „The New Era in Canada” (J. M. Dent & Sons Ltd. Toronto): „Є се обемистий том з чотирьох трийцять сторінок, на матеріал якого склались визначні канадійські політики, публіцисти, професори, економісти та кількох представників церкви... На особливу увагу Українців в Канаді заслугує дві статі політика Кліффорда Сіфтона і проф. Вронга з Торонто. Перший пише про іміграцію, а другий про двомовне шкільне питане... Читач знайде в ній також відповідь на питане; „Які ідеали має Канада?” Ч. 30

25. 7. Життя українців в Квебеку: „... ми тут зовсім не відчуваєм руки чужого краю, занятого війською з осередними державами і ніхто тут не виріжняє нас, як ворогів та не переслідує. Нема тут в Квебеку detenшен кемпів, наповнених нашими невинними людьми, як се має місце на заході, не покористують ся тут виїмковими воєнними законами власти нашої провінції супроти нас і ми свобідно заробляємо тут добрі гроші по фабриках, молимоь по своєму Богу, сходимось до своїх читалень в свобідний час, діточки наші виучують ся в школах французької мови і в тих же самих кімнатах шкільних наші українські учителі вчать їх свого рідного письма, своєї історії і своєї дорогої пісні. Такої виrozumілости і толеранції зі сторони Французів, ми пожелаємо всім нашим поселенцям в західній Канаді, і я певний, що жите наше зискало б багато на вартости і для нас самих і для сего краю, який став для нас другою вітчиною”; при цьому похвально оцінено ролю пароха Монрреалу о. д-ра Редкевича, за старанням якого провадиться наука української мови в публічних школах. Ч. 30
25. 7. Про арешт 25 робітників „Австріяків” в Трансконі, Ман.: Робітники виступали проти страйколомів, що заняли їхні місця в праці; після судової розправи 13 з них, які не мали горожанства, засуджено на два місяці арешту й по 50 дол. кари; ті, що мали горожанство будуть суджені окремо; редакція закликає допомогти родинам засуджених. Ч. 30
25. 7. Відзнаки Українського Народного Дому в Вінніпегу: „Ще жадне з тов. не мало таких гарних відзнак. В середині є герб України і довкола на-

- пись. Продаєть ся по 1 дол. за штуку від нечленів, а по 75 ц. від членів У. Н. Д.” Ч. 30
1. 8. „Під суд народа”: Стаття про справи Інститута ім. П. Могили в формі діалогу між В. Свистуном і єпископом Будкою. Ч. 30
  1. 8. „Російська Революція”: Стаття Ол. Саліковського — передрук з „Проміня” (Москва чис. 3-4); в цьому числі подано теж зміст журналу ч. 1-4 за перші місяці 1917 р. Ч. 31
  1. 8. З тодішнього українського життя в Канаді: Дописи з різних осередків п. н.: „Від тов. Укр. нар. дому в Саскатуні; Отворене нар. дому в Ст. Джулієн, Саск.; Франко, Саск.; з життя Українців у Портедж, Ман.; з Гарленд, Ман.; Пікнік в Толстой, Ман.; Савлт Сте Маріє і околиця Бел Вю.” Ч. 31
  8. 8. Видання „Українського Голосу”: Оголошення видань спілки, в якому названо 28 позицій. Ч. 32
  8. 8. „Універзал Центральної Української Ради до всего народу українського”: Опубліковано повний текст універсалу й подано інформації про проголошення його в Києві. (За Русск-им Словом з 26-27 червня). Ч. 32
  8. 8. „Конечна поміч”: Про звіт пані Армстронг перед „Лейбор Темпел” про родини робітників зарештованих в Трансконі; подано докладно прізвища й адреси осіб і їхній економічний стан; редакція закликає наші товариства, щоб зацікавилися цими людьми. Ч. 32
  8. 8. Бурса ім. Івана Франка в Вегревіл, Алта.: Про організацію бурси в Вегревіл; на народнім вічу в цій справі говорили: Кібзей, Іван Гринчишин, П.

- Зварич і єпископ Будка; за комітет підписані: Ів. Семенюк, голова, П. Кульматицький, заст. голови, П. Далаврак, секр.-скарбник; радні: Іван Гнатишин, В. Кирилюк, О. Григорович, І. Кіряк (sic! — О. В.). Ч. 32
15. 8. Арсенич спростовує: Довша стаття Я. В. Арсенича про церковно-релігійні справи в Канаді в зв'язку з його виступом на конвенції українських учителів у Вінніпегу; вона звернена проти фальшивої інтерпретації „Канадійського Русина”. Ч. 28
15. 8. „Українець-фермер... виграв першу премію”: Про П. Майданюка з Ольги, Ман., що виграв на виставах в Шовл і Росбурн, Ман., „першу премію за бараболі, ячмінь, як також за кобилу і за лоша. На місци буде зазначити, що компетенція була дуже велика, однак ніхто не міг устояти ривальству п. Майданюка... се перший наш український фермер, що удостоїв ся так великої чести і доказував усім зібраним, що наші українські фермери не то що потрафлять рівнатись з англійськими фермерами, але їх перевисшити...” Ч. 33
15. 8. „Українські священники та українська справа в Канаді” — стаття (голос в дискусії) В. Брилинського. Ч. 33
22. 8. „Autonomy (sic) of Ukraine and Poland”: Передрук статті з „Фрі Полянд” ч. 22 друкованої в англійській мові в Чикаго, ЗДА. Ч. 34
22. 8.* Звіт із перших загальних зборів шероувців „Української Елеваторної Компанії”: Збори відбулися 13-15. 8. в Саскатуні, Саск.; Т. Д. Ферлея вибрано президентом, а Івана Петрушевича, секретарем-касієром. Ч. 34

29. 8. О. Жеребко відходить із складу редакції „У. Г.”: Вістка про те, що „на днях редакція У. Г. попрацювала одного із своїх найкращих робітників в особі п. О. Жеребка. П. О. Жеребко через тяжку майже півторарічну працю так утомився, що отсе якраз спонукало його виїхати на довший час на фарми у Саскачеван. Віримо, однак, що завзятість п. О. Жеребка лишить ся в ньому і на дальше і буде на дальше щирим співробітником не лише нашої часописи — але рівнож і мешканці Кридор, Саск. знайдуть в ній як найкращого робітника на народній ниві...” Ч. 35
29. 8. „Український націоналізм а греко-католицька церков”: Стаття за підписом „Українець — греко-кат.” Ч. 35
29. 8. „Вже воскресла Україна”: Редакційна стаття з приводу події в Україні й реакція на них польського тижневика в ЗДА „Америка Ехо”. (Чис. ані дати не подано — О. В.). Ч. 35
29. 8. „На тему теперішньої хвилі”: Довша стаття Н. В. Бачинського про акцію деяких пресових органів і організацій, щоб відобрати „чужинцям” в Канаді горожанські права; на думку Бачинського в цій акції ведуть вперед редактори „безсумлінники” з часопису „Сатердей Пост”, що виходить в Вінніпегу. Ч. 35
5. 9. „Перше українське правительство”: Вістка з Києва про склад генерального секретаряту при Українській Центральній Раді. Ч. 36
5. 9. „Михайло Петрович Драгоманов, 1841—1895” — „відчит” Миколи Юрійчука. Ч. 36
5. 9. „Жнива” й „Буря минула до праці” — дві поезії О. Т. Іваха (— перші друковані в „У. Г.”). Ч. 36

5. 9. „Відозва тимчасового російського правительства до українського народу” за підписом міністра — прем’єра Львова (з коментарем редакції). Ч. 36
5. 9. „В старім Києві”; Образки з столиці України в перших днях відродження держави. (За „Русским Голосом”). Ч. 36
12. 9. „Білоруська мова”: Замітки про неї з прикладом передруку статті в білоруській мові з київської „Нової Ради” з 21. 6. 1917 п. н. „Браты, грамадзанае Вольнай Расеі!” Ч. 37
12. 9. За оздоровлення відносин між українською провідною верствою в Канаді: Редакційна стаття п. н. „Більше холодної розваги” закликає наших провідників, редакторів, священство, щоб піднеслися понад дрібниці, які їх ділять і вглиблювалися в суттєві справи: „Сходить до того, що люди, які могли би свої сили віддати користній справі, тільки й інтересують ся тим, як в тій, чи другій часописи хтось комусь порядно досолив, та чекають нетерпеливо, як той йому відсолить. Похоже щось на цирк, на менажерію, на бійку волів. Забуваєть ся, що поза спорами одиниць, хоч би і дуже слухними, є ще народ, є широке жите з тисячами пекучих потреб . . . Ні У. Голос, ні К. Русин, ні всі бурси нараз, ні з ними всі попи не лучать ще в собі всіх потреб жита народного. Поза ними є ще широка область, до якої треба придивляти ся, вглублювати ся в її зміст, відкривати ті дійсні засади, на яких жите народу основує ся . . .” Ч. 37
12. 9. Новий воєнний виборчий закон в Канаді: Відібрано право голосу всім мужчинам, народженим в краях, з якими аліанти воюють з виїмком тих, що прийняли горожанство перед 31-им березня, 1902 р.; подано голоси деяких канадійських часописів в цій справі; Toronto Globe, Saskatoon Star

- висказалися негативно про новий закон, Calgary Herald позитивно. Ч. 37
12. 9. „Народна робота й церква” — стаття „Чуйного”. Ч. 37
12. 9. „Чому багато чужинців по судах”: Про погляд манітобської поліції, що „найбільше всяких злочинів поповнюють власне неанглійські імігранти, або т. з. чужинці. На них припадає 3 судові справи, тимчасом, як на Англійців одна”; адвокат Шинбейн заявив, що поліція остріше ставиться до „Галичанина” як до „Англійця”, арештують першого за дурниці; дальше сказав, що є тенденція перебільшувати злочинство між „чужинцями”. Ч. 37
19. 9. „Коли не так то як?” — міркування на тему церковно-громадських справ. Ч. 38
19. 9. Національний рух українців на рідних землях: Розглядаючи новіші події, редакція в статті п. н. „Українці важний чинник” завважує, що „тутешні англійські часописи вперто обминають згадку про якийбудь національний рух в Росії під сю хвилю. Причиною сього може бути вчасти се, що они поза Петроград і Москву, себто поза урядову Росію не знали доси нікого більше, а дальше і се, що Англійці належачи до пануючого народу, не розуміють і не хочуть розуміти, що се таке національний гнет, національна неволя з одного боку, а старання позбути ся того гнету з другого боку”. Ч. 38
19. 9. З вісток з України: „Присяга на вірність українській раді; Українізація українських інституцій; Шевченко замість Олександра II. (мова про пам’ятники — О. В.); Відкриття нових наукових інституцій на Україні”. Ч. 38

19. 9. Інститут ім. П. Могили в Саскатуні: Вістка про те, що до Інституту зголосилися понад „80 учеників і учениць”; управа примушена шукати за додатковим приміщенням, щоб вдоволити всіх аплікантів; заклик до тих, що задовжились за минулий рік, щоб вирівнали свої залежності бо „Інститут П. Могили в Саскатуні це одинока на цілий Саскачеван українська інституція яка стараєсь давати нашій молодіжи не лише просвіту і виховане, але також виробити в ній український світогляд чистий від всякої сектанської ненависти. Треба вірити, що народ зрозуміє високу і чисту ціль Інституту і буде дальше нести йому поміч так моральну як і матеріальну...” Ч. 38
19. 9. „Канадійські Карпати”: Про поїздку О. Мегаса на захід аж до Принц Руперт в Бр. Колумбії; про можливості заробітків там, переважно в трачках і майнах „де платять 4 до 5 дол. денно”; про великі можливості там в риболовстві й заохота для наших людей поцікавитися цим: „Українців здіблеш тут скрізь. Роблять при залізничій дорозі, по трачках й майнах. В Принс Руперт мешкає кількнайцять українських родин. Живе тут наш піонір д. Юрко Сиротюк, повний ідей і плянів торговельних на більшу скалю. Сей наш піонір интересуєсь глибоко народними справами. Нарікає, що до сеї пори ні одна з наших поважнійших інституцій не занялась справою погибших українських добровольців при канадійським війську, коли Японці одного лише міста Пр. Руперт справили іноді панахиду по погибших японських вояках в канадійським війську, занялись побудованем памятника для них, заінтересували живо англійську суспільність. А вжеж українських добровольців в канадійським війську буде тепер близько дві тисячі, сли не більше, а лісти убитих і ранених що дня

- цитують імена Українців, що жертвували жите для британської імперії”. Ч. 38
19. 9. Семінар в Реджайні закритий: „Департамент Просвіти в Реджайні офіційально інформує інтересованих про звинене учительського семінара для українських студентів і просить їх вступати до публичних шкіл”. Ч. 38
19. 9. Вдоволяюча робота наших учителів: „Правительство Саскачевану розглядає тепер глибоше цілу справу шкільну. Їздить по школах сам міністер просвіти. Премієр Мартін відвідав недавно кільканайцять шкіл по українських кольоніях коло Ростерн. Міністер вповні вдоволений з роботи наших українських учителів і учительок, а найбільше радий з поступу в англійській мові серед української шкільної молодіжи, з якою міністер весело розмовляв по англійськи”. Ч. 38
19. 9. До спустошень війни: Лист Зофії Ковтун з Паушівки, пов. Чортків з 28. 6. 1917 до сина Петра Ковтуна в Давфіні з інформаціями про стан села й родини. Ч. 38
26. 9. Нові видання У. В. С.: „Короткий огляд укр. письменства” О. Макарушки. Ціна 30 ц. „Ілюстроване укр. письменство в житєписях” д-ра М. Пачовського. Ціна 35 ц. Ч. 39
26. 9. „Садовський і Петлюра”: Знимка обох ще з студентських часів в 1906 р.; подано м. ін.: „Тепер оба є членами генерального секретаріату України. Садовський (з ліва) є міністром справедливости, а Петлюра, міністром війни.” Ч. 39
26. 9. „Новий виборчий акт предметом широкої дискусії”: Про новий закон, що відбирає право голосу „чужинцям” й що його на днях має одоб-

риту сенат, „а з підписом генерал-губернатора... прийде всякій дискусії кінець”; в статті подано „стратегічні” мотиви консерватів (при владі) при уведенні цього закону; при цьому згадано „Калгари Альбертан”: (Чис. не подано — О. В.) „Українці Альберти, які заступають найбільше число чужинців в сій пров. заховувались зовсім примірно. Вони не виявили жадної симпатії до Австрії, бо вони не люблять сеї держави. Вони записались сотками до війська і жертвували на патріотичні цілі більше чим всякі інші народи Альберти. Позбавляти їх права голосовання на рахунок їх нельояльності, є просто злочином...” Редакція „У. Г.” коментує: „Ся поневірка нашого горожанства викличе тільки оправданий осуд сего поступку правительства і збудить в наших масах на пів вже приспану згадку своєї, тепер вже свободної України, з її чудовим підсоном, безмежними ланами, та своїми геніяльними Грушевськими та Винниченками”. Ч. 39

26. 9. „Сенат над виборчим законом”: Про дебату над другим читанням закону, що відбере право голосу „чужинцям”; м. ін. „Сенатор Рош заявив, що се було дуже нерозумно відбирати голоси Галичанам, які завсігди були вороги Австрії, і які втікали до Канади перед австрійським переслідованем. Він висказав свій жаль, що правительство прямує до сотвореня в Канаді мілітарної касті, яку ставить ся понад звичайного горожанина Канади. Сенатор Ватсон твердив, що правительство відбираючи голоси чужинцям, захитує в них добру віру до держави.” Ч. 39
26. 9. Монреальський часопис „Стар” про українське відродження: Огляд статті (числа не подано — О. В.), в якій багато баламутних даних про українсько-російські справи. Ч. 39

26. 9. Вісти з України: „Новий Універзал Української Центральної Ради” (повний текст — передруковано з „Кіевської Мисли”). Промова М. Грушевського; Промова В. К. Винниченка; Жиди і українське питане.” Ч. 39
26. 9. Наші учителі в Саскачевані: „Добр. Ф. Т. Гаврилюк учитель зі Сокаль школи бере тепер курс першої кляси в нормальній школі в Саскатун і думає стати дійсним педагогом, вертаючи по іспиті назад до Сокаль школи. Пані Гаврилюк учить дальше в Снятин школі. Добр. Жеребко осів постійно на Кридор і зачав вчити в тамошній школі.” Ч. 39
26. 9. Жнива й добробут в Саскачевані: „Жнива в Саскачевані вже покінчені і зачинають молотьбу. Намолот на загал середній, від 10 до 25 бушлів пшениці з акра. Українські фермері стають маючими, купують автомобілі, беруть нові газолінові молотільні, купують більше землі, шлють молодіж до вищих шкіл. Словом, ідуть скоро вперед. — Робітникам при жнивах і молоченю платять 3—4 дол. денно і харч.” Ч. 39
26. 9. Політика й конскрипція: „Конскрипція вже менше кого інтересує. Судячи однак з нового домініяльного закона про голосоване, уся поступова і свідома англійська публіка червоніє перед нами зі встиду, що ряд поступив з новим населенем в так скандальний і далеко небритійський спосіб. Жадна цивілізована держава на світі не показала себе зглядом своїх горожан так дволичною як теперішнє канадійське домініяльне правительство, яке витворило в Канаді середновічний деспотизм, який нехтує публичну опінію і принципи конституції”. (З вісток „Зі західної Канади”). Ч. 39

26. 9. На шляху до організації української православної церкви в Канаді: Стаття Мих. Стечишина п. н. „Під Суд Народу” висвітлює розходження між зарядом Інституту ім. П. Могилы й єпископом Будкою й докладно розглядає Інкорпорації Єпископа. Ч. 39—40
26. 9. Справи Бурси ім. Івана Франка в Вегревіл: Допис І. Рурика, секр. бурси. Ч. 39
3. 10. Справа українського регіменту: Стаття „Теориста” з Едмонтону, в якій подано минулі спроби зорганізувати українські регіменти (Говди, Шандра, Кремара) без успіху; він інформує, що в ЗДА роблять пляни організувати „Славянські Відділи”, які мали б бути вислані до Росії через Сибір і ставить питання, „чому-б нам не зорганізувати Український Регімент і при помочи Американців та Англіїців вислати його через Сибір на Україну?” Ч. 40
3. 10. Вісті з України: „Всеукраїнський фельдшерсько-акушерський з’їзд; Порада українській церкві (лист єпископа Никола-Красноярського); Вихід Богданівців на фронт; Українізація церкви (округ Переяславщини).” Ч. 40
3. 10. Громадське життя в Вест Форт Вілліам, Онт.: Допис В. Брилинського про стан зорганізованого життя там з підкресленням позитивів й негативів. Ч. 40
3. 10.* Про відкриття Українського Народного Дому в Ст. Джуліян, Саск.: Допис С. Михайлюка. Ч. 40
3. 10. „Держіть горожанські папери при собі”: Пригадка нашим людям, щоб завжди „мали при собі горожанські папери”, бо цього вимагає державний закон; сини натуралізованих горожан

- повинні „мати при собі посвідку... що він є сином того а того натуралізованого горожанина з зазначенем місця і дати видання горожанських паперів його батька”. Ч. 40
3. 10. Всі мусять рееструватись: Пригадка в цій справі й заклик рееструватись, а до тих, що цього ще не зробили: „Мілітарні власти не будуть карати таких, коли вони самі зголосять ся і подадуть причини через що вони дотепер не реєстрували ся.” Ч. 40
3. 10. „Історія Московщини”: Нове видання У. В. С. Стор. 120. Ціна 40 ц. Ч. 40
3. 10. Поширити знання читанням: „Дорогоцінні річи з золота, срібла, дорогого каміня складає ся в сильно збудованих скарбницях а дорогоцінні думки складають ся в книжках. Кілько то великих мислителїв мав світ, кілько великих умів працювало над всякими важними питаннями; кілько то щирих людей посвячували ціле своє жите для великих справ, а навіть давали своє жите в обороні того, що уважали правдою — і все те, всі ті великі думки, всі великі люди з своєю щирою працею живють нині в тих скарбницях, які називаємо книжками.” (З статті „Бібліографія”). Ч. 40
10. 10. „В Росії хаос на Україні лад”: „Такий є менше більше загальний погляд на загально російські відносини в теперішну хвилю одного члена американської комісії Крейна”; в депеші з Стокгольму куди приїхав „Черлз Р. Крейн” з Петрограду він сказав: „Я ніколи не був в місті, що виглядало би на більше богате, чим Київ, заявив він, підчеркуючи, що жите в столиці України є дальше абсолютно здорове і нормальне і що те саме

- можна сказати про цілу Україну, яка є одним з немногих ясних місць в сумній Росії”. Ч. 41
10. 10.* Семінар для українських студентів в Реджайні скасовано: Коментар вінніпезької Tribune з цього приводу. (Числа не подано — О. В.). Ч. 41
10. 10. „Український народ Саскачевану”: Відповідь Мих. Стечишина „Канадійському Русинові”, головно в справах Інституту ім. П. Могили. Ч. 41
17. 10. „Організуймо поміч нашим рідним в старім краю”: Редакційна стаття закликає канадійських українців, організувати допомогову акцію українцям в Батьківщині; згадано в ній, що „українські соціал-демократи просять канадійських соціалістів прислати їм українські друкарські машини для їх часопису „Робітнича газета”. Винниченко, який є президентом Українського Секретаріату, є заразом редактором сеї часописи. Свідомі Українці не повинні відмовляти ся від такої помочи, бо українські соціал-демократи на Україні також борють ся в перших рядах за свободу і добро українського народу... на таку саму поміч коли не більшу від нас заслуговують і прочі партії і організації українські на Україні, та що велику потребу друкованого слова відчуває в першій мірі українська школа і українська просвітна, політично-національна агітація, яка спочиває на плечах українського правительства”; заклик редакції, щоб зорганізувати в цій цілі провінціальні комітети, а з них створити один загально-канадійський. Ч. 42
17. 10. „Ще про Бурсу Могили в Саскатуні”: Редакційна стаття висвітлює розбіжності, що заіснували між Бурсою й проводом греко-католицької церкви. Ч. 42

17. 10. „До Буковинських Українців” — допис „Православного Українця”, що висвітлює переважно церковний стан серед православних українців в Канаді; він радить домагатись від „пан-отців, щоби вони зірвали раз на завсїгди з ‚русскостію’, з кацапством і признали себе Українцями. І не тільки щоби словом признали, але щоби ділом показали — працюючи широ для громадського і загального добра українського народу. Вони повинні навчити наш народ того, чого не навчили його попи румунізатори, але чого вчили українські пан-отці на Буковині і в Галичині...”
Ч. 42
17. 10. „Дещо з історії православної церкви” — стаття „Правос. Українця”.
Ч. 42
24. 10. „Четверта зима війни а Україна”: Передовиця про ситуацію в Україні з вірою в осягнення цілковитої свободи: „Ми певні, що коли засяде мирова конференція народів, між ними знайдуться і наші представники, вислані туди непереможною волею українського народу і українського війська.”
Ч. 43
24. 10. „Сплачуйте довги тепер, а не по війні”: Порада, щоб ті, що мають довги, сплачували їх тепер, коли гроші втратили на вартості: „Хто позичив або завинив гроші давно, коли гроші були дорогі, а віддасть тепер, коли тані, то сам на тім зискує.”
Ч. 43
24. 10. Справи „Української Фармерської Елеваторної Спілки”: М. Ортинський, Верегін, Саск., в статті п. н. „Самі собі” інформує про ново-зоровану елеваторну спілку й закликає до закупна шерів і піддержки її, а рівночасно відповідає на критичну статтю в цій справі в „К. Русині”. Ч. 43

31. 10. Грошевий дар Україні американських українців: Вістка: „На засіданю Малої Ради 2 вересня в Києві, голова зборів Михайло Грушевський повідомив зібраних, що на його ім'я переведено із Нью Йорку через „Меканік Метло Банк” 100,000 карбованців. Гроші сі зібрані були американськими Українцями, виселенцями з Галичини, Буковини та прифронтових місцевостей Росії”. Ч. 44
31. 10. Полеміка з „К. Русином” про характер греко-католицької церкви в Канаді, інкорпорації єпископа й Бурси ім. П. Могили. Ч. 44
31. 10. Справи українських учителів в Алберті: М. Лучкович в статті „Альбертійський Наполеон” розглядає стан українського учительства в цілій, провінції й труднощі з одним з них. („Пан К...” — прізвища повного не подано). Ч. 44
7. 11. „Про позичку побіди”: Про державну позичку в сумі \$150,000,000 розписану правительством Канади для воєнних потреб; заклик редакції „У. Г.”, щоб піти назустріч державі в цій акції: „Українські емігранти зробили добрий вибір, вибираючи ся за море в Канаду, бо знайшли в ній оправдані своїми надіями відносини і в короткім часі отряслись з галицької нужди чи то на безконечних прерах західної Канади, чи то в промислових центрах схід. Канади. Всякі упередження, які ми маємо до домініяльного правительства, хоч би через сей виборчий акт, ми повинні покинути на тепер, бо наслідки акту є обмежені до часу воєнного, а з увільнення військового українські фермері і робітники по більшій части вдоволені. Хто знає чи сі наші робочі руки і наша випробована льяольність не були головною причиною, що нас лишають в спокою при наших занятях.” Ч. 45

7. 11. Заклик до піддержки Інституту П. Могили в Саскатуні: „Українці Саскачевану повинні з повним довірям дивити ся на громадку молодих наших ентузіястів, які так безінтересовно і з таким завзятем і запалом віддались справі висшої науки синів і доньок саскачеванських, українських фермерів і робітників. Заохочені успішним розвитком бурси П. Могили молоді наші робітники думають покласти в Саскатуні величавий будинок, в яким найменше дві сотки нашої молодіжки обох полів могло б знайти приміщене...” Ч. 45
7. 11. „Нагорода нашої льюальности”: Вістка про те, що „альбертійський баталіон будови залізниць відзначив ся на полю борби серед ворожого огню і за се удостоїв ся особливого признання і медалів... сей баталіон складаєть ся головно з Українців, яких родинам і краянам відібрано право голосу правительством Бордена і які самі булиб діткнені сим актом, колиб не були зголосили ся до активної військової служби.” Ч. 45
7. 11.* Звіт зі з'їзду українських учителів в Альберті 13. X. в Народнім Домі в Едмонтоні: „Сей зїзд — то перша проба зеднання українських учительських сил в Альберті для успішнійшої і більше активної праці між українським населенем в справі виховання молодого покоління на фармах, яка під сю пору починає ставати для нас не менше важною як справа „Рідної Школи” в Галичині”; на з'їзді засновано „Організацію укр. учителів в Альберті” головою якої вибрано М. Лучковича; ухвалено резолюцію, яка м. ін. говорить, щоб „... не робити різниці між дітьми греко-католиків і православних і щоби одні і другі мали рівні права, бо лише в сей спосіб виховає ся в молодім поколіню почуте єдности і знищить ся той

- роздор, який є між Українцями обох віроісповідань.” (подав О. Григорович, секретар.) Ч. 45
7. 11. „З життя студентів”: Жмут новинок з студентського життя в Едмонтоні. (подав С. Б. Микитюк). Ч. 45
14. 11. Афідавіт в англійській й українській мовах В. Свистуна й Мих. Стечишина в справі зустрічі першого з єпископом Будкою 16. 6. 1917 в Канорі, Саск. і розмови з ним в справі Інститута ім. П. Могили. Ч. 46
14. 11. „Єпископські корпорації” — стаття Мих. Стечишина. Ч. 46-47
14. 11. Допомога Україні канадійськими українцями: Про заснування в Торонті 25. 10. 1917 „Фонду Помочи Україні”; в звіті подано цілі й завдання товариства, м. ін.: „Гроші мають бути вислані після потреби на Україну на руки заповомогового комітету встановленого з рамени Укр. Центральної Ради, або як фонд убогих до старого краю; гроші з сего фонду не сміють бути ужиті або вислані для якоїсь одної партії, а мають бути ужиті для підмоги загально народних справ”; до заряду увійшли; Тео. Харків, голова, Василь Бойко, касієр, Дм. Николак, секр. і ін.
21. 11.* „Україна стала окремою державою”: Вістка з Лондону про те, що „Українські установчі збори в Київі проголосили независимість України”. Ч. 47
21. 11. „Студентські Вісти з Саскатун” — (подав П. Самець, секр.) Ч. 47
21. 11. Знимка учасників першої конвенції українських учителів в Алберті. Ч. 47

-
28. 11. Міські вибори в Вінніпегу: Вістка, про те, що Тео. Стефанік кандидує на алдермена в вінніпезьких виборах. Ч. 48
28. 11. Продовження полеміки з „К. Русиним” про Інститут П. Могили. Ч. 48
28. 11. З дяківського побуту: Критика вимог, які парафії ставлять дякам (на основі оголошення в „К. Русині” ч. 45): „Парафія в Торонто, Онт. пошукує дяка іспитованого з теноровим голосом, умілого вести хор, учити дітей і бути секретарем досить великого товариства. Платня \$50.00 місячно і добрі доходи. Має також робити порядки в церкві, а в зимі доглядати печи під церквою...” (подав „С. М. Ісп. Дяк”) Ч. 48
28. 11. Дм. Николяк закликає до жертв і піддержки Фонду Помочи Україні”: В статті „Початок до великого діла” Дм. Николяк зясовує теперішню дійсність українського народу на рідних землях і потребу негайної помочі: „Українці з Торонто дали почин до сего, а за приміром сего одного товариства повинні піти всі інші товариства в Канаді...” Ч. 48
5. 12. З воєнних вісток: „Українська Република в федерації з Росією; Бритійці відперли сильні німецькі атаки; Російська депутація в справі завішення зброї.” Ч. 49
5. 12. Проголошення календара „У. Г.” на рік 1918 п. н. „Київ”; ціна .50 ц. Ч. 49
5. 12. „Хто се українці” — стаття М. Грушевського. Ч. 49
5. 12. „Справа букварів в народних школах”: І. Я. Рурік порушує важливу справу букварів: „Бо що

важнійше від питання як ми маємо учити наших дітей української мови? Ми потрафимо багато говорити, що наші діти не дуже мають охоту вчити ся рідної мови, однак не заглядаємо, який сухий матеріял їм даємо”; на думку Рурика, учителі повинні взятися до реалізації цієї пекучої потреби, бо „ніхто не знає, яких нам букварів треба, лише ми самі, котрі маємо ті букварі уживати і ніхто нам їх не зробить, як ми самі учителі...” Ч. 49

12. 12. Українці вибрані до муніципальної управи в Етелберт, Ман.: Вістка про те, що були вибрані через „аклямацію ріфом (війтом) Н. А. Григорчук і Йосиф Пачковський в другій дивізії”. Ч. 50
12. 12. „Українці в Канаді дуже занепокоєні” подіями в Україні, а зокрема експанзією большевизму: „Наші брати на Україні не думають корити ся зовсім приказам большевицьких інтернаціоналістів, не тому, щоб вони не хотіли заводити нових справедливійших порядків на Україні, але тому, що власне большевики не думають боронити прав українського народу, яко такого і не журять ся зовсім про се, щоби галицькі та буковинські Українці могли прилучити ся до України...” Ч. 50
19. 12. „Грушевський чи Шептицький”: Передовиця — протиставлення демократизму першого аристократизмові другого. Ч. 51
19. 12. „Якого добробуту хочуть Українці свому народови” — стаття М. Грушевського. Ч. 51
19. 12. Роля жіночих організацій в збереженні українства в Канаді: В статті п. н. „Дещо нашим жінщинам” автор застановляється над завданнями українських жіночих товариств, підкреслюючи

що „їх робота має власне доповняти роботу мужських, або мішаних товариств...”; уважає, що справа виховання молодшого покоління в українському дусі є найважливішим завданням: „Треба би виробляти здорові погляди і почуте народних обов'язків в матерій, в старших дівчат і в малої дівчорі... кожда членкиня такого жіночого товариства повинна сама з своїми дітьми бути на кождім кроці найпершим живим приміром жіночої свідомости і патріотизму...” Ч. 51

19. 12. З життя Інституту в Канорі, Саск.: „Інститут П. Могили став для студентів новим домом переміни думок і ширшого світогляду, новим та рідним місцем житя і праці... На виклади укр. літератури, історії, правописи співу і музики всі учащають і слухають загалом. Що до музики, то знаменито викладає товариш М. Лазечко... Всі задоволені житем і наукою... засновано студентський кружок „Каменярі”, дійсні каменярі свого народу. До заряду вибрано: Іван Данильчук, голова С. М. Дорошук, секретар, Пана Катруся Охитва, касієр...” (подав Дорошук).
Ч. 51

19. 12. Заклик до піддержки виховавчих інституцій: С. М. Дорошук в статті „До народу” підкреслює вагу освіти, й що в „просвіті сила й будучність”: „Подумаймо о своїм великім числі 300,000 в Канаді. Таж се сила! Слив кождий, скажім жертвував лише доляра для добра свого народа, то булоб \$300,000, а за ті гроші ми нині мали би не лише кілька бурс, але навіть свій власний народний університет. А що маємо? Чи маємо чим повелічати ся після свого великого числа? Ні! Тому ні, що лише одиниці працюють, лише оди-

- ниці дають свої лепти на просвітні цілі — а загал дримає байдужно.” Ч. 51
26. 12. З воєнних вісток: „Аліянти признали Україну; Українці вислали большевикам ультімат; Українські гроші вже в обігу.” Ч. 52
26. 12. Про „конскрипцію праці чужинців”: Про заяву Майора Генерала С. К. Мюборна, міністра війни, який сказав, що він „буде домагати ся конскрипції на воєнні цілі всіх гроший понад \$1.10 зароблених в оден день через робітників чужинецького походження”; вінніпезька Free Press, коментуючи цю справу, радить підходити обережніше до цього „чужинецького проблему”. Ч. 52
26. 12. Заклик д-ра Ол. Сушка до передплати й піддержки його журналу-місячника „Україна”. Ч. 52

Рік 1918

„Дня 18 і 19 липня с. р. відбули ся в Саскатуні, в салі Народного Дому, довірочні збори в церковній справі, вислід яких має безперечно історичне значіне для всіх Українців в Канаді. Ми не помиляємось, коли висловимо своє переконане що сі збори будуть на стільки многоважні і міродайні для наших народно-церковних відносин в Канаді, наскільки важними були в 1596 два церковні собори в Бересті для тодішних народно-церковних відносин на Україні і Білій Русі...”

Із „Звіту з Нарад”
„У. Г.” Ч. 32, 1918

„Гарматна війна скінчила ся, одначе заведене справедливости, переміна границь і освободжене поневолених народів доперва зачинаєть ся...”

Наші родимці в Европі через столітя добивались освободження і тепер, спільно з иншими поневоленими народами, звертають ся до делегатів о поміч в їх змаганях на Мировій Конференції. І тому кождий член аліянтських держав повинен бути добре поінформований про цілі і належні права наших родимців в Европі. Тому ми мусимо помочи своїм родимцям в Европі в сій справі. За помочию преси і иншими способами мусимо предложити справу наших родимців в Европі перед нашими співгорожанами і правительством. Мусимо вислати також делегата на Мирову Конференцію, аби інформувати урядових делегатів аліянтських держав про справу України і щоби помогти українським урядовим делегатам уложити справу освободження України і після справедливих принципів...”

З комунікату „Українсько-Канадійського Горожанського Комітету” Вінніпер, Ман.
„У. Г.” Ч. 49, 1918.

2. 1.* До історії Інституту ім. П. Могили в Саскатуні: Вістка про „Другий Великий Народний Зїзд” в Саскатуні в днях 27-29. 12. 1917; Зїзд був „правдивою народною манїфестацією, якої ще не бачили канадійські Українці... Інститут має бути таким, як доси був, то є **Народним Інститутом** для вихованя Української молодїжи в українськїм національнїм дусї на славних борцїв за волю і долю України на канадійській землї, де повіває британський прапор, що не знає середновїчних кастових ограничень... зворушаюча хвиля наступила тодї, коли сивоволосї фармерї почали виступати на пїдвисшене і жертвувати по 1000 дол. на будову дому Інституту... на зїзді зложено до 14 тисяч долярїв на будову дому Інститута в Саскатуні...” Ч. 1
2. 1. „В Саскачеванї Повїяло холодним вїтром на Українцїв”: Уряд почав вїдноситися ворожо до українцїв пїсля виборїв, що „саме і завдячує їм свою побїду у лїтних провїнціональних виборах”; мїж їншим, скасовано учительський семїнар в Реджайнї; заборонено уживати старокраєвих українських пїдручникїв для навчання мови в школах; усунено двох шкїльних органїзаторїв — Куня й Андруховича. Ч. 1
2. 1. „Якї є цїли Росїйських Большевикїв” — стаття про ідеологїю большевикїв. Ч. 1
2. 1. „Три доби української історїї” (кнџа, козацька і вїдродженнџа): Ілюстрований огляд історїї України. Ч. 1
16. 1. Повний звіт „Другого Народного Зїзду в Саскатуні” в днях 27-29. 12. 1917 зі знимкою учасникїв. Ч. 3

23. 1. З воєнних вісток: „Україна годить ся на мир; Великі страйки в Австрії; Франція позичає гроші Україні; Мирові переговори в Берестю Лит. не приносять успіхів — Німеччина грозить зірванем переговорів”. Ч. 4
23. 1. Большевизм у практиці: В передовиці п. н. „Союзники Большевиків” редакція „У. Г.” гостро критикує вінніпезький соціалістичний „Робочий Народ”, який став „по стороні московських большевиків, зводить борбу з тими канадійськими і стейтськими Українцями, які відважилиб ся сказати неприхильне слово проти большевиків... Роб. Народ виступає і проти українського правительства”; в дальшому цитати з часопису „Р. Н.” про його інтерпретацію большевизму, як також цитати за київською „Новою Радою” й за „Робітничою газетою” про большевизм в практиці, а не тільки в теорії. Ч. 4
23. 1. Отворення Укр. Народного Дому в Саскатуні: „День 1 січня остане на довго в памяти саскатунських Українців. В день сей вони святкували урочисте отворене Н. Дому в сім же місті...”; між промовцями були: Андерсон, голова, Мих. Стечишин і Т. Д. Ферлей. (Подав С. В. Савчук — секретар У. Н. Д.) Ч. 4
23. 1. „Що нам дальше робити”: Довша стаття про церковні труднощі в Толстой, Ман., за підписами: Олекси Яремія, Николи Кудрика, Івана Мандзюка, Стефана Ткача, Петра Галушка, Петра Калушка й В. Колодзінського. Ч. 4
30. 1. З воєнних вісток: „Україна проголосила цілковиту независимість; Большевики і Українці в бор-

- бі; Австрійці подають ся взад на італійським фронті”.
- Ч. 5
30. 1. „Сорок Тисяч Миль під водою” — Нове видання У. В. С. Стор. 245. Ціна \$1.00. Ч. 5
30. 1. „Значіне деяких слів”: Стаття з поясненнями деяких слів; крім чужомовних пояснено такі слова, як „самовизначене”, „доклад”, „зараз”, „борошно”, „обміркувати”, „сходка” й т. д. Ч. 5
30. 1.* Про Річні Загальні Збори Українського Народного Дому в Вінніпегу (26. 1. 1918) — деякі критичні завваги редакції „У. Г.” щодо діяльності товариства. Ч. 5
30. 1. Про „гумористичні” видання: Критика редакції „гумористичних” часописів, які появилися останніми часами в Канаді й ЗДА, як „Іскра”, „Оса”, „Сміх”, „Кадило”, „Вуйко” й інші; вони фактично тільки по назві гумористичні, а не по змісті. Ч. 5
30. 1. „Открите письмо до русских...” Лист свящ. П. Божика з нотаткою; „тому що „Руській Народъ” не помьстивъ бы сего письма, я послугуюсь отсимвъ выданемъ.” Ч. 5
30. 1. Стипендії в сумі \$100.00: Річні збори Тов. Боян у Вінніпегу 13. 1.; звітували: С. Ковбель, голова, В. Батицький, секретар, П. Войценко, касієр, Вівчар, бібліотекар і інші; до заряду на наступний рік увійшли майже ті самі урядники через аклямацію, а на заяву „п. Пасічняка, що він добровільно на дальше, за винагородою своєї посвяти і любови до поширення рідної пісні, музики і шту-

ки, згоджує ся обняти дірігентуру, всіх присутних серця наповнили ся великою вдячністю і з усміхом радості прийнято його заяву сердечними оплесками”; м. ін. справами „на внесок п. Задуровича ухвалено 100 дол. стипендії для бідного студента, члена товариства”. Ч. 5

6. 2. До справи вдержання молодого покоління при українстві: Передовиця журиться долею українських дітей, які виростають без української школи й які „можуть з часом не признаватись до своєї народности, а приймуть все чуже, між котрими живуть, та до якого дуже скоро привикають”; підкреслено важливість українських шкіл. Ч. 6
6. 2. З воєнних вісток: „Большевики пхають ся на Україну; Фінляндія придушує революцію большевиків.” Ч. 6
6. 2. „На Ховзкій Дорозі”: Полемічна стаття проти вінніпезького „Робочого Народу” й його пробольшевицької лінії. Ч. 6
6. 2.* „Посол Ферлей боронить українців і атакує виборчий закон”: „На парламентарнім засіданю 25 січня укр. посол Ферлей брав в оборону наш нарід кажучи, що між Українці (sic!) нема шпіонів і їх не повинно ся клясувати як ворожих чужинців (еліен енеміс) ... Сліб які шпіони між чужинцями були, то цілком певно не між Українцями, в імени котрих він промовляє. Що до воєнного виборчого закону Ферлей остро скритикував сей закон, яким несправедливо відобрано Укр. право голосу... Говорячи про можливий законопроект примусових робіт, яким мало би ся силувати чужинців до робіт за 1.10 денно... се був би найнесправедливійший закон проти

Українців, які зовсім на щось подібне не дали найменшої причини... На звіт Др.Торнтонна міністра просвіти, в котрім він представляє, що стан шкіл поліпшив ся, Ферлей сказав, що причина не в тім, що знесено двомовну систему, але в лїпшій заряджуваню справами шкільництва..."

Ч. 6

6. 2. В справі „Народної Бурси ім. Т. Шевченка” в Вегревіл, Алта.: Відозва до албертійських українців жертвувати на потреби бурси, яка є філією Могілянської Бурси в Саскатуні; за комітет підписані: Василь Курієць, голова, П. Зварич, секретар, Василь Чумер, касієр. Ч. 6
6. 2. Домагання ветеранів: Вістка про те, що на конвенції ветеранів з Алберти ухвалено ряд резолюцій скерованих проти „ворожих” чужинців, між ін.: „... всіх таких ворогів повинно взятись до роботи, а тих, котрих нема як взяти до робіт, повинно ся інтернувати. А знова сі, котрим відобрано право голосованя малиби репортувати ся що місяця... Рівнож малоби ся наложити на них окремий податок від їх доходів, і щоб не позволяти їм набувати більше землі під ніяким услівем”. Ч. 6
6. 2.* Протест українців: „Дня 24 і 25 січня відбули ся масові збори Українців на Вегревіл, а Мондер і в Москві школі в ціли запротестованя проти резолюцій ухвалених ветеранами на їх конвенції в Едмонтоні... Бесїдники остро скритикували повисші резолюції і збори одноголосно ухвалили протест проти такого замаху на свободу. Вибрано А. С. Шандра делегатом, П. Зварича касієром, а Т. Перепелицю секретарем і назначено ширший комітет до збираня жертв на кошти деле-

- гатів. На зборах в тих 3-ох місцевостях зібрано поверх 500 дол.” Ч. 6
6. 2. Заклик записувати майно на „просвітні цілі свого народу”, а зокрема на Український Інститут ім. П. Могили в Саскатуні (за підписом Мих. Стечишина). Ч. 6
6. 2.* “The Ukraine — Richest Province of Old Russian Empire Aspires to Freedom — Distant Dream becomes Reality”. Під цим наголовком появилася стаття в вінніпезькій Free Press з 21. I. 1918; редакція „У. Г.” передруковує її з прихильними коментарями по-англійськи й в українському перекладі. Ч. 6
13. 2. З воєнних вісток: „Україна заключила мир з Центр. Державами” — вістка про те з поданням тексту мирового договору в Бересті. Ч. 7
13. 2. До справ шкільництва в Саскачевані: Заклик редакції, щоб українські шкільні округи були відповідно зарепрезентовані на конвенції тростісів в Саскатуні 20-21. 2., на якій „будуть обговорювати справу науки іншої мови побіч англійської і певно будуть старати ся відобрати право вчити неанглійської мови від 3 до 4 год. по полудні...” Ч. 7
13. 2. „Т-во музичне ім. Лисенка” в Торонті: Про концерт в пам'ять Т. Шевченка з участю „банди” під управою П. Н. Зьомбри; вступне слово виголосив М. Гужда, а відчит дав В. Буртник; кінцеве слово мав М. Запаринюк. Ч. 7
20. 1. Робітничі справи: Вістки в вінніпезьких Free Press і Telegram, мовляв, „чужинецькі” робітники відмовляються працювати в лісах; видвигнено при цьому потребу конскрипції робітників. Ч. 8

20. 2. До питання двомовности: На основі заяви француза Р. Деніса в вінніпезькій Free Press редакція підкреслює конечність дальшої акції в справі українсько-англійської двомовности. Ч. 8
20. 2. Розлам між народовцями й соціялістами: Довша стаття про делегацію з Алберти й Саскачевану (А. Шандро, П. Зварич і Г. Сліпченко) до Оттави, в наслідок протестаційних віч, проти якої виступали соціялісти з кол „Робочого Народу”; відгомін цього в вінніпезькій Free Press з 18. 2. 1918. Ч. 8
20. 2. Резолюції делегації до Оттави (гл. вище). Ч. 8
20. 2. „Голос народного учителя в дискусії над церковною справою” — стаття з підписом „Народний учитель”. Ч. 8
27. 2.* З конвенції шкільних тростісів в Саскачевані 21. 2. 1918: Між резолюціями, які були ухвалені на цій конвенції заслуговують на увагу такі: „Щоби жадна мова крім англійської не могла бути уживана до навчання в жадній школі сеї провінції. Щоби жадної мови, з винятком англійської не вчити підчас шкільних годин, в школах, котрі підлягають зарядженням шкільного акту.” Ч. 9
27. 2. „Відповідь на допись шан. парафіян з Толстой, поміщену в У. Голосі п. н.: Що нам дальше робити.” (Підписали Вас. Свистун і Мих. Стечишин). Ч. 8-9
6. 3.* Пожежа 4. 3. 1918 в вінніпезькому „Гренд Опера Гавз” при вул. Мейн і Джарвис, де часто проходили українські п’еси. Ч. 10
6. 3. Викриття справжнього характеру соціялістичного „Робочого Народу”: В статті п. н. „Якого Се Роду Соціялізм” стверджено, що „Робочий Народ”

стоїть нині в гурті газет ворожих, які бажають Українцям загибелі і працює на шкоду українського народу. Не ми, але він сам власною рукою вичеркнув себе зі спису тутешних українських часописей і вписав ся до табору ворожого. „Роб. Народ „не є нині українським, але проти-українським”.

Ч. 10

6. 3. „Делегація в Отаві”: Звідомлення з поїздки першої української делегації до Оттави в складі А. С. Шандра, П. Зварича, Г. Сліпченка й Ів. Петрушевича; делегація відбула довшу нараду з кабінетом прем'єра Бордена й в висліді дістала запевнення, „що Українці, котрі ще є в полоні як Австрійці, о скілько не тяжать на них які інші провини, будуть випущеними. По Дуплікати горожанських паперів радив премієр звертатись всегда просто до міністерства справедливости. Справа зміни закона т. зв. натуралізаційного буде ще предметом окремих студій правительства” й т. ін.
- Ч. 10
13. 3. „Українська преса по революції”: Список всіх періодиків, що появляються в Україні. Ч. 11
13. 3.* Звіт з конвенції шкільних тростісів 21-22. 2. 1918 в Саскатуні, Саск. (подав Б. М. Савяк) Ч. 11-12
13. 3.* Перше віче в церковній справі: Відбулося воно 15. 2. в Вайті, Ман. з участю делегатів таких церков: „Серця Христового на Толстой, Св. Дмитрія на Вайті, Св. Духа в Стюартбурн, Св. Івана на Калієнто. Також були делегати репрезентуючі церкву т. з. Сопівникову і з Роси, де задумують будувати церков”: Після відчитання листів від єпископа Будки й довших нарад ухвалено резолюцію, якою проголошено припинення взаємини

- з ерархією Греко-католицької Церкви „до часу загального церковно-народного зїзду.” Ч. 11
20. 3. Плян української позичкової спілки: „Урядова часопись „Кенада Газет” з Отави доносить, що адвокати Гіп і Арсенич підчас слїдуючої сесії федерального парламента внесуть аплікацію о акт заїнкорпорованя „Української Позичкової Спілки” (Юкреїніен Трост Ко.). Головний осїдок сеї Спілки має бути Вінніпег, яка буде провадити загально позичковий інтерес. Спілка заснована з капіталом 250,000 долярів, а шеровці переважно вінніпегські Українці.” Ч. 12
20. 3. „Погляд в минуле”: Передовиця з приводу 8-их роковин „У. Г.”; огляд того, що зроблено й що можна б зробити, якби були кращі матеріяльні умовини; стаття кінчається вірою в майбутність та в те, що прийде час, коли завдання, які є перед видавництвом будуть виконані, зокрема в видавничій ділянці. Ч. 12
20. 3. „Роботи Богато — Робітників Мало”: В редакційній статті обговорено ряд важливих справ, які вимагають ширшого зацікавлення, вглиблення й акції: „Церковна наша справа, се одна з тих справ, яка вимагає багато напруженої праці, багато пильної уваги, щоби вдоволяючо, а то й з загальною користною її полагодити... Іншою справою, до якої треба би прикласти чимало рук, се справа Рідної Школи. Треба би виробити певний статут і звязати всі існуючі Рідні Школи в одну організацію, яка мала би звести до одної спільної системи всю роботу в Рідних Школах, та дбати про їх основанє там, де їх нема, а потрібно... Треба би також поклопотати ся більше справою читалень і бодай розглянути як сі чи-

тальні розвивають ся, чого їм бракує, чого вони не знають, не мають і не вміють і постарати ся рівнож о щось чи когось, щоби давав їм якийсь провід... Не менше пригадати треба бодай кількома словами, щоби не відтягати приготовань до Шевченківських свят..."; згадано тут курси із українознавства та взагалі курси вищої освіти для молоді; стаття закінчується твердженням, що „богато ще дечого стоїть перед очима і все домагаєсь одного: робітників, роботи. Та поки ті робітники будуть, повинниб закотити рукави ті одиниці, які всеж можуть дати загалови щось користного, коли завізьмуть ся, а се вже бодай вчасти задоволить нинішні недостатки і піддержить тих доростаючих робітників, яким власне, треба когось, що увів би їх на дорогу тої праці, для якої в них є повно запалу. Памятаймо, що весь поступ на світі веде ся найперше коштом одиниць.”

Ч. 12

20. 3. „Платня фармерським робітникам”: „Брак фармерських робітників в зах. Канаді оказуєть ся з сего, що фармері обіцюють робітникам по 60 долярів місячно і харч від 1 цвітня до 1 падолиста...”
- Ч. 12
20. 3. Звіт з „девятих річних” зборів шеровців Народної Торговлі в Алберті (подав П. Зварич). Ч. 12
27. 3. Поняття релігії в Драгоманова, Павлика й Франка: Стаття — відповідь Сушкові п. н. „Перед ким ся оборона”.
- Ч. 13
27. 3.* Справа будови „Центрального Народного Дому й Кооперативної Спілки”: Про з'їзд у Вакав, Саск. 2. 3. 1918; А. Максимчук реферуючи справу Центрального Народного Дому сказав м. ін., що Ц. Н. Д. „мав би злучити всі льокальні чи-

- гальні, прим. з околиць: Кадворт, Бонне Мадонне, Сокаль, Ст. Джулієн і другі поблизькі околиці, де мешкає около 6000 фермерів.” В дальшому подав цілі, завдання й користі централізації.
Ч. 13
3. 4. Дальші наступи на „чужинців” в Канаді: Про делегацію ветеранських організацій в Оттаві, їхнє побачення з прем’єром Борденом і його кабінетом і про їхні домагання, в більшості скеровані проти „чужинців”.
Ч. 14
3. 4. „Що я бачив на Україні”: Передрук статті п. н. „Чи є Україна” з американського тижневика Colier’s з 16. 3. 1918 Артура Ругля в українському перекладі.
Ч. 14-17
3. 4. З українського життя в Давфині: Жмут новинок з громадського життя. (Подав Д. П. Демчук)
Ч. 14
3. 4. „Вражіння з подорожі по Брітіш Колюмбії” (подав Ол. Почтар).
Ч. 14
3. 4. „Доля України”: Лист А. Когута з Англії до редакції „У. Г.”, в якому він пише про події в Україні в звязку з відродженням держави.
Ч. 14
3. 4. З театрального життя в Едмонтоні: Заходами Тов. „Самообразоване” відіграно „Невольника” й „Ой не ходи Грицю”; згадано прізвища аматорів, між ними „найліпше з усіх вивязали ся п-а Н. Мельник в роли Марусі і п. І. Соколов в роли Гриця... ролю Потопа і Дмитра грали досить гарно О. Мокрій і І. Кіряк. Послідний таки добре веселив публику...”
Ч. 14
10. 4. До початків внутрішньо-політичної диференціяції українців в Канаді: Дописи про зріст больше-

- визму в Монтреалі, Мус Джав, Саск., Слейтер, Ман. Ч. 15
10. 4. „Зносини Венеції з Україною 1650 року”: Стаття про новоопубліковані матеріяли-мемуари Альберта Віміні в книжці Пірлінга: „Историческія статі и замітки”, в Петербурзі (дати не подано — О. В.). Ч. 15
10. 4. „Українська центральна рада й генеральний секретаріат”: Історія їх розвитку і їх складу по партіям (передрук з „L. Ukraine”, Lausanne). Ч. 15
17. 4.* Куплено дім для Інституту ім. П. Могили в Саскатуні: Вістка про те, що 5. 4. 1918 куплено „Емпрес готель в Саскатоні на Українську Могилянську Академію... Будинок набуто за 32 тисячі долярів, з чого шість тисяч заплачено при купні... будинок положений в знаменитім місці, іменно на Нютоні... на розі улиць: Вікторія аве., і Мейн стр...” Ч. 16
17. 4. „Грішники” — роман О. Я. Кониського. Нове видання У. В. С. стор. 290. Ціна 80 ц. Ч. 16
24. 4. „Ди Гистори оф ди Козакс”: Стаття А. Романчич в місячнику давфинської колегії за м. березень 1918; „подаючи історію і розвій козацтва, ... заінтересувала анг. учителів і студентів” (з допису „Но. Н.” про життя в Давфині). Ч. 17
24. 4. „Таємнича Ніч” — (Посвята Памяті Шевченка) — стаття О. Іваха. Ч. 17
24. 4. За збереження української культури в Канаді: Стаття про українські великодні звичаї, що їх треба зберігати: „А що святочні звичаї є витвором і частию народної культури, отже шануючи наші звичаї, ми шануємо і плекаємо нашу народну культуру”. Ч. 17

1. 5. Звідомлення з дебати в Парляменті в Оттаві про потребу конскрипції „чужинецьких” робітників.
Ч. 18
1. 5.* „Віддаймо чужинцям справедливість”: Переклад статті з *Canadian Courier* з 13. 4. 1918 авторства Чарлса Смокса; в статті прихильно згадано українців і їх культуру, наприклад: „. . . Тих українців, яких називаємо тут Русинами (Рутінієнс), уживаємо в Канаді до праня і взагалі до щоденної роботи; ми називаємо їх брудними і злодійковатими. Але коли ви читаєте „Пісні України” в перекладі Ф. Р. Лайвсей, видані перед роком, ви про них зовсім інакше подумаете. Ви побачите давний нарід, поневолений і кривджений; познакомите ся з палким віршом, якого не зможе захитати жадна сила . . .”
Ч. 18
8. 5. З воєнних вісток: „Нове правительство на Україні; Німецький генерал арештував членів українського правительства; Стріляють селян, які не хотять дати поживи; Селяни скинули правительство і вибрали гетьмана”.
Ч. 19
8. 5. Успіхи українських студентів-агрономів в Канаді: Три українці — К. Продан, Ф. Боднар і Г. Є. Драган здали кінцеві іспити другого року студій в Манітобській Рільничій Колегії; К. Продан одержав нагороду — золоту медалью губернатора Манітоби.
Ч. 19
8. 5. „Альбертійцям під увагу”: Стаття М. Лучковича, в якій він порушує кілька важних і актуальних справ — справа бурси в Едмонтоні; програма праці в загально - народному аспекті для українських учителів; з’їзд учителів в Алберті.
Ч. 19
15. 5. Український Інститут ім. Мих. Грушевського: Перша згадка про „Тов. ім. Мих. Грушевського”

- й плян оснування Інститута ім. Мих. Грушевського. Ч. 20
15. 5. „Сенатор понижує чуж. жєнщини”: Про дискримінаційне становище Сенатора Бредбура з округи Селкірк, Ман. супроти „чужинецьких” жінок, який в дискусії в Сенаті над законопроектєм допустити жінок до повноправного голосування, висловився прєти того, щоб „Канадіянок . . . ставляти на рівні з імігрантками - жєнщинами з полудневої Європи, які прибули тут зі стану кріпацтва, які не розуміли канадійських інституцій, а яких власні їх мущини уважали за домашних звірят . . .”; подібної думки були сенатори Тейлєр і Шарп. Ч. 20
15. 5* Шевченківський концерт в Едмонтоні: Заходом едмонтонських товариств відбувся концерт 31. 3. 1918; крім концертєвої програми, С. Б. Микитюк виголєсив доповідь про Шевченка. Ч.20
15. 5. Про околицю Геффорд, Саск.: В дописі подано: „В околиці Геффорд є майже около чєтири тисячі українських поселєнців. Земля досить добра до врожаю і декєтрі фармері є досить заможні, мають по пять і шість фармів. Автомобілів не бракує майже жадному фармерови. Українці замешкали всю околицю вже около двайцять років. З початку кожний старав ся виплатити довги і добробити ся трохи маєтку і тоді ніхто не думав про ніякі організації. Аж около шість років зачали будувати церкву і здавало ся, що організація піде в сій околиці. Але показалося инакше. Замість єднати ся, почали сварити ся. Мабуть кожний хотів бути якимсь урядником, але що до єдної церкви було не потрібно тільки урядників, то зачали будувати церкву, що пять миль . . .”; в дальшому пишеться про читальню ім. Т. Шевченка, та про труднощі з деякими одиницями. Ч. 20

22. 5.* Про смерть Івана Нечуя Левицького: „Вісти з Києва доносять, що там помер 2 цвітня великий український письменник Іван Нечуй - Левицький, проживши 80 літ життя. В день смерти писателя професор Грушевський на засіданню Центральної Ради виголосив жалібну промову вказуючи на великі діла покійного на полі літератури і освідомлення народу . . .” Ч. 21
22. 5. „Нашим піонірам студентам”: В надісланій статті автор висловлює радість і похвалу, що щораз більше число українських студентів у канадійських університетах; висловлює побажання, щоб ще дальше піти в цьому напрямі й мати українських студентів „на кождім факультеті по всіх школах на університетах в Канаді . . .”; висловлює розчарування, що українські дівчата не побирають вищої освіти: „Треба з жалем зазначити, що наших дівчат нема, котрі брали би які небудь курси в університеті. Вони вдоволяють ся і то дуже їх мало, учительськими курсами та школами торговельними. Чому воно має так бути? Чи наші дівчата не здібні до науки? . . .” Ч. 21
22. 5. З університетського життя: Подано список студентів, що поздавали річні іспити в Манітобському університеті, між ними чотири градуанти: П. Козяр і Е. Мігайчук (В. А.); Василь Балешта й Осип Дик (L. L. V.). Ч. 21
29. 5. Українські студенти в Саскачеванському університеті: Список студентів і абсольтентів, між ними згадано В. Свистуна й подано його життєпис з нагоди одержання В. А. Honors. Ч. 22
5. 6. „Будучність України в Російській Федерації”: „Недавно Масарик прибув до Америки; в Чикаго уладжено для него дуже велике торжественне приняте. Англійська часопись „Телеграф” помістила

статтю Масарика, в якій він висловлює свої думки про Україну”. Ч. 23

5. 6. Про промову методистського місіонера Артура Росса на тему: „Не-англійці між нами”: А. Росс вважає, що „не-англійців” треба вчити канадійських ідеалів і вірувань: „Сі люди пересадили свій страх християнства в Канаді. Вони ще далше придержують ся своїх власних релігійних вірувань і ідеалів. І тільки є одна особа, яка може йти між них як посередник і адвокат; сею особою є Англо-Саксонець”. Ч. 23
5. 6. Про примусову реєстрацію: Передовиця з'ясує всі урядові розпорядження в зв'язку з реєстрацією, яка „є примусова, обов'язуюча кожного мушину і жінчину — хто тільки скінчив 16 рік життя. Зареєструвати ся мусить кожда особа, без згляду, чи є британським горожанином, чи ні...” Ч. 23
5. 6. За натуралізацію „чужинців” і за примусову працю для них: „На зборах товариства „Імперіал Ордер Сонс оф ди Емпайр”, які відбулись в Віндсор готели (в Монреалі — О. В.). На зборах твердили, що ворожих чужинців повинно ся зробити британськими горожанами після старого права та що або через конскрипцію, або иншим способом їх повинно ся взяти до роботи для добра краю”. Ч. 23
5. 6. „Манолій Мігайчук”: Біографічна стаття з приводу закінчення Манітобського університету з титулом В. А.; між іншими даними подано, що „між англійськими учениками виробив собі популярність приятельським життям і кожного року відзначав ся в гімнастичних вправах, бо був першорядним атлетом, а в році 1915 дістав найбільшу надгороду за перебіги...” Ч. 23

5. 6. „Читайте і судіть!": Стаття С. В. Савчука на церковно-громадські теми, в якій порушено такі справи: „I. Інститут і його вороги; II. Інститут а священики; III. Робота о. Камінецького; IV. Церковний статут; V. Зайди". Ч. 23
12. 6. Успіх української делегації в Оттаві в військових справах: Делегація в складі Т. Стефаніка й Я. В. Арсенича ввєднала від уряду рішення, яке було формально проголошене: „Ті люди, що походять з ворожих держав, а мають горожанські папери, не поїдуть воювати за море, до Франції. Се є розпоряджене правительства в Оттаві, силою котрого натуралізовані чужинці, які походять з Австрії, хотая мають канадійські горожанські папери, не поїдуть за море, а будуть трансферовані до гарнізонів, які сповняють службу в границях Канади. Ті покликані до війська, котрі є роджені в Канаді, а їх родичі походять з ворожих країв, поїдуть за море, до Франції, де зістануть приділені до сповнюваня служби в лісових і будівничих баталіонах." Ч. 24
12. 6. З дяківського побуту: Подано статистичні дані про життя пересічного „славянського" дяка в Америці. Ч. 24
19. 6. „Канадійський Український Горожанський Комітет": Стаття-відозва, щоб всі українці дня 22-го червня рееструвалися так, як закон вимагає, при тім остерігає, що за не виконання цього можуть бути карані. Ч. 25
19. 6. „Українські переводчики при реєстрації в Вінніпегу": „Канадійсько - Український Горожанський Комітет дає 15 переводчиків при реєстрації... Переводчики сї сповняти будуть роботу

- безплатно. Комітет постарався о українських перекладачів тому, щоби недопустити до непорозуміння, а навіть й до перекручувань других „приятелів”, які рад би з нашого Українця зробити Поляка, Москаля, чи там „Русского”...” Ч. 25
19. 6. „Вільна читальня в Укр. Нар. Домі”: „... тов. Укр. Нар. Дім при співучасті т-ва „Боян”... постановили отворити 3 рази тижнево... **Вільну Читальню**... В сій читальни будуть усі укр. часописи, а також деякі англійські... вступ цілком вільний!” Ч. 25
19. 6. В обороні жінок „чужинок”: Н. В. Бачинський в статті п. н. „На тему теперішньої хвилі” гостро осуджує сенатора Бредбура за його виступ в сенаті, коли він зневажливо висловився про жінок-„чужинок”. Ч. 25
19. 6. „Тайни Цісарської Родини в Відні”: Нове видання У. В. С. Ціна .50 ц. Ч. 25
10. 7. Справа двомовности й приватних шкіл: В передовиці п. н. „Перешкоди для канадійської єдности”, подано хід полеміки, яка заіснувала між трьома онтарійськими органами: „Орендж Сентінал”; „Торонто Стар”; і „Кетолік Реджістер”. Ч. 28
17. 7. Арешт єпископа Будки: Вістка про арештування єпископа в Геффорд, Саск.
17. 7. З театрального життя: „Короткий театральний перегляд в Вінніпегу — сезон 1917-1918” (подав М. Шевців-Ясенівський). Ч. 29
31. 7. „Консерв. часопись проти науки не-англійської мови”: Переклад статті з часопису The Regina

Daily Post (числа не подано — О. В.), яка виступила проти навчання інших, як англійська мов в публічних школах в Саскачевані. Ч. 31

31. 7. „Образоване нового канадійця”: Коментарі вінніпезької Tribune про книжку під повищим наголовком інспектора шкіл в Саскачевані: „Проф. Ендерсон не вірить, щоб була якась „королівська дорога” для чужинця, якою би він міг іти, щоб засимілювати ся з канадійською національністю. Здаючи собі з того справу, що „тяжко учити стару собаку нових штучок”, признає, що дуже малий поступ можна зробити в асиміляції імігрантів в першім поколіню. Однак уся надія його лежить саме в дітях тих імігрантів. Він вірить, що відповідна система в публічних школах розв’яже се питанє і хвалить Манітобу і Саскачеван за те, що обібрали до сего відповідну дорогу. Професор Ендерсон говорить, що двомовна система, се обман і лапка. Говорячи на підставі власної обсервації і досвіду, він цілком рішучо заявляє, що дитину імігранта можна найлучше научити англійської мови при безпосередній помочи таки англійської мови і вчислює численні случаи з власного життя, що мають се удовіднити.” Ч. 31
31. 7. * Засновано Українську Греко-Православну Церкву в Канаді: Перша вістка в цій справі на основі звідомлення в Saskatoon Star Phoenix з дня 20. 7. 1918. (Через страйк листоношів у Вінніпегу було неможливо дати безпосередні інформації в цій справі). Ч. 31
31. 7. Про церковно-громадське життя в Джулієн, Монтана: Допис про околицю, куди переселились бувші мешканці Стюартборн, Ман. Ч. 31

7. 8.* До церковної диференціації в Канаді: Звіт з нарад перших довірочних зборів в церковній справі: „Дня 18 і 19 липня с. р. відбули ся в Саскатуні, в салі Народного Дому, довірочні збори в церковній справі, вислід яких має безперечно історичне значіне для всіх Українців в Канаді. Ми не помиляємось, коли висловимо своє переконане, що сі збори будуть на стільки многоважні і міродайні для наших народно-церковних відносин в Канаді наскільки важними були в 1596 два церковні собори в Бересті для тодішних народно-церковних відносин на Україні і Білій Русі. Як тоді вислідом соборів був величезний церковний рух в обороні української православної церкви з демократичним устроєм, так і тепер вислідом сих довірочних зборів буде великий рух в напрямі поправи наших церковних відносин, а головно в напрямі заложення сильного фундаменту під українську греко-православну церкву з демократичним устроєм...”; на нарадах було 150 делегатів, які вислухавши промов В. Свистуна, Мих. Стечишина, Я. В. Арсенича, Т. Швидкого, В. Гавриша та інших, і продискутували основно недоліки Греко-католицької Церкви, а зокрема діяльність єпископа Будки; на внесок В. Гавриша й Т. Гошка схвалено наступні резолюції:

„Заложити Українську Греко-Православну Церкву в Канаді на слідуючих засадах:

а) Ся церков є в сполуці з другими східними православними церквами і приймає ті самі догми та той самий обряд.

б) Священики мають бути жонаті.

в) Маєтки громади мають бути власністю громад церковних і церковні громади мають ними заряджувати.

г) Всі єпископи мають бути вибрані загальним собором священства, делегатів від церковних громад, і брацтв.

г) Церковні громади мають право приймати і віддаляти священників.

д) Для того, щоби виконати цілі і постанови сего зїзду сей зїзд рішає завязати Українське Греко Православне Брацтво в Канаді, котре має:

1) Заінкорпорувати ново засновану церкву в Канаді,

2) Заложити Український Греко-Православний Духовний Семинар,

3) Організувати українські греко-православні, церковні громади,

4) Дістати відповідних священників для тих громад,

5) Зробити приготоване і скликати Собор прихильників і членів сеї церкви для викінчення сеї організації.

Резолюція 11.

Рішено, що Український Греко-Православний Духовний Семинар має завязати ся в місті Саскатуні.”

Ч. 32

7. 8. „Не занедбуймо образования дітей”; Передовиця закликає родичів передовсім матерей, щоб допильнували справи вищої освіти своїх дітей; „... розумна матір повинна зайняти ся вихованем дитини. Батьки-робітники, змучені тяжкою працею, не мають часу до того, щоби зайняти ся будучиною своєї дитини, але матір... повинна покерувати долею свого молодого покоління так, щоби воно задержало її в своїй вдячній памяті... Памятаймо на слова нашого славного писателя і поета Івана Франка, що писав до родичів:

Ворог батько, ворог мати,
Що не вчили сина,
І піде він в світ блукати,
Як та сиротина.
Як між павами ворона
Поваги не має,
Так невчений в товаристві
Голову схиляє.”

Ч. 32

7. 8. „Едмонтонські „Новини” перейшли в нові руки”: Вістка про те, що „Часопись „Новини” закупили урядники від „Укр. Греко-Кат. Народ. Дому” в Едмонтоні, wraz з машинерією, черенками і п. Кремаром.” Ч. 32
14. 8. „Відозва до Українського народу в Канаді в справі Українського Греко-Православного Духовного Семінара”. Ч. 33
21. 8. „Надія для України”: Про статтю під повищим наголовком в часописі *Pittsburgh Chronicle Telegraph* з 30-го липня, 1918. Ч. 34
21. 8. „Австрія а Україна”: Про австро-угорського амбасадора для України, графа Форгача в часописі *New Europe* (числа не подано — О. В.). Ч. 34
21. 8. Спростування Українського Народного Дому в Вінніпегу: З уваги на посилену акцію большевиків в західній Канаді проти національно думачих українців, а зокрема проти членів і праці Українського Народного Дому в Вінніпегу, його заряд спростовує неправдиві вістки, мовляв, членство Народного Дому переходить, чи піддержує большевиків, їх Робітничий Дім і т. п. Ч. 34

4. 9. З воєнних вісток: „Стейти признають нейтральність України; Атенат на Леніна; Бунти Нім. війська на Україні; Погром Німців на західнім фронті.” Ч. 36
4. 9. „Укр. Нар. Домови треба театральної салі”: Про те, що будинок У. Н. Д. в Вінніпезі не вистачає на всі потреби в зв'язку з активностями товариства; передовсім конечно театральної залі, де могли б виступати драматичні гуртки й т. п. Ч. 36
4. 9. „Петро В. Козяр”: Біографічна стаття „Д. Д.” з нагоди одержання ступня В.А. в Манітобському університеті. Ч. 36
4. 9.* „Епископ Будка висказує лояльність для Канади”: Звіт про його виступ в Рамі, Саск., де він заявив повну лояльність українців до Канади, їхню активну участь в воєнних зусиллях Канади поперх (2,000 добровольців в армії) й ствердив, м. ін. що: „Ми канадійські Русини будемо вірно стояти за справами нашого краю, позаяк Канада є для наших дітей їх родимим краєм... Ми маємо повну симпатію для наших братів в Галичині і на Україні, однак ми належимо під британський прапор, зі всім, що ми є і зі всім, що маємо, без пустих теорій — без сепаратизму, тільки з чистим і повним горожанством до Канади і держави.” Ч. 36
4. 9. * „Віче в Ст. Джуліен, Саск.”: „Велике віче в церковно-народній справі відбуло ся 11-го с. м. в Народнім Домі на Ст. Джуліен. Присутних і делегатів було поперх 800, які репрезентували широкий простір з околиць Вакав, Кадворт, Альвени, Фіш Крік, Ростерн і Сокаль. Віче отворив предсідатель, п. Д. Михайлюк, витаючи подаль-

- ших гостей і звертаючи увагу на ціль і вагу рішень зборів”. Промовляли: Ф. Т. Гаврилюк, Мих. Стечишин, п. Темницький, п. Швидкий; „... перечитано начерк статутів Укр. Греко-Прав. Брацтва і збори прийняли його одноголосно. Рішено також, щоби при кожній церкві, котра була репрезентована, заснувати філію Брацтва.” (Подав А. Сироїжка, секр.) Ч. 36
11. 9. „Камінна Душа”: Повість Гната Хоткевича. Стор. 300. Ціна \$1.25. Нове видання У. В. С. Ч. 37
11. 9. „Чи жінкам потрібна просвіта”: Стаття звертає увагу на поняття таки самих жінок, матерей, коли йде про справу їхньої вищої освіти, мовляв, що жінкам освіти не потрібно: „Дівчина гарна, здорова, вродлива та трудяща, замуж вийде скоро, пощо їй школи . . .”; автор статті гостро критикує такі погляди й зазиває жінок до зрозуміння ваги й потреби вищої освіти: „Колиж просвіта мов чиста вода обмиває душу нашу з темноти, коли нас покріплює та додає сили в борбі з житем, коли мов сонце ясне просвічує наші дні, нашу буденщину — то чомуж жінка не має зачерпнути сеї цілющої води, чому вона не має огріти ся сим животворним сонцем, щоби стати висою умом, гарнійшою на душі, ліпшою в щоденнім житю — стати правдивою жінкою.” Ч. 37
18. 9. З воєнних вісток: „Мирова пропозиція Австро-Угорщини; Гетьман Скоропадський і Нім. Кайзер Вільгельм висказують собі „щирі” признання; Аліанти дальше бють Німців на західнім фронті.” Ч. 38
18. 9. До церковної дійсности: В редакційній статті п. н. „Де шукати причини?” подається огляд тодішнього стану греко-католицької церкви в Канаді. Ч. 38

18. 9. „Англійська преса, а повоєнна іміграція”: Переклад статті з вінніпезької Free Press з 9. 9. 1918, в якій висловлено погляд й побажання майбутньої канадійської повоєнної іміграційної політики відносно нових поселенців з середньої й східної Європи, в тому й українців; при цьому згадано тут національний рух українців в Канаді, мовляв, вони в цьому так далеко пішли, що тут говориться про „канадійську Україну”; підкреслено вимогу „ніяких спеціальних привілеїв” для поселенців в майбутньому й урядової вимоги, щоб ті, які приїжджають усвідомили собі те, що вони мають стати „Канадійцями.” Ч. 38
18. 9. Церковно-громадські справи: Обширні дописи: С. В. Савчука, Ю. Стечишина, В. Свистуна. Ч. 38
18. 9. З господарсько-економічних буднів: „Жнива в нашій околиці сего року дуже лихі, з причини великого приморозку, що мав місце в липню. По тій причині пшеницю і ячмінь викошено на сіно, тай і воно погнило від дощів... Богато фермерів випродало за безцін безроги і кури задля браку поживи... Пшениця платить ся \$2.24 за бушель; овес 92 ц.; ячмінь \$1.50; бараболі нові платять ся \$2.50 за б.” (подав Н. В. Гавінчук, Чіпман, Алта.) Ч. 38
25. 9. З воєнних вісток: „Український відклик до світа; Аліянти відкидають мирову пропозицію; Австрія годить ся на автономію Славян.” Ч. 39
25. 9. До справ двомовности в публічних школах: Про статтю в саскатунській Saskatoon Star з 30. 8. 1918 п. н. „Лише англійський язык в початкових школах”, в якій говориться про те, що в наступній сесії саскачеванської легіслатури справа науки в початкових школах буде рішатись і вірять, що

- „премер Мартін... є сильно за тим щоби прийняти порученє „Товариства Шкільних Тростів”, що до справи, що англійська мова має бути одинокою мовою і способом научаня...” Ч. 39
2. 10. З воєнних вісток: „Аліянти горою на усіх фронтах; Болгарія вже не воює; „Безсторонна справедливість всім народам” каже Вільсон.” Ч. 40
2. 10.* „Конференція Української Греко-Православної Церкви в Саскатуні”: Вістка про те, що „15 жовтня відбудеть ся важна конференція в справі Української Греко-Православної Церкви. На конференції буде присутний православний єпископ Александер.” Ч. 40
2. 10. „Розважний голос про чужинців”: Про статтю в Vancouver Daily Sun (числа не подано — О. В.), яка подає „безсторонну і розважну згадку про чужинців з ворожих країв, в західній Канаді”; подаючи статистичні дані що до числа „чужинців” в західній Канаді пропорційно менше: „Тому нема причини, якаби спричиняла так великий пострах. Що більше, належить памятати, що багато з тих ворожих чужинців було гнетеною у Австрії расою і тому є прихильно настроєні зглядом аліантів... Присутність так многих національностей в степових провінціях викликає язикове питання, котре може спричинити дещо замішаня для одної або двох генерацій, однак ворожі чужинці здаєть ся не заслугоють на те, щоб не спати по ночах та журити ся ними.” Ч. 40
2. 10. „Іспанська інфлюенція наближає ся до Вінніпегу”: Вістка, „що епідемія інфлюенції наближає ся до міста”. Ч. 40
2. 10. Жмут новинок з Монтреалу: „Свято вільної-невільної України...” відбулося заходами монтре-

альських українців; „заходом читальні ім. Т. Шевченка відіграно в Монреалі штуку „Перехитрили”. Штука випала дуже гарно...”; в справі Рідної Школи: „скликала читальня ім. Т. Шевченка в дільниці міста Монреалу” Пойнт Ст. Шарлес” збори своїх членів і свідоміших Українців... Постановлено вибрати Комітет Рідної Школи, який має зайнятись оснований товариства Рідної Школи...”; про чотири українські школи в дільницях „Пойнт Ст. Шарлес” і „Фронтенаку”, які „від кількох літ утримує Католицький Шкільний Борд міста”, до яких учащає около 120 українських дітей. Ч. 40

6. 11. „Український Голос” — Ukrainian Voice: Започатковано двомовне видання часопису; передовиця інформує про нове урядове розпорядження в цій справі: „Повинуючись найвисшому міністеріяльному розпорядженю з дня 30 вересня, 1918 р. ми були спонукані перестати видаване нашого видавництва на якийсь час. Се саме зробили всі українські видавництва в Канаді. Підчас сеї перерви уформовано спільний комітет, репрезентуючи Український Голос, Канад. Фармер, Канадійський Русин і Ранок, який взяв справу потреби видаваня сих публікацій в свої руки, так що наслідком його старань, правительство через державного секретара дозволило на видаване сих чотирох часописий під услівем, що вони будуть видавати по українськи і англійськи, яких зміст має бути побіч себе. З сеї причини ми зачали публікацію часописі в теперішній формі і будемо продовжати се доти, доки не звільнять нас від сього...” Ч. 41-45
6. 11. Українці в канадійській армії: „Число наших молодців, які борять ся за морем по стороні альянтів, після інформацій, які маємо від наших чи-

тачів з фронту, є понад двацять тисяч. Се є знамените поставлене ся в пропорції до малого числа українських поселенців в Канаді... вони боряться по стороні аліянтів, аби повалити автократію і освободити поневолені народи, а рівночасно допомогти прискіпшеню воскресеня дорогої України...” Ч. 41-45

6. 11. Інформативна служба „У. Г.” для співгромадян не-українців:

“The publication in its present form we hope will serve as medium for information to our English speaking co-citizens. This we hope will give them a starting point to study the psychology and requirements of our people which is so necessary for the development of this country of ours and which study has been so dreadfully neglected on their part. Such study will eliminate the prejudice, racial feeling and antagonism and friction amongst the peoples in Canada and will bring about utmost confidence, understanding and cooperation so necessary for the development and solution of different problems of this country.

Understanding, confidence and cooperation is building up, while use of force indiscriminate, and violent acts and measures cause friction and chaos and retard the progress.” Ч. 41—45

6. 11. З воєнних вісток: „Австрія і Туреччина вже не в Війні; Чотиролітня війна на укінченю; Східна Галичина в руках Українців; Укр. війська забрали Львів і Перемишль.” Ч. 41-45

6. 11.* „Вінніпегські Українці протестують проти габсбурської насмішки”: Лист-протест з 20. X. до президента ЗДА Вілсона: „Українці Канади як найрішучійше протестують проти насмішливої габсбурської федерації і проти інкорпорації українсько-руської землі в скрайно штучну, політичну будову під правлінням zdeгенерованої і кримінальної австрійської династії, і після ваших ар-

- тикулів ми домагаємося повних прав для Українців, щоби бути свободним і незалежним народом на нашій цілій етнографічній землі, в повній гармонії і кооперації з другими свободними народами зреорганізованої східної Європи..."
Ч. 41-45
6. 11. „Кампанія Бондів Побіди”: Заклик редакції, щоби українці, як і досі, купували державні Бонди Побіди й тим допомогли Канаді в її воєнних зусиллях.
Ч. 41-45
13. 11. З воєнних вісток: „Кінець світової війни!; Борба перестала на всіх фронтах; Тепер зачнуться мирові переговори.”
Ч. 46
13. 11. „Довгі муки України”: Передрук статті п. н. “The Ukraine’s long suffering” авторки Mary C. P. Lynch в The Catholic World (числа не подано — О. В.) в двох мовах.
Ч. 46
13. 11. „Апель України”: Передрук апелю до аліантів „Української Народної Ради” в Парижу за підписами Савченка, президента Ради й Якимчука, генерального секретара, датований в Парижі, 5. 10. 1918.
Ч. 46
13. 11. „Аліантська перемога”: „Війна виграна! Чотиролітня найтяжша а також і найкровавіша борба, яку коли світ бачив, закінчилась перемогою аліантів... Понесені жертви на узискану перемогу і свободу світа є величезні. Однак порівнати їх з досягнутими здобутками, демократичний світ мусить признати, що здобутки варта жертв коли тільки їх застосуєся після декларацій президента Вілсона і аліантів.”
Ч. 46
13. 11. „Життя Канадійських Українців в Англії”: Репортаж А. Когута про українських воєнків в актив-

- ній військовій службі в Англії й в Шотляндії; „Будучи помічником книговодчика в К-ю М.е-С. і переводчиком в одній з більших кемпів кан. експедиції, а мав нагоду час від часу подорожувати і тимсамим познакомлювати ся з укр. військом, яке прибуло сюди в останніх 3 роках. Числа кан. укр. добровольців подати докладно не можу, однак я певний, що до 1918 року нас вже можна було числити на десятки тисяч. І тут власне я хочу написати дещо більше про Українців, горожан або не-горожан Канади, які добровільно вступили в канадійські ряди щоби тим допомогти Великій Британії і її союзникам, а рівночасно і Україні...”; далше описує зустріч в Лондоні з українцями між ними: П. Чубовим, Л. В. Ростографом й О. Качмаровим. Ч. 46
13. 11. „Рузвелт про Україну”; Про промову в Нью Йорку „Теодора Рузвелта, екс-президента стейтів”, який, між ін. сказав: „Фінляндія, балтійські провінції, Литва і Україна мусять бути рішучо незалежними так від Німеччини як і від Росії”. Ч. 46
13. 11. „Розпоряджене супроти чужинецьких мов змодифіковане”: „Недавний Ордер - ін - кавнсил”, забороняючий уживати чужинецьких мов на яких будь зборах або зібранях, тепер змодифіковано в сей спосіб, що уживане чужинецької мови є дозволене в ціли поінформування тих присутних, які не розуміють ні по англійськи ні по французьки, про обради.” Ч. 46
20. 11. „Услівя перемиря прийняті Німеччиною”: Подано повний текст перемиря в двох мовах. (Armistice terms accepted by Germany). Ч. 47
20. 11. „Україна, нова держава — The Ukraine, a new nation”: Передрук статті під повищим н. в двох

мовах — автор — Frederic Austin Ogg професор політичних наук університету Вісконсин, ЗДА.
Ч. 47—49

20. 11. „Большевики — хто вони і в що вони вірять”: Передрук статті в українському перекладі й в оригіналі п. н. “Bolsheviki, who they are and what they believe” з “The World’s Week” (числа не подано — О. В.). Ч. 47
27. 11. З європейських вісток: „Борба Українців з Поляками в Східній Галичині; Правительство Скоропадського повалене, Денікін наслідником.” Ч. 48
4. 12. „Українсько-Канадійський Горожанський Комітет”: В зв’язку з подіями в Україні й в зв’язку з мировою конференцією в Парижі створено вище названий комітет в Вінніпезі для інформативно-дипломатичної акції: „Наші родимці в Європі через століття добивались освободження і тепер, спільно з іншими народами звертають ся до делегатів о поміч в їх змаганнях на Мировій Конференції. І тому кождий член аліантських держав повинен бути добре поінформований про цілі і належні права наших родимців в Європі. Тому ми мусимо помочи своїм родимцям в Європі в сій справі. За помочию преси і іншими способами мусимо предложити справу наших родимців в Європі перед нашими співгорожанами і правительством. Мусимо вислати також делегата на Мирову Конференцію . . .”; далше відозва до громадянства за піддержку в акціях Комітету; за ексекутиву Комітету підписані: Я. Арсенич, І. Слюзар, Т. Стефаник, І. Петрушевич, П. Войценко, Д. Якиміщак, П. Рута.
Ч. 49

4. 12.* Петро Швидкий: Некролог про нього пера Осипа Мегаса; покійний був власником друкарні й видавництва, яке заложив 1909 р. і видавав два й пів року часопис „Новий Край”; був заснував склепову спілку під назвою „Руська Торговля” з філіями в Кадворт і Вонда; останніми часами успішно фермерував на велику скалю; помер наслідком „іспанської інфлюензи”, яка тоді була дуже поширена. Ч. 49
11. 12. З європейських новинок: „Народний Союз править Україною; Гетьман-диктатор Скоропадський погиб в борбі; Україна шукає помочи аліянтів; Українці відобрали Львів”. Ч. 50
11. 12. „Ера реконструкції і посвяти”: Про пляни праці „Українського Канадійського Горожанського Комітету” й труднощі з деякими українцями в цій акції (фалсифікація відозви Комітету в „Канадійському Русині”); повідомлено, що Петрушевич робить вже заходи виїжджати на мирову конференцію до Парижа, як делегат Комітету; заклик за фондами, які треба пересилати на адресу касієра Комітету, П. Г. Войценка. Ч. 50
11. 12. „Жертви на делегацію до Парижа”: Оpubліковано першу лісту грошевих жертв на цю ціль за підписом П. Г. Войценка, касієра Українського Канадійського Горожанського Комітету. Ч. 50
18. 12. „Висилка Делегації”: Про вагу делегації канадійських українців до Парижа: „Кожний народ буде тут мати своїх офіційльних репрезентантів і не офіційльних, а чим більше їх буде, тим більше буде кому подбати о будучність даного народу. Бо робота там буде не тільки при мировім столі, але в усяких окремих комісіях, приватних сходах, на авдієнціях, в часописах і т. д. Всюда треба голов до думаня, треба інформаторів...”;

- згадка про „Українську Національну Раду”, яка існує в Франції й потребу фінансово піддержати її; стаття закінчується пригадкою, „... що світ поважає і числить ся з тими, що вміють своє любити і боронити з усіх сил. Бо не в числі людий сила, а в їх ідейности, і готовости постояти за слушною справою”. Ч. 51
18. 12. Друга ліста грошевих жертв на делегацію до Парижа: Проголошені жертви становлять суму \$1.022.94; заклик Українського Канадійського Горожанського Комітету до дальших жертв: „Сли ми хочемо вільної України, мусимо взяти ся як один до спільної праці. Від нас самих залежить доля наша. Не позволимо на нашій рідній землі зайдам панувати... Закладайте місцеві комітети, скликайте віча і займіть ся збіркою на ціль подорожи делегації...” Ч. 51
25. 12. З європейських вісток: „Польські жовніри масакрували жидів; Ціла Україна в руках військ українського союзу; Петлюра заняв Одесу і Николаїв: Бритійські кружляки приглядають ся; Шість мільонів людий померло на іспанську інфлюенцію”. Ч. 52
25. 12. „Образки з Житя України” — *Glimpses into Ukraine Life by Raybound*: Стаття в перекладі й в оригіналі. Ч. 52
25. 12.* „Внесено проект викинути чужинецьку мову зі шкіл в Саскачевані”: Вістка з Реджайни про те, що „В парламенті внесено проект зміни шкільного закону, аби усунути всі чужинецькі мови зі всіх шкіл Саскачевану... Друга точка зміни включає, що шкільні тростіси мусять бути бритійськими горожанами через уроджене або натуралізоване, а в случаю коли тростіси є чужинцями, вони мусять зложити присягу підданства...” Ч. 52

Показники

1. Особовий

- Александр, єпископ, 269
Алекно, П. Й., 98
Андерсон, І., 205, 245
Андрухович, о., 57
Андрухович, 244
Андрушка, В., 56
Антонович, Володимир, 116
Антошків, І., 96
Армстронг, 222
Арсенич, Ольга (Лучкович), 51,
55, 187, 197
Арсенич, Я. В., 1, 8, 10, 12, 17,
18, 20, 24, 25, 34, 37, 38, 40,
41, 46, 51, 70, 78, 89, 102,
116, 126, 127, 135, 139, 140,
145, 146, 147, 160, 164, 181,
193, 200, 211, 224, 252, 260,
263, 274
- Багрійчук, Г., 182
Бадерський, 9
Байрон, Дж. Г., 40, 96
Балешта, Василь, 160, 181-182,
258
Баран, 50
Барановський, Ф., 67
Барилюк, Й., 127
Басараб, Іван, 32, 56, 119, 138
Бартлет, Ф. С., 53, 63
Басістий, Стефан, 181
Батицький, Василь, 246
Батицький, Лука, 180
Бачинський, д-р Л., 22
- Бачинський, М., 16
Бачинський, Н. В., 54, 225, 261
Березовський, Андрій, 220
Березюк, Павло, 37
Бернекер, Є., 64
Белоусов, 40
Бернсон, Б. 39, 96
Билинський, Никола, 53
Білокрилий, 94
Білоус, С., 69
Бленд, проф., 175
Боберський, Іван, 43, 70
Бобрінський, 93
Богонос, Йос., 36, 72, 153, 166,
179
Богун, Єва, 214
Боднар, Гр. 12
Боднар, Т., 49, 104, 209
Боднар, Ф., 127, 256
Боднар, пані 197
Бодруг, Іван, 53, 62, 166, 196
Божик, П. о., 198, 246
Бойко, Василь, 238
Бойл, І. Р., 36, 73, 75, 171
Бойчук, Йосиф, 90, 171
Бойчук, Катерина, 217
Бойчук, Петро, 70
Борден, прем'єр Роберт, 218,
221, 237, 251, 254
Борецький, Ф., 146
Боянівська, Марія, 197, 214
Боянівський, Осип, 22, 38, 39, 47,
49, 127, 135, 139, 140, 169, 181

- Брайн, В. Дж., 109
Бредбурі, сенатор, 257, 261
Брилинський, В., 52, 84, 129, 224, 232
Будзиновський, В., 202
Будка, єпископ Никита, 40, 43, 52, 55, 66, 99, 114, 124, 141, 151, 178, 223, 224, 232, 238, 251, 261, 263, 266
Бурдейна, Марійка, 68
Буртник, В., 249
Бучовський, П., 16
- Ваврик, Й., 117
Вагнер, І., 40
Ватсон, д-р Сетон, 184, 189
Ватсон, сенатор, 230
Вацишин, Ілько, 178
Вепрук, І., 16
Верн, Ю., 214
Винниченко, В. К., 168, 198, 218, 230, 231, 234
Вікторія, Королева, 200
Вілсон, Вудров, 109, 165, 205, 269, 271
Вівчар, 246
Вільгельм, Кайзер, 267
Вільчинський, 215
Віміні, Алберт, 255
Віноградов, 216
Вір, проф., 203
Власюк, А., 108
Вовк, Федір, 47
Вовчок, Марко, 107
Возняк, М., 195
Волковський, В., 70
Войнич, Г., 33
Войценко, Іларіон, 50
Войценко, Петро, Г., 9, 27, 40, 48, 70, 127, 246, 274, 275
Вронг, 221
Вудсворт, Й. С., 104, 161, 178, 179, 185
- Гавірко, А., 197
Гавірко, Іван, 13
Гаврисишин, Матвій, 94, 176
Гаврисишин, Петро, 95, 169
Гавриш, В., 263
Гаврилюк, Ф. Т., 73, 80, 164, 231, 267
Гаврилюк, пані, 231
Гандзюк, О., 46
Гантер, д-р А. Дж., 188, 194
Гикава, пані, 197
Гикавий, Оніфрій, Я., 11
Гикавий, П. Г., 17, 18
Гладик, 95, 152, 199
Гладилович, Павлина, 37
Глібів, Л., 53
Гнатишин, І., 224
Гнитка, Д., 86
Головацький, В., 26
Гончаренко, Арапій, 4, 60, 159
Гречка, Г., 182
Грінченко, Борис, 180
Гривнак, В. Г., 47, 153, 217
Григорович, О., 224, 238
Григорчук, Н. А., 88, 146, 203, 217, 240
Гринчишин, І., 222
Грицюк, В., 64
Грудка, Андрій, 180
Грушевський, Михайло, 8, 16, 103, 178, 186, 191, 198, 218, 221, 230, 231, 236, 239, 240, 258
Губицький, 40
Гузар, О., 43
Гуменюк, І., 59
Гуменюк, Теодор, 122, 174, 175, 207, 208
Гуцуляк, Павло, 40, 122
Гуцуляк, С., 142
- Габора, Михайло, 24, 36, 37, 221
Гавінчук, Н. В., 37, 40, 52, 54, 77, 86, 199, 268
Галушка, П., 245
Гегейчук, П. 9, 25

- Геник, К., 20, 95
 Гецев, 95, 97
 Глова, І. М., 28, 32
 Говда, 49, 50, 232
 Голкін, 40
 Гошко, Тимко, 198, 206, 263
 Грір, 71
 Гужда, М., 249
- Далаврак, П., 224
 Данилюк, 180
 Данильчук, Іван, 241
 Деделюк, Б. В., 10
 Демидчук, д-р С., 41, 42, 46, 53, 54, 61, 70, 125, 130
 Демчук, Євгенія, 187, 197
 Демчук, Мих., 62
 Демчук, І. В., 122, 124
 Демчук, Д. П., 254
 Демянчук, Д., 73, 78
 Денис, Р., 250
 Джансон, 63
 Дзюба, Г., 67
 Дидилюк, 207
 Дик, Осип, 160, 258
 Дима, Й., 127
 Дмитрів, о. Н., 4
 Доманицький, Василь, 12
 Драгоманів, Мих., 19, 62, 66, 225, 253
 Дорошук, С. М., 93, 241
 Доячек, Ф., 5
 Драган, Ю., 209
 Драган, Г. Є., 256
 Дубець, 181
- Ендерсон, проф., 262
- Єлиняк, Василь, 4
 Єфремов, 198
- Жеребко, Д., 49
 Жеребко, М., 197
 Жеребко, Орест, 10, 12, 18, 22, 27, 37, 39, 40, 41, 45, 46, 48, 53, 55, 57, 61, 66, 67, 70, 71, 76, 77, 78, 86, 95, 155, 156, 159, 166, 169, 171, 180, 184, 194, 220, 225, 231
- Жеребко, С., 197
 Жеровський, 199
 Жилич, А., 8, 180, 182
 Жолдак, В., 122
- Загірна, М., 202
 Задурович, О., 75, 122, 126, 146, 171, 181, 247
 Закус, Павло, 37
 Залозецький, Н. Л., 195, 210
 Занковецька, М., 37
 Запаринюк, М., 249
 Запорожан, В., 52
 Засійбіда, Панько, 198, 206
 Зварич, Петро, 8, 11, 19, 23, 25, 33, 35, 36, 41, 46, 49, 50, 55, 57, 62, 68, 72, 82, 165, 198, 202, 208, 214, 224, 248, 250, 251, 253
 Звіра, Н., 73
 Зелізняк, М., 198
 Зьомбра, П. Н., 249
- Івах, О., 4, 225, 255
- Йонг, 178
- Каганець, М., 38
 Казанівський, Василь, 46, 62, 105, 127, 182, 214
 Казанівська, пані, 197
 Калішук, О., 76
 Калушка, П., 245
 Каменецький, о. П., 203, 260
 Камінський, 70
 Кантимир, Ф., 201
 Каралаш, М., 122
 Кармайкел, д-р, 20
 Карманський, Петро, 50, 51, 55, 56, 61, 62, 66, 72, 74, 78, 79, 104, 151

- Карпець, В., 8, 10
 Качковський, М., 122
 Качмаровий, О., 273
 Келлі й Сини, 109, 128
 Керенський, 221
 Кирилюк, В., 224
 Кібзей, А. Т., 67, 93, 94, 95, 124,
 153, 166, 171, 194, 205, 223
 Кімбель, Г., 98
 Кінах, І., 96
 Кінаш, о. М., 52
 Кіпран, І., 182
 Кіряк, Ілля, 82, 224, 254
 Кобилянська, Ольга, 58, 70
 Кобітович, В., 54
 Ковбель, Семен, 74, 75, 103, 181,
 214, 246
 Ковбуз, С. В., 95
 Ковн, 207
 Ковтун, Зофія, 229
 Ковтун, Петро, 47, 229
 Когут, А., 254, 272
 Козяр, Петро, В., 208, 258, 266
 Кокур, Гнат, 203, 207
 Колдвел, 110
 Колесса, проф. Ол., 26
 Колодзінський, В., 245
 Комаров, М. Ф., 57
 Кониський, О., 255
 Костирський, С. С., 61, 66
 Королюк, О., 208
 Королюк, М., 4
 Косович, 111
 Костюк, І., 153
 Кохановський, 127
 Коцан, Я., 10, 25, 188, 189
 Коцко, Адам, 10, 18, 116
 Коцур, 4
 Коцюбинський, М., 53
 Кравецький, М., 40
 Кравфорд, д-р А. В., 152
 Крайківський, 49
 Краківський, Г., 83
 Красноярський, єпископ, Нико-
 ла, 232
 Крат, П., 84, 85, 188, 196
 Крем, 94
 Кремар, Р., 198, 207, 232, 265
 Крет, Я. Н., 16, 17, 35
 Крижанівський, Антін, 52, 103,
 109
 Кримський, А., 172
 Крис, М., 218
 Крисоватий, Я., 76, 94, 111
 Кристензен, д-р А., 71
 Кройтор, А., 96
 Крупа, о., 76
 Кудрик, Василь, 8, 10, 20, 46, 58,
 70, 159
 Кудрик, Никола, 245
 Кузеля, Зенон, 63, 66, 70, 76
 Кулаковський, В., 77
 Кульматицький, П., 49, 224
 Кунінський, Ярослав, 10, 12, 21
 Кунь, 244
 Купченко, В., 103
 Куриш, С., 205
 Курієць, В., 248
 Куціль, В., 27
 Лаврий, 151
 Лазаренко, Д., 199
 Лазечко, М., 171, 180, 241
 Лакуста, І., 189
 Ласюк, М., 46
 Ласько, Антін, 19
 Лахманець, Н., 83
 Левицький, Євген, 102
 Левицький, М., 127
 Левкович, М., 16
 Лемберт, Н., 165
 Лемішка, Ф., 202
 Леськів, Іван, 135
 Ленсдаун, Лорд, 200
 Липка, А., 153
 Лисенко, Микола, 42, 53, 249
 Лисечко, Г., 70
 Лісовий, В., 73
 Лісовський, В., 208
 Лозинський, М., 71, 153

- Лонг, Джан, 210
 Лорієр, прем'єр В., 10
 Лотоцька, пані, 197
 Лукаш, 198
 Лучаківський, Конст., 197
 Лучкович, Михайло, 28, 32, 76,
     80, 115, 122, 133, 164, 175,
     236, 237, 256
 Лучкович, О. (див. Арсенич)
 Лютак, 181
- Мазепа, гетьман Іван, 38, 131
 Майданик, Я., 86, 103
 Майданюк, П., 224
 Макарушка, О., 229
 Максимчук, А., 253
 Малик, 153
 Малинюк, Антін, 119, 135, 139,
     140, 208, 220
 Малкович, П., 55
 Мамчур, Пр., 34
 Мандзюк, 106
 Мандзюк, І., 245
 Марек, Б., 146
 Маркович, Панас, 53
 Мартинович, 73
 Мартін, прем'єр, 229, 269
 Мартович, д-р Лесь, 153
 Марцінів, Т. Ю., 17, 23, 52, 68,
     113, 119, 121, 127, 135, 139,
     150
 Марцінков, П., 62
 Масарик, 258
 Мачула, Ю., 70, 73
 Мегас, (Рі.) Осип, 9, 17, 165, 178,
     205, 206, 212, 228, 275
 МекДоналд, Сир, 127
 Мекферсон, 63
 Меклунг' Неллі, 68
 Мельник, Рі., 205
 Мельник, М., 8
 Мельник, Н., 254
 Мельник, П., 86
 Мельник, Ф., 67
 Мельничук, В. Б., 59, 205
- Мельничук, П., 25
 Михайлюк, Д., 266
 Микетей, Гр., 114
 Микитюк, І., 86
 Микитюк, С. Б., 37, 238, 257
 Михайлшин, Г., 190, 199
 Михайлюк, С., 232
 Михальчук, В., 59
 Михасів, Н., 73, 153, 171, 205, 206
 Мицак, І., 67
 Мігайчук, В. І., 19, 38, 52, 55, 87,
     118, 119, 122, 125, 140, 151
 Мігайчук, Манолій, 84, 119, 122,
     124, 133, 208, 218, 258, 259
 Мітенко, П., 208
 Міхаленко, М., 67
 Модервел, 157
 Мокрій, О., 254
 Молявка, Т., 46
 Морей, д-р 178
 Мороз, В., 61
 Мостовий, С., 64, 94, 95
 Мушка, А., 10, 28, 39
 Мюборн, С. К., 242
- Навізівський, Іван, 35
 Назар, О., 180
 Назарук, Осип, 58, 104
 Наполеон І, 96
 Негрич 187, 197
 Негрич, Іван, 5, 47, 49, 89, 127,
     135, 139, 171, 182
 Немирський, Т., 4
 Нечуй-Левицький, Іван, 205, 258
 Никифорок, 171
 Николяк, Д., 238, 239
 Новак, Аполінарій, 35
 Новак, Гр., 27
 Норис, прем'єр, 107, 112, 134,
     140, 146, 147, 148, 150, 154
- Огризло, Параска, 36
 Озібрко, С., 203
 Олексінський, Г., 200
 Оленчук, о. М., 127, 177, 221

- Олеськів, д-р Осип, 4
 Олівер, д-р Е. Г., 20, 128, 131, 163
 Оробко, Є., 127
 Оргинський, єпис. С., 75, 154
 Оргинський, М., 217, 221, 235
 Охітва, Е., 116, 217
 Охітва, К., 241
 Охітва, О., 221
- Папа Бенедикт XV, 91
 Папа Пій X., 91
 Павлик, Михайло, 32, 50, 54, 60, 61, 66, 77, 105, 106, 111, 116, 156, 173, 253
 Павлюкевич, Доця, 197
 Паздрій, д-р Іван, К., 125, 129, 140, 169, 173, 181, 186, 194
 Палій, 94
 Палій, С., 90
 Панейко, О., 70
 Паньків, 49, 92
 Паньків, пані, 197
 Пасічняк, М., 74, 75, 116, 142, 214, 246
 Пачковський, Й., 240
 Пачовський, проф. Василь, 50, 51
 Пачовський, П., 229
 Пенкгурст, Емеліна, 29
 Перепелиця, Т., 248
 Петлюра, Симон, 229, 276
 Петрушевич, Іван, 73, 89, 92, 135, 139, 140, 145, 146, 152, 169, 200, 217, 224, 251, 274, 275
 Пилипів, о., 38, 106
 Пилипів-Пидипівський, Іван, 4
 Пилипчук, Семен, 36
 Пігура, М., 68
 Подолянин, С., 35, 38, 39, 96
 Понятенко, П., 207
 Попович, М., 214
 Попіль, П., 116, 127
 Поплавський, о., 95
 Потоцький, Граф, Андрій, 21, 128, 134
- Починок, С., 54
 Почтар, О., 254
 Присташ, Д., 198, 206, 207
 Префонтейн, А., 149, 150
 Продан, К. С., 23, 24, 37, 97, 209, 220, 256
 Проскурняк, П., 37
- Равчук, С., 153
 Равяк, Б. М., 153
 Радзік, М., 122
 Рафалович, Дж., 53, 90, 93, 95, 96, 154, 159
 Ревнюк, О., 60
 Редкевич, о. д-р, 89, 99, 222
 Ременда, А., 116
 Рибка, Іван, 60
 Рибчук, 153
 Річардсон, Г., 180
 Роблін, прем'єр, 111
 Роджерс, К., 169
 Романчич, А., 255
 Романчич, Д., 196
 Романчук, Ю., 111
 Романюк, Никита, 95, 96, 181, 182, 194
 Росс, А., 259
 Росс, Д. А., 141, 150, 151, 157, 198, 201
 Ростограф Л. В., 273
 Рош, сенатор, 230
 Руголь, А., 254
 Рудачек, Іван, 86, 118, 129, 138, 180, 220
 Рудик, П., 5, 41, 46, 49, 50, 51, 53, 96, 103, 104, 164
 Рудович, о. І., 129
 Рузевелт, Тео, 273
 Русо, Ж. Ж., 151
 Рурик, Іван, 232, 239
 Рута, П., 274
- Савка, Андрій, 128
 Саврій, М., 9
 Савула, Стефан, 122

- Савченко, Ф., 272
 Савчин, Я., 96
 Савчук, С. В., 79, 187, 200, 205, 245, 260, 268
 Савяк, Мих., 36
 Савяк, Б. М., 221, 251
 Садовський, 229
 Саліковський, Ол., 223
 Самець, П., 238
 Сандуляк, Г., 51
 Свансон, д-р, 207
 Свенціцький, І., 122, 170
 Свистун, Василь, 62, 74, 105, 153, 171, 178, 181, 183, 205, 223, 238, 250, 258, 263, 268
 Семаник, М., 106
 Сембратович, Лев, о., 70
 Семенюк, 49
 Семенюк, Іван, 202, 224
 Сендс, Бедвін (див. Рафалович)
 Серафим, єпископ, 29
 Серета, А., 150
 Сивак, Ф. А., 25
 Сирник, Іван, 68
 Сироїдів, М., 21, 49, 66, 70, 76, 91
 Сироїшка, А., 153, 267
 Сиротюк, В., 66, 77
 Сиротюк, Ю., 79, 228
 Ситник, М., 97, 220
 Ситник, Ю., 35, 48
 Сіменович, д-р В. Й., 42, 125, 131
 Сірецький, Роман, 27
 Сіслер, 208
 Сіссон, проф., 60, 145
 Сіфтон, Кліфорд, 221
 Січинська, Ірина (Ревюкова), 11, 116
 Січинська, Олена, 126
 Січинський, Мирослав, 11, 17, 21, 28, 29, 34, 36, 37, 39, 41, 60, 127, 128, 131, 134, 172, 174
 Скегар, Г. Г., 116, 122
 Скіба, 39, 41, 94
 Скоробогач, А., 146, 209
 Скоропадський, Гетьман, 267, 274, 275
 Сліпець, К. Ф., 19, 33, 105, 129
 Сліпченко, А., 17
 Сліпченко, Г., 8, 73, 153, 171, 205, 250, 251
 Слюзар, І., 13, 135, 139, 145, 150, 274
 Смокс, Ч., 256
 Смук, В., 24, 75, 110, 119
 Смук, І., 208
 Снел, 157
 Созанський, К., 122
 Сойка, Й., 205
 Соколов, І., 254
 Сохацький, Г., 80
 Спенсер, 151
 Стадник, Т., 23
 Стандрик, В., 97
 Степанківський, В., 40, 118
 Стефаник, Василь, 58, 60
 Стефаник, Т., 9, 10, 12, 13, 29, 36, 41, 89, 135, 150, 169, 180, 239, 260, 274
 Стечишин, Мирослав, 17, 28, 34, 41
 Стечишин, Мих., 27, 50, 74, 115, 119, 125, 232, 234, 238, 245, 249, 250, 263, 267, 268
 Стечишин, Ю., 86, 120, 208
 Стівенсон, 23
 Сторощук, Іван, 6
 Стратійчук, Я. Д., 72, 221
 Стрик, Н., 86
 Струг, Анд., 46
 Струтинська, Є., 42
 Сукнацький, П., 111, 122
 Сулятицький, В., 67
 Сушко, О., 71, 78, 82, 83, 84, 124, 242, 253
 Таньчик, 94
 Темницький, В., 126, 267
 Темницький, Мирон, 47
 Тейлор, сенатор, 257

- Терещенко, 221
 Тимчук, М., 198
 Ткач, С., 245
 Тойнбі, Арнольд, 172, 174, 176
 Торнтон, д-р, 248
 Толстой, Л., 159
 Топушак, Й., 124
 Трач, І., 106
 Трильовський, д-р Кирило, 12, 80
 Турчин, пані, 197
 Угрин, І., 127
 Угринюк, Юстина, 197
 Українка, Леся, 57, 58, 184
 Фаріон, Г., 97
 Фаріон, Ф., 217
 Федерович, І., 96
 Федик, А., 67
 Федорчук, Я., 93
 Федькович, Юрій, 50, 107
 Ферлей, Т. Д., 8, 9, 22, 24, 27, 32, 33, 40, 43, 46, 48, 49, 51, 55, 62, 67, 73, 78, 82, 83, 89, 92, 98, 119, 120, 121, 126, 129, 131, 133, 137, 142, 143, 146, 149, 150, 164, 169, 171, 176, 178, 181, 182, 197, 198, 199, 201, 202, 217, 224, 245, 247, 248
 Филипович, Д., 86
 Філіпс, В. А., 162, 172
 Фішман, 40
 Фічич, М., 148
 Флечер, 55
 Фльора, Т., 169, 171
 Фодчук, С., 50
 Форгач, Граф, 265
 Франко, Іван, 33, 51, 55, 56, 58, 66, 77, 149, 170, 172, 173, 212, 253, 264
 Франц Йосиф, 1, 10, 186
 Франц, Йосиф, Кароль, 86
 Франц, Фердинанд, 83
 Фундитус, Ю. А., 120
 Фуярчук, 49
 Харамбура, С. В., 116, 135, 139
 Харків, Тео., 238
 Хлопан, В., 177
 Хлопан, І., 122
 Хоткевич, Г., 267
 Цегельський, Л., 214
 Церетеля, 221
 Цимбалістий, Д., 116
 Цюпак, 32, 150
 Цюрка, М., 73
 Чайковський, д-р М., 67
 Чайковський, П., 120
 Чахніта, П., 67
 Чепесюк, П., 116
 Чернявський, Й., 18
 Чорнявський, Й., 86
 Чеховий, К., 159
 Чорний, Т., 142
 Чубинський, П. П., 164
 Чубовий, П., 273
 Чук, С., 59, 80
 Чумер, В. А., 3, 5, 8, 10, 25, 38, 57, 73, 75, 83, 165, 171, 198, 199, 248
 Чупрей, Іван, 12
 Шандро, Андрій, 33, 49, 51, 53, 96, 103, 104, 194, 199, 201, 232, 248, 250, 251
 Шаповал, М., 215
 Шарп, сенатор, 257
 Шашкевич, Маркіян, 27, 28
 Швігель, д-р, 11
 Шевченко, Тарас, 5, 8, 16, 18, 24, 31, 32, 33, 34, 35, 54, 59, 63, 65, 67, 69, 70, 71, 72, 73, 74, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81, 82, 84, 86, 87, 93, 94, 95, 106, 107, 111, 113, 140, 156, 160, 164, 165, 196, 199, 204, 205, 209, 227, 249, 253, 255, 257, 270

- Шептицький, Митрополит, А.,
11, 12, 109, 114, 129, 240
Швидкий, Т., 263, 267
Швидкий, П., 275
Шкварок, Ю., 80, 97, 178
Шкварок, Н., 162
Шкредка, А., 22, 59
Шкреметка, М., 182
Шинбейн, 227
Шпигун, Я., 80
Шербаневич, Ів., 41, 56
Юзик, Павло, 3
Юрій V, Король, 89, 210
- Юрійчук, Мих., 225
Юрійчук, Т., 201
Якимшак, Д., 32, 75, 80, 127, 133,
145, 146, 183, 208, 274
Якимчук, 272
Яніцький, 40
Янішевська, А., 94, 106
Янішевська, Ю., 106
Ясенівський-Шевців, М., 261
Ястремський, Т., 6, 37, 83, 102
Яремій, О., 245
Яцина, П., 46

2. Предметний

- „Абердін школа”, 12
адвокат, перший українець, 211
„Алберта колегія”, 52
альгоголь, рух проти, 22, 26, 33,
111, 114, 116, 119, 127, 129,
133, 141, 144, 146, 149, 152,
153, 187, 189
„Америка”, Філадельфія, 75
„Америка-Ехо”, 96, 225
англійська мова (вивчення), 180,
262
аптика (перша), 173
асиміляція, 19, 32, 74, 88, 104, 114,
128, 132, 154, 198, 200, 215,
259, 262, 268
„Бандурист”, т-во у Вінніпегу,
160, 200
Байкове кладовище в Києві, 58
„Бесіда”, т-во в Вінніпегу, 17
большевизм, 244, 245, 247, 254,
265, 274
бібліографія, 15
„Бібліографічна Комісія Науко-
вого Тов. ім. Шевченка” в
Львові, 16
бібліотеки, 22, 37, 74, 89, 261
„Боян” т-во в Вінніпегу, 43, 46,
48, 73, 74, 88, 103, 214, 246
„Братство св. О. Николая”
у Вінніпегу, 5, 39
буквар, 23
бурси, 6, 11, 12, 18, 20, 32, 37, 41,
153, 155, 165, 212, 223, 232,
248, 256
„Бурса ім. А. Коцка” в Вінніпе-
гу, 18, 37, 102, 113, 116, 117,
121, 122, 125, 126, 127, 129,
133, 134, 135, 171, 174, 180,
182, 184, 186, 207
„Бюро Суспільних Дослідів”,
161, 183
„Веслей Каледж” у Вінніпегу,
207
„Вест Сайд Театер” у Саскатуні,
153
ветерани, 248, 254
вечірні курси, 12, 37, 38
Вибори:
домініальні, провінційаль-
ні, 18, 24, 25, 26, 27, 35,
36, 37, 46, 47, 48, 49, 50,
51, 54, 72, 75, 82, 85, 103,
104, 115, 117, 119, 120,

- 121, 168, 190, 203, 216, 244
 міські, муниципальні, 13, 27, 28, 29, 43, 67, 98, 238, 240
- Видання У. В. С. в Вінніпегу, 166, 179, 188, 197, 202, 205, 207, 210, 214, 215, 219, 223, 229, 233, 239, 246, 255, 261, 267
- визвольний рух, 18
- війна (перша світова), 86-272
passim
- „Вільна Школа” в Вінніпегу, 16, 17, 18
- військова служба, 214, 219, 228, 260, 270, 272
- віча, 18, 77, 89, 92, 97, 118, 127, 129, 134, 138, 145, 146, 168, 248, 250, 251, 266, 271
- вистава ручних виробів, 70
- воєнні зусилля, 272
- воєнний мовний закон, 270, 273
- виховна проблема, 97
- воєнний виборчий закон, 226, 229, 230, 231, 236, 237, 247
- „Вуйко”, 246
- „гомстеди” див. фермерування
- горожанство, 21, 26, 81, 85, 98, 101, 102, 141, 144, 194, 209, 214, 225, 232, 251, 259
- Греко-католики, 4, 38
- „Громада”, 124
- громадсько-організаційне життя, 59, 207
- „Грінвей-Лорієр”, закон, 148, 150
- двомовність, 27, 34, 47, 48, 56, 59, 61, 62, 68, 69, 73, 75, 82, 98, 107, 109, 110, 113, 119, 131, 132, 133, 134, 137, 138, 139, 140, 141, 142, 143, 144, 145, 146, 147, 148, 149, 150, 151, 152, 153, 154, 156, 157, 159, 161, 163, 166, 176, 186, 190, 203, 221, 248, 249, 250, 261, 268, 276
- Департаменти освіти, 21, 23, 24, 25, 32, 33, 38, 39, 41, 47, 56, 66, 73, 75, 229
- „джекомахія”, 39, 51, 130
- дискримінація, 115, 176, 194, 208, 213, 214, 220, 221, 225, 226, 227, 230, 231, 242, 248, 254, 256, 257, 261
- дитяча література, 24
- „Діло” в Львові, 71, 87
- „Дністер” у Львові, 76
- допомога Україні, 24, 39, 42, 43, 46, 61, 76, 80, 97, 98, 99, 206, 219, 234, 236, 238, 239, 276
- драма й драматургія, 8, 33, 39, 43, 47, 46, 47, 48, 49, 62, 66, 69, 73, 77, 94, 99, 103, 106, 107, 108, 110, 129, 187, 214, 254, 261, 266, 270
- „Драматичний Кружок” у Вінніпегу, 34,
- економія, 49, 98, 188, 217, 235, 252
- еманципація жінок, 13, 19, 29, 32, 35, 68, 103, 141, 144, 153, 216, 217, 257
- еміграція, 20, 21
- етнічне самозбереження (див. теж: асиміляція, інтеграція)
 52, 58, 69, 83, 94, 131, 132, 147, 154, 167
- жиди, 47, 48, 49
- „Загальна Українська Рада” в Європі, 118
- „Закон відшкодування робітників”, 21
- „Запорозька Січ” т-во у Вінніпегу, 10, 11, 12, 13, 16, 18, 22, 32, 34, 35, 38, 42, 56

- „Занковецької, т-во ім. М.” у Вінніпегу, 39, 43, 46, 48, 57, 94, 106, 107, 149
- земля (див. теж: фермерування), 16
- з’їзди (див. теж: конвенції) 171, 178, 179, 189, 196, 202, 218, 244, 253, 263
- „Імперіал Ордер Сонс оф ди Емпайр”, 259
- „Інститут ім. П. Могили” в Саскатуні, 159, 166, 170, 171, 178, 188, 206, 212, 221, 223, 228, 232, 234, 236, 237, 238, 239, 241, 244, 248, 249, 255
- інтеграція, 200
- „Іскра”, 246
- іміграція, 268
- інтернування, 169, 176, 187, 194, 195, 205, 217, 248, 251
- ірляндці, 148
- „Історія України”, (в англ. мові), 77, 90
- „Кадило”, 246
- „Каменярі” в Канорі, 241
- календарі, 96, 134, 135, 188
- „Канада”, Вінніпег, 59, 61, 62, 74, 124
- „Канадієць”, 124
- канадизми, 20, 176
- „Канад. Вісті”, 78
- „Канадійський Русин”, Вінніпег, 21, 24, 33, 49, 52, 66, 78, 80, 83, 90, 118, 124, 142, 181, 184, 221, 224, 234, 235, 236, 239, 270, 275
- „Канадійські українці” (термін), 166
- „Канадійський Фармер” Вінніпег, 5, 24, 33, 35, 59, 124, 134, 212, 270
- Качковський, в-во ім. М. у Львові, 4
- коляди, 194
- Комітет „Рідної Школи” у Вінніпегу, 177
- „Кієвська Мисль”, 170, 231
- „Комітет Оборони Двомовних Шкіл” у Вінніпегу, 146, 152, 161
- книжка, перша українська в Канаді, 5
- „Кенада Газет”, Оттава, 252
- конвенції (див. теж з’їзди):
- організацій, 15
  - різні, 31, 115, 128, 203, 208
  - учителів, 5, 6, 10, 11, 23, 24, 25, 26, 27, 38, 39, 50, 55, 56, 76, 79, 90, 94, 117, 118, 122, 124, 138, 156, 208, 220, 237, 238, 256
- Консервативна партія, 25, 26, 27, 32, 48, 49, 50, 59, 62, 82, 109, 112, 118, 119, 121, 163
- конскрипція, 242, 256, 259
- концерти, 5, 45, 74, 77, 78, 84, 93, 120, 161, 164, 177, 257
- кооперативні спілки, 12, 17, 18, 21, 33, 34, 133, 253
- „Котляревського, т-во ім. І.” у Вінніпегу, 62, 99, 108
- книжки, 11, 20, 28, 33
- „Краєвий Шкільний Союз” у Львові, 16, 50
- культурно-громадські імпрези, 48, 50, 52, 55, 56, 74, 77, 78, 84, 93, 113, 120, 129, 164
- Ліберальна партія, 26, 54, 107, 109, 112, 118, 119, 121, 163, 218
- лікар, перший українець, 125
- „Лістер Парк” під Вінніпегом, 175
- література, читання, 213
- лояльність супроти Канади, 89, 92, 101, 114, 137, 147, 178, 199, 236, 237, 247, 266, 269
- „Мала церква” див. Церква св.

- Володимира й Ольги в Вінніпегу
- „Малпяче зеркало” П. Карманського, 61, 62
- „Манітобська Колегія” в Вінніпегу, 8, 27, 32, 194
- „Матеріяли до Франкіяни в Канаді”, 2
- меноніти, 4, 148
- „Мирова Конференція” в Парижі, 274, 275
- мова, 46;
- навчання, 200, 208, 210, 261, 276;
- статті на тему, 61, 130, 178, 182, 195, 226
- москвофіли, 112, 202, 218
- муніципальний начальник („рів”), перший, 6
- „Народна Воля” Скрентон, ЗДА, 191
- „Народна Друкарня” в Вінніпегу, 78
- „Нова Європа” Арнольда Тойнбі, 174, 176
- „Народна канцелярія” в Вінніпегу, 37, 38
- „Народна Торговля”, 9, 19, 165, 212, 253
- „Народна Українська Колегія”, 110, 117
- „Народний музей”, 72
- народні доми, 11, 36, 42, 48, 57, 72, 79, 94, 129, 180, 182, 197, 200, 203, 205, 223, 232, 245, 253
- „Наук. Тов. ім. Т. Шевченка” в Вегревіл, 72, 202
- Наукове Тов. ім. Т. Шевченка в Львові, 16
- „Національна Рада Жінок Канади”, 215
- національне виховання, 148
- національна назва: українець, 5, 19, 33, 40
- національне самозбереження, (див. теж: етнічне самозбереження) 155, 156, 161, 162, 167, 241, 247
- національні свята, 156
- Нобелівська нагорода, 149
- „Наша Сила”, Вінніпег, 55
- „Незалежна Українська Церква”, 29, 32
- „Нова Громада”, Едмонтон, 18, 21, 24
- „Нова Рада”, Київ, 226, 245
- „Новий Край” Ростерн, 11, 24, 27, 47, 48, 124, 212, 275
- „Новини” Едмонтон, 46, 124, 265
- „О еміграції”, д-р О. Олеськів, 4
- „Оса”, 246
- освіта, 20, 23, 28, 37, 52, 70, 241
- вища, 19, 21, 22, 79, 80, 90, 115, 120, 126, 127, 170, 171, 183, 258, 264
- жінок, 37, 140, 150, 169, 258, 267
- самоосвіта, 16, 27, 38, 39, 42, 79, 233
- організації, 8, 10, 15, 16, 21, 37, 89, 91, 96, 111, 179, 194, 206, 207, 217, 223, 232;
- всеукраїнські, 8, 14, 25, 26, 56, 59, 60, 63, 85, 86, 90, 112, 118, 125, 131, 215, 226, 234;
- жіночі, 179, 187, 195, 197, 202, 240;
- запомогові, 81, 83, 93, 98
- „Організація Українських Учителів”, 122, 125
- „Організація Українських Учителів в Алберті”, 237

- „Патріотичний фонд”, 122
переміна назв, 20, 158, 185, 216
перепис населення, 20, 161
періодики, 11, 15, 17, 20, 23, 28,
29, 44, 46, 48, 55, 59, 76, 118,
124, 144, 172, 173, 174, 191,
198, 242, 246, 251, 265, 270
„Письма з Просвіти”, 37
підручники, 18, 20, 22, 23, 24,
56, 124, 140, 148, 239, 244
пісня про Канаду, 59
пісня, народна, 63, 161
побут, 22, 24, 37, 88, 109, 163,
194, 217, 220
політика, 18, 22, 25, 35, 37, 46,
49, 50, 51, 62, 82, 85, 109, 112,
114, 118, 119, 121, 151, 163,
189, 199, 202, 203, 209, 212,
217, 218, 231
поліційний суд, 22
посли українські, 24
повінь у Вінніпегу, 156
подорожні враження, репортажі,
254
„Полянд” В. А. Філіпса, 162, 172
поселенці, перші українські, 4
„Поступ” Едмонтон, 124, 206
поступ українців в Канаді, 138,
193
поштарі-українці, 4
правописні знаки, 220
„Праця” в Бразилії, 83
преса (див. теж: періодики), 33
пресбтеріяни, 20, 29
„Про вільні землі”, д-р О. Олесь-
ків, 4
„Промінь” Москва, 198, 220, 223
„Просвітна Комісія при Р. Н. С.”,
42, 43
„Просвіта” (львівська), 28, 60,
67
протиукраїнська акція, 13, 17, 33
„Рада” Київ, 35, 38
„Рада сімох”, у Вінніпегу, 28,
29, 36, 37, 39, 60
„Ранок”, Вінніпег, 23, 24, 32, 122,
124, 135, 166, 176, 194, 270
регіменти, 28, 232
реєстрація (воєнна), 97, 103, 189,
233, 259, 260
релігія, 49, 81, 184, 219, 253
релігійні місії, 19
рецензії, 71, 78, 93, 105, 108, 135,
172, 174, 188, 195, 200, 202,
221, 262
„Рідна Школа” в Галичині, 8,
39, 41, 42, 43, 47, 61, 68, 75
„Робітник”, 174
„Робітничка газета”, 234, 245
робітничі справи, 36, 40, 49, 51,
78, 79, 85, 88, 111, 112, 123,
144, 183, 207, 217, 222, 223,
228, 249, 253, 256
„Робочий Народ”, Вінніпег,
18, 24, 35, 36, 41, 49, 60, 124,
245, 250
„Русске-Слово”, 223, 226
„Руська Видавнича Спілка”, 59
„Руська книгарня”, 29, 35
„Руська кооперативна спілка в
Етелберт”, 17
„Руська Народна Рада”, 109
„Руська Торговля” в Саскачевані,
275
„Руська Фармерська Позичкова
Каса”, 47, 49
„Руський Народ”, 246
„Руські фермери в Канаді, 16
„Самообразование”, т-во в Ед-
монтоні, 206
самопоміч, 160
„Самопоміч”, 16
„Самостійна Україна”, 111,
„Сатердей Пост”, 225,
Свансон, В., 200
„Свобода”, Джерзі Ситі, 79, 144
священики, 32, 214, 224

- семінари, 5, 9, 12, 13, 17, 19, 23, 24, 26, 32, 33, 36, 38, 41, 56, 57, 66, 71, 73, 78, 86, 94, 95, 107, 108, 110, 119, 124, 139, 148, 151, 158, 165, 167, 198, 229, 234, 244
- „Січ”, 12
- „Січинський на волі”, 29,
- Січинський, т-во ім. М., 17, 34
- склепар, перший українець, 5
- славістика, 190
- слова, пояснення, 220, 246
- словники, 35, 186
- „Слово”, 124
- „Сміх”, 246
- „Сокил-Батько” в Галичині, 43
- соціалісти, 250
- „Союз Визволення України”, 104
- „Союз Канадійських Українських Фармерів”, 206
- „Союз Українських Фармерів у Вегревіл”, 198
- спис населення, 5
- „Спомини” В. А. Чумера, 3
- „Спільний Горожанський Комітет” у Вінніпегу, 98
- „Сполучене українсько-руських фермерів в Канаді”, 39
- статистика українців в Канаді, 16, 18, 42, 83
- страйк, 262
- студенти, 8, 19, 20, 28, 32, 71, 72, 74, 80, 86, 107, 146, 155, 158, 165, 179, 183, 208, 209, 228, 238, 247, 256, 258
- „Сввдок Правди”, 24
- Тов. Запомогове, 206
- „Товариство Руських Фермерів в Канаді”, 9, 16
- „Тов. Сполученя Руських Фермерів в Альберті”, 37
- „Тов. Українсько-Англійських Учителів в Саскачевані”, 36, 93
- торговля, 11, 38, 47, 46, 48, 56, 95, 105, 173, 177, 179, 182, 188
- традиції, задержання, 36, 191, 195, 255
- транслітерація, 40
- Україна, 54, 90, 226, 227, 233, 235, 239, 240, 242, 249, 254, 255, 256, 259, 266, 268
- Україна: інформативні матеріали про, 34, 37, 38, 39, 45, 52, 53, 80, 87, 90, 93, 95, 96, 102, 107, 109, 118, 145, 154, 159, 162, 172, 184, 188, 189, 195, 196, 200, 201, 209, 214, 224, 230, 249, 254, 256, 265, 272—276
- Україна, історія, 244
- Україна, назва, 35, 42, 77, 97, 161, 210, 219, 220
- Україна, самостійність, 84, 85, 88, 89, 91, 102, 168, 173, 216, 217, 218, 225, 227, 238, 245, 272, 273, 276
- українознавство (курси), 50, 51, 55, 103, 107, 118, 148, 161, 168, 178, 180, 202, 253
- Українська Видавнича Спілка в Канаді (У. В. С.), 10, 24, 44, 68, 46, 48, 64, 82, 150, 211
- „Українська Греко-Православна Церква в Канаді”, 262, 263, 269
- „Українська громада”, 17
- „Українська Фермерська Елеваторна Спілка”, 173, 217, 224, 235
- „Українська Жизнь”, 168
- українська мова, навчання, 13, 15, 18, 20, 22—26, 32, 34, 36—37, 39, 40, 43, 45, 48, 56, 72, 73, 87, 95, 110, 148, 149, 161, 168, 170, 171, 175, 184, 190, 199
- „Українська Народна (теж: Національна) Рада”, 272, 276

- „Українська Рада” в ЗДА, 219
 „Українська Центральна Рада”,
 219, 223, 225, 231, 238, 255,
 258
 „Українське Греко-Православне
 Брацтво в Канаді”, 264, 267
 „Українське Запомогове Тов. в
 Канаді”, 83
 „Українське Слово”, Львів, 149
 українські назви пошт, шкіл, і
 т. п., 133, 181, 189, 199
 український баталіон, (теж: ре-
 гімент), 187, 201
 „Український Голос”, 2, 3, 4, 7,
 19, 78, 92, 124, 125, 129, 142,
 143, 145, 159, 208, 225, 252,
 270, 271
 „Український Город” у Львові,
 70
 „Український Греко-Православ-
 ний Духовний Семинар” в
 Саскатуні, 264, 265
 „Український Інститут ім. М.
 Грушевського” в Едмонтоні,
 256
 „Український Інститут ім. Шев-
 ченка”, 81
 український народний гімн, 164
 „Український Народний Дім” у
 Вінніпегу, 42, 43, 49, 58, 61,
 70, 76, 93, 177, 180, 181, 194,
 196, 211, 222, 246, 261, 265,
 266
 „Український Народний Союз”,
 111, 165
 „Український Сойм” в ЗДА, 131
 „Українські Соц.-Демократи”, 34,
 39, 40, 41, 60,
 „Українсько-Канадійський Го-
 рожанський Комітет” 243,
 260, 274, 275, 276
 „Українці в Америці в 1799 ро-
 ці” О. Івах, 4
 українці в канадійській армії,
 157, 170, 207
 українці Канади, (інфор. стат-
 ті), 185, 221
 українці: народ, 239, 240
 університет, Манітобський, 118,
 148, 152, 155, 190,
 258
 Саскатунський,
 103, 178, 258
 університет у Дубліні, 162
 університет, український, 241
 учителі, 5, 6, 9, 13, 16, 19, 23, 24,
 25, 26, 27, 29, 33, 34, 38, 39,
 40, 47, 54, 67, 72, 73, 84, 86,
 87, 93, 115, 122, 123, 124, 125,
 128, 130, 183, 204, 229, 231,
 236, 256
 фермерування, 24, 27, 55, 79, 84,
 104, 115, 130, 144, 145, 165,
 179, 183, 198, 206, 224, 231,
 253, 268
 фарми („гомстеди”), 17, 56, 79,
 85, 88, 94
 „Фемлі Гералд”, 13
 „Фенікс”, Саскатун, 205
 „Фонд Народної Просвіти в Ка-
 наді”, 11
 „Фонд Помочи Україні”, 238,
 239
 Франко, т-во ім. І., 206
 „Фрі Полянд”, 224
 „Фрі Прес”, (див. теж: Free
 Press, Winnipeg Free Press),
 8
 „Хата”, 16
 хори, 27
 „Центральний Комітет”, 142
 „Центральний Комітет Рідної
 Школи”, 46, 50
 „Центральний Комітет Шкільно-
 го Союзу”, 33

- Церква св. Володимира й Ольги в Вінніпегу, 10, 11, 24, 103, 160
- Церква св. Николая („велика“) в Вінніпегу, 43
- церковні справи, 25, 29, 40, 43, 47, 52, 54, 57, 59, 60, 61, 62, 75, 80, 86, 99, 107, 164, 184, 191, 194, 195, 198, 203, 213, 216, 221, 224, 225, 227, 232, 234, 235, 236, 238, 243, 245, 250, 251, 252, 257, 260, 262, 263, 264, 266, 267, 268, 269
- „Червоний Хрест“, 97
- читальні, 8, 9, 32, 47, 54, 66, 67, 69, 70, 73, 74, 75, 77, 81, 116, 142, 159, 253
- Читальня „Просвіта“ в Вінніпегу, 5, 9, 35, 38, 45, 57, 62
- ЧСВВ (Чин св. Василя Велико-го), 10
- „Шашкевич, т-во ім. М.“, 206
- шкільні трости, 28, 33, 37, 68, 110, 124, 138, 148, 185, 203, 249, 250, 251, 269, 276
- школи: двомовні, 45, 46
- школи державні, 26, 27, 29, 33, 34, 35, 39, 47, 48, 56, 57, 60, 62, 63, 67, 68, 75, 128, 133, 137, 141, 143, 144, 145, 148, 150, 153, 154, 157, 170, 171, 185, 204, 205, 211, 229, 248, 249, 268, 276
- школи, сепаратні, 34, 63 137, 140, 141, 144, 150, 261
- школи: українські, 5, 33, 36, 38, 159, 168, 169, 171, 177, 202, 206, 222, 247, 252, 270
- шовінізм, 163, 165, 174
- шовінізм, акція проти, 145

3. Index of English Names and Titles

- Acta Apostolicae Sedis*, 40
- Advance Advocate*, 162
- Alberta Morning Bulletin*, 214
- Allison, Dr. W. T., 195
- Alloway & Champion, 43, 73
- Army and Navy Assoc., 221
- Athenaeum*, 154
- Beltman, 119
- Bradshaw, J. E., 113
- Bulletin of the Nationalities of Russia*, 196
- Calgary Albertan*, 230
- Calgary Herald*, 227
- Canadian Courier*, 200, 207, 256
- Canadian Pacific Railway, 26
- Catholic Register*, 261
- Catholic World*, 272
- Christian Herald*, 111
- Coldwell, Hon. G.R., 55
- Colier's*, 254
- Commentator*, 53
- Contemporary Review*, 154, 189
- Crane, Frank, 208, 233
- Cressey, J. T., 119
- Daily (Judge), 24
- Daily Journal*, 212
- Dominion Day, 115
- Farmers' Loan Co. Ltd., 49
- Farmers' Magazine*, 145
- Free Press*, 11, 27, 34, 33, 47, 46, 48, 60, 66, 79, 88, 98, 105, 113, 130, 131, 134, 141, 143, 167, 172, 174, 179, 183, 187, 190, 198, 215, 242, 249, 250, 268
- Fuller, J. H., 87

- Galician Regiment, 28
 Grand Opera House, 42, 55, 113,
 145, 164, 168, 177, 250
- Hall, J., 119
 Hughes, Hon. Col., 28
- Indianapolis News*, 159
- Jack Canuck*, 215
Jewish Review, 34
- Le Devoir*, 108
 Livesay, Florence R., 106, 188,
 195, 196, 202, 214, 215, 256
L' Ukraine, 118
 Lynch, Mary, C. P., 272
- MacDonald Act, 133
Mazeppa (poem), 40
 McIntyre, Dr. D., 118
 McLaren, Dr., 18
Missionary Messenger, 163
Montreal Star, 230
 Mulvey, Thomas, 89
Musical Standard, 63
- National Press Club, 165
Nationality and the War, 172
 National Co-operative Co. Ltd., 9
New Age, 52
 Newcombe, 118
New Era in Canada, 221
New Europe, 265
New York Journal, 48
New York Times, 159, 172
 Nobodies Club, 38
North Western Review, 124
- Observer* (Vegreville), 68, 82
- Ogg, F. A., 274
Orange Sentinel, 261
- Pankhurst, Emmeline, 29
 People's Forum, 73, 103
- Pittsburgh Chronicle Telegraph*,
 265
Presbyterian Record, 18
Primer, 23
Public Ledger, 216
- Queen's Theatre, 40, 43, 77
- Raybound, 276
Regina Daily Post, 262
 Royal Theatre, 41
Russia and the Great War, 200
Russian Review (Liverpool), 47
 Ruthenian Trading Co., 17
 Ruthenian Training School, 5
 Ruthenian - Ukrainian, 35
- Saskatoon Phoenix*, 165
Saskatoon Star Phoenix, 262, 268
Saskatoon Daily Star, 165, 226
Saskatoon Star, 174
Saturday Post, 111
Saturday Review, 40
 Shaughnessy, Lord, 186
 Shevchenko, T., 33
*Six Lyrics from the Ruthenian
 of Shevchenko*, 33
 Stagni, P. F., 54
Statesman, 185
 Steveni, W. Barness, 108
- Tate, F. C., 113
Telegram, 10, 194, 195, 198, 209,
 249, 258
The Russian Army from Within,
 108
Times (London), 40,
Toronto Globe, 165, 226
Toronto Star, 261
Tribune, 133, 134, 141, 142, 145,
 176, 190, 198, 209, 210, 262
- University of Toronto Press, 3
*Ukrainian Question in its National
 Aspect*, 93

- Ukrainian Publishing Co. of Canada Ltd., 6
Ukrainian Voice, 8
Ukrainians in Manitoba,
Paul Yuzyk, 3
Ukrainische Rundschau (Vienna),
39
Vancouver Daily Sun, 269
- Vonnegut, A., 83
Western Journal, 152
Willie, D. J., 113
Willoughby, W. B., 113
Women's Home Missionary Society,
20
Wood, P., 97
World's Week, 274

ЗМІСТ — CONTENTS

	Стор.
English summary	V
Вступ	VII
До 1909 року	1
Важливіші дати до 1910 р.	2
Рік 1910	7
Рік 1911	15
Рік 1912	31
Рік 1913	45
Рік 1914	65
Рік 1915	101
Рік 1916	137
Рік 1917	193
Рік 1918	243
Показники	277
1. Особовий	277
2. Предметний	285
3. Index of English names and titles	292